

## K É P V I S E L Ő – T E S T Ü L E T I E L Ő T E R J E S Z T É S

**Előterjesztő:** Kiss Attila polgármester

**Tárgy:** A Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023. elfogadása

**Ügyintéző:** Ignáth Szilvia

**Iktatószám:** /2018.

**Melléklet:** Helyi Esélyegyenlőségi Program tervezete


**Feladatot jelent:** Dr. Nagy Imre az Esélyteremtő Munkacsoport elnöke  
Ignáth Szilvia ügyintéző

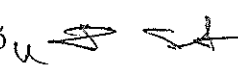
**Véleményező bizottság:** Jogi, Ügyrendi és Összeférhetetlenségi Bizottság  
Pénzügyi, Ellenőrző és Mezőgazdasági Bizottság  
Gazdasági, Fejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság  
Oktatási és Művelődési Bizottság  
Népjóléti, Ifjúsági és Sport Bizottság

**Bizottsági elnök:** Dr. Nagy Imre bizottsági elnök  
Kovács Attila bizottsági elnök  
Bertalan János bizottsági elnök  
Bodnár Margit bizottsági elnök  
Czeplédi János bizottsági elnök

**Egyéb véleményező szerv:** Hajdúböszörmény Város Roma Nemzetiségi  
Önkormányzata

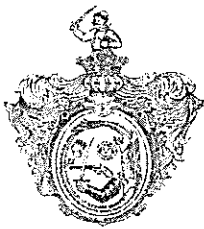
**Törvényességi véleményezésre benyújtás időpontja:** 2018. június 14.

**Törvényességi ellenőrzést végezte:** Dr. Kovács Erzsébet osztályvezető 

**Látta:** Koláné dr. Markó Judit jegyző 

**Egyéb meghívottak:** Hajdu Sándorné HRNÖ elnöke  
Torday Jenő esélyegyenlőségi referens

**NYÍLT ÜLÉS / ZÁRT ÜLÉS**



Hajdúböszörmény Város  
**POLGÁRMESTERÉTŐL**

4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 1.  
(52) 563-200 Fax: (52) 563-296  
www.hajduboszormeny.hu

*Tisztelt Képviselő-testület!*

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a az alábbiak szerint rendelkezik.

„(1) ...A város önkormányzata ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.

(2) A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési kisebbségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

(3) A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani

a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,

b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

(4) A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

(5) A helyi esélyegyenlőségi programot a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el. ...

(6) A települési önkormányzat az államháztartás alrendszereiből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az e törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.”

Fentiek alapján – az Esélyteremtő Munkacsoport elnöke, Dr. Nagy Imre koordinálásával, további szakemberek bevonásával – elkészült Hajdúböszörmény Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának 2018-2023. időszakra vonatkozó tervezete. A HEP megalkotása során folyamatos volt a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Megyei Kirendeltség esélyegyenlőségi referensével, Torday Jenővel a szakmai konzultáció. A Programot előzetesen véleményezte Hajdúböszörmény Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata és a Képviselő-testület valamennyi állandó bizottsága.

Kérem a T. Képviselő-testületet, hogy az előterjesztéshez mellékelt határozati javaslatot minősített többséggel szíveskedjen elfogadni.

### **HATÁROZATI JAVASLAT**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (1) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján megtárgyalta „**A Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023. elfogadása**” című előterjesztést és az alábbi döntést hozza:

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete elfogadja az előterjesztés mellékletét képező öt évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert, és az Esélyegyenlőségi Munkacsoport elnökét hogy a Program kétévenkénti felülvizsgálatáról gondoskodni szíveskedjenek.

Határidő: 2020. április 30.

Felelős: Kiss Attila polgármester

Dr. Nagy Imre az Esélyteremtő Munkacsoport elnöke

Hajdúböszörmény, 2018. június 14.



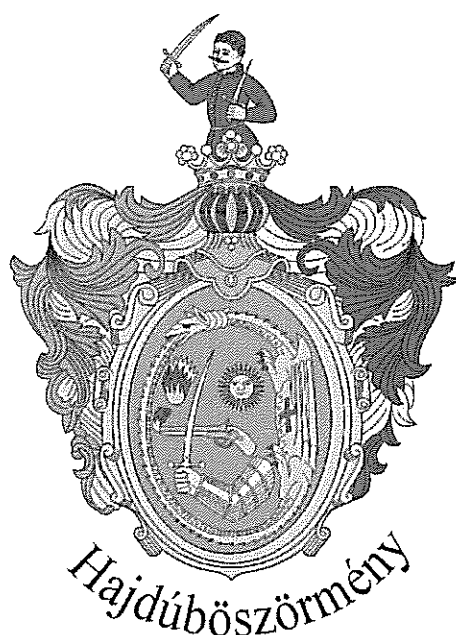
**Kiss Attila**  
polgármester



# HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK

## HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMJA

2018 – 2023



Elfogadva: 2018. június 20. napján a ..... /2018. (VI.20.) Önk. számú határozattal

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának  
Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023

Készült Hajdúböszörmény Város Önkormányzata megbízásából az önkormányzat  
Esélyteremtő Munkacsoportja koordinálásával

A program elkészítésében közreműködtek:

**Bevezetés, programcél, HEP IT cél:** Dr. Nagy Imre *önkormányzati képviselő, munkacsoport elnöke*

**A város általános társadalmi helyzetképe:** Uzonyi-Tóth Anita *pályázati referens, PH*  
Oláh Adrienn *lakásügyi ügyintéző, PH*

**Az esélyegyenlőségi program szabályozási háttere:** Dr. Kovács Erzsébet *osztályvezető, PH*

**A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége:** Erdős Imréné,  
*intézményvezető*

**A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége:** Dr. Nagy Imre *önkormányzati képviselő, munkacsoport elnöke*  
Leleszné Sveda Klára *intézményvezető*  
Riczu Julianna *igazgatási vezető*  
Konyáriné Fekete Katalin *vezető védőnő*

**Nők helyzete, esélyegyenlősége:** Ignáth Szilvia *ügyintéző, PH*

**Idősek helyzete, esélyegyenlősége:** Töviskes Magdolna *intézményvezető*

**Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége:** Töviskes Magdolna *intézményvezető*

**Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés:** Dr. Erdős András *főorvos*  
Dr. Balogh Éva *járási tisztifőorvos*

**Speciális étrendet igénylők:** Dr. Erdős András *főorvos*  
Dr. Balogh Éva *járási tisztifőorvos*

**A csapat munkáját segítették:**

Kiss Attila *polgármester*

Fórizs László *alpolgármester*

Sörös István *alpolgármester*

Koláné dr. Markó Judit *jegyző*

Dr. Szathmári Anita *aljegyző*

Hajdu Sándorné *Hb. Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke*

Nagy József *kisebbségi tanácsadó*

Bodnár Margit *intézményvezető*

**Technikai szerkesztő:** Ignáth Szilvia *ügyintéző*

**Konzulens:** Torday Jenő *esélyegyenlőségi referens, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Megyei Kirendeltség*

Köszönet mindazoknak, akik különböző szakmai munkájukkal, vagy személyes tanácsaikkal hozzájárultak a program elkészítéséhez.

*Hajdúböszörmény, 2018. június 20.*

**Dr. Nagy Imre**  
*önkormányzati képviselő*  
*Esélyteremtő Munkacsoport elnöke*

## Tartalomjegyzék

### Bevezetés

A program átfogó célja.....	5
-----------------------------	---

Általános társadalmi helyzetkép.....	7
--------------------------------------	---

Az esélyegyenlőségi program szabályozási háttere.....	21
---	----

### Helyzetelemzés

Az esélyegyenlőségi program célcsoportjai.....	27
--	----

Mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	29
---	----

Gyermekek helyzete, esélyegyenlősége.....	57
---	----

Nők helyzete, esélyegyenlősége.....	80
-------------------------------------	----

Idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	89
--	----

Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	131
--	-----

Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés.....	141
--	-----

Speciális étrendet igénylők.....	162
----------------------------------	-----

### Intézkedési terv

A Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedési terve célcsoportonként.....	164
--	-----

Jövőkép, megvalósítás.....	173
----------------------------	-----

## Bevezetés

Az esélyteremtés programunk központi gondolata: mégha jólétet nem is ígérhetünk mindenkinek, az esélyegyenlőség segíti elérni azt a célt, hogy megkülönböztetés nélkül mindenkinek esélye legyen munkavállalásra, a jó minőségű szolgáltatások elérésére független attól, hogy valaki roma, vagy mélyszegénységben élő, gyermek vagy felnőtt, nő, vagy férfi, idős vagy fiatal, vagy fogyatékkal élő.

A XXI. század küszöbén Európában, de Magyarországon sem lehet korszerű gazdaságot teremteni a szociális és etnikai szempontok figyelembe vétele nélkül. Nem lehet előrehaladni, ha leszakadó tömeget hagyunk hátra.

Az esélyteremtés biztosítása, az esélyegyenlőtlenség csökkentése állami, de települési feladat is. Ennek alapja Magyarország Alaptörvénye XV. cikkének (2) bekezdése, mely szerint (Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.) Az Alaptörvény XV. cikkének (4) bekezdése alapján Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

Az Országgyűlés az idevonatkozó rendelkezéseire és a nemzetközi kötelezettségire megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt mely szerint „az esélyegyenlőségi program célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést, és elősegítse az egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét.” A települési önkormányzat számára a 2015. okt. 26. - CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) rendelkezik a helyi esélyegyenlőségi programokról. Az Ebktv.31§ (1) bekezdése alapján ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el, melynek időarányos megvalósulását, illetve a helyzetelemzés esetleges megváltozását – az Ebktv. 31.§(4) bekezdése értelmében – kétévente áttekinteni, és szükség esetén felülvizsgálja.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata (továbbiakban: Önkormányzat) Helyi Esélyegyenlőségi Programját (továbbiakban: HEP) a 166/2013.(VI.20) önk. számú határozatával fogadta el, melyet a 152/2015.(V.28.), majd a 164/2017.(VI.29.) önk. határozattal felülvizsgált.

Az Önkormányzat megbízásából az Önkormányzat Esélyteremtő Munkacsoportja részvételével és koordinálásával 2013. évben elkészített HEP 2018. VI. 20.-ig érvényes.

Az Esélyteremtő Munkacsoport négy team-je, a Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal néhány munkatársa, néhány érintett települési intézményvezető, a Kormányhivatal, a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Megyei Kirendeltsége és mások közreműködésével, segítségével az új HEP (2018-2022) kidolgozása elindult, és határidőre elkészült. Mindez komoly humán erőforrást és szakmai tudást igényelt.



## **A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata az Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkrimináció mentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket,
- A köznevelési intézményeket - az óvoda kivételével - érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartóival.

## **A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemző részének célja**

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból a célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett a célcsoportba tartozókra vonatkozóan szükséges áttekinteni az (oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális) szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat, s a helyzetelemzésre építhető beavatkozásokat, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek.

Szükséges továbbá meghatározni a célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében (továbbiakban: HEP IT).

Gondoskodni szükséges továbbá a Helyi Esélyegyenlőségi Program és az Önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók összhangjáról, a hátrányos helyzetűek hátránykompenzáló intézkedésekről.

## **A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének (HEP IT) célja**

A helyzetelemzés alapján olyan Intézkedési Tervet készítettünk, amely konkrét elmozdulásokat eredményeznek a célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. Célunk továbbá meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés, értékelés, a kiigazítás támogató rendszerét.

## **Az önkormányzat általános feladatai az esélyegyenlőség biztosítása érdekében:**

- döntésein keresztül kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén.
- erősíti a szociálpolitika preventív jellegét a nevelésben, oktatásban,

foglalkoztatásban, az egyenlő esélyek biztosításában.

- ösztönzi a hátrányos helyzetű csoportokat, egyéneket, hogy vegyenek részt a közösség életében.
- az önkormányzat a civil szervezetekkel, egyházakkal közösen törekszik az esélyegyenlőségi szemlélet kialakítására
- az önkormányzat esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és partner szervezetekkel,
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosítás iránt: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen.

## **Általános társadalmi helyzetkép**

### **A település bemutatása**

#### **Hajdúböszörmény történelme**

A város neve - Böszörmény - a régi magyar nyelvben közszóként élt, és mohamedánt, iszlámhívót jelentett. Böszörmény a nyírségi izmaeliták központja volt. A falu a tatárjárás során elpusztult, a XII-XIII. században újra benépesült és valamikor 1290-1322 között a debreceni uradalom része lett. Böszörmény fejlődését 1552 után a török megjelenése egy időre megakasztotta.

Hajdúböszörmény nevében a hajdú előtag egy, a XV. sz. utolsó évtizedeiben kialakult, a magyarányú állattenyésztéshez és kereskedelemhez szükséges pásztor, illetve hajtó (hajdú) rétegre utal. E hajtó-pásztor népesség a pásztorok mellett a fegyverforgatáshoz is kitűnően értett. Az egykor tisztán pásztorfoglalkozást űző hajdúk fokozatosan pásztor-katonákká lettek, majd a XVI. sz. második felétől a hajdú név már egyértelműen katonafoglalkozást fejezett ki. Legnagyobb történelmi szerepüket Bocskai István szabadságküzdelmében játszották. A korábban társadalmi feszültséget támasztó hajdúságot Bocskai a győztes álmódi csata után letelepítette, és 1605-ben nemesi sorba emelte őket. A hajdúk 1609-es Böszörménybe költözésével a település társadalmi, gazdasági élete gyökeresen megváltozott. A város kikerült a feudális függőség alól, azonban kiváltságaik fejében lakói katonáskodni voltak kötelesek.

A XVII. sz. végén, amikor kiváltságaik veszélyben forogtak, a hajdúvárosok szövetségre léptek. Létrehozták a Hajdúkerületet, amelynek székhelye Böszörmény lett. A hajdúk utódai jelentős szerepet vállaltak az 1848-49-es forradalom és szabadságharc küzdelmeiben. A kiegyezés után

1876-ban a Hajdúkerület területileg kibővítve átalakították Hajdú megyévé, melynek központja Debrecen lett. A két világháború nagy véráldozattal járt és hatalmas károkat okozott a város épületeiben. A II. világháború után megindított szövetkezesítés, majd az 1960-70-es évekbeli ipartelepítés átalakították Hajdúböszörmény társadalmi szerkezetét és arculatát.

#### **Földrajzi elhelyezkedés, vonzáskörzet**

Hajdúböszörmény a Nyírség és a Hajdúság találkozásánál fekszik, Kelet-Magyarország első számú regionális centrumának, Debrecennek az agglomerációjában található. A város Debrecentől északra, mintegy 15 km-re helyezkedik el.

Hajdúböszörmény helyzetét és fejlesztési lehetőségeit alapvetően befolyásolja a szomszédságában elhelyezkedő Debrecen, amelynek térszervező ereje a megye határain is túllép. A nagyváros egyre bővülő agglomerációs zónája a szomszédos kisebb településekre terjed ki, amelynek Hajdúböszörmény is része.

A 20. század elején még közepvárosként jellemezhető Hajdúböszörmény ma nem felel meg teljes mértékben a kisvárosoktól elvárt regionális szerepkörnek sem, ami egyértelműen a korlátozott kiterjedésű vonzáskörzetre vezethető vissza. A regionális központ és a hiányos értékű kisváros közötti kategóriák teljes hiánya rámutat Debrecen túlzott központi szerepkörére a megyében. A nagyváros nyújtotta széleskörű szolgáltatások miatt több intézmény (pl. kórház) kiépülésére nem került sor. Hajdúböszörmény esetében regionális szerepkörrel három funkció, egyes közigazgatási funkciók (Polgár, illetve Hajdúhadház irányába), a felsőoktatás (Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar) és a kultúra (a Hajdúság kulturális tradícióinak megőrzése) rendelkezik, megyei szintű feladatok ellátásáról nem beszélhetünk.

Hajdúböszörmény környékét alacsony településsűrűség jellemzi, a jelentősebb népességszámú egykori mezővárosok relatíve magas népességszámmal és igen kiterjedt külterülettel rendelkeznek. A város vonzáskörzetének kiterjedését igen erőteljesen korlátozza Debrecen, amelynek a szuburbanizációs zónájához tartozó, igen gyors ütemben fejlődő Józsa mindössze 10 kilométerre fekszik a várostól. Az északkeletre (Hajdúhadház és Téglás) és délnyugatra (Balmazújváros) elhelyezkedő kisvárosok más térszerkezeti vonalak mentén helyezkednek el, és elsősorban szintén a megyeszékhellyel van intenzív kapcsolatuk. Hajdúböszörmény igen kiterjedt határának köszönhetően tulajdonképpen a vonzáskörzethez kell sorolni az egyébként közigazgatásilag a városhoz tartozó Bodaszőlőt, Hajdúvidet és Pródot.

### **Demográfiai adatok**

#### **1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén**

	<b>lakónépesség</b>
2012 (fő)	31.547 fő
2013 (fő)	31.332 fő
Lakónépesség számának változása (%)	-0,6815 %
2014 (fő)	31.224 fő
Lakónépesség számának változása (%)	-0,3447 %
2015 (fő)	30.951 fő
Lakónépesség számának változása (%)	-0,8743 %
2016 (fő)	30.717 fő
Lakónépesség számának változása (%)	-0,756 %

Forrás: TeIR

A lakónépesség fogalma alatt értjük a Hajdúböszörményben lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes számát.

Hajdúböszörmény *lakónépességének száma* 2012. évtől kezdődően kis mértékben ugyan, de *csökkenést mutat*. A 2012-es évhez viszonyítva 2016. év végén mintegy 830 fővel kevesebben lakják a várost. Növekedés a szőlőskertekben valamelyest dinamikusabb.

## 2. számú táblázat - Állandó népesség (2016.)

<b>állandó népesség száma</b>	<b>31.211 fő</b>
nő	16.007 fő
	51,29 %
férfi	15.204 fő
	48,71 %
0-2 évesek	880 fő
	2,82 %
0-14 éves nők	2.272 fő
	7,28 %
0-14 éves férfiak	2.357 fő
	7,55 %
15-17 éves nők	565 fő
	1,81 %
15-17 éves férfiak	598 fő
	1,92%
18-59 éves nők	8.812 fő
	28,23 %
18-59 éves férfiak	9.254 fő
	29,65 %
60-64 éves nők	1.154 fő
	3,70 %
60-64 éves férfiak	979 fő
	3,14%
65 év feletti nők	3.204 fő
	10,27 %
65 év feletti férfiak	2.016 fő
	6,46 %

Forrás: TeIR

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet (Hajdúböszörményben bejelentett lakóhellyel, állandó lakással) rendelkező személyek.

A 2016. évi adatok elemzése során látható, hogy az állandó népességen belül *a nők aránya az össznépesség 51,29 %-a*, a férfiaké 48,71 %-a. Mintegy 803 fővel több a „gyengébb nemhez” tartozók száma a férfiakéhoz viszonyítva a városban.

A 14 éven aluliak száma 4.629 fő, ami az össznépesség 14,83 %-a. Figyelmet érdemel, hogy a 60 év alattiak esetében minden korcsoportban több férfi él a városban, *a nők 60 év fölött*

**kerülnek túlsúlyba.** Különösen kiugró ez a 65 év felettiiek esetében, amikor az „erősebbik nem” láthatóan megfogyatkozik, a nők száma 1.188 fővel haladja meg a férfiakét.

### 3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2012	4.774	5.074	94,0875
2013	4.855	4.936	98,359
2014	4.970	4.852	102,432
2015	5.097	4.749	107,3279
2016	5.220	4.629	112,7673

Forrás: TeIR

A táblázat bemutatja, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut.

**Az öregedési index 2012-2013-ban 100 alatt marad,** ami azt jelenti, hogy városunkban túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, azonban a 2014-es évtől kezdve meghaladja a bűvös 100-as értéket, vagyis az idősek túlsúlyba kerülnek.

Amennyiben ez a tendencia folytatódik, Hajdúböszörmény népességszerkezetét tekintve előregedő lesz. Míg 2012-ben 100 fő 14 év alattira 94 fő 65 éven felüli jutott, addig 2016-ban ez a szám már 112 fő. Esélyegyenlőségi szempontból ez azt jelenti, hogy a városban az idősek fokozottabb ellátására van és lesz szükség.

### 4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2012	322	344	-22
2013	275	356	-81
2014	322	390	-68
2015	388	401	-13
2016	397	472	-75

Forrás: TeIR

A táblázat 5 év viszonylatában mutatja be *a belföldi vándorlásokra vonatkozó adatokat*. Sajnos valamennyi év viszonylatában negatív volt az egyenleg, azaz kevesebben költöztek Hajdúböszörménybe, mint ahányan elvándoroltak innen. Kiugró a 2013-es év egyenlege, amikor is 81 fővel többen hagyták el a várost, mint ahányan lakóhelyükül választották. A táblázatból jól látszik, hogy Hajdúböszörményre - vonzerejét tekintve - inkább a kismértékű elvándorlás jellemző.

## 5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	Élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2012	264	347	-83
2013	262	361	-99
2014	291	322	-31
2015	286	365	-79
2016	288	349	-61

Forrás: TelR

A vizsgált időtartamban sajnálatos módon *a halálozások száma meghaladja az élve születéseket*, ennek megfelelően a város lakosságszáma lassú csökkenést mutat.

### Gazdaság

A város gazdaságának ágazati szerkezetében ugyan eltérő részesedéssel, de jelen van mindhárom jelentős gazdasági ágazat: ipar, mezőgazdaság és szolgáltatás.

A város ipara sokágú (kiemelkedik a gép- és könnyűipar), a foglalkoztatásban betöltött szerepe meghaladja a környező városokban tapasztalható értékeket.

A város legjelentősebb ipari foglalkoztatójának a GE Hungary Kft. lámpaalkatrészeket gyártó telephelye számít a Kinizsi téren. További jelentős ipari cégek - NAGÉV Rács Kft., Freesia Hungary Kft., Böszörményi Baromfifeldolgozó Kft. - telephelye található ugyanitt. Ezek szomszédságában jött létre a Hajdúböszörményi Keleti Ipari Park 2007-ben.

A jelentősebb ipari vállalkozások közé sorolható még:

- Hajdúsági Flott Cipőipari Kft.,
- M+Z 2000 Kft. (textilipar),
- Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Kft.,
- Flexi Force Hungary Kft. (acélipari gyártás, kereskedelem),
- TÖMB 2002 Kft. (szolgáltatás)
- NOVA-BAU '89 Kft. (építőipar)
- Goodwill-Trade Kft. (szivattyúk és kompresszorok gyártása),

- LÁFA PLUSZ Kft.(rakodólap gyártás),
- Medinovitas Gyógyászati eszköz és Gyógyszerkereskedelmi Kft.,
- HB Műszaki Ipari Kft.(fém tömegcikk gyártása),
- Mediprodukt-Trade Kft.(egészségügyi termékek),
- MLI Vasker Kft. (fémszerkezetgyártás).

A **mezőgazdasági tevékenységek** (állattartás, növénytermesztés, zöldség- és gyümölcstermesztés) kiemelt szerepet kapnak a város gazdasági és társadalmi életében, a helyi lakosok zöme érdekelt ebben az ágazatban.

Hajdúböszörmény **mezőgazdasági adottságai**, mind az Észak-alföldi régióval, mind az országos viszonyokkal összehasonlítva **kiválóak**. A kedvező termőhelyi adottság szinte valamennyi kultúrnövény sikeres termesztését lehetővé teszi, amihez több évtizedes termelői tapasztalat és tudás párosul. Ebből következik, hogy elsősorban a magas technológiai színvonalat és szaktudást igénylő növényi kultúrák adják a szántóföldi növénytermesztés zömét, melyhez a talajadottságok nagyon jók. A csapadékhiányt és annak szélsőséges eloszlását a város nyugati peremén haladó Keleti-főcsatornából pótolják.

A város keleti területein, ahol a homokos jellegű talajok dominálnak, elsősorban szőlőskertek és gyümölcsösök fekszenek. A kertségek és szőlőskertek magas aránya Bodaszőlő környékén koncentrálódik. A megművelt területek magas arányú szántóföldi hasznosítása jellemző.

Az **állattenyésztés** szerkezete harmonikusan igazodik az adottságokhoz, valamint a növénytermesztéshez, hiszen a tömegtakarmányt fogyasztó állatfajok tartása jellemző, kiemelkedő színvonalú a szarvasmarha tenyésztés. A sertéstartás mellett a juhtenyésztés is jelentős arányt képvisel. Ez a tradicionális termelési kultúra mellett annak is köszönhető, hogy a Hajdúböszörmény környéki gyepek, legelők kiválóan alkalmasak a legeltetésre. A baromfifélek tartása zömében háztáji gazdaságokban, extenzíven történik.

Külön szót kell ejteni Hajdúböszörmény lótenyésztéséről és lótartás kultúrájáról. A megyében kiemelkedő szerepet játszik a város a lótartás, tenyésztés a lovas sport hagyományok ápolásában. A gazdálkodás zömében egyéni gazdaságokban folyik.

A **szolgáltatások köre** alapvetően két szektorra bontható, piaci és nem piaci szolgáltatásokra. Az utóbbiba az egészségügy, az oktatás, a szociális ellátás és a közigazgatás tartozik, amelyeknek biztosítása törvényileg erőteljesen szabályozott. A szolgáltató vállalkozások közül legnagyobb aránya a kereskedelmi és gazdasági szolgáltató vállalkozásoknak van.

A **vendéglátóhelyek** tekintetében ugyanaz a negatív tendencia fedezhető fel, mint a kereskedelmi egységek esetében, számuk az utóbbi években egyre csökken.

A **nagykereskedelmi és szállítmányozó** cégek relatíve alacsonyabb száma egyértelműen Debrecen „túlzottan erős” központi szerepkörével magyarázható. Az elosztó szolgáltatások közé tartozik még a távközlés, amelyről megállapítható, hogy valamennyi szolgáltató rendelkezik képvisellel a városban.



A *jelentősebb bank- és biztosítási intézetek* fiókjai megtalálhatók a városban, amelyeket néhány kisebb pénzügyi tanácsadó cég egészít ki.

A kiterjedt vonzáskörzettel rendelkező Járásbíróság és a Városi Ügyészség jelenléte ellenére a Hajdúböszörményben irodával rendelkező ügyvédek száma alacsony.

A város *három legnagyobb foglalkoztatója* az *Önkormányzat*, a *General Electric* és a *Béke Agrárszövetkezet*.

A városban a legmagasabb azoknak a vállalkozásoknak a száma, melyek 1-10 fő közötti létszámmal működnek, közülük tartoznak az önfoglalkoztató egyéni vállalkozások is. Nagy számuk ellenére jövedelemtermelő képességük szempontjából a számuk és jelentőségük nem esik egybe.

A 10-50 fő közötti és 50 főnél többet foglalkoztató vállalkozások száma nem túl magas és stagnáló.

Az idegenforgalom a szolgáltatásoknak abból a szempontból kiemelt ágazatát jelenti, hogy a fejlesztési elképzelésekben fokozott hangsúlyt szokott kapni. Az elmúlt években a helyi önkormányzat is nagy figyelmet fordított a turisztikai vonzerők jobb hasznosításának elősegítésére. A város idegenforgalmát erős szezonális jellemzi.

Az elmúlt évek *fejlesztéseinek elsőszámú célterülete a strandfürdő és környéke*. A város turisztikai kínálatának másik területe a *Hajdúböszörményi Tájházak*, amely műemléki oltalom alatt áll. Egyrészt az építészeti és táji örökség bemutatását szolgálja, másrészt városi rendezvények megtartását teszi lehetővé. A város vezetése a jövőben nagyobb figyelmet kíván fordítani a városhoz tartozó természetes és mesterséges víztestek turisztikai hasznosítására. A város igen kiterjedt természeti értékei lehetőséget nyújtanak az öko- és sportturizmus (pl. lovas és kerékpáros turizmus) fejlesztéséhez.

Kelet-Magyarországon a hajdúböszörményi határban mintegy 37 ezer hektáron folyik a *vadgazdálkodás*.

## **Közszolgáltatások**

### **Oktatás**

A városban jelenleg 10 óvodai feladat-ellátási hely működik. Az intézményhálózat nagyon kedvező vonásának tekinthető a több lábon állás, mivel az önkormányzati működtetésű óvodák mellett a városban jelen van a Debreceni Egyetem Gyermekevelési és Gyógynevelési Kar Gyakorló Óvodája, a Jó Pásztor Református Óvoda is, illetve a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ által fenntartott Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekeotthon.

Az általános iskolai feladat-ellátási hely száma a városban 11 db. Az alapfokú oktatás egyedi színvonalát jelentik a két iskolában is folytatott művészeti képzések, amelyek a zeneművészetet, táncot, drámát, színművészetet-bábművészetet és képzőművészetet ölelik fel.

Hajdúböszörmény három középfokú oktatási intézménye a Bocskai István Gimnázium, a Veress Ferenc Szakképző Iskola, valamint a Széchenyi István Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium.

Az általános iskolák és a középiskolák valamint a Hajdúböszörményi Egységes Pedagógiai Szakszolgálat fenntartói feladatait 2013. január 01. napjától a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ látja el. 2013. augusztus 1-től a Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásába került.

A városban 1970 óta működik felsőfokú oktatási intézmény, ekkor alapították a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar jogelődjét, a Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskolát.

### **Egészségügy**

Hajdúböszörményben a járóbeteg-szakellátását döntően a helyi ESZ-V Nonprofit Kft. által üzemeltetett rendelőintézetben végzik. A járóbeteg szakellátó rendszer 2013. évben befejeződött fejlesztésével a lakosság szükségleteihez jobban igazodó, könnyen hozzáférhető, korszerű és gazdaságosan üzemeltethető, ügyfélközpontú szolgáltató központ került létrehozásra.

Ezzel a beruházással a szakorvosi rendelőintézet megújult építészeti, gépészeti és környezetében is. Az intézetben működő tizenöt szakrendelés új, korszerű orvosi gép és műszerparkot, valamint informatikai eszközállományt kapott ebből az alkalomból, ami magasabb színvonalú diagnosztikus és gyógyító tevékenységet tesz lehetővé.

Az egészségügyi alapellátást 13 felnőtt, 5 gyermek háziorvosi, 7 fogorvosi körzet, védőnői, iskola-egészségügyi szolgálat és központi orvosi ügyelet látja el.

Az egészségügy szerves része még városunkban a Mentőállomás, a járási Népegészségügyi Intézet és hét magángyógyszertár. Kórház nincs a városban.

### **Szociális ellátás**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata 3 intézménye által biztosítja a szociális és gyermekjóléti feladatok ellátását.

- A **Szociális Szolgáltatói Központ**, mint integrált intézmény ellátja és működteti a szociális alapellátások közül a családsegítést, az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, a szenvedélybetegek közösségi ellátását, az idősek nappali ellátását, az értelmi fogyatékosok nappali ellátását, a tanyagondnoki szolgáltatót, valamint gyermekjóléti alapellátás keretében gyermekjóléti szolgáltatót nyújt.
- A **Fazekas Gábor Idősek Otthona** szakosított ellátás keretében idősek ápolását, gondozását nyújtó intézmény.
- A **Városi Bölcsőde** a gyermekjóléti alapellátás keretein belül végzi a gyermekek napközbeni ellátását, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztését és gondozását integrált csoportban.

Az önkormányzat által működtetett intézmények mellett több egyházi, civil, és piaci szférában működő szociális szolgáltatót nyújtok is jelen vannak a településen a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapellátásban (étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, szenvedélybetegek, fogyatékos személyek, valamint időskorú demens betegek nappali ellátása, szenvedélybetegek alacsony-küszöbű ellátás, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, támogató szolgáltató), illetve szakosított ellátásban idősek ápolását-gondozását nyújtó

(idősek otthonát, időskorúak gondozóházát, fogyatékosok lakóotthonát) működtetnek. Gyermekjóléti alapellátás keretében gyerekek nappali ellátását nyújtják a családi napközik, illetve gyermekek átmeneti elhelyezését nyújtó családok átmeneti otthona is megtalálható most már a településen.

### **Közigazgatás**

A Hajdúböszörményi Járás központja Hajdúböszörmény városa, melynek illetékességi területe Hajdúböszörmény és Hajdúdorog városok közigazgatási területére terjed ki. A körzetközponti jellegből fakadóan 6 szakigazgatási szerv (Járási Népegészségügyi Intézet, Járási Munkaügyi Kirendeltség, Járási Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal, Járási Földhivatal, Járási Gyámhivatal, Járási Építésügyi Hivatal) látják el a vonzáskörzetben felmerülő feladatokat, gyakorolják a hatósági jogköröket.

2015. április 01. napjával a szakigazgatási szervek integrálásra kerültek a Járási Hivatalba, így most már a Hajdúböszörményben korábban működő 6 szakigazgatási szerv a Hajdúböszörményi Járási Hivatal egy-egy osztályát képezi, úgy mint Hatósági, Gyámügyi és Építésügyi Osztály, Népegészségügyi Osztály, Élelmiszerlánc - Biztonsági és Állategészségügyi Osztály, Foglalkoztatási Osztály és Földhivatali Osztály.

Közigazgatási és a közszférához illetve a lakossági ellátáshoz kapcsolódó szervezetek a településen:

- Polgármesteri Hivatal,
- Hajdúböszörményi Járási Hivatal,
- Katasztrófavédelmi Örs
- Rendőrkapitányság
- Polgárőrség
- Járási Földhivatal,
- Falugazdász,
- Városüzemeltetési Intézmény
- Szociális Szolgáltatási Központ
- Fazekas Gábor Idősek Otthona
- Városi Bölcsőde
- Óvodai egységek
- Általános és középiskolák
- Közművelődési, sport intézmények és gazdasági szervezetek
- Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar
- Mezőőri Szolgálat
- Posta
- Járásbíróság
- Városi Ügyészség
- NAV helyi kirendeltsége
- E-on kirendeltség, Tigáz kirendeltség

## Lakhatás, lakhatáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának, valamint elidegenítésének feltételiről szóló 14/2015. (V.04.) önkormányzati rendelet (továbbiakban: Lakásrendelet) 5. §-a tartalmazza a szociális helyzet alapján történő bérbeadás szabályait. Ennek alapján Jövedelmi és vagyoni helyzet alapján szociális bérlet azzal a személlyel létesíthető, akinek családjában (az összes együtt költöző személyt vizsgálva) az egy főre eső havi átlagjövedelem a pályázat benyújtását megelőző 3 hónapban elérte a mindenkori öregségi nyugdíjminimum felét, de nem haladta meg annak kétszeresét, és vagyona nincs.

Nem létesíthető szociális bérlet azzal, aki

- a pályázat benyújtására megállapított határnapiig a 18. életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságkötés révén szerzett nagykorúságot,
- a pályázat benyújtásának időpontjában önkormányzati lakás, illetve nem lakás céljára szolgáló önkormányzati ingatlan tekintetében bérleti díj tartozása van,
- önkormányzati lakás bérlőjeként bérleti szerződése a lakbér meg nem fizetése, szerződésben vállalt kötelezettség nem teljesítése, együttélés szabályainak megszegése, illetve a lakás rongálása, nem rendeltetésszerű használata miatt jogszerűen felmondásra került,
- szerződése lejártával lakás-kiürítési kötelezettségének nem tett eleget,
- az önkormányzattal szemben adótartozással rendelkezik,
- korábbi lakásbérleti jogviszonya pénzbeli térítés ellenében szűnt meg,
- Hajdúböszörmény város területén  $\frac{1}{2}$ -ed hányadot elérő vagy azt meghaladó hányadú lakástulajdonnal vagy  $\frac{1}{2}$ -ed arányt elérő vagy azt meghaladó arányú lakástulajdonra vonatkozó haszonélvezeti joggal rendelkezik. Azonos lakásra a tulajdonjog, a használati jog, a haszonélvezeti jog, a tartós bérleti jog összeszámítandó. A kizáró feltétel a bérlővel együtt költöző személyekre is vonatkozik. A kizáró feltétel nem vonatkozik arra a személyre, aki öröklés útján szerzett lakástulajdont, és az ingatlanon más javára szóló haszonélvezeti jog van teherként bejegyezve.

Jelenleg 35 szociális bérlakással rendelkezik az Önkormányzat, melyből 2 felújításra szorul, így jelenleg üresen állnak.

A szociális alapon bérbe adható lakások közül 12 lakás esetében áll fenn határozatlan idejű szerződés, mely szám folyamatosan csökken. Tapasztalataink szerint a periférián lévő lakóközösségben élők között továbbra is feszültséget okoz, hogy a szociális lakásokra határozatlan idejű szerződéssel rendelkező régi bérlők fizetési hajlandósága jóval kisebb, mint a határozott időre létesített jogviszony alapján ott lakó új bérlőké, akik a bérleti jogviszony meghosszabbításának reményében igyekeznek határidőre fizetni minden előírt díjat (bérleti díj,

közüzemi díj). A lejárt néhány szerződés mellett folyamatosan várható továbbiak lejáratát is a következő időszakban.

A jelenlegi szabályozás szerint határozott időtartamú lakásbérleti jogviszony legfeljebb 1 évre szólhat. A határozott idő eltelte után a bérleti jogviszony 4 alkalommal, legfeljebb 1 évvel hosszabbítható meg. Bár a helyi lakásrendelet nem tiltja, hogy egy új eljárás keretében ugyanerre a lakásra ismételten benyújthassanak pályázatot, viszont a kiköltözésre kötelezettek többsége átmenetileg sem tudja megoldani máshol a lakhatást a pályáztatási eljárás alatt. A lakások műszaki állapota miatt nem valószínű, hogy a város más területéről jelentkeznek pályázók a szegregátumokban lévő bérleményekre.

Elmondható, hogy a bérleti díjakból származó kintlévősége az Önkormányzatnak folyamatosan csökken, tekintettel arra, hogy több bérlő is élt a részletfizetés adta lehetőséggel, illetve a kiadott fizetési meghagyások döntő többsége sikerrel zárult. A felhalmozott hátralékok behajtására azonban még mindig célravezetőbbnek tartjuk a részletfizetés lehetőségét, mint önkéntes teljesítési módot, a követelés behajtásának jogi eljárása helyett. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a kiköltöztetés veszélye a legtöbb hátralékosra fizetési ösztönző hatású, tartalékait átcsoportosítva, családi, baráti segítséggel megpróbálja kifizetni a tartozást, ezért is kerültek meghatározásra a részletfizetés általános feltételeit a Lakásrendeletben.

A helyi szabályozás szerint a bérletet fel kell mondani, ha a bérlőnek a havi zárást követően 3 hónapot meghaladó hátraléka van. Ezzel szemben adósságkezelésbe csak 6 hónapot elérő vagy meghaladó tartozással rendelkezők vonhatók be az általuk bérelt lakás vonatkozásában. Ebben az esetben a hátralékos összeg 50%-a önkormányzati finanszírozásból történik, 50% terheli a bérlőt. Ez nem jelenti azt, hogy a jelenlegi szabályozást ne tartanánk megfelelő ösztönzőnek a fizetési fegyelem „kikényszerítésére”. Adódnak azonban olyan esetek, amelyeknél érdemes megvizsgálni a méltányosság gyakorlásának lehetőségének, mivel adósságkezeléssel jó esélyünk lehet arra, hogy a bérlőtől beszedjük a teljes hátralékot. Ezzel szemben, ha - az adósságkezelés lehetőségét kihagyva - 3 hónap után felmondjuk a szerződést, peres eljárást kell kezdeményeznünk a kilakoltatásra és a tartozás behajtására, ami sokkal hosszabb, és költségesebb számunkra, és később jelentkezik az eredménye.

A pénzügyi válság miatt számos lakáshitellel rendelkező család került olyan helyzetbe, hogy a lakáshitelét nem tudja fizetni. Veszélybe került a lakás, melyben élnek és igen kevés esélyük van arra, hogy saját erejükből újabb lakást tudjanak vásárolni, vagy a „bedőlt” lakáshitelüket tudják konszolidálni. Igaz, hogy az önkormányzatnak nem feladata lakás biztosítása a városban élők számára, azonban a felelősségteljes önkormányzati működéshez hozzátartozik a nehéz helyzetbe került családokon való segítség rendszerének kialakítása. Ennek az egyik fontos eleme az önkormányzati bérlakás lehetőségének biztosítása, még ha időlegesen is van erre lehetőség. A Lakásrendelet 4. §-a alapján A Polgármester – erre irányuló írásbeli kérelem esetén - a Bizottság javaslata alapján, pályázati eljárás mellőzésével, határozattal dönt önkormányzati lakások legfeljebb 3 évre történő bérbeadásáról, rendelkezésre állástól függően olyan hajdúböszörményi lakos részére, aki legalább 2 éve bejelentett hajdúböszörményi lakcímmel rendelkezik és akinek életében rendkívüli körülmény következett be.

A bérlakás állomány növelése érdekében az önkormányzatnak a ciklusprogramban – hasonlóan az elmúlt évekhez- keresni kell azokat a megoldásokat – pld. telekért lakást - amelyek révén újabb kiváló minőségű, olcsón fenntartható bérlakások kerülhetnek a tulajdonába. Ezeket a lakáshitel problémával küzdő családok időleges megsegítésére lehet felhasználni.

Még mindig komoly problémát jelent, hogy a Bolyai János u. 3-5-25. szám alatti ingatlanokban összesen 64 fő él életvitelszerűen. A Lakásrendelet értelmében akkor adható hozzájárulás a lakásba történő befogadáshoz, ha a lakás egy használójára szociális alapon meghatározott lakbérű lakás esetében legalább 3 m<sup>2</sup>-es, a piaci alapon meghatározott lakbérű lakásnál pedig legalább 6m<sup>2</sup>-es lakószobarész jut. Születendő gyermek esetében „tehetetlen” az Önkormányzat, hiszen nem tagadhatom meg a gyermek bejelentését az adott ingatlanra.

További problémát jelent a Bolyai János utcai lakások esetében a közös vízvételi lehetőség, valamint az ehhez szorosan kapcsolódó árnyékszékek használata, illetve a szemetelés. Eddig mindösszesen 1 bérlő volt az, aki saját költségére megoldotta a vízbekötést, így annak a lakásnak megváltozott a komfortfokozata is. Sajnos minden évben gondot okoz a fagycsapok eltörése, azok nem megfelelő használata. Az árnyékszékek folyamatosan megrongálásra kerülnek, nem tartják őket tisztán az ott élők, sőt, sok helyen a kommunális hulladékot is abban helyezik el, mivel szemétszállítási díjat az ott élők többsége nem fizeti, vagy olyan szintű tartozást halmoztak fel, hogy a szolgáltató már nem biztosítja számukra a szemétszállítást.

De még ennél is súlyosabb gondot okoz a szemetelés. Sajnos itt is azt tapasztaljuk, hogy a kiköltöztetés veszélye az egyetlen ösztönző hatású dolog, ami segíthet időszakosan megoldani a problémát.

A Móra Ferenc utcán összesen 3 sorház található 3-3-3 db lakással. Ezek az ingatlanok 2015-2016-ban kerültek teljes körűen felújításra, és nagy örömünkre szolgál, hogy az itt élők lehetőségeikhez mérten próbálnak vigyázni az ingatlanokra. A közös udvarok tiszták, nem halmoznak fel az ott élők szemetet.

A lakások száma és összes alapterülete	Összes alapterület (m <sup>2</sup> )	Darabszám
Összkomfortos	2541	56
Komfortos	2918	65
Félkomfortos	395	8
Komfort nélküli	733	20

Az önkormányzat által lakásgazdálkodásra költött összegek és az érintett lakások, épületek száma

Megnevezés	Darab	Ezer Ft
Lakóépületek javítása, karbantartása, állagmegőrzése	29	7272
Lakóépületek felújítása és/vagy korszerűsítése	5	615

#### Lakáskiutalások

Megnevezés		Száma (db)
2017-ben kiutalt lakások	Pályázati úton kiosztott	22
	Munkaviszonyhoz kötődően (szolgálati lakás)	7

	Átmeneti elhelyezés céljából		1
	Egyéb jogcímen		2
	Összesen		32

Lakbér mértéke

Könnyűfokozat	Szociális helyzet alapján bérbe adott		Piaci alapon bérbe adott		Egyéb (pl. munkaviszonyhoz kötődően)		Összesen	Átlagos
	Darab	Átlagos Ft/m <sup>2</sup>	Darab	Átlagos Ft/m <sup>2</sup>	Darab	Átlagos Ft/m <sup>2</sup>		
Összkönnyű			35	700	21	510	56	629
Könnyű	11	320	54	510			65	478
Félkönnyű	3	140	4	400			7	289
Könnyű nélküli	20	140					20	140
Összesen db/ átlagos Ft/m <sup>2</sup>	34	198	93	577	21	510	148	480



## **Az esélyegyenlőségi program szabályozási háttere**

### **1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása**

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország Alaptörvénye XV.cikk
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

## **1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.**

### **A mélyszegénységben élőket és a romákat érintő rendeletek:**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2015.(II.27.) Önk. számú rendelete a szociális támogatások helyi szabályairól rendelkezik a szociálisan hátrányos helyzetbe került személyek részére nyújtható települési támogatásokról.

E rendeletben Hajdúböszörmény Város Önkormányzata szabályozza az önhibájukon kívül szociálisan hátrányos helyzetben lévő, lakhatással kapcsolatos költségeinek hátraléka miatt eladósodott és ennek következtében a lakhatás biztonságának elvesztésével fenyegetett adósok adósságcsökkentési támogatásban részesítésének feltételeit.

E rendelet a Hajdúböszörmény város közigazgatási határain belül élő szociálisan rászorult egyének és családok gondjainak enyhítése érdekében, a szociális törvény rendelkezéseinek megfelelően meghatározza a rászorultak számára adható pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátások formáit, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, az önkormányzati ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait.

### **A mélyszegénységben élőket érintő rendeletek:**

Hajdúböszörmény Város Képviselő-testületének 41/2016. (XII.16.) önkormányzati rendelete a Hajdúböszörmény vállalkozásfejlesztési és befektetés-támogató programjáról:

A rendelet célja, hogy a helyi gazdaság fejlesztése, a városban lakók életminőségének javítása és a foglalkoztatás elősegítése érdekében ösztönözze a vállalkozások Hajdúböszörmény Város (továbbiakban: Hajdúböszörmény) közigazgatási területén való letelepedését, a helyi már működő vállalkozások fejlesztését, befektetések megvalósítását. Ennek érdekében Hajdúböszörmény Város Önkormányzata (továbbiakban: Önkormányzat) befektetés-támogató szolgáltatások létrehozásával és nyújtásával közvetlen és közvetett előnyöket kíván biztosítani ezen vállalkozások számára, hogy hozzájáruljon üzleti tevékenységük elindítási vagy működtetési költségeinek csökkentéséhez.

### **A gyermekeket érintő rendeletek:**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának 41/2013. (XII.20.) Önk. rendelete a gyermekvédelmi ellátások helyi szabályairól.

E rendelet célja, hogy Hajdúböszörmény Város Önkormányzat közigazgatási határain belül lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező gyermekek védelme érdekében, az előzőekben meghatározott jogszabályokkal összhangban, megállapítsa az Önkormányzat által biztosított gyermekvédelmi ellátások pénzbeli és természetbeli formáit, szervezeti kereteit, az eljárási és jogosultsági szabályokat, azok igénybevételének és érvényesítésének módját, feltételeit és garanciáit, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve az ellátások igénybevételének rendjét, hogy ezzel is segítséget nyújtson a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának 25/2009. (V.29.) Önk. rendelete hallgatói ösztöndíj alapításáról:

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata kétféle ösztöndíjat alapított a városban működő felsőoktatási intézmény legtehetségesebb tanulói számára.

**A mélyszegénységben élőket, a romákat, a gyermekeket illetve az ifjúságot érintő rendelkezések:**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának 7/2005. (III.03.) ÖNK. RENDELETE A sport támogatásáról:

A rendelet célja, hogy megalapozza és létrehozza Hajdúböszörmény Város Önkormányzata sportkoncepciójának megvalósításához szükséges feltételrendszert és szerkezeti keretet adjon a sport támogatására rendelt összegek felhasználásának.

**A mélyszegénységben élőket, a romákat illetve a családon belüli erőszak áldozatait érintő rendelkezések:**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata Képviselő-testületének az önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának, valamint elidegenítésének feltételeiről szóló 14/2015. (V.4.) Önk. rendelete:

E rendeletünk lehetővé teszi, hogy ne csak piaci alapon és piaci áron, hanem szociális alapon, méltányos áron jussanak bérlakáshoz az arra rászorulóknak, továbbá az Önkormányzat lehetőségeihez mérten igyekszik lakást biztosítani azon személyek számára is, akiknek az ingatlan árverezés alatt áll vagy aki a lakhelyén közeli hozzátartozója által veszélyeztetettségnek van kitéve és ezen körülmények fennállása miatt akadályoztatva van saját tulajdonú lakásának használatában.

**Valamennyi célcsoportot érintő rendelkezések:**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának 43/2008. (IX.12.) Önk. rendelete a Hajdúböszörmény Kártyáról, valamint a hajdúböszörményi lakosság kulturális,- sport,- és egyéb szabadidős tevékenységének támogatásáról és a kommunikációs szolgáltatásokról:

A rendelet célja, hogy a Hajdúböszörmény Kártya használata útján a helyi lakosok számára kedvezményes belépést biztosítson meghatározott kulturális,- sport,- és egyéb szabadidős tevékenységgel kapcsolatos rendezvényekre, illetőleg szolgáltatások kedvezményes igénybevételére.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2012. (III.29.) Önk. rendelettel módosított 55/2008.(XII.01.) Önk. rendelete a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról:

A rendelet célja Hajdúböszörmény városban a közművelődési tevékenység támogatása, feltételeinek meghatározása.

### **Stratégiai környezet bemutatása**

**Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal**

#### **Költségvetés**

Önkormányzatunk a költségvetéséből minden évben visszatérően finanszírozza

- az idős embereket (a 70 éven felüliek személyszállítási díj alóli mentesítése révén),
- a gyermekeket (Pl. gyermek és ifjúságvédelmi juttatások, felsőoktatásban tanulók segítése - Bursa Hungarica ösztöndíj, Kertész László Ösztöndíj, Dr. Kovács György Ösztöndíj -, iskolabusz működtetése révén)
- mélyszegénységben élőket (szociális segélyek, szociális ellátó rendszerek működtetése, önkormányzati lakások bérbeadása, közfoglalkoztatás révén)
- roma kisebbséget (Helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak adott támogatás révén)

Ezen túlmenően támogatja az Önkormányzat a sporttevékenységeket, a civil szervezeteket, ápolja a testvérvárosi kapcsolatokat és kiemelkedően sok kulturális és egyéb városi rendezvényt tart.

#### **Gazdasági Program és Fejlesztési Terv (2014-2019)**

Az Önkormányzat kiemelt célja a munkahelyteremtés, ennek érdekében igyekszik elérni, hogy a keleti és a nyugati ipari parkban illetve a 35. számú főút városban lévő szakaszán minél több vállalkozás telepedjen le, munkát adva ezzel a helyi lakosoknak.

A gyermekek érdekeit szem előtt tartva igyekszik minél több közoktatási-köznevelési intézményt felújítani, korszerűsíteni továbbá új játszótereket építeni és a meglévő játszótereket felújítani.

A kisgyermekes szülők segítése céljából új családbarát és gyermekbarát helyeket szándékozik kialakítani (pl. gyermekmegőrzők – arra az időre, míg a szülők hivatalos ügyeiket intézve nem tudják gyermeküket kire bízni)

A szegénység elleni küzdelem jegyében a lakáshitelüket fizetni nem tudó, nehéz helyzetbe került családokon segíteni kíván az Önkormányzat bérlakásai számának növelésével.

Az idősek és fogyatékkal élők ellátása kapcsán az Önkormányzat igyekszik együttműködni a helyi egyházakkal a hatékonyabb feladatellátás érdekében.

A bűnözés és az erőszakos cselekmények megelőzése és felderítése érdekében az Önkormányzat térfigyelő kamerákat kíván telepíteni a város több pontján.

### **Integrált Településfejlesztési Stratégia (2015)**

E dokumentum célja, hogy a Hajdúböszörményben élők életkörülményei és megélhetési viszonyai jelentősen és tartósan javuljanak, egészséges és biztonságos környezetben éljenek. Ennek érdekében tartalmazza a város és részeinek céljait, tervezett projektjeit, külön kitérve a városban meglévő szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek problémáira és a problémák lehetséges megoldásaira.

### **Sportkoncepció**

Az Önkormányzat alapvető feladatának tekinti a versenysport támogatása mellett a szabadidősport és a diáksport támogatását is, esélyegyenlőséget biztosítva ezzel a város valamennyi állampolgárának.

Tekintettel arra, hogy a testnevelés és a sport jelentős szerepet tölt be az ifjúság erkölcsi-fizikai nevelésében, a személyiség formálásában és nem utolsó sorban az egészség megőrzésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekek életkorának megfelelő mozgáslehetőség biztosítására. A Sportkoncepció összefoglalja az óvodák tornaszobáinak, udvari játékainak, az iskolák tantermeinek, sportudvarainak állapotát és a szükséges fejlesztési feladatokat, melyek az alábbiak: új tornaszobák építése, a meglévők felújítása, tornatermek felújítása, sportudvarok kialakítása, új mozgásfejlesztő eszközök beszerzése.

Ezen túlmenően fontosnak tartja Önkormányzatunk a versenysportolók támogatását és a szabadidős sporttevékenység lehetőségeinek bővítését.

### **Ifjúságpolitikai koncepció**

A város lakosságának egészségi állapotáról készült beszámoló adatai alapján a városnak kiemelt figyelmet kell fordítani a prevencióra.

Már gyermekkorban, az óvodai és az iskolai oktatás keretében kell elkezdni az egészséges életmód, a helyes táplálkozás és a rendszeres testmozgás fontosságára való felvilágosítást, továbbá az alkohol-, drogfogyasztás és a dohányzás káros hatásaira való felhívást. Ez utóbbi tevékenységébe a város bevonja a helyi Rendőrkapitányság és a Kábítószer Egyeztető Fórum tagjait.

A város jelentős erőfeszítéseket tesz a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatására, megfelelő életszínvonaluk biztosítására. Ennek érdekében működik a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programja, mely a rászoruló és tehetséges fiatalok számára teremti meg a felzárkózás, a továbbtanulás esélyét.

Tekintettel arra, hogy a munkanélküliség a fiatalokat is érinti a hajdúböszörményi középiskolák próbálnak lépést tartani a munkaerő-piaci kereslettel és olyan szakmacsoportokat indítani, amelyekkel el tudnak helyezkedni a végzett fiatalok. Ezen túlmenően az Önkormányzat a fiatalok elhelyezkedése érdekében együttműködik a Munkaügyi Központtal és kapcsolatot tart a vállalkozói szférával.

### **Drogstratégia**

E dokumentum általános célul tűzi ki – a prevención túl – a kábítószer-fogyasztás elterjedésének visszaszorítását, a drogokkal kapcsolatba kerülő és a drogproblémákkal küzdő egyének, családok, veszélyeztetett csoportok felkutatását, megfelelő helyre irányítását, továbbá a helyi közösségek érzékenyvé tételét a drogprobléma iránt és aktivitásuk elnyerését.

### **Bűnmegelőzési koncepció**

A koncepció célja, hogy az életminőséget javító közbiztonság megteremtése érdekében a közrend megóvásában, a bűnmegelőzésben és bűnüldözésben részt vevők közötti célirányos párbeszédet elősegítse, és megfelelő keretet biztosítson a közös feladatok eredményes ellátására, és az együttműködést koordinálja.

### **Szociális Szolgáltatástervezési koncepció**

A koncepció célja, hogy a különböző szociális szolgáltatások fejlesztése, a szükséges tárgyi- és személyi feltételek biztosítása, a szakmai feladatok ellátása egy átgondolt, megalapozott koncepció mentén haladjon; ezért a döntéshozók számára átfogó képet nyújt a szociális szolgáltatások helyzetéről, szükségletéről és fejlesztési lehetőségeiről.

A szociális ellátórendszer középpontjában a segítségre szoruló polgár áll, akinek pénzügyi vagy természetbeni ellátásával, vagy megfelelő színvonalú és minőségű személyes gondoskodást nyújtó ellátási forma megválasztásával életfeltételeinek javításához kívánunk hozzájárulni.

### **Közművelődési koncepció**

A koncepció egyik alapvető célja, hogy a városban működő közgyűjteményi és közművelődési intézmények, szervezetek tevékenysége segítse elő az esélyegyenlőséget, az elmaradt térségek, a periférián lévő rétegek és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok kulturális felzárkózását; a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozók művelődési lehetőségeinek bővítését, sajátos kulturális örökségük megőrzését és ápolását; a nemzeti önzonosság-tudat erősítését, a magyar nyelv, a művészeti értékek megőrzését.

## **A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjai**

### **a.) A mélyszegénységben élők és a romák helyzete**

A szegénység anyagi és nem anyagi helyzet jelzője is lehet. A mélyszegénység szó napjainkban gyakran használt fogalom, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerővel kilépjenek. (Havas 2012.)

A mélyszegénység oka többek között a szocializációs, iskolázottsági, képzettségbeli és foglalkoztatási deficitben mutatkozik meg és súlyos megélhetési zavarokhoz vezethet.

Magyarországon 2014-ben 293.000, 2015-ben 185.000 volt a mélyszegénységben élők száma.

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

### **Jövedelmi és vagyoni helyzet**

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Városunkban az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

### **b.) A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége**

A gyermekszegénység, akárcsak a szegénység általában, összetett, többdimenziós jelenség: ami a létbizonytalanság körén belül az elégtelen és egészségtelen táplálkozást, rossz lakhatási feltételeket és a kielégítetlen alapszükségleteket jelenti. A szegénység különféle dimenzióinak halmozódása együtt jár a gyermekek egészséges pszicho-szociális fejlődésének veszélyeztetettségével.

A legnagyobb szegénységi kockázattal a kisgyermek (0-2 év), a többgyermekes családban (3 vagy több gyermek) és az egyszülős családban élő gyermekek rendelkeznek, illetve a roma gyermekek körében jelentősen magasabb a szegénységi ráta, mint a nem roma gyerekek körében.

### **c.) A nők helyzete, esélyegyenlősége**

A nemek eltérő munkaerő-piaci esélyeit jelzik a nemek közötti jövedelmi különbségek. A munkaerő-piaci kérdésekhez szorosan kapcsolódik a munkahelyi kötelezettségek és a család összeegyeztetése.

2010 óta jelentősen nőtt Magyarországon a nők foglalkoztatási aránya. 2017-ben a nők munkanélkülisége 4,6%-ra csökkent, ez annak fényében különösen nagy eredmény, hogy ez az arány 2011-ben még 11% volt.

#### **d.) Az idősek helyzete, esélyegyenlősége**

A társadalmak, népesség öregedésén általában az időskorúak arányának emelkedését értjük.

A demográfiai folyamatok változásaival együtt feltétlenül kell változnia a társadalmi reakcióknak, szolgáltatásoknak és az időügyi politikának is.

Az idősek hátrányos megkülönböztetése többféle formában nyilvánulhat meg: nyelvi, lakóhelyi, családon belüli, mediális és gazdasági megkülönböztetés, ageizmus. Az ageizmus az életkor alapján gyakorolt hátrányos megkülönböztetést jelenti.

#### **e.) A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége**

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életük során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

#### **A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége**

*A mélyszegénység fogalom meghatározása, kialakulásának okai, mint összetett jelenség.*



A szegénység fogalma nemcsak a hétköznapiakban, hanem a tudományos életben is sokféle tartalommal bír. A szegénységgel foglalkozók egy része nem is használja a szegénység fogalmát, hanem helyette más fogalmakat keres, mint például a depriváció, vagy a társadalmi kirekesztés. Az elemzők egy része a szegénységet, megkülönböztetve sokoldalú jelentésétől, leszűkítve vizsgálja, ezért „jövedelmi” szegénységről, „anyagi” szegénységről beszél. Sokan vannak, akik ugyan szegénységről beszélnek, de a szegénységnek csupán egyetlen összetevőjét, a jövedelmi helyzetet használják mérőszámként, szóhasználatukban a szegénység egyenlő az alacsony jövedelmi helyzettel.

A szegénységhez vezető „kockázati tényezőket”, ha tetszik: a szegénység okait, az EU egy új dokumentuma a tagállamok 2001-ben készített szegénységellenes stratégiai terveinek elemzése nyomán a következőképpen sorolja fel:

- „tartós munkanélküliség;
- hosszú időn át rosszul fizető, rossz feltételeket jelentő munkahely;
- szakképzettség hiánya,
- korán abbahagyott iskola;
- kirekesztéssel fenyegetett családból indulás;
- fogyatékoság;
- rossz egészségi állapot;
- kábítószer- és alkoholfogyasztás;
- sok hátránnyal küzdő lakóközvet;
- hajléktalanság vagy rossz lakhatási feltételek;
- bevándorlás; kisebbséghez tartozás és faji előítéletek” (Európai Bizottság 2001).

Magyarországon mindezen tényezők léteznek, csak még a nagycsaládosokkal, a nagyszámú pszichiátriai beteggel és a nyugdíjak egy részének alacsony szintjével kellene kiegészíteni a sort. Azt viszont be kell vallanunk, hogy a fenti tényezők egy részének a szegénységgel való összefüggéséről kutatások hiányában nincsenek megbízható adataink.

Napjainkban egyre gyakrabban használt új fogalom a **mélyszegénység**. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek (HAVAS 2012).

A cigány etnikumhoz tartozás Magyarországon az egyik, sok más tényezővel is összefüggő, különösen fontos „szegénységi kockázat”. Az adatok elemzésekor egyértelművé válik, hogy a *szegénység, még a legsúlyosabb szegénység is, csak részben cigánykérdés*. A cigányok aránya az össznépeségben 5-8%-ra tehető. Szegénymintánkban az arányuk 20% (ILO-POV-felmérés). Ugyanezen minta alsó harmadában, azaz a legszegényebbek között 37%-ot, de a még ennél is szegényebb ötödben vagy tizedben is „alig” 40%-ot képviselnek. Más szavakkal: minél szegényebb kört nézünk, annál magasabb a romák aránya, de még a *legszegényebb népeségtizedben vagy húszadban sem ők vannak többségben, vagyis a szegények többsége nem roma*. Minél rosszabb a jövedelmi helyzet, annál kevesebb az aktív és több a munkanélküli háztartásfő; annál rosszabbak, alkalmasint sokkal rosszabbak az iskolázottsági mutatók és a

végzett munkák jellege. Nemcsak a közvetlen lakókörnyezet rossz, hanem ma Magyarországon az Európai Unió országainál sokkal élesebb a falu-város közti növekvő különbség is - bár nem minden téren. A népességnek közel 20, a szegényeknek csak 8%-a budapesti, és a falusi szegénységarány az országosnál nagyobb.

Az Európai Unióban a szegénység mérésére egységes indikátorrendszert használnak, melynek alapjait a tagországok állam- és kormányfői a 2001-ben fogadtak el. Az indikátorrendszer jelenleg négy területet fog át, melyek egyrészt a gazdasági, társadalmi és demográfiai változásokat mérik, továbbá a társadalmi befogadásra, a nyugdíjakra és az egészségügyi helyzetre vonatkoznak.

A szegénység mélységét, tehát a szegénységből való kikerüléshez szükséges erőfeszítés nagyságát mutató rés 2009-ben emelkedett a 2007-es értékhez képest, értéke közel 22% – minden korábbinál magasabb. A szegénység mélységének trendje 1992 óta tartó folyamatos emelkedést mutat, 2007-ben enyhe csökkenéssel. A szegénységi kockázat általános növekedése nagymértékben a gyermekes háztartásokban élők szegénységi kockázatának növekedésére vezethetők vissza (GÁBOR – SZIVÓS 2010).

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között szocializációs különbségek, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és gyakran súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A mélyszegénység hatása a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él). Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik (STRATÉGIA 2011).

A kormány EU2020 stratégiájához készített dokumentumában 1.700.000 deprivált, azaz nyomorban élő személlyel számol. „A nyomor nem a szegénység súlyosabb fokozata, hanem egy attól különböző, minőségében másik élethelyzet. Olyan állapot, amit már nem lehet a pénz hiányával, javak szűkösségével leírni. A nyomor ugyanis céltalanná teszi az életet, felemészti a jövőképet, szétmarja a közösséget. A nyomorban élő ember számára nem létezik a holnap, mindig csak „ma van”, és nem számít más, mint a pillanatnyi szükség csillapítása.”(Idők jelei: Professzorok Batthyányi Köre 2015) Ugyanez a dokumentum javasolja, hogy a mélyszegénység felszámolását a gyermekekkel kell kezdeni.

**Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia** (2011. év) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását célzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység

elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. A romák esetében jellemző az, hogy még a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokon belül is legkedvezőtlenebb helyzetben lévőkhez tartoznak.

### ***Gyermekszegénység***

A korábbiakban a „szegénység új arcaként” nevezett fogalmat, a gyermekek szegénységét joggal illetjük ezzel a jelzővel. Az elmúlt évtizedekben a fejlett országokban a szegénységgel kapcsolatos riasztó és növekvő tendenciára hívták fel a figyelmet a szociológusok, ez pedig az, hogy a szegény csoportba sorolt egyéneknek egyre nagyobb hányada fiatalkorú, gyermekkorú. Hazánkban is hasonló folyamatok látszanak kibontakozni. Amíg pl. az 1970-es években az 60 éves és annál idősebb népességnek jóval nagyobb százaléka tartozott a lakosság legalsó jövedelmi decilisébe, addig az 1980-as 1990-es évek fordulójára már sokkal több 0-14 év közötti gyermek élt ilyen körülmények közt, mint a 60 év felettiek korcsoportjából. A rendszerváltás óta ez a tendencia tovább erősödött. Valószínűleg legerősebben demográfiai okokra vezethető vissza a jelenség. Az ugyanis közismert szociológiai tény, hogy az alacsonyabban képzett, szegényebb társadalmi rétegekben jellemzően magasabb a családok átlagos gyermekszáma, mint a jobban iskolázott, magasabb jövedelmű, jobb pozícióban lévő népességbe tartozó családok esetében. Ilyen módon statisztikailag nagyobb esélye van egy gyermeknek az előbbi szegénycsoportba tartozni.

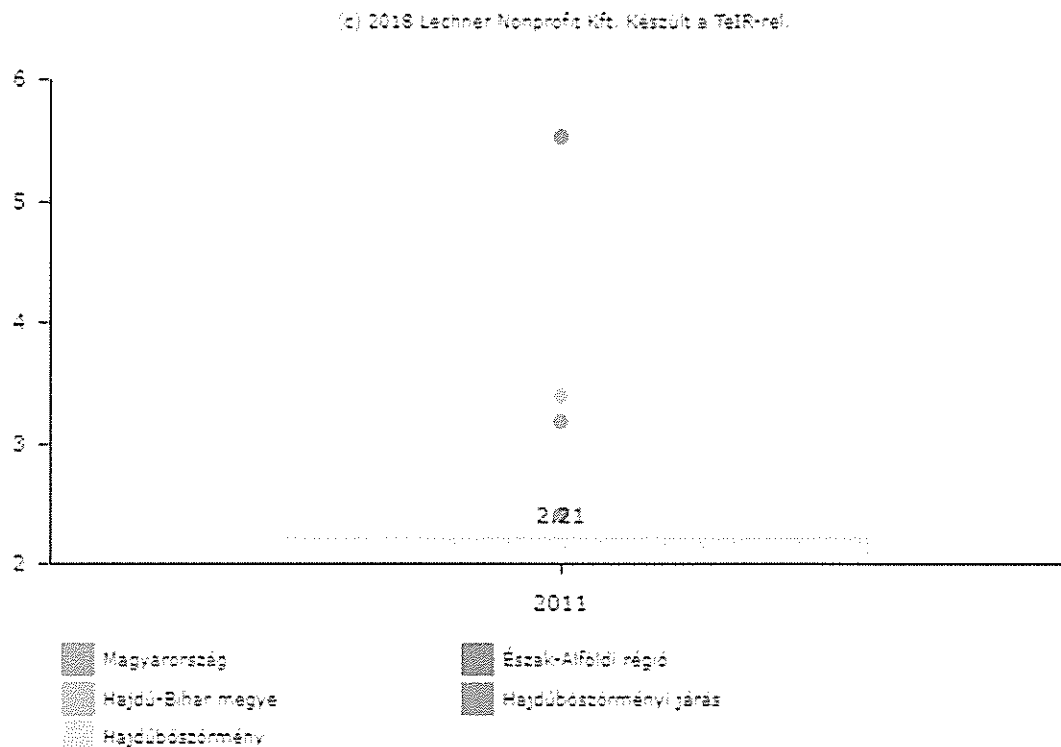
Azt is el kell mondani, hogy a szegény, alacsonyan iskolázott, munkanélküli halmazokba tartozó lakosság és a hazai cigány népesség halmaza nagy területen átfedi, metszi egymást. Az is köztudott, hogy ez utóbbi csoportja társadalmunknak hagyományosan reprodukzívabb, több gyermeket, vállal, míg a többségi társadalomra jellemző az erősen csökkenő gyermekszám. Így a gyermekszegénység jelensége különösen érinti a cigány gyermekek körét.

A legnagyobb szegénységi kockázattal a kisgyerekek (0-2 év), a többgyermekes családban (3 és több gyermek), illetve az egyszülős családban élő gyermekek rendelkeznek. A gyermekszegénység, akárcsak a szegénység általában, többdimenziós jelenség: a szegénység különféle dimenzióinak halmozódása együtt jár a gyermekek egészséges pszicho-szociális fejlődésének veszélyeztetettségével.

***Begyűjthető, korlátozott mértékben rendelkezésre álló adatok és elemzések (népesség és százaléka csoportonként, táblázat és grafika)***

***A cigány (romani, beás) nemzetiségű népesség aránya (%)***

A 2011-es népszámlálás során magukat cigány (románi,beás) nemzetiségűnek vallók a lakosság százalékába.



Városunkban a 2011.évi népszámlálás során **973 fő vallotta magát romának**. Ez az adat azonban nem valóságos, hiszen a Családsegítő Központ és Cigány Szövetség 1991-ben a Déli lucernásban készített „Kísérlet a cigánylakosság körében egy „Szociális Térkép” felvázolására” című dokumentumban **932 főt regisztrált**.

**A Hajdúböszörményi Roma Nemzetiségi Önkormányzat szerint számuk kb. 3000-3500 főre becsülhető a városunkban élő romák száma.**

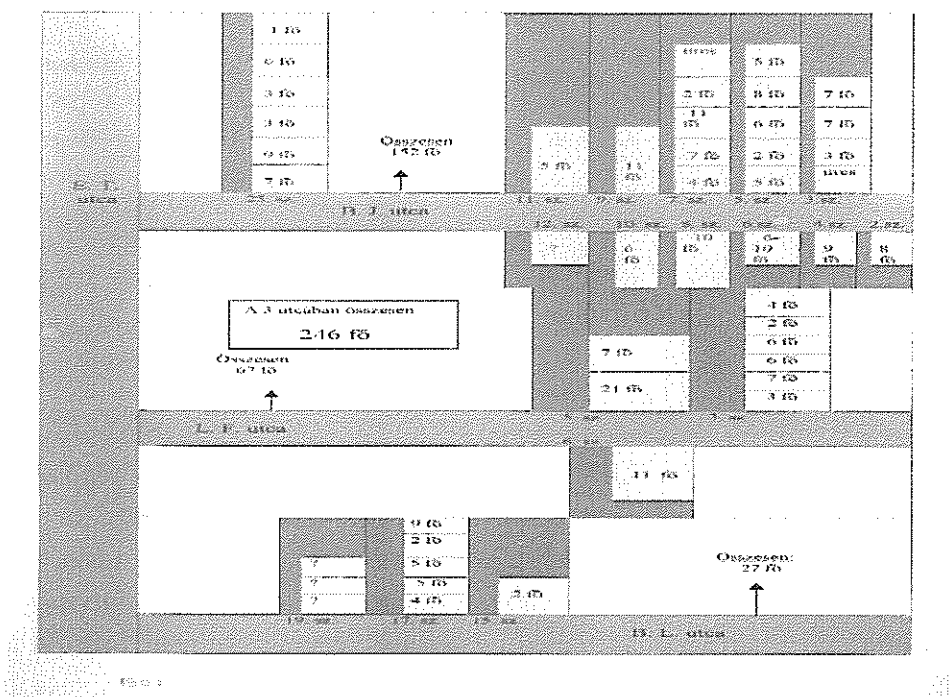
Ha összevetjük a becslést a Debreceni Egyetem 2018-as (Területi Statisztika, 2018, 58(1)) országos kutatásával a HRNÖ becslése reálisnak tűnik.

Részletes demográfiai felmérés, „Szociális Térkép” a teljes roma nemzetiségre vonatkozóan 1991 óta nem történt. A jelenlegi törvényi keretek között a felmérést a HRNÖ végezhetné el.

A legtöbb problémát okozó szegregátumban 2 évente van felmérés, mely elsősorban a kötelező beóvodázást hivatott elősegíteni.

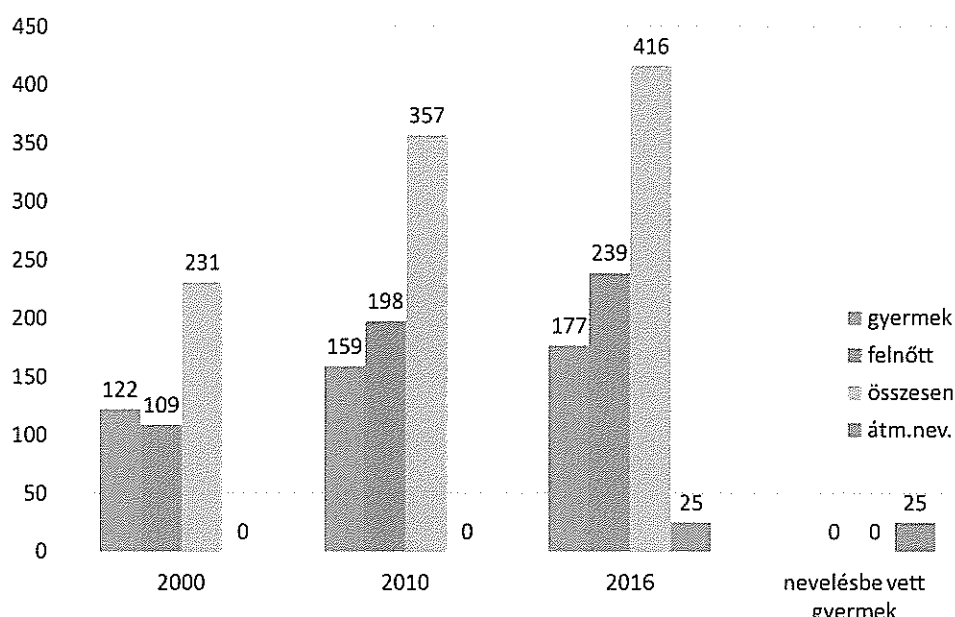
Az alábbi felmérés 1996-ban az Önkormányzat Szociális Bizottságának kérésére történt, az elsősorban önkormányzati lakások környezetében kialakult, közegészségügyi, közbiztonsági és együttélési problémák miatt.

### 1996-os felmérés.



### 2016-os felmérés

## Roma lakosok a szegregátumokban



1996-ban a Balassi-Martinovics-Bíró-Esze Tamás utcákkal határolt szegregátumban 246 fő roma lakos, 20 év elteltével 416-an élnek ugyanazon a területen, úgy, hogy időközben életveszélyessé válás miatt lebontásra került a Bolyai János utca 7. szám, Liszt Ferenc utca 3. szám alatti önkormányzati bérlakás és a Mészáros Lőrinc utca 11. szám alatti magántulajdonú sorházak. Beköltözés a város más területéről vagy más településről nem volt. Az itt élő roma közösség egyáltalán nem befogadó, legfeljebb feleséget „hoznak” az itt lakók más településről. Kiköltözés viszont volt, elsősorban a szőlőskertekbe, illetve a Középkertbe, de költöztek el Balmazújvárosba, Nyíregyházára. Talán érdemes lenne az elköltözőket számszerűsíteni, hiszen vannak, akiknek csak ideiglenes lakcímük egy másik város, az állandó lakcíme többeknek továbbra is ez a szegregátum marad. Demográfiai szempontokból is megfontolandó a számszerűsítés.

A 2000-es felmérésnél, amikor is a gyermekek száma meghaladta a felnőttek számát a szakértők véleménye az volt, hogy ennek a következménye 15-20 év múlva mutatkozik meg a gyermekszám, majd lakosság szám emelkedésben. Ennek a hatása már érződött az óvodai beíratásnál.

Szorosan összekapcsolódik ma Magyarországon a szegénység fogalma és annak mindennapi vetületei a cigányság fogalmával, a cigány emberekkel. A cigányságot mindig is sújtotta egy erős stigmatizáció, kirekesztettség, s ebből fakadó marginalizáció. Társadalmi helyzetük egyenes következménye annak az évszázadok óta jellemző előítéletektől áthatott osztálytársadalmi gondolkodásnak, amely miatt mind gazdaságilag, mind a jóléti állam által nyújtott szolgáltatások, közjavak terén hátrányos helyzetbe kerültek – és túlnyomó többségükre jellemző is ezen hátrányok összefonódása. A szegénység, a gazdasági ellehetetlenülés munkaerőpiaci hátrányok hatnak együtt a lakáspiaci hátrányokkal, a marginális csoportokra

jellemző rossz iskolázottsági, képzettségi mutatókkal, a táplálkozás, életmód negatív jellemzőivel, amelyek aztán az egészségügyi állapoton keresztül visszacsatolva ismét csak a munkábaállást nehezítik. A háttérben erre még ráerősít a szintén többségi nyomásra bekövetkezett és ma is fokozódó területi elkülönülés, amely sajátos, csak cigányok által lakott körzeteket, városrészeket, vagy településeket hoz létre. A területi szegregáció veszélye a szociológus szerint az, hogy a társadalom különböző csoportjai rétegei között eleve meglévő társadalmi különbségeket, a társadalmi távolságot felerősíti és a társadalom tagjait térben is elválasztja egymástól. Ez az elválasztás az elhatárolódáshoz a nem ismeréshez, vezet oda, hogy a társadalom különféle csoportjai a végén már nem is törekednek a másik megismerésére, megértésére, elfogadására. A végeredmény a tökéletes elszigetelődés, zárt, saját érték- és normarendszerrel jellemezhető „társadalmi gettók” kialakulása, ahol a hátrányos helyzet különböző szegmenseinek összefonódása olyan szoros, hogy abból a kitörés minimális esélye sem látszik. Ennek az összefonódásnak azonban nem egyenes következménye, hogy minden általunk cigánynak vélt, vagy önmagát annak valló embert úgy azonosítsunk, mint egy halmozottan hátrányos szegény csoport tagja. Tisztában kell lennünk a ténnyel, hogy a magyarországi cigányság nem csak nyelvileg és kulturálisan, de társadalmi-gazdasági integráltságát és réteghelyzetét tekintve is igen sokszínű és heterogén közösség. S a tanulmányban vázolt problémakörök nem etnikus, öröklött, mármár genetikusan sajátosságai többségüknek, hanem erősen a makrotársadalmi - gazdasági folyamatok eredményeképpen kialakult, helyes szociálpolitikával, kisebbségpolitikával megváltoztatható

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemossa, és ezzel a társadalmi fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a kirekesztettségből mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak kíméletlen érvényesülése miatt.

Városunkban a 2011.évi népszámlálás során *973 fő vallotta magát romának*. A Hajdúböszörményi Roma Nemzetiségi Önkormányzat szerint számuk kb. 3000-3500 fő.

### **Munkaerő piaci esélyek szűkülése, a közfoglalkoztatásban résztvevők száma (romák, nem romák) hatása az alapvető létfeltételekre.**

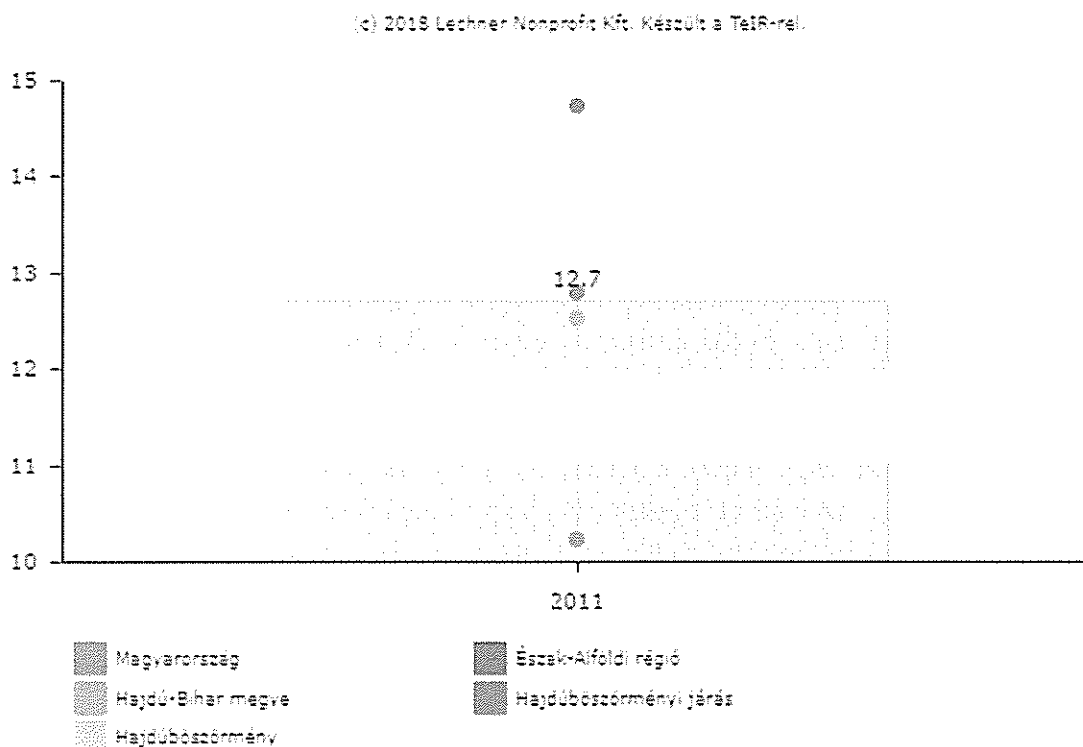
A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Városunkban az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

***Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya (%)***

A népszámlálás adatai szerint 15-59 éves korosztályból a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya.

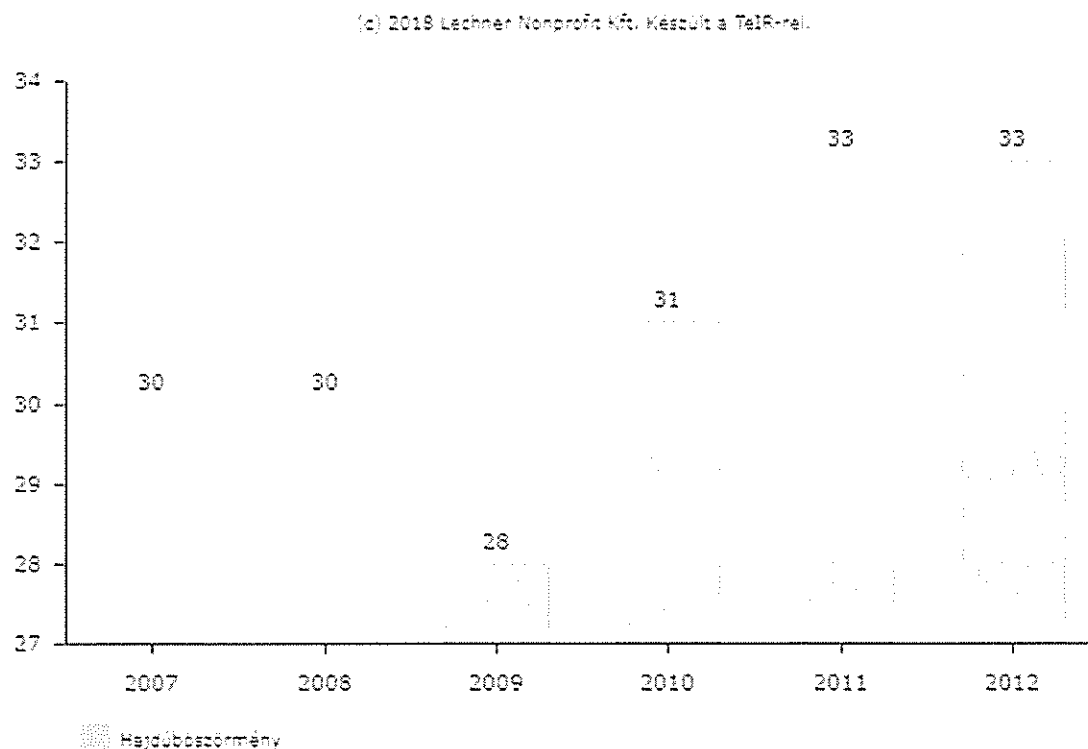


***Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció***

Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában (%)



Ipari és építőipari (FEOR 7) Gépkezelő, összeszerelő, járművezető (FEOR 8) valamint Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (FEOR 9) foglalkoztatási főcsoportokba tartozók száma a 15-59 éves állandó népesség százalékában.

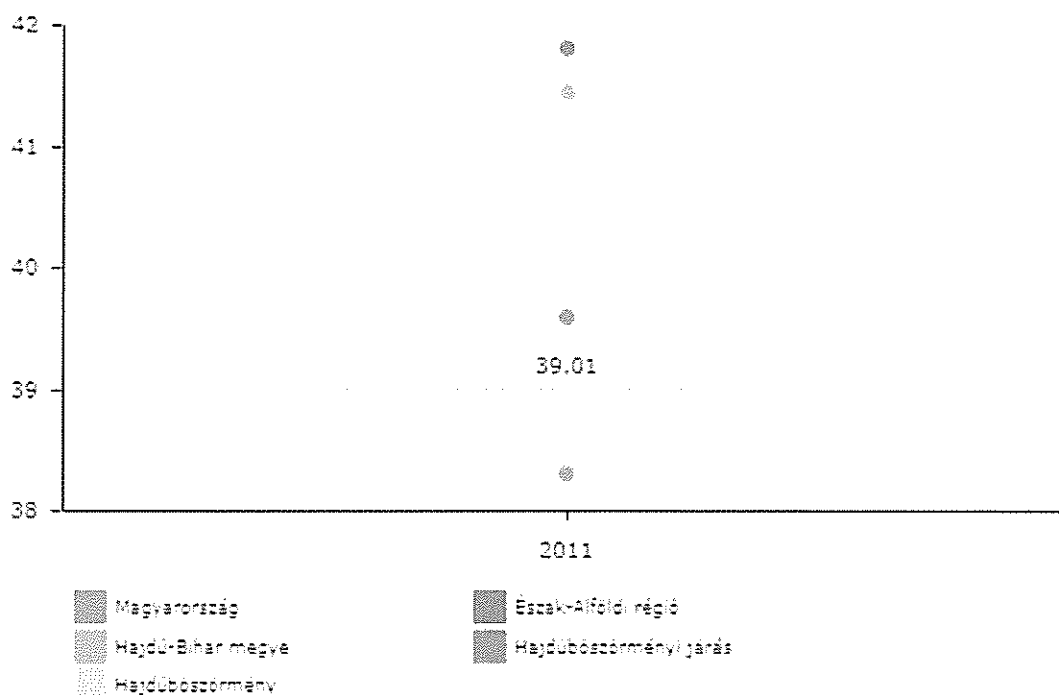


Az Önkormányzat a **közfoglalkoztatási intézményrendszer** körültekintő szervezésével legfontosabb feladatának tartja a tartósan munka nélkül lévők aktivizálását és annak megakadályozását, hogy a munkájukat újonnan elveszített álláskeresőket tekintetében bekövetkezzen a munka világától való elszakadás folyamata.

A közfoglalkoztatás tehát nem cél, hanem eszköz arra, hogy a munkára képes, de munkaerőpiacra hátrányban lévő, tartósan munkanélküli személyeket fokozatosan vissza lehessen vezetni az elsődleges munkaerőpiacra. Közfoglalkoztatási jogviszony többek között olyan munkára létesíthető, amely törvény által előírt állami feladat, a helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat.

### ***Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)***

Foglalkoztatott személy nélküli háztartások az összes háztartás százalékában, a népszámlálás adatai alapján.



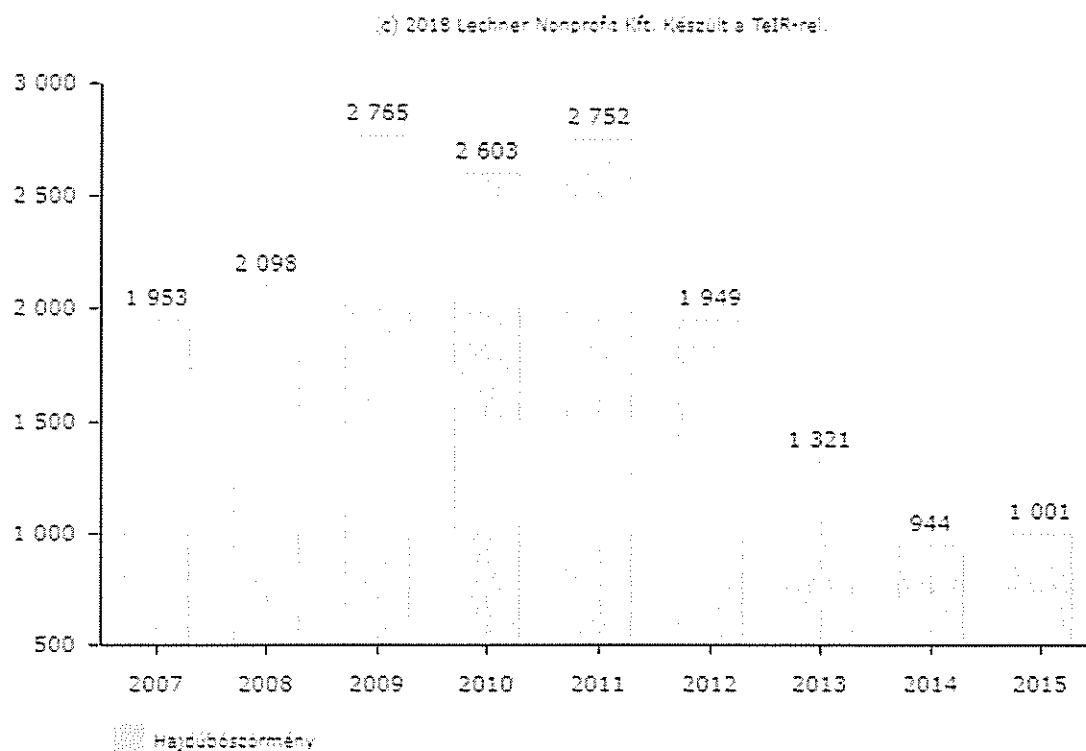
*A közfoglalkoztatottak létszáma és a támogatás alakulása a programokban, 2013 - 2017. év között:*

Év	Létszám	Támogatás	Közz. Költség	Önerő	Összesen
2013	967	885 558 267	127 334 056	-	885 558 267
2014	1200	1 296 162 192	137 010 248	-	1 296 162 192
2015	1300	1 598 541 648	284 892 133	62 610 901	1 661 152 549
2016	1343	1 530 878 106	382 939 962	71 031 909	1 601 910 015
2017	936	986 329 457	270 206 346	46 290 159	1 032 619 616

### *Regisztrált munkanélküliek száma (fő)*

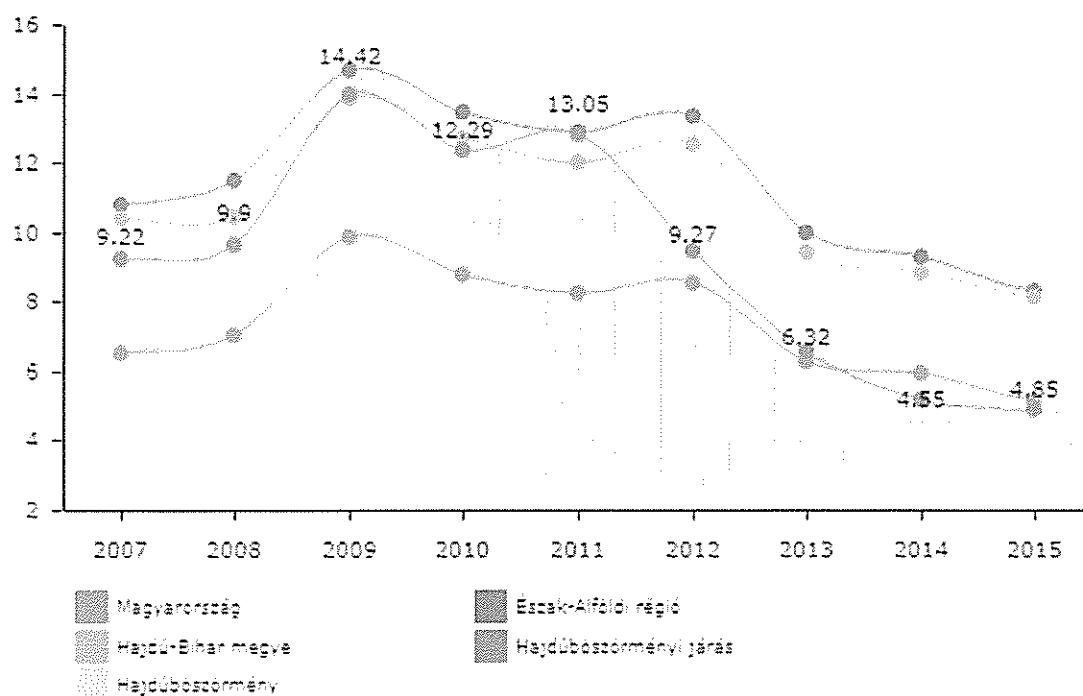
Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és

egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart.



**Munkanélküliségi ráta (%)** Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra.

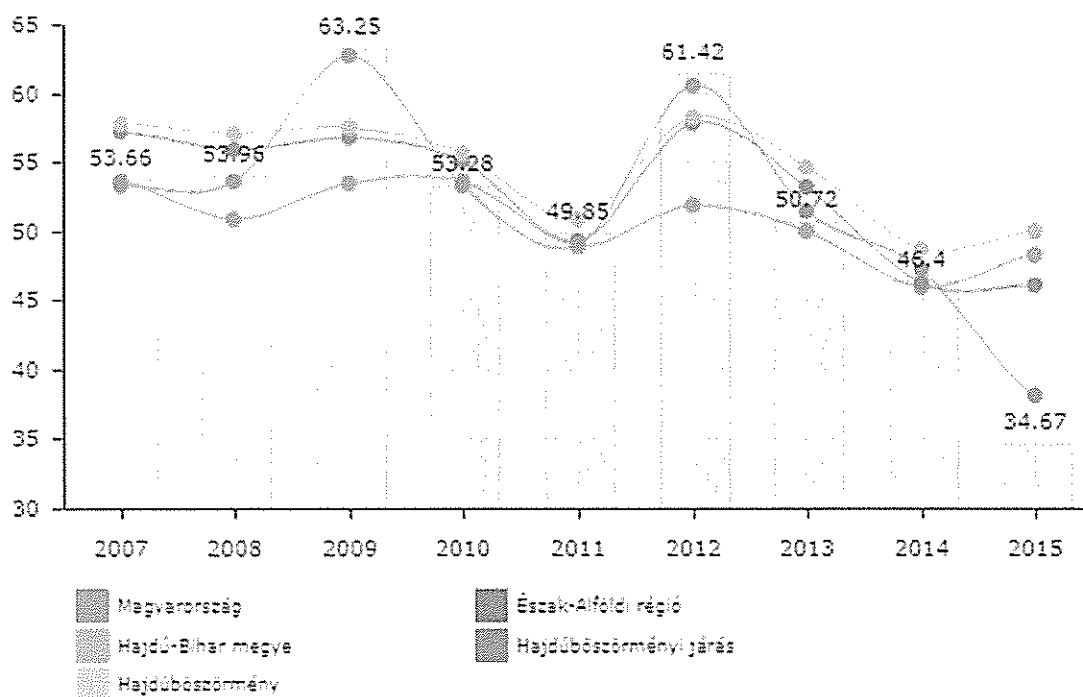
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



### Tartós munkanélküliek aránya (%)

180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek az összes munkanélküli százalékában.

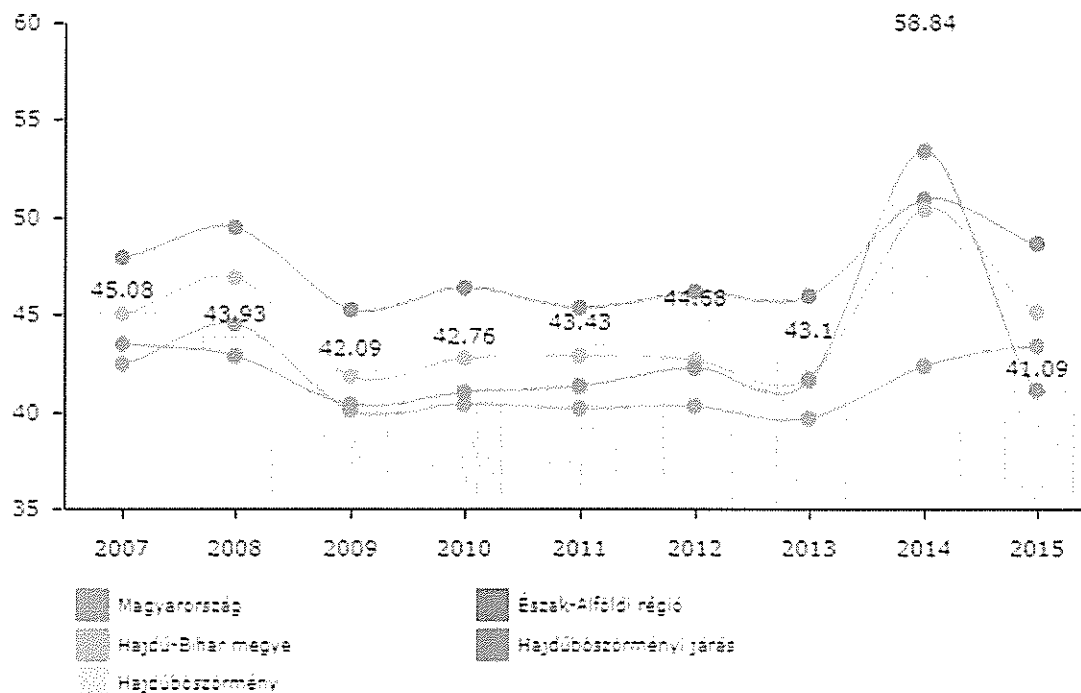
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



### Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (%)

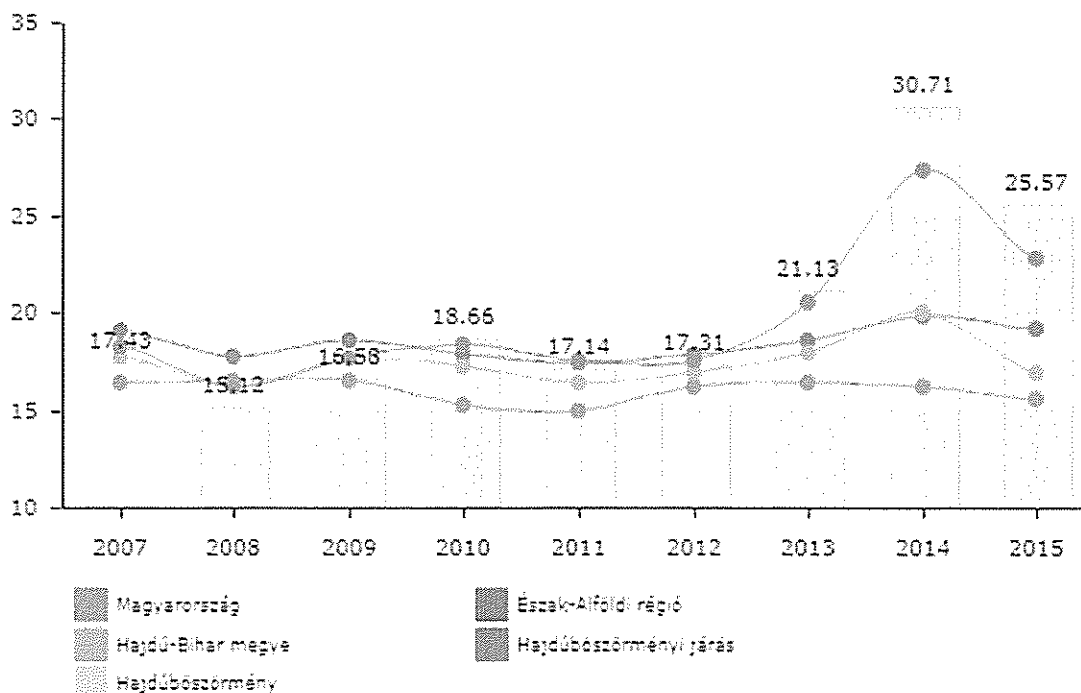
Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában).

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rei.



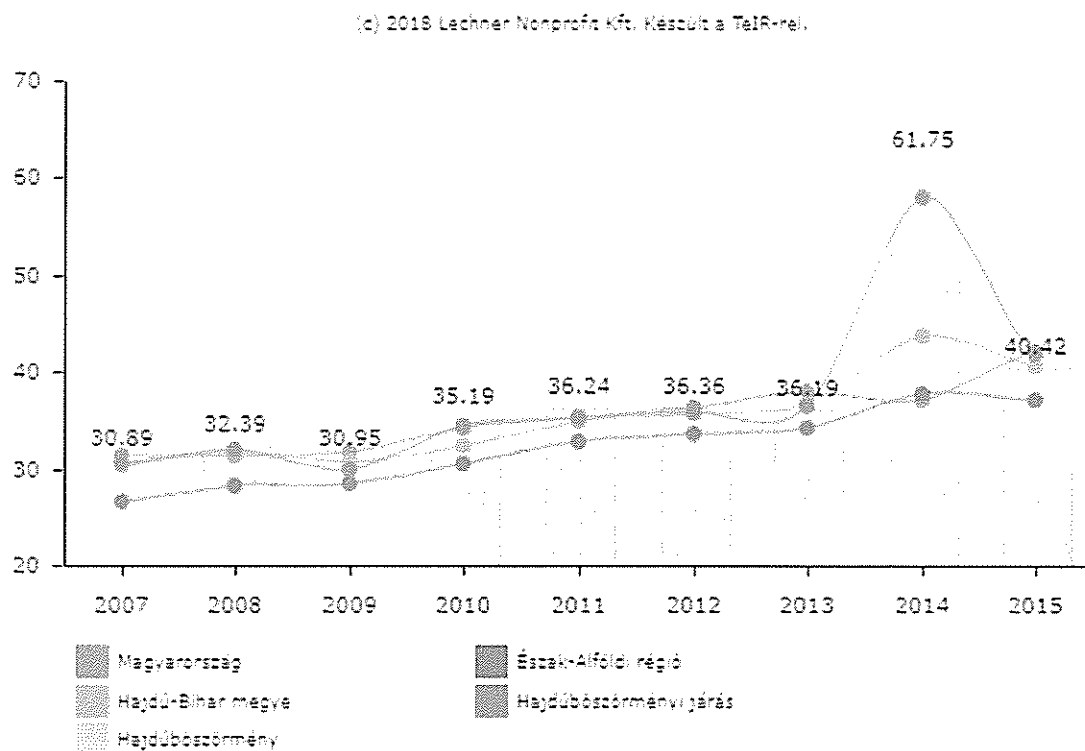
25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (%) (az összes munkanélküli százalékában).

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rei.



### 45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (%)

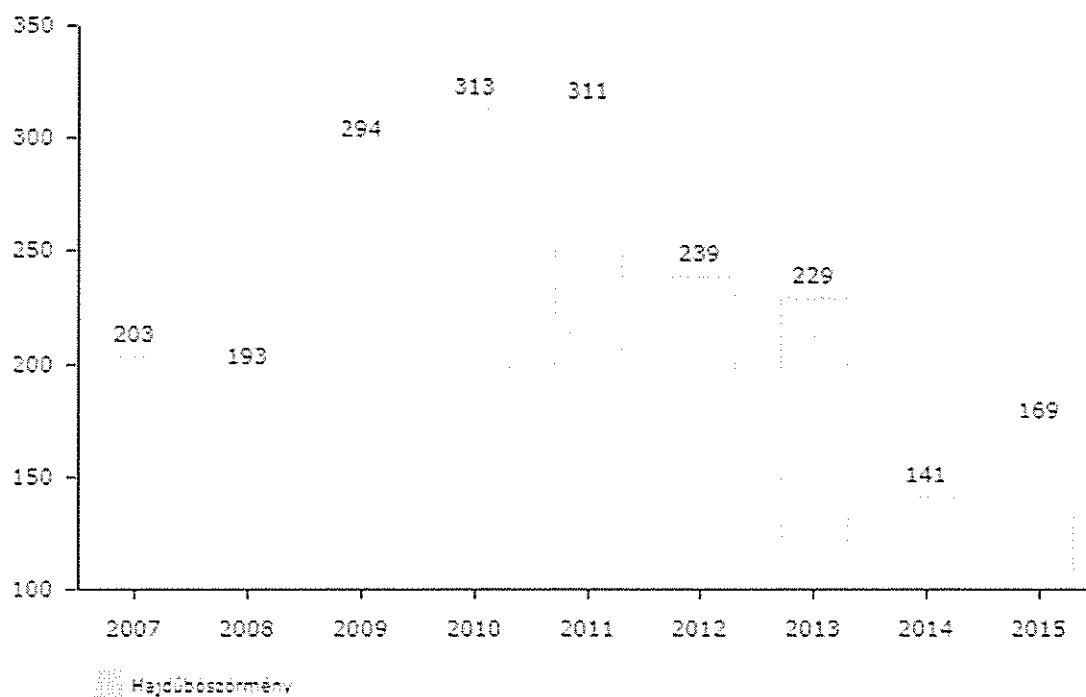
45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában).



### Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)

A nyilvántartott álláskeresők közül azok a 25. életévüket - felsőfokú végzettségük esetén 30. életévüket - be nem töltött fiatalok, akik tanulmányaik befejezését követően munkanélküli-ellátásra nem szereztek jogosultságot.

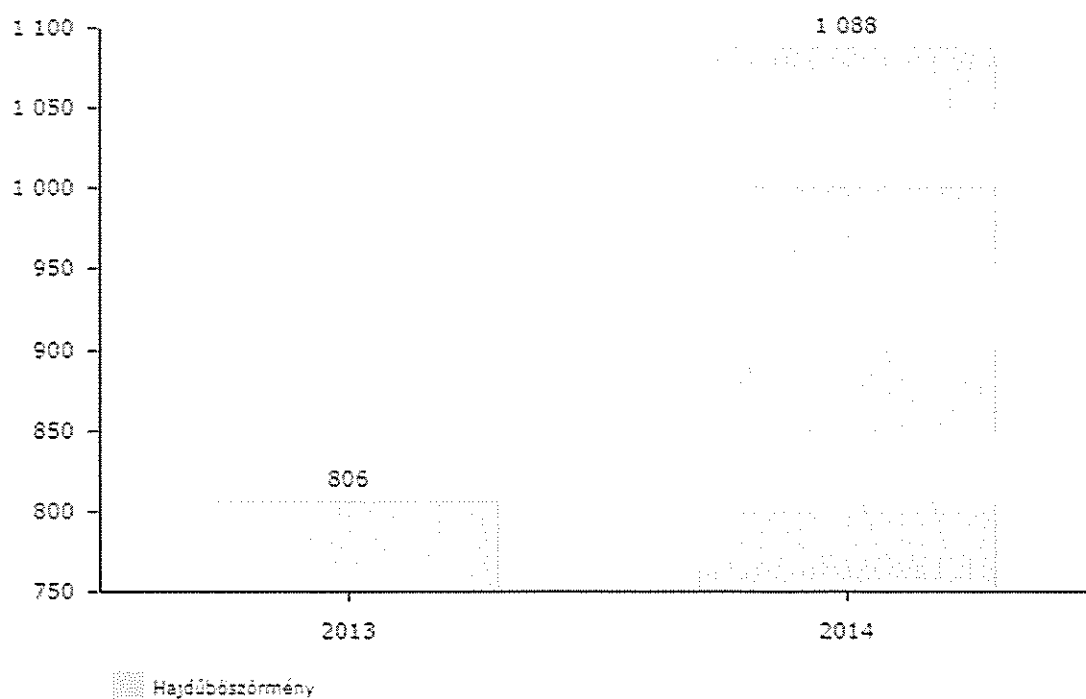
(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



### ***Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma, évi összesen (fő)***

A közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos állományi létszáma: a közfoglalkoztatásban részt vevők havi létszámainak számtani átlaga, a részt vevő személy állandó lakóhelye szerint.

(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



**2017. évi közfoglalkoztatási Startmunka programok:**

A belügyminisztérium által támogatott Hajdúböszörmény Város Önkormányzat Járási közfoglalkoztatási programjai 2017.03.01.-2018.02.28.-ig tartó időszakban:

**2017-2018. évi Startmunka mintaprogramok ktg-e Ft:**

PROJEKT	Belügyminisztériumi támogatás Ft	Önkormányzati önerő Ft	Program teljes ktg-e Ft	Beruházási és dologi ktg. Ft	ELŐLEG közvetlen ktg-re Ft	ELŐLEG BÉR ktg-re Ft
MEZŐGAZDASÁG	258 270 999	16 365 452	274 636 451	96 763 980	19 562 149	21 000 000
BELVÍZELVEZETÉS	270 022 132	10 265 175	280 287 307	50 784 243	9 552 781	27 000 000
ILLEGÁLIS HULLADÉK LERAKÓHELYEK FELSZÁMOLÁSA	192 441 810	5 011 234	197 453 044	29 656 128	5 328 513	21 000 000
BELTERÜLETI KÖZUTAK KARBANTARTÁSA	276 433 772	9 800 739	286 234 511	48 225 849	11 700 742	30 000 000
MEZŐGAZDASÁGI FÖLDUTAK KARBANTARTÁSA	162 214 051	3 995 347	166 209 398	26 420 854	3 515 906	18 000 000
HELYI SAJÁTOSSÁGOKRA ÉPÜLŐ KÖZFOGLALKOZTATÁS	50 861 880	852 212	51 714 092	18 355 292	2 569 443	4 000 000
Mindösszesen:	1 210 244 644	46 290 159	1 256 534 803	270 206 346	52 229 534	121 000 000

**A Startmunka programokban a foglalkoztatottság és a támogatás alakulása 2017. évben:**

Startmunka mintaprogram: Mezőgazdaság

Szociálisan ráépülő programok: Belterületi közutak karbantartása

Belvízelvezetés

Mezőgazdasági földutak karbantartása

Illegális hulladéklerakó-helyek felszámolása

Helyi sajátosságokra épülő program: Fapavilon, drótszövet, betonelem gyártás

Pilot program: Húsfeldolgozó üzem építése



## **Startmunka programok projektjei:**

### **1. Mezőgazdaság projekt**

A START – Mezőgazdasági program a 2017. évben 150 fő közfoglalkoztatott segítségével valósult meg. A program keretében 32,0013 ha területű önkormányzat tulajdonában lévő, valamint 3,3556 ha területen, a Nemzeti Földalapkezelő Szervezettől kapott szántón ill. 13 ha 2479 m<sup>2</sup> legelőn, illetve a Hajdú tanya 10,7519 ha területén, valamint az elmúlt évek során kialakult gyümölcsös és zártkertek 1,18 ha nagyságú területén valósult meg a mezőgazdasági projektben történő zöldség-és gyümölcsfélék, takarmánynövények termesztése.

A növénytermesztési ágazaton belül szántóföldi és konyhakerti növény termesztése, gyümölcstermesztés, egynyári virágnevelés valósul meg. Az állattenyésztési tevékenység keretében a Hajdú Tanyán lévő szürke marha, mangalica, racka juh állomány fenntartása és állatállomány létszámának növelés mellett a munkavégzés hatékonyságának növelése a cél.

A 2017. évben beszerzésre került: 1200 db baromfi, 300 db hússertés, 28 db anyakoca mellyel az állatállomány létszáma bővült.

A 2017. évben termesztett növények: zöldbab, petrezselyem, sárgarépa, kukorica, napraforgó, burgonya, hónapos retek, vöröshagyma, cékla, uborka, gabonafélék.

A mezőgazdasági programban megtermelt termények felhasználása az önkormányzat által fenntartott intézményekben, azok étkezdéinek nyersanyaggal történő ellátása során történik, a felesleg a lakosság felé kerül értékesítésre helyben termesztett, jó minőségű és olcsó áruval.

A programban termesztett növények felhasználásával az alábbi termékek készítése valósul meg:

befőttek: lecsó, uborka, vegyes vágott

szörpök: bodza, menta, citromfű

lekvárok: alma, bodza, sárgabarack

almalé

fűszerpaprika

A 2017. évben a programba bevont szőlőskertekben a gyümölcsfák termőre fordítása, a zöldségtároló kiszolgálása és működtetése, vágóhíddal történő kapcsolat kialakítása, az állatállomány bővítésével és a hiányzó munkagépek (kis traktor, szárzúzó) továbbá gépjármű beszerzésével és gépszín megépítésével az önfenntartás erősödött

Beruházások: gyümölcshasználó, gyümölcscentrifuga, gyümölcshasználó beszerzése.

Termesztett növény: 15 féle szántóföldi és konyhakerti növény termesztése

Főbb növénykultúrák mutatói:

Megnevezés	Mennyiség		Termésátlag kg/ha
burgonya	5	ha	22000
kukorica	14	ha	11000
napraforgó	9	ha	4200
búza	8	ha	6000
fűszerpaprika	3	ha	15000
vöröshagyma	1,2	ha	8000

### **Gyümölcsös:**

A 2016-os évben betelepített 1400 db olasz almafacsemetéből álló gyümölcsültetvény ugyan csekély terméssel, de már rögtön az első évben meghálálta a megfelelő gondozást, tápanyagellátást és a rengeteg ráfordított munkát. A megfelelő szakmai irányításnak, a mindig időben elvégzett növényvédelemnek, valamint az ott dolgozók lelkiismeretes munkájának köszönhetően a telepített fák 100 % - a megmaradt. A tavalyi sikereken felbuzdulva idén pályázati pénzből tovább bővítette a város az ültetvényt, így az eddigi területet közel duplájára növelve a nagysága majdnem eléri az 1 ha-t, faállományunk pedig, kb. 1000 db –al bővült. Nem csak az állomány nagyságát bővítettük, hanem az eddigi Gaia, illetve Smeralda fajták mellé egy újabb fajtát telepítettünk, egy szintén édes ízű Fujion nevezetűt.

Az idei év szélsőséges időjárási viszonyai – a tavasszal beálló hosszú, olykor fagypont közeli hideg, illetve a nyári hosszú száraz és forró időszakok – nagyban megnehezítették az idei munkát, hiszen ezek ellen nem tudtak védekezni. Az időjárással szembeni kiszolgáltatottságunk csökkentése érdekében több lépést is tettünk. A jégkár elkerülésének érdekében idén a tám rendszert jégálóval bővítettük. Ezen túlmenően az új területre fűrattak egy kutat, melynek vízhozama elegendő az egész terület öntözéséhez.

A jövőbeni terveink között szerepel a terület további bővítése és a megtermelt almát szeretnénk a közétkeztetésben felhasználni, kiszolgálva ezzel a helyi intézményeket. Az almát feldolgozni is szeretnénk, a különböző kiállításokon nagy sikere volt például az általunk megtermelt almából készített 100% -os almalének, de készítettünk aszalt almát, almalekvárt, illetve almabefőttet is.

### **A Hajdú tanya bemutatása:**

A városi intézményi konyhák helyi termesztésű zöldségekkel történő ellátása már évek óta foglalkoztatta az önkormányzatot. Ennek a megvalósításához 2012. évtől, évről- évre sikeres pályázatot nyert Hajdúböszörmény Város Önkormányzata, a Startmunka mintaprogram mezőgazdasági projektjével. Hajdúböszörményben a mezőgazdasági tevékenységnek több évszázados hagyománya van, így a projekt jól illeszkedik a város tevékenységi körébe, mezőgazdasági kultúrájába.

Mindezek fejlődése is generálta azt az ötletet, hogy itt, a régi SZÖVÁLL telephelyén (mára elnevezett Hajdú tanyán) egy állattartás és a növénytermesztés lehetőségét biztosító központ jöjjön létre, amely része a város közfoglalkoztatási programjának. Az önkormányzat számára

fontos az értékteremtés, a mezőgazdasági program egyik célja a város tudatos fejlesztése, ezen belül is a mezőgazdasági munkát szerető helybeliek, értékteremtő munkában foglalkoztatása. Hajdúböszörmény, kihasználva a közfoglalkoztatás adta lehetőségeket, évek óta az ország egyik legnagyobb közfoglalkoztatójának számít.

A telep lepusztult állapotban volt. A mohás, palatetős épület omladozott falai részben felújításra részben lebontásra vártak. A villanyvezetékek, szigetelőanyagok lógtak ki a falból. Az ólakat elgazosodott, bokros, cserjével benőtt terület vette körül. A program megvalósítását és a munkálatokat a Városüzemeltetési Intézmény szakemberei koordinálták és a közfoglalkoztatás keretében valósulhatott meg. Elsőként tereprendezés volt, az elhanyagolt, gazos terep rendbetétele történt meg. A telepen lévő három ólként funkcionáló épület került felújításra. Teljes tetőszerkezet cseréje (palatető), belső- külső villamosítás felújítása történt, karámok kerültek kialakításra, közlekedő utak és parkolók, szociális blokk létesült. A munkálatokat, a tanya teljes kialakítását és fenntartását a jelentős részben a közfoglalkoztatott szakemberek és segédmunkások végezték.

2014. évben már el is kezdődött az ólak, karámok megépítése, az állatok betelepítése, 2015. évben pedig kb. 3 ha-on, a **Tanösvény** kialakítása.

A **Tanösvény** útvonalának kiépítésének célja, hogy Hajdúböszörmény, mint mezőváros állattartó hagyományainak megőrzése, az őshonos állatok és a vidéki hangulat jellegzetességeinek bemutatása, háziállatok tartását, a konyhakerti zöldségek termesztését népszerűsítése a város. A látványosság mellett a természetvédelemre nevelés, az iskolai tananyag kiegészítése, a természetjárás népszerűsítése, a turistaforgalom növelése is a cél.

A Tanösvény, egy több száz méter hosszú, több irányban elágazó, ugyanakkor körbejárható, kiépített, információs táblákkal ellátott útvonal, amely jó természeti adottságokkal is rendelkezik.

A terv megvalósítását generálta és a mai napig nagyban támogatja, az a Belügyminisztériumi támogatás, ahol az Önkormányzatunk sikeres pályázatot nyert többek között, a Járási Startmunka mintaprogram mezőgazdasági projektjében is. A mezőgazdasági projektek 2012.évtől folyamatosan működnek, amelynek fejlődése egymásra épül.

Pályázaton belül jelentős fejlődést értünk el az állattenyésztésben, a növénytermesztésben. Mezőgazdasági kézi eszközök, valamint magas színvonalú gépparkot hoztunk létre, mezőgazdasági gépek, traktor, gépjármű, és az ólakban etető, itató, tároló helyiségek kialakítására került sor. A mezőgazdasági növénytermesztést és állatgondozást a közfoglalkoztatottak végzik. A működés és fejlődés központjává a Hajdú tanya vált.

## **2. Belterületi közutak karbantartása:**

A 2017. évi projektben a város közútjain közel 120 km szilárdburkolatú út karbantartása a feladat, amelyet több ütemben végzünk a város bel- és külterületén (Bodaszőlő, Hajdúvid és Pród) az év végéig. A munkálatokhoz 150 tonna meleg aszfalt és 100 m<sup>3</sup> Ckt-32 beton (alapréteg készítése) kerül felhasználásra. Az útjavítási munkálatok biztonságos elvégzése, valamint a közlekedés biztonságának javítása érdekében közel 60 darab közlekedési tábla kerül kihelyezésre az érintett útszakaszokon. Ezek mellett általános karbantartási munkálatokat,

útszegély javításokat, pótlásokat; padkasurragtók építését, javítását; járdacsatlakozások javítását; út- és zöldfelület süllyedések helyreállítását, javítását végzünk ütemezve egész évben. További munkákat jelent még a megsüllyedt közmű fedlapok szintbe emelése, cseréje, valamint a város belterületén található sebességsökkentő bordák („fekvőrendőrök”) burkolati jeleinek újrafestése. Bontási és szállítási munkálatok során a tavalyi évben beszerzett Yammar V8 típusú munkagépünket használjuk.

Projektben közfoglalkoztatott: 230 fő.

### **3. Belvízelvezetés projekt:**

A belvíz-elvezetési projekt keretében vállalt feladat ütemterv szerint halad. A csapadékvíz-elvezető árkok kaszálása, meder profilozása, üledék eltávolítása, átereszek tisztítása ütemterv alapján halad. A rendszeres csapadék miatt a kaszálások számai növekedtek. Az övcsatornákból a cserjéket, hajtásokat az idén nagyobb mennyiségben termeltük ki, ez is az időjárással arányos. Ebben az évben csapadék víz- elvezető árkok felújításából 1000 fm terveztünk. A meglévő árkok felújítása során a földmedrű árkot beton elemekkel béleljük ki, ezáltal a csapadékvíz-elvezetése felgyorsul a mederben a hordalék képződés csökken, ezáltal a karbantartási munka is nagy mértékben csökken. A program keretében felújított árkok a funkciójukon kívül esztétikailag is növeli a település képét. A felújítás során az ingatlanok kapubejárói is átépítésre kerülnek, ezáltal az egységes keresztmetszetű átereszek a csapadékvizet nem torlasztják fel. Az elkészült csatornák a lakosok megelégedettségét biztosítják.

A következő utcákban történt akna fedlap csere: 4 db a Polgári utcán, 2 db a Tökhöly utcán, 1 db Korpona utcán, 2 db Március 15. utcán, 1 db az Újfehértói utcán, 1 db a Nagy István utcán, 2 db az Arad utcán, 1 db a Honvéd utcán, 1 db a Kassa utcán, 2 db a Dózsa György krt-on.

Projektben közfoglalkoztatott: 230 fő

### **4. Mezőgazdasági földutak karbantartása projekt:**

Hajdúböszörmény város külterületén a szántókhoz, a legelőkhöz, a rétekhez, az erdőkhez történő közlekedést 862 km közút teszi lehetővé, amelyből 705 km földút, 157 km pedig portalanított út. Ezen utak karbantartása, gérderézése, az út menti csapadékvíz-elevezető rendszerek javítása és karbantartása a legfőbb feladatunk egész évben. Emellett nagyon fontos kiegészítő munkát jelent az utak két oldalán teljes egészében felburjánzott fasor és növényzet rendbetétele. A dűlőutak pályaszerkezetének stabilizálása érdekében zúzott követ használtunk fel, mellyel kiszállítás, egyengetés és hengerelést követően stabilabbá, járhatóvá és közlekedhetőbbé tesszük a járművek számára. A cserjék, fák gyérítése után keletkezett rengeteg fagally, faág, aprítékolható, melynek aprítékolásával biztosítani tudjuk a városban több helyen működő aprítékos kazánok fűtőanyagát. A foglalkoztatottak munkáját kisebb ágvágo gépek, gallyazó és motoros fűrészek segítik.

Projektben közfoglalkoztatott: 130 fő

## **5. Illegális hulladéklerakó-helyek felszámolása:**

Hajdúböszörmény város 37 ezer hektáros közigazgatási területén folytattuk az illegális hulladéklerakó helyek felszámolását, melyet 168 fő közfoglalkoztatott foglalkoztatásával látták biztosítottak. A 2017-os évben célunk az eddig elmaradt illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, megszüntetése. A belső részekben az elmúlt 3 év folyamán sikeresen kezeltük az illegális hulladék lerakásának problémáját. Az idei évben a tavalyihoz hasonlóan komoly hangsúlyt fektetünk az olyan helyeken lévő illegális hulladék lerakó helyek megszüntetésére, melyhez idáig megfelelő eszköz nélkül nem tudtunk eljutni. Figyelmet fordítunk külterületen az önkormányzat tulajdonát képező dűlőutak, szőlőskertek, valamint Pród, Bodaszőlő, Hajdúvid településrészek tisztaságára is. A továbbiakban is folyamatosan felszámolásra kerülnek Hajdúböszörmény belterületén elhelyezett hulladékok. Hajdúböszörmény közigazgatási területének folyamatos monitoringját belterületen a Közterület-felügyelet, míg külterületen a Mezőőri Szolgálat végzi.

A folyamatos hulladéklerakó felszámolásokkal és a fokozott ellenőrzéssel tovább tisztul szépül városunk, mely a lakosság komfortérzetét és környezettudatosságát is növeli. A hulladékok szelektív gyűjtésére a továbbiakban is nagy hangsúlyt kívánunk fektetni.

Projektben közfoglalkoztatott: 168 fő

### **Helyi sajátosságokra épülő projekt:** Fapavilon, drótszövet, betonelem gyártás

A program keretében betonelem gyártás és pavilon készítés a fő csapásirány. A telephelyen járdalapokat és gyephézagos betonelemeket gyártunk saját felhasználásra. A termékek folyamatos fejlesztésének köszönhetően, nagyon jó minőségűek. Az elemek felhasználási területei: árok burkolás, térkövezés. A pavilonok gyártásával az önkormányzati igényeket tudjuk teljesíteni. Rendezvények, kiállítási helyszínekként biztosítják az esztétikai megjelenést, amellett, hogy az időjárási és vagyonvédelmi szempontoknak is maradéktalanul megfelelnek.

28 fős közfoglalkoztatással működött.

### **Pilot program:** Húsfeldolgozó üzem építése

Napi vágási kapacitása: sertés 42 db vagy marha 7 db vagy juh 60 db.

A húsfeldolgozó üzem kialakítása közvetlenül a 2017-ben kialakított vágóhíd mellett valósul meg, hogy a Hajdú Tanyán felnevelt és a Hajdúsági Vágóhídon levágott állatok közvetlenül a Húsfeldolgozó üzembe kerülhessenek, ahol az alábbi termékeket kívánjuk előállítani: füstölt hús, füstölt szalonna, szalámi, kolbász, tepertő, zsír. Hosszabb távú tervünk turista szalámi, virsli, párizsi előállítása.

A beruházás tárgya a 304,62 m<sup>2</sup> hasznos alapterületű, hagyományos technológiájú húsfeldolgozó üzem kivitelezése és a kapcsolódó húszüzemi technológiai eszközök beszerzése. Ebben az évben még több közfoglalkoztatott kapott kiemelt szerepet a képzésben, az alapkompétencia fejlesztésében valamint a szakmák megszerzésében.

### **Startmunka projekteken belüli képzések:**

-Belvízelvezetés projektben: ács, Illegális hulladék lerakóhelyek felszámolása projektben: bádogos, Közút projektben: betonozó szakmunkás, Mezőgazdasági földutak karbantartása projektben: motorfűrészkezelő.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata, mint közfoglalkoztató hozzájárult ahhoz, hogy a foglalkoztatott a képzés ideje alatt a tanfolyami órákat látogassa, annak érdekében, hogy a támogatott tanfolyam sikeres elvégzésével magasabb tudásra tegyen szert. Továbbá, hogy a képzés időtartama vonatkozásában, a nevezett személy, a képzés teljes időtartama alatt, a munkavégzési kötelezettsége alól mentesítést kap.

- Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretében lévő képzések, GInop-6.1.1-15-2015-00001 alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak tervezett képzése:

1. Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás 32 fős képzéssel: (2017.02.19.-2017.10.11.)
2. Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretén belül 35 fő képzése: (2017.06.19.-2017.10.04.)  
15 fő targoncavezető képzés; 20 fő alapkompentencia képzés)
3. Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretén belül, 1 fő C+D kategóriás jogosítvány képzése
4. Alapkompentencia: 60 fős
5. Sütőipari képzés: 14 fős
6. Gyermek ifjúság felügyelő 18 fő, élelmiszer eladó 20 fő, gyógynövénytermesztő 15 fő.
7. Textilkészítő 15 fő, élelmiszervegyiáru 11 fő,

### **Kulturális közfoglalkoztatás:**

A Nemzeti Művelődési Intézettel 2015. évben is sikerült megállapodást kötnie Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának a felsőoktatásban végzettek foglalkoztatására. A pályázat 100%-ban támogatott. Az e program keretében foglalkoztatott fiatalok 3 helyszínen (Szabadhajdú Nonprofit Kft., Tourinform Iroda, HAFIM) végezték munkájukat 2015. március 01-től 2016. február 29-ig tartó határozott idejű szerződéssel.

2016. évben foglalkoztatott fiatalok létszáma 3 fő volt, akik 2016. március 01-től 2017. február 28-ig tartó határozott idejű szerződéssel végezték munkájukat a Szabadhajdú Közhasznú Nonprofit Kft-nél.

2017. évben 2 fő kulturális közfoglalkoztatott, akik 2017. március 01-től 2018. február 28-ig tartó határozott idejű szerződéssel végezte munkáját a Szabadhajdú Közhasznú Nonprofit Kft-nél.

Városunk az V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban való sikeres pályázás elősegítése érdekében 5 önkormányzati feladatellátó civil szervezettel és egy egyházközséggel kötött közművelődési megállapodást. A meghosszabbított V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban 4 szervezetnél 7 fő dolgozhat:

- Hajdúböszörmény Város Önkormányzata: 2 fő
- Szabadhajdú Közművelődési Média és Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft.: 2 fő + 1 fő közösségi munkás
- Zöld Kör – a Föld Barátai Magyarország tagja: 1 fő
- Hajdúböszörményi Gasztronómiai Egyesület: 1 fő

## **Szegregáció, előítéletek**

### **Telepek, szegregátumok helyzete**

Területi alapú szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor a különböző csoportok közötti társadalmi távolság egyúttal térbeli távolsággá válik, pl. egy-egy településen a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól (a szegregáció fogalma alatt kizárólag az alacsony társadalmi státusú családok koncentrált együttélését értjük). A szegregáció állandósítja a jövedelmi viszonyok, a települési infrastruktúra és a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeit. Jelen helyzetelemzési rész két további alfejezetre tagolódik:

### **Szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása és a lehatárolt területek helyzetének elemzése;**

Tervezett fejlesztések szegregációs hatásának felmérése.

Hajdúböszörmény települési esélyegyenlőségi terve, Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió 2006. Hajdúböszörmény Város munkahely-teremtési esélyei intézkedési terv, Szociális Szolgáltatási Központ éves jelentései, a Hajdúböszörmény Kis- és Nagy-Bocskai szőlőskertekben a szociálisan nehéz helyzetben levő csoportok folyamatos letelepedése révén kialakult probléma területfejlesztési szempontú feltárásáról, kezeléséről szóló tanulmány, a Roma és hátrányos helyzetű nem roma háztartások szociális és egészségi állapot mutatói Hajdúböszörményben 2007, Hajdúböszörmény szociális problématérképe, Köznevelési Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés, Köznevelési Esélyegyenlőségi Terv, valamint a Munkaügyi Központ által készített tanulmány 2003 alapján készült el.

### *Szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, helyzetének elemzése*

#### *A szegregátumok kialakulásának története*

Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50 %. A szegregáció a lakóhelyi és az életkörülmények szintkülönbségét, társadalmi hátrányt jelent, mert fokozza a társadalmi strukturális helyzetből adódó különbségeket. A szegregáció főleg az alacsonyabban iskolázottakat és a szakképzetleneket szorítja periférikus helyzetbe.

A lakóhelyi szegregáció legnagyobb vesztesei az alacsony társadalmi státusú rétegek, mert a magas státusú társadalmi csoportoknak lehetőségük van arra, hogy gyakorlatilag oly módon és a városnak

azon területeire koncentrálódnak, ahogyan és ahova kívánnak, az alacsony státusúak csak úgy és csak oda szegregálódhatnak, ahogyan és ahova „hagyják őket”.

Attól függően, miként kezdődött, a szegregáció lehet:

- **Önkéntes**, tehát szándékos vagy spontán, valamilyen vonzóerő által pozitívan befolyásolt elkülönülés, amikor olyan személyek, akiknek hasonló faji, etnikai, kulturális vagy foglalkozásbeli ismertetőjegyeik vannak, arra hajlanak, hogy azokon a területeken telepedjenek meg, amelyeket már korábban mások foglaltak el, akiket ugyanezek a sajátosságok jellemeznek.
- **Külső kényszerek által létrejött**, diszkrimináció által negatívan befolyásolt megkülönböztetés, amely esetben a szegregáció a földrajzi elkülönülés olyan szituációit jelöli, amikor a különböző források és szociális szolgáltatások egyenlőtlen használatát kényszerrel erőltetnek bizonyos, alárendelt helyzetben levő csoportokra.

**A szegregáció negatív következménye, hatása lehet, hogy:**

- erősíti az előnyök és hátrányok felhalmozását egy-egy területre,
- elmélyíti a társadalmi konfliktusokat, rontja a társadalmi integrációt,
- a városi deviancia növekedéséhez vezet, valamint
- az etnikai csoportok területi elzárkózása és koncentrálódása kedvez az etnikai gettó kialakulásának,
- növeli vagy konzerválja a településen levő feszültségeket,
- csökkenti az empátia és a tolerancia érzését a lakosság körében.

Magyarországon a lakóhelyi szegregáció térségek, települések között és településeken belül is megjelenik. A városszociológia érdeklődése az 50-es években fordult a szegregáció jelensége felé. A szegregátumok illetve a szegregációval terhelt területek beazonosítására a már meglévő dokumentumok, mint a segélyezési adatok, lakás koncepció, településrészről készült tanulmányok, kimutatások illetve az érintett képviselőkkel, civil szervezetekkel, folytatott interjúk és a KSH 2001. évi népszámlálási adatai szolgáltak alapul.

A 35-ös út által kettévágott Déli- Lucernás két területe problémáit és lakosságát tekintve is elkülönül egymástól. A szegregációval terhelt két területen összesen 1432 fő lakik, akik csaknem kétharmadának az iskolázottsági mutatók alapján nincs 8 általánosnál nagyobb végzettsége (75,7%, 69,1%). A Városi Tanács 1964-ben számolta fel a Dankó Pista romatelepet, amely a 35-ös számú út mellett volt. A telep roma lakosságát két területre telepítették szét. Az egyik rész a Déli- Lucernás keleti fele, ahol 4 önkormányzati épületet építettek, egyenként 4-5 lakással, 300 négyszögöl telkeken. A másik rész a 35-ös út bal oldalán kialakított 200 négyszögöles telkek, amelyeket ellenszolgáltatás nélkül kaptak meg a lakók, hogy további megyei segítséggel épületet húz hassanak fel rá. A város ezen területe a roma lakosság betelepítése előtt is alacsony iskolázottságú mezőgazdaságból élő népréteg lakóhelye volt, ezért az önkormányzati bérlakások építése csak rontott a helyzeten. Ennek következtében



a lakosság érdekérvényesítő képessége lecsökkent, minek következtében az 1984-es újabb bérlakás építési programot minden városrész eredményesen akadályozta meg kivéve a Déli-Lucernást. Ennek a programnak a keretében újabb 18 bérlakás épült. Már a 1980-as években is rendkívül nagy volt a gyermekek száma, azonban az állami gondozás nagyobb volumene miatt az ellátórendszerekben nem okozott problémát, azonban a kilencvenes évek közepére szinte kezelhetetlen lett a helyzet.

A Déli - Lucernás szegregátumai:

#### *1. számú szegregátum*

Bíró Lajos utca, Liszt Ferenc utca, Bólyai János utca és Balassi Bálint utca, Martinovics Ignác és Esze Tamás utcák élesen elkülönülnek a településrész más területeitől. Itt a gyermekek fiatalok aránya rendkívül magas. A területet a teleknagyság alapján a romák 300-asnak nevezik. Mind az önkormányzati, mind a szociálpolitikai kedvezménnyel vagy a fészekrakó program keretében épített/vásárolt házak rendkívül lelakottak és zsúfoltak. A lakásárak a megelőző 30 évben elmaradt fejlesztések miatt nagyon alacsonyak, a szociálpolitikai kedvezménnyel, illetve a fészekrakó programba való bekapcsolódással az amúgy is szegregált környezetben gyakorlatilag beindult egy etnokulturális váltás. Az látható, hogy kompetencia hiányában a lakások legminimálisabb karbantartása is elmarad, így a lakások állaga folyamatosan romlik. Az csak ront a helyzeten, hogy a vásárláshoz/építéshez felvett banki kölcsönöket az itt lakók nem fizetik, így a lakások árverezésre vannak kijelölve.

#### *2. számú szegregátum:*

Móra Ferenc utca, Erkel Ferenc utca, Külső - Újvárosi utca, Horváth Mihály utca, Kórház tér környéken helyezkedik el. A területet a romák 200-asnak nevezik. Míg az előző szegregátum estében több rossz állapotú önkormányzati lakás található, ebben a szegregátumban a magán tulajdonú lakások dominálnak. Önkormányzati tulajdonú sorházak –Bólyai János 3,5.25 szám alatt található. A Liszt Ferenc utca 3szám alatti sorház életveszély miatt lebontásra került. Magán tulajdonú sorház a Bíró Lajos u.17. szám alatti és lebontásra került a Mészáros Lőrinc utca 11.sz alatti szintén magán tulajdonú sorház.

Az 1. és 2. számú szegregátum kialakulása az 1964.évi 35. számú Dankó Pista romatelep felszámolása után alakult ki. A két terület lakossága között jelentős feszültség tapasztalható, ez az úgynevezett 200-as 300-as ellentét, ami a teleknagyságra utal. Más-más roma nemzetiségi csoport lakik a két szegregátumban, s a feszültség nagyobb közöttük, mint a roma nem roma lakosok között. Önkormányzati lakások is találhatóak itt, a Móra Ferenc utca 39, 41, 43-as szám alatt, amely sorházak 3 lakást jelentenek egyenként. Ezek a lakások felújításra kerültek 2015-ban a „Szociális célú város rehabilitáció” pályázat keretében megtörtént.

#### ***A lehatárolt területek helyzetelemzése***

Fenti két szegregátum a város belterületén található. Infrastrukturális ellátottsága a 2010-ben megvalósult csatornázás miatt a város egyéb részeihez képest már nem mutatkozik olyan mértékű elmaradás, ami 1990-től jellemezte a 2 szegregátummal rendelkező Déli-Lucernást. A

Tóth Árpád utca útjának megépítésével megtörtént a buszhálózat fejlesztése. A szegregációval leginkább érintett utcák környezetében (Kőrösi, Martinovics Ignác, Esze Tamás, Görgey Artúr egy részénél és a Kandó Kálmán utcán) 2015-ben megépült a portalanított út. A 2010-ben és 2015-ben megvalósult infrastrukturális fejlesztés a szegregátumban élő romák helyzetén keveset javított. Az itt lakók komoly beosztási deficittel küzdenek, ami leginkább a szolgáltatók felé történő tartozásban mérhető. A védett fogyasztói státusz nagyon sokat javított a helyzeten: a kártyás elektromos áram vásárlás eredményeként kevés alkalommal maradnak áram nélkül.

A város *belterületén 32 szegregátum található*, valamennyi a *Déli - Lucernás* városrészen. Földrajzilag szinte egymás mellett, bár a nem romákkal keverten élnek. Mindez azt jelenti, hogy a romákkal egy lakóövezetben a hasonló státuszú nem romák élnek. Mindkét szegregátum jellemzője, hogy a lakói között felülreprezentáltak a zömében iskolázatlan, munkaerő piacon értéktelen tudással rendelkező roma nemzetiséghez tartozó nagy számú gyermeket nevelő családok.

További *2 szegregátum a város külterületén* helyezkedik el.

*Bodaszőlő* szegregált helyzetét a Lorántffy és Rákóczi szőlőskertekbe betelepülő, zömében Debrecenből kiköltöző - főleg roma nemzetiséghez tartozó - lakosok okozták. A megyeszékhelyről a könnyebb megélhetés reményében többnyire nyári szállás, vagy gazdasági célokra épített építményekbe költöztek nagy számú családtagjaikkal. A szegregációval érintett terület a Guhér utca nyugati oldalán, 51. számtól felfelé található páratlan oldalán.

A *Nagy-Bocskai és Kis-Bocskai szőlőskertek* zárt kertek voltak régen is és zárt kertként kívánja tartani a továbbiakban is az Önkormányzat. Nagyszámú szegénységi csapdával küzdő család költözött ide az ország szinte minden részéből érkezve, valószínűsíthetően a választásban nagy szerepet játszott, hogy ebben a két szőlőskertben van elektromos áram.

A telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.) valamennyi szegregátumra jellemző, hogy nagyobb számú gyermeket vállalnak a családok. Bodaszőlőn van iskola és óvoda, a Déli - Lucernásból az iskolások, és a szőlőskertekből a tanítási időhöz igazodó helyi buszjáratral közlekedhetnek az óvodás és iskolás gyermekek.

## **Előítéletek**

A magyar társadalom évszázados hagyományai alapján befogadó volt a kisebbségekkel, romákkal szemben. Az első romacsoport a XV. században érkezett, majd a XVIII-XIX században érkeztek az oláh cigányok, akiknek aránya az összlakossághoz képest 7-8%, s ez utóbbi csoport okozza a legtöbb problémát. A rendszerváltásig a romák zöme dolgozott, a rendszerváltáskor azonban túl hosszú ideig nem dolgoztak. Rontott a cigányság megítélésben a rosszul értelmezett „pozitív diszkrimináció”, és a túl hosszú ideig tartó segélyezési rendszer.

Valamennyien rendelkezik egy sztereotíp képpel, s ismerjük azokat a jelzőket, amelyeket szinte kivétel nélkül valamennyi romára érvényesnek vélünk. Ahhoz, hogy ez változzon a befogadó magatartás elengedhetetlen, de a romáknak is van feladata, ha azt akarják, hogy elfogadja őket

a város lakossága. Tudomásul kell venni a romáknak is, hogy nem azért utasítják el őket, mert romák, hanem a cselekedeteik miatt.

A cigányság reprodukciós képessége sokkal magasabb, mint a többségi társadalomé. A nem roma nők 20%-ának van 3 vagy több gyermeke, viszont a cigánynők 61 %-ának van 3 vagy annál több gyermeke. 10 év alatt a magyar társadalom összlétszáma 300.000 ezerrel csökkent, miközben a cigányság létszáma 100.000-rel növekedett.

### **Önkormányzati törekvések, programok, pályázatok a mélyszegénységben élők, a romák érdekében.**

A Norvég Alap és az EGT Alap révén Norvégia hozzájárul a társadalmi és gazdasági különbségek csökkentéséhez, valamint kedvezményezett országokkal való kétoldalú kapcsolatok erősítéséhez Európában. Norvégia az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás révén szorosan együttműködik az EU-val.

A 2009-2014 közötti időszakra Norvégia hozzájárulása 1,7 milliárd euró. A támogatásból a nem kormányzati szervezetek, kutatási és felsőoktatási intézmények, valamint a köz- és magánszektor részesülhet a 12 legutóbb csatlakozott EU tagállamban, valamint Görögországban, Portugáliában és Spanyolországban.

Fő támogatási területek a környezetvédelem és az éghajlatváltozás, kutatás és ösztöndíjak, civil társadalom, egészségügy és gyermekek, a nemek közötti esélyegyenlőség, az igazságosság és a kulturális örökség.

A Norvég Alap támogatásával Hajdúböszörményben egy mintegy egy éves átfogó projekt valósult meg „*Hajdúsági Népi Mesterségek Háza és Képzési Központ kialakítása*” címmel, hazai partnerszervezetek és egy norvég önkormányzattal együttműködésben. A projekt partnersége:

**Projektgazda:** Hajdúböszörmény Város Önkormányzata

**Projektpartnerek:**

- Civilek a Lakóhelyért Egyesület
- "Szabadhajdú" Közművelődési Média és Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft.
- Zöld Kör – a Föld Barátai Magyarország tagja
- Rissa kommune (Rissa Község Önkormányzata, Norvégia)

A projekt céljai között szerepelt Hajdúböszörmény város kapacitás-fejlesztése a közszolgáltatások hatékonyabb ellátása és a helyi gazdaságfejlesztés segítése az önkormányzat, a helyi civil szervezetek és a vállalkozások közötti együttműködés erősítésével. A helyi fenntartható gazdasági fejlődés mellett a társadalmi kapacitások fejlesztése, a helyi és regionális együttműködések és gazdaságfejlesztése erősítése, norvég partner szakértői bevonásával a donor országbeli jó gyakorlatok átvétele és minél szélesebb körű terjesztése ugyancsak fontos

eredményei lehetnek a projektnek. A projekt kifejezett célja, hogy segítse a hajdú hagyományok megőrzését és bemutatását nem csak helyi, hanem a nemzetközi szinten is.

A projekt központi beruházási eleme volt a Hajdúsági Népi Mesterségek Háza és Képzési Központ kialakítása a Hajdúböszörményi Tájházak területén, míg szintén kulcsfontosságú szoft-típusú projekttelem volt képzési programok fejlesztése és működtetése.

A képzések egyrészt az intézményi kapacitás megerősítését szolgálták, ennek érdekében az önkormányzat és intézményei alkalmazottai és a hazai projekt partnerek részére szakmai és pénzügyi menedzsment területen humán erőforrás fejlesztési képzés, valamint kifejezetten az önkormányzat és intézményei alkalmazottai számára kialakított speciális esélyegyenlőségi képzés valósult meg a projektben.

A projekt keretében felépült Hajdúsági Népi Mesterségek Háza és Képzési Központ lehetőséget biztosít gyakorlatorientált kézműves képzések szervezésére, melynek célja a hagyományos népi és kézműves mesterségek megtartása, megőrzése, a fiatalok bevonása ezen tevékenységekbe, fiatal kézművesek vállalkozóvá válásának segítése.

A projekt hosszútávú, közvetett célja a helyi kézműves vállalkozók képzése, ösztönzése, erősítése, ezzel az önfoglalkoztatás támogatása, a népességmegtartás és a turizmus fejlesztése. A turizmus fejlesztése nem csupán a tájházaknál megvalósuló fejlesztést foglalja magában, hanem a jövőbeli kézműveseknek akár látványműhelyek létrehozásával, tevékenységük bemutatásával, a város turisztikai attrakcióinak bővítése.

A kézműves képzések megvalósítása elméleti és gyakorlati tantárgyak oktatásával történt. A kötelező elméleti kurzusok valamennyi szakmacsoport tanulói részére együttesen, közösen kerültek megtartásra péntek délutánonként, míg a szakmaspecifikus kurzusok (szakmai elmélet és gyakorlat) szombatokonként kerültek megtartásra. Az elméleti és szakmai kurzusok mellett választható kurzusokkal kívántuk a képzésre jelentkezők számára biztosítani, hogy a projekt átfogó célkitűzéseivel összhangban ismereteket szerezzenek, ezzel bővítve látókörüket.

#### **A foglalkoztatást elősegítő képzések**

<b>ffi</b>	<b>nő</b>	
8	--	Munkakörhöz nem szükséges, nem OKJ szakképzést adó
26	57	Bemeneti kompetenciára felkészítő
3	1	Hatósági jellegű
75	76	Állam általi finanszírozással OKJ-s képzés
6	18	Szakmai továbbképzés
10	13	Hátrányos helyzetűek felzárkóztatása
16	14	Általános felnőttképzés
8	5	Nyelvi képzés
95	300	Informatikai képzés

Összesen: 759 fő

## b. Gyermek helyzet, esélyegyenlőség

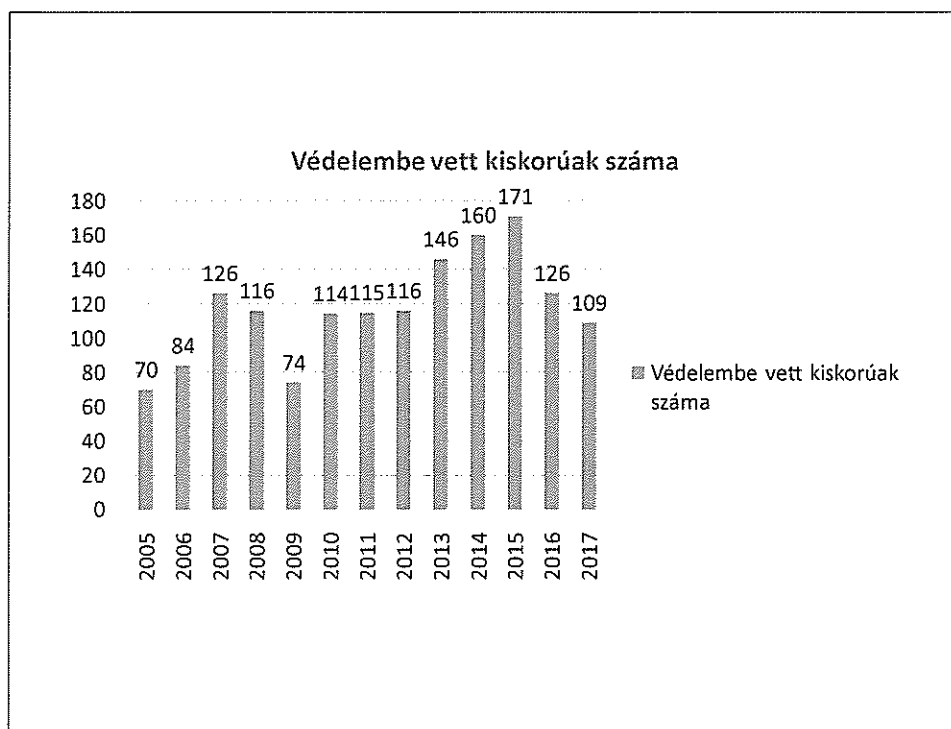
Az országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényben fogadta el a Gyermek jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd a 47/2007.(V.31.) sz. határozatával döntött a „Legyen jobb a gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti stratégiát. A cél az volt, hogy csökkentse a gyermekek és családtagjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Mindez minden gyerekre, de nagyobb hangsúlyt az érdekeiben sérültekre kell fordítani.

### *Gyermekek helyzetének általános jellemzői*

év	Allandó népesség (fő)	Ebből 18. év alatti (fő)	Népességhez viszonyított 18. éven aluliak (%)	Védelembe vett 18. év alattiak száma (fő)
2013	31 497	6 597	20.94	146
2014	31 388	6 349	20,22	160
2015	31 332	6 292	20,08	171
2016	31 211	6 179	19,79	126
2017	31 026	6 065	19,54	109

A népességstatisztikai adatok alapján országosan is, de Hajdúböszörményben is megfigyelhető, hogy a gyermekek összlakossághoz viszonyított aránya folyamatosan csökken. Az elmúlt 5 évben – **városunkban – 532 fővel csökkent a 18 év alattiak száma.** A védelembe vett gyermekek száma 37 fővel, aránya 0,46 % -ról 0,35 % -ra, csökkent.

Hajdúböszörményben 2017. 12. 31. napjáig, 109 gyermek védelembe vételét rendelte el, vagy tartotta fent a gyámhatóság, míg Hajdúdorogon 43 gyermek állt védelembe vétel alatt.



### **Hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatáshoz való hozzáférése**

A gyermekvédelem területén különbözőképpen értelmezik a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet fogalmát. Meghatározhatjuk úgy is, hogy egy-egy gyermek esetén veszélyeztetettségi tényezők milyen arányban jelentkeznek. A gyermek veszélyeztetettségében meghatározó a szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség, így a család anyagi nehézségei, a lakáskörülmények, a család szétesése, a családi konfliktusok, súlyos betegség a családban, a család életmódja. A veszélyeztetettségi okok összetettsége visszahat a magatartási, tanulási zavarokra, a nevelési problémákra.

Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbafogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony – (alacsony iskolai végzettség, melynek igazolása a kérelmen megadott önkéntes nyilatkozattal történik)
- b) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családbafogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – (alacsony foglalkoztatottság, melynek fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)
- c) a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan

lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény) Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) legalább kettő fennáll. A súlyos problémák kialakulásában, megelőzésében fontos szerepe van a felismerésnek, a jelzőrendszer működésének, a beavatkozás gyorsaságának; a köznevelési intézmények, szolgálatok együttműködésének, a hatékony problémamegoldásnak.

### **Jelzőrendszer működtetése**

- Veszélyeztetettség és krízishelyzetet észlelő- és jelzőrendszer folyamatos működtetése, melynek keretében elősegíti a szociális és egészségügyi szolgálatok, intézmények az oktatási intézmények, gyermekjóléti szolgálat, a pártfogó felügyelői és jogi segítségnyújtó szolgálat, valamint a társadalmi szervezetek, egyházak és magánszemélyek részvételét a megelőzésben.
- A törvényi előírásnak megfelelően szakmaközi megbeszéléseket is szervezett a szolgálat 6 alkalommal, témáik az elmúlt évben:

Tájékoztatás a fiatalkorúak terhesség megszakításával kapcsolatos ügyintézésről

Stressz, krízis-és konfliktuskezelés a szociális munkában

Drogfogyasztás alakulása Magyarországon

Vörös kód (protokoll ismertetése)

Generációk közötti különbség

Belső monitoring fontossága a szociális ellátások tekintetében- Komp Egyesület

- A jelzőrendszeri felelős hetente beszámol a Központ felé a beérkező jelzésekről.
- A jelzőrendszeri tagokkal közös külterületi családlátogatásokat végez.

A hatékonyabb problémamegoldás, valamint a gondozott családok intenzívebb segítése érdekében rendszeresen esetmegbeszélések (85 alkalommal, amely 102 gyermeket érintett) és esetkonferenciák (53 esetben, amely 121 gyermeket és szülőt érintett) szervezésére került sor.

Az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések száma a Szolgálat részére	
Egészségügyi szolgáltató	123, ebből védőnői jelzés 95
Személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók	57
Rendőrség	52
Gyámhivatal	132
Köznevelési intézmény	191
Állampolgár	41
Átmeneti gondozást biztosító Intézmények (CSÁO)	52
Önkormányzat, jegyző, gyermekjogi, betegjogi képviselő	99

A jelzőintézmény felé minden megkeresés esetében írásos visszajelzéssel élnek a szolgálat családgondozói, miután felkeresték az érintett gyermekek családjait. 2017. évben is csatlakozott a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a hatósági ellenőrzésekhez, amely bejárások leginkább három szegregátumot érintettek az elmúlt évben, de a város más pontjain is szükségessé vált az ellenőrzés, pl.: Déli - Lucernás.

### Gyermekvédelmi ellátások

Hajdúböszörményben a 0-18 éves korosztály város lakosságának 19,54 %-át teszi ki. A gyermekek nevelésében a családot a helyi ellátórendszer támogatásokkal és szolgáltatások nyújtásával segíti. A településen a megelőzésben közreműködnek a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési, és sport szervezetek és jelentős számú magán és civilszervezet. Városunkban a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

A család egy főre jutó havi nettó jövedelme határozza meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot. 2013 – 2015. közötti években a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma többnyire arányos csökkenést mutat. Öt év alatt a kedvezményben részesítettek száma 1543 főre, vagyis 40 %-al csökkent.

Városunkban a gyermekvédelmi támogatás, illetve annak jogutód ellátásában részesültek csökkenési aránya a korábbi sematikus szabályrendszernek a normatív pontosságúra történő módosítása eredményezte.

A számok tükrében a HH és a HHH tanulók létszáma csökkenő tendenciát mutat, azonban a valóságban inkább növekszik, jobb esetben stagnál. Különösen növekszik a számuk a rossz szociális körülmények között élő, iskolázatlan, többnyire a nem-támogató viszonyulást mutató családokban nevelt gyermekek esetén. Mindemellett az eltérést még az időközben megváltozott



jogszabályi besorolás, valamint az, hogy a szülők nem szerzik be a helyzet igazolásához szükséges okmányokat.

***Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma  
2006-2017 között***

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
<b>család</b>	1. 030	1. 113	1. 226	1. 367	1. 421	1. 310	1. 223	1.134	1.016	986	831	<b>732</b>
<b>RGYK- ra jogosult gyermek/ fiatal felnőtt</b>	2. 420	2. 817	2. 825	3. 043	3. 141	2. 969	2.625	2.565	2.297	2.079	1.752	<b>1.543</b>
<b>ebből 3H</b>	n.a.	1. 176	1. 138	1. 150	1. 160	1. 002	1. 036	873	788	733	632	<b>526</b>

2006. január 1-től került bevezetésre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, melyre az a gyermek jogosult, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 125%-át (2018-ban 35.625 Ft?), illetve egyes esetekben a 135%-át (2018-ban 38.475 Ft), feltéve, hogy az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg a jogszabályban előírt mértéket. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot a jegyző állapítja meg 1 évre.

***A gyermekek jogán járó helyi juttatások***

Az állam által biztosított és gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó juttatást

- ingyenes étkezés
- ingyenes tankönyv
- egyszeri 20.000 Ft-os óvodáztatási támogatás természetben beóvodázáskor
- évi 2 alkalommal 10-10.000 Ft. támogatás, ha a gyermek rendszeresen jár óvodába

valamennyi a kritériumoknak megfelelő gyermek megkapja.

Helyi támogatás:

- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásként ingyenes buszbérlet valamennyi gyermek részére.
- Indokolt esetben rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (erdei iskola, szemüveg, stb.).
- IPR-ből szociális hátrányok enyhítése.
- Útravaló, lemorzsolódást megakadályozó pályázat.
- Védőoltások biztosítása.

***Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/illetve annak jogutós ellátásában részesítettek száma 2013 – 2017 között***

év	18 év alattiak száma a népességben (fő)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma (fő)
2013	6 597	2 565
2014	6 349	2 297
2015	6 292	2 079
2016	6 179	1 752
2017	6 065	1 543

Elutasításra 36 kérelem került, azzal az indokolással, hogy a kérelmező családjában az egy főre jutó jövedelem meghaladta a törvényben meghatározott összeget.

**Rendkívüli települési támogatás**

2017. évben összesen 1080 fő részesült a támogatásban különböző indokokkal, a felhasznált összeg 20.700 e Ft.

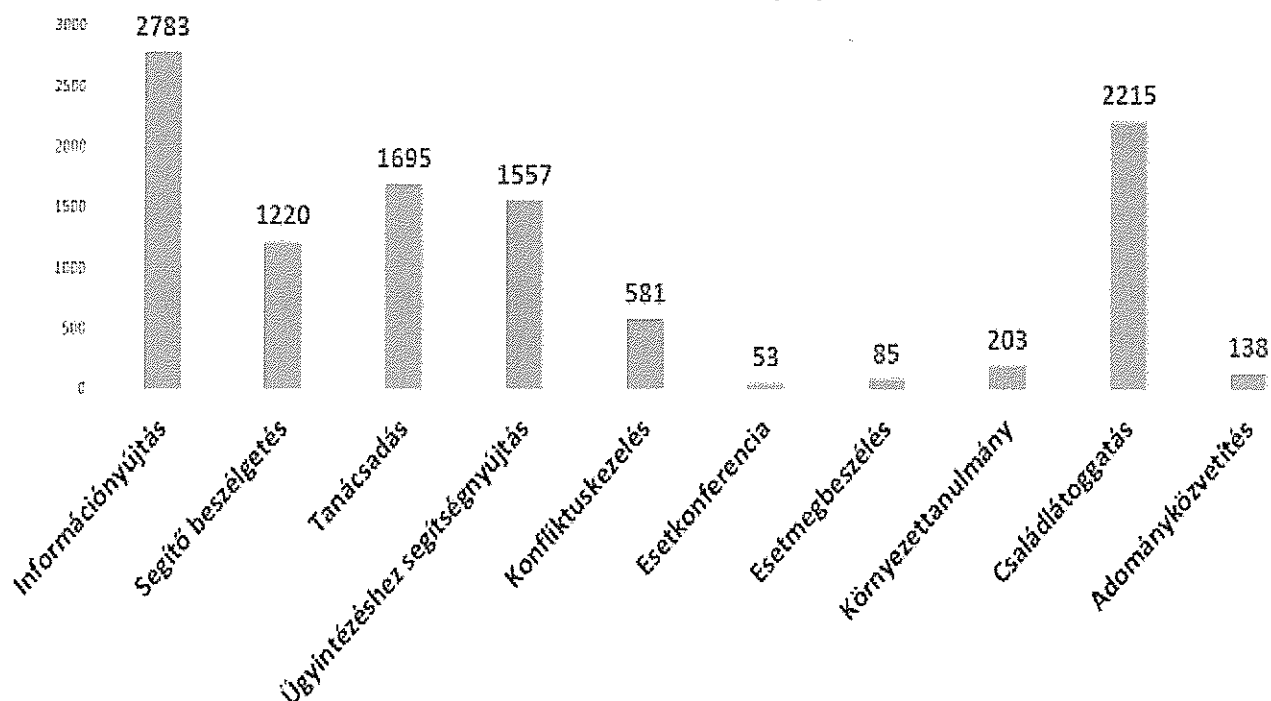
**Helyi utazási támogatás**

Helyi utazási támogatásban 2017. évben összesen 3072 fő részesült, az ezen támogatásra felhasznált összeg 42.246 e Ft.

**Gyermekek nevelésében szolgáltatások nyújtása**

A gyermekek nevelésében a családot a helyi ellátórendszer támogatások mellett szolgáltatások nyújtásával segíti. Ez látható az un. „**Szakmai tevékenység**” táblázatban.

### Szakmai tevékenység 2017-ban halmozott adat (fő)



A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat Hajdúböszörmény közigazgatási területén teljes körű mentális és szociális gondozást végez. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat olyan, a gyermekek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

#### **Kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya**

A gyermekek esélyegyenlőségét segíti az is, hogy 2002 óta folyamatosan bővül azoknak a gyermekeknek a köre, akik ingyenes, vagy 50%-os étkezést kaphatnak az óvodákban, és általános- illetve középiskolákban. Ennek eredményeképpen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődések, óvodások, valamint az 1-6. osztályos diákok is részesülnek ingyenes étkeztetésben.

#### **Ingyenes étkeztetés**

190/2015.(VII.20.) Korm. Rendelet: A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet, továbbá a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési

díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet módosításáról.

Ingyenes étkeztetésre tehát azok a bölcsődés és óvodás gyermekek, valamint az általános iskola 1-6. osztályába járó diákok jogosultak, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek.

50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak:

- az ennél idősebb, 7-13. évfolyamon tanuló, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő diákok,
- valamint azok a bölcsődés, óvodás és iskolás gyermekek is, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre nem jogosultak, de:
  - a. tartósan betegek,
  - b. fogyatékosok,
  - c. illetve 3 vagy több gyermeket nevelő családban élnek.

A normatív kedvezmények mellett rászorultsági alapon további kedvezményi biztosítható az étkező gyermekek számára.

### **Szünidei gyermekétkeztetés**

Az önkormányzat évek óta szervezi a szünidei gyermekétkeztetést a hátrányos helyzetű gyermekek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére, segítve ezáltal is rossz szociális körülmények között élő családokat.

A szünidei gyermekétkeztetés a déli meleg főétkezés elsősorban helyben fogyasztásra történő biztosítását jelenti, de ha erre – elsősorban az alkalmas helyiség hiánya miatt – nincs lehetőség, a szünidei gyermekétkeztetés az étel elvitelével vagy a gyermek számára történő kiszállításával is biztosítható. A gyermek előre nem látható hiányzása, betegsége, egyéb akadályoztatása esetén a számára biztosított étel elvitelét a szülője, más törvényes képviselője számára lehetővé kell tenni. Az el nem fogyasztott vagy el nem szállított étel más rászoruló gyermekek részére átadható helyben történő elfogyasztásra vagy elvitel formájában.

A 2016/2017. tanév rendjéről szóló 12/2016. (VI.27.) EMMI rendelet 6. §-a szerint a tavaszi szünet 2017. április 13-tól 2017. április 18-ig tartott. A szünet előtti utolsó tanítási nap 2017. április 12. (szerda), a szünet utáni első tanítási nap 2017. április 19. (szerda) volt. A tavaszi szünetben összesen 2 munkanapon keresztül kellett biztosítanunk a déli meleg főétkezést. A tavaszi szünet során összesen 176 adag étel került kiosztásra.

A nyári szünetben 43 munkanapon keresztül 232 gyermek étkezett ingyenesen, összesen 9976 adag ebédet (leves és második) készítettünk.

A 2017/2018. tanév rendjéről szóló 14/2017. (VI. 14.) EMMI rendelet 6. §-a szerint az őszi szünet 2017. október 30-tól 2017. november 3-ig tartott. A szünet előtti utolsó tanítási nap 2017.

október 27. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap 2017. november 6. (hétfő) volt. Az őszi szünetben összesen 376 adag ebédet készítettünk.

A 2017/2018-as nevelési év téli szünete 2017. december 27-től 2018. január 2-ig tartott. A szünet előtti utolsó tanítási nap 2017. december 22. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap 2018. január 3. (szerda). A téli szünet során összesen 348 adag ebédet készítettünk és biztosítottunk ingyenesen a téli szünidei gyermekétkeztetés keretein belül.

A szünidei gyermekétkeztetést az alábbi helyszíneken biztosítottuk:

- Hajdúböszörményi Bethlen Gábor Általános Iskola ebédlője (4220 Hajdúböszörmény, Tizenhárom vértanú u. 1. – helyben fogyasztás)
- Bodaszőlő, Zeleméry László Általános Iskola ebédlője (4224 Hajdúböszörmény-Bodaszőlő, Vákáncsos u. 43. – helyben fogyasztás)
- Hajdúböszörményi Kincskereső Óvoda ebédlője (4220 Hajdúböszörmény, Esze T. u. 2-4. – helyben fogyasztás/egyszer használatos dobozban kiadagolva)
- Hajdúvidi Művelődési Ház (4086 Hajdúböszörmény-Hajdúvid, Krúdy Gyula u. 9. – egyszer használatos dobozban kiadagolva)
- Pródon a Tanyagondnoki szolgálat szállította ki (egyszer használatos dobozban kiadagolva)

Össességében 2017. év során közel 11.000 adag ételt készült és 53 napon keresztül biztosította az önkormányzat a jogosult gyermekek részére a déli meleg főétkezést.

#### **Gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása**

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata a gyermekek napközbeni ellátását bölcsődében, valamint az Nkt. hatálya alá tartozó óvodában biztosítja.

#### **Városi Bölcsőde**

	Bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyerekek száma	Szociális szempontból felvett gyermekek száma	Működő összes férőhely száma
2016.01-12.31.	1	131 fő	11 fő	74
2017.01.12.31.	1	130 fő	7 fő	74
2018.01-	1	80 fő	2 fő	74

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő - 20 hetestől - 3 éves korú - gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését végzik az önkormányzat által fenntartott Városi Bölcsődében. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, a bölcsődei gondozási-nevelési év végéig maradhat a bölcsődében. Amennyiben még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. életévének betöltését követő augusztus 31-ig tovább gondozható a bölcsődében.

A 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátása, szakszerű gondozása és nevelése a Városi Bölcsődében biztosított. Az engedélyezett férőhelyek száma 74 fő. 2017-ben, az átlagosan beíratott gyermekek száma 68 fő, átlagosan bent lévő 53 fő/nap, kihasználtság 92% a beíratottak szerint, a valóban gondozott pedig 72%. Férőhelyhiány miatt elutasításra nem került gyermek. A Városi Bölcsőde naponta 7<sup>00</sup> órától 17<sup>00</sup> óráig látja el a gyermekeket 6 csoportban. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése-gondozása 2 integrált csoportban történik 3 fő esetében. A Micimackó Játzócsoportha a szülővel együtt érkeznek a gyerekek (csütörtöki napokon átlag 25 fő/nap), ahol ismerkednek a bölcsődei környezettel. Az időszakos gyermekfelügyelet azoknak nyújt segítséget a normál bölcsődei csoport üres férőhelyein, akik nem tudják megoldani gyermekeik felügyeletét rendszeres vagy esetenkénti elfoglaltságaik idejére 400 Ft/óradíj ellenében. A bölcsőde helyet ad 2009. februártól a Dévény-féle manuál - terápiás kezelést biztosító vállalkozásnak.

2017-ben a gyermekek térítési díjának összege 601,- Ft/fő/nap, ebből 401,- Ft az étkezés és 200,- Ft a gondozási díj.

2017. december 31. napján a beíratott gyerek száma 69 fő ebből normatív kedvezményben (3 vagy több gyerekes) 14 fő részesült, gyermekvédelmi kedvezményben 7 fő részesült, tartósan beteg gyermek 5 fő,= nem fizet sem étkezési sem gondozási díjat 26 fő. Fizet étkezési és gondozási díjat 15 fő, csak gondozási díjat fizet 28 fő.

A 2016-os évhez képest nőtt a 3 vagy több gyermeket nevelő családok száma, de kevesebb család veszi igénybe a gyermekvédelmi kedvezményt.

A Katica Családok Átmeneti Otthonából 2017-ben 4 gyerek bölcsődei ellátását biztosítottuk. Kapcsolattartásunk az intézménnyel folyamatos. 3 gyerek a szülő váratlan, meggondolatlan döntése miatt hirtelen maradt ki. Egy gyermek esetében a gyámhatóság a Gyvt. 68. § (3) bekezdése alapján a védelembe vétellel egyidejűleg kötelezte a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását jelen esetben a bölcsődei ellátást. Rövid időn belül a gyermeket kiemelték a családból és az átmeneti otthonból nevelőszülőkhöz került más településre. A kisgyermeknevelők a családlátogatásaik során nem észleltek olyan életkörülményeket, szociális helyzetet, ami miatt jelzéssel kellett volna élniük a Gyermekjóléti Szolgálat felé

### **Óvodai ellátás**

A 3-6 éves gyermekek napközbeni ellátását, valamint nevelését-gondozását az önkormányzat 3 intézményében 35 óvodai csoportban biztosítja a 2017/2018-as nevelési évben. Óvodai ellátásban az aktuális nevelési évben összesen 740 gyermek részesül.

A városban jelenleg 3 önkormányzati fenntartású óvoda (Csillagvár Óvoda, Napsugár Óvoda, Kincskereső Óvoda), 1 egyházi fenntartású óvoda (Jó pásztor református Óvoda), a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar Gyakorló Óvodája és a Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon működik. Az önkormányzati óvodák 10 óvodai feladat-ellátási hellyel működnek, ebből 2 tagintézmény (Bodaszőlőn és Hajdúviden).

### **Gyermekeztetés**

A gyerekek étkeztetése a közoktatási intézményekben, évközben csak hétköznapokon biztosított. A bölcsődések számára - nyári zárást kivéve - folyamatosan biztosított. Az óvodások számára a nyári étkezést az óvodák oldják meg az ügyeletes óvodában.

### **Családi napközi**

Nincs a városban családi napközi. Az egyházi üzemeltetésű családi napközi 2018. március 31-én szűnt meg. A 8 fő gyermek, aki igénybe vette a szolgáltatást, a városi óvodákban és a városi bölcsődékben került elhelyezésre.

*Az óvodai nevelésben* az SNI gyermekek nevelését a Köznevelési Törvény 47.§. szabályozza. „Az SNI gyermekeknek joga van, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A szülő választja ki a SNI tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési, oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján. A szülő, a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.”

Az óvoda alapító okirata tartalmazza, hogy milyen típusú SNI gyermek fogadását tudja biztosítani az intézmény. A látás, hallás és mozgás sérült gyerekek azon óvodába kerülhetnek, akiknek az alapító okirata ezt pluszban tartalmazza. A hallássérült gyerekek fejlesztése a városban nem biztosított, mivel nincs szurdopedagógus. Az óvodák utazó gyógypedagógussal biztosítják a speciális fejlesztést az SNI gyermekek számára.

**Óvodai nevelés adatai 2018.**

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	5	
Hány településről járnak be a gyermekek (Hajdúvid, Pród)	2	
Óvodai férőhelyek száma	1280	
Óvodai csoportok száma	49	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	07 - 17 (10 óra)	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	6 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	107	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	107	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	49	0
Pedagógiai asszisztens, óvodatitkár	21	0

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

Az elmúlt 5 évben helyhiány miatt nem került elutasításra gyermek, mivel városi szinten a születések száma csökkent, így a rendelkezésre álló csoportok száma biztosítja minden gyermek felvételét.

	Óvodai gyermek-csoportok száma	Óvodai férőhelyek száma	Óvodai feladat-ellátási helyek száma	Óvodai nevelést igénybe vevő gyermekek száma	Óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2014	52	1310	10	1237	0
2015	49	1230	10	1167	0
2016	49	1230	10	1099	0
2017	49	1230	10	1088	0
2018	49	1230	10	1070	0



A jelenlegi városi férőhelyek száma biztosítja valamennyi óvodáskorú gyermek felvételét. Lehetőség van a 2,5 évesek óvodai ellátásának biztosítására is. 8 évesek Szakértői Bizottság véleménye alapján még maradhatnak az óvodában, ez évente 1-2 gyermeket érint városi szinten.

Az elmúlt 5 évben 167 fővel csökkent az óvodai nevelésben részt vevő gyerekek száma, annak ellenére, hogy (2015. 09. 01.) 3 éves kortól kötelező az óvodába járás. Bizonyos indokolt esetekben a jegyző felmentést adhat a 3 éves kortól kezdődő óvodai nevelés alól (pl. egészségügyi problémák). Éves szinten 1-2 esetben élnek a szülők ezzel a lehetőséggel. Ez a gyereklétszám csökkenés hatással lesz az általános iskolák osztályainak szervezésére. Nem minden iskola fog tudni 2 első osztállyal indulni.

#### *Az óvodai ellátás igénybevétele*

<b>2013-2014. év</b>	<b>3 éves</b>	<b>4 éves</b>	<b>5 éves</b>	<b>6 éves</b>	<b>7 éves</b>	<b>Összesen</b>
<b>Székhelyek+ Tagintézmény</b>						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	238	287	284	312	116	1237
Más településről bejáró gyermekek létszáma	0	0	0	0	0	0
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	0	0	0	0	0	0
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	112	56	54	92	43	357
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	43	47	50	51	28	219

*Az óvodai ellátás igénybevétele*

<b>2014-2015. év</b>	<b>3 éves</b>	<b>4 éves</b>	<b>5 éves</b>	<b>6 éves</b>	<b>7 éves</b>	<b>Összesen</b>
<b>Székhelyek+ Tagintézmény</b>						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	238	259	289	253	128	1167
Más településről bejáró gyermekek létszáma	0	0	0	0	0	0
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	0	0	0	0	0	0
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	65	40	44	49	21	219
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	35	51	33	33	18	170

*Az óvodai ellátás igénybevétele*

<b>2015-2016. év</b>	<b>3 éves</b>	<b>4 éves</b>	<b>5 éves</b>	<b>6 éves</b>	<b>7 éves</b>	<b>Összesen</b>
<b>Székhelyek+ Tagintézmény</b>						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	196	238	243	292	130	1099
Más településről bejáró gyermekek létszáma	0	0	0	0	0	0
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	0	0	0	0	0	0
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	15	48	8	10	6	87
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	34	30	38	47	27	176

*Az óvodai ellátás igénybevétele*

<b>2016-2017. év</b>	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
<b>Székhelyek+ Tagintézmény</b>						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	201	233	246	253	155	1088
Más településről bejáró gyermekek létszáma	0	0	0	0	0	0
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	0	0	0	0	0	0
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	18	13	18	15	10	74
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	22	28	27	34	26	137

*Az óvodai ellátás igénybevétele*

<b>2017-2018. év</b>	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
<b>Székhelyek+ Tagintézmény</b>						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	154	278	249	231	158	1070
Más településről bejáró gyermekek létszáma	0	0	0	0	0	0
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	0	0	0	0	0	0
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	16	31	35	24	13	119
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	22	30	19	18	17	106

Az elmúlt 5 évben a HHH és a HH gyerekek számának csökkenése abból adódik, hogy a Köznevelési törvény másképp fogalmazza meg a HH és a HHH fogalmát. De ezen gyerekek ellátása, nevelése, fejlesztése továbbra is a kiemelt pedagógiai szaktudást, módszertani felkészültséget igényel a pedagógustól.

### **Gyermekjóléti szolgáltatás**

A Gyermekjóléti Szolgálat a Szociális Szolgáltatási Központ keretein belül, önálló szakmai és szervezeti egységként 1997. november 1-jétől működik városunkban.

2016. január 1. napjától a családsegítő központok és gyermekjólét szolgálatok összevonására került sor az 1997. évi XXXI. törvény 40/A. § (1) bekezdése szerint. A Család – és Gyermekjóléti Központ járási szinten látja el a gyermekvédelmi feladatok koordinálását. Települési szinten Hajdúböszörményben és Hajdúdorogon Család – és Gyermekjóléti Szolgálat is működik. A gyermekjóléti központ a járáshoz tartozó településeken az általános feladatain túl speciális szolgáltatásokat is nyújt a Gyvt. 39.§, a 40.§ (2) bekezdése és a Szt. 64.§ (4) bekezdése szerint.

a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosít utcai és - ha a helyi viszonyok azt indokolják - lakótelepi szociális munkát kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítői eljárást, gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot, jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást, családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát

A speciális feladatok közül az alábbiak valósultak meg 2017-ben:

Kapcsolatügyelet biztosítása 2017-ben 12 **gyerek** részére (7 család) a zavartalan találkozást a vérszerinti szülőkkel, hozzátartozókkal. **Felügyelt kapcsolattartásra** 3 **család** esetében került sor, mely 7 **gyereket** érintett. **Készenléti szolgálat** 2016. december 12-től érhető el a hajdúböszörményi és hajdúdorogi város lakosai számára. A készenléti szolgálat telefonos elérhetőséget jelent, munkaidőn kívül, valamint szabad és ünnepnapokon. Az elmúlt évi tapasztalatok azt mutatják, hogy a lakosok elsősorban tájékoztatást és információt kérnek ezen a készüléken, de több esetben előfordult már problémajelzés is a készenléti szolgálaton keresztül.

**Jogi tanácsadásra** 2017-ben 36 alkalommal került sor, mely 152 főt jelentett.

**Pszichológiai konzultációra** 578 alkalommal került sor. Hajdúböszörményben 156 fő vette igénybe ezt a szolgáltatást, 35 gyerek és 121 felnőtt. Hajdúdorogon 36 fő részesült pszichológiai ellátásban, közülük 21 felnőtt, 15 gyermek.

Speciális szolgáltatásként **családterápia** is biztosított a járás területén élő lakosok számára.

**Hatósági intézkedésekkel kapcsolatos feladatok ellátása, a már meglévő veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:**

2017-ben Hajdúböszörményben 117 **gyerek** esetében volt indokolt a **védelembe vétel** vagy annak a fenntartása, mely 68 **családot** érintett. Hajdúdorogon 43 **gyermek** esetében került védelembe vétel elrendelésre, 19 **család** esetén.

### **A családjából kiemelt gyermekek visszahelyezésének elősegítése, utógondozás:**

A hajdúböszörményi járásban **190 nevelésbe vett** gyermekkel és családjaikkal (93 család) áll kapcsolatban a gyermekjóléti központ. **A nevelésbe vett gyermekek** családjaival a központ és a szolgálat is folyamatos kapcsolatot tart és családgondozást biztosít.

**Utógondozás** keretében 11 gyerekkel 9 családdal állnak kapcsolatban a szakemberek. Esetükben a hazagondozás eredményes volt.

2017-ben **a családba fogadott gyerekek száma: 39 gyerek**, amely **25 családot** érint.

A **Család- és Gyermekjóléti Szolgálat** Hajdúböszörmény közigazgatási területén teljes körű mentális és szociális gondozást végez. A **Család- és Gyermekjóléti Szolgálat** olyan, a gyermekek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

#### **I. 1. Alapellátás keretében végzett tevékenységek**

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatásait **igénybevevők száma, éves forgalom 2017. évben összesen: 1578 fő**, (ebből régi kliens: 940 fő, új kliens 638 fő), **ügyfélforgalom 5486. Információadással 2529, ügyintézással 1421 esetben** nyújtottak segítséget. Azonnali segítséget **34 esetben, krízishelyzetben** lévő család, illetve személy számára adtak (pl. lakhatási probléma, családon belüli bántalmazás, házastársi konfliktus, szenvedélybetegségből adódó konfliktus, kórházi jelzés stb.) esetekben.

**Családsegítés** keretében közvetlen segítségnyújtásra kerül sor azoknál a családoknál, ahol mentális vagy szociális probléma áll fenn. **2017. évben 136 család** esetében végeztek családsegítést, illetve ajánlottuk fel szolgáltatásainkat.

**Külterületi ügyfélfogadást** biztosítanak hetente egyszeri alkalommal Bodaszőlőn, kéthetente Hajdúviden, Pródon havonta egy alkalommal. Külterületen az ügyfélfogadáson összesen segítséget kérők száma: **32 fő**.

A területeken végzett családlátogatás **1921 esetben** valósult meg, sikertelen családlátogatás 143 alkalommal volt.

1 család esetében kapcsolattartás valósul meg (1 gyermek van érintve) Szolgálatunknál, hetente 1 alkalommal 2017. augusztus óta

Családkonzultáció 4 család esetében valósult meg.

#### **2. Megelőző tevékenység keretében nyújtott szolgáltatásaink**

2017. évben is folyamatos az **Ízisz Órája**, nemekkel, családokkal foglalkozó **ismeretterjesztő interaktív műhelyfoglalkozás** havonta 1 alkalommal (összesen 11 alkalom), alkalmanként 3 órában, 5 fő részére.

- Kamasz viselkedés-korrektív kiscsoportos foglalkozást tartottak 8 alkalommal 7 fő 10-14 év közötti gyermekek számára, akik már fogyasztottak valamilyen bódítószer, alkoholt és jelzés érkezett róluk Szolgálatunkhoz.
- Pszichiátriai betegek csoportja heti 1 alkalommal, alkalmanként 4-5 fő részvételével, melyet egész évben 8 fő vett igénybe.  
Rendhagyó osztályfőnöki órán a BSZC Veress Ferenc Szakgimnázium-és Szakközépiskolában.

## II. 1. A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése

A gyermekjóléti szolgáltatás alapvető prevenciós feladata a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése. 2017-ben 665 jelzés érkezett szolgálathoz a veszélyeztetettséget észlelő – és jelzőrendszer tagjaitól.

A hatékonyabb problémamegoldás, valamint a gondozott családok intenzívebb segítése érdekében rendszeresen szerveznek esetmegbeszéléseket (25 alkalommal, amely 34 gyermeket érintett) és esetkonferenciákat (29 esetben, amely 37 gyermeket érintett).

A törvényi előírásnak megfelelően szakmaközi megbeszéléseket is szervezett a szolgálat 6 alkalommal. Témák: Tájékoztatás a fiatalkorúak terhesség –megszakításával kapcsolatos ügyintézésről. Korai terhesség prevenciója iskolavédőnő szempontból. KOMP Egyesület bemutatkozása. Drogfogyasztás alakulása Magyarországon. Stressz, krízis és konfliktuskezelés a szociális munkában. Játshmák a szenvedélybetegség tükrében. Generációk közötti különbség. 2017. február 24-én került megrendezésre a XIX. Gyermekvédelmi tanácskozás, ahol a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek számoltak be az éves statisztika alakulásáról és tapasztalataikkal kapcsolatos konklúziókról.

Rendkívüli települési támogatás felhasználásában segítettek 171 ügyfélnek (tűzelő utalvány felhasználásában, élelmiszerutalvány, gyógyászati segédeszköz stb. beszerzésében).

## 2. Alapellátás keretében történő családgondozás

A már kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében családsegítést biztosítanak. 285 gyermeket (136 család) gondoztak alapellátás keretein belül.

A Hatósági Munkacsoporttal heti rendszerességgel járták be a város szegregátumait (Bodaszőlő, Nagy Bocskai szőlőskert, Déli-Lucernás), annak érdekében, hogy a családok számára komplex segítségnyújtást tudjunk biztosítani. Előző évben 27 alkalommal vettek részt az adott terület illetékes családsegítője. Leginkább súlyos higiénés problémák miatt kellett több alkalommal is visszatérnünk egy-egy családhoz, de szembesülünk továbbra is a zsúfoltság okozta problémákkal illetve nagy gondot okozott az épületek állagromlása miatti krízisek kezelése.

Egyszeri esetként 175 esetben volt szükség családlátogatásra.

Az alapellátás keretében történő családgondozás nem volt elegendő, ezért védelembe vétel kezdeményezésére és szükség szerint elrendelésére kerül sor.

39 alkalommal vettek részt védelembe vételi tárgyaláson. A védelembevétel megszüntetését követően alapellátásban gondozott gyermekek száma: 32.

## Szünidei gyermekékeztetés és szabadidős foglalkozások

A tavaszi szünidei gyermekékeztetés 2017. 04.13 - 2017.04.18. tartott. 176 adag étel került kiosztásra.

A nyári szünidei gyermekékeztetés 2017. 06.19 - 2017. 08.16. között, 43 munkanapon át biztosított egyszeri meleg étkezést az érintetteknek. Összesen 8955 adag étel került kiosztásra.

Az őszi szociális gyermekétkeztetés Hajdúböszörményben 2017. 10.30 - 2017.11.03. között, biztosított egyszeri meleg étkezést az érintetteknek. 376 adag ebéd került kiosztásra.

2017. augusztusában Fociedzést tartottak 4 alkalommal, alkalmanként 13-17 fő részvételével, roma gyerekek számára. A program sikerességét mutatja, hogy a BRISWA nemzetközi workshopon is bemutathatták a programot.

#### *Általános iskolában tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)*

	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	1228	1433	2668	1733	53,3
2011/2012	1203	1360	2563	1720	54,4
2012/2013	1141	1320	2461	1661	54,7
2014/2015	1351	1264	2615	1819	69,5
2015/2016	1274	1227	2501	1861	74,4
2016/2017	1240	1150	2390	1807	75,6

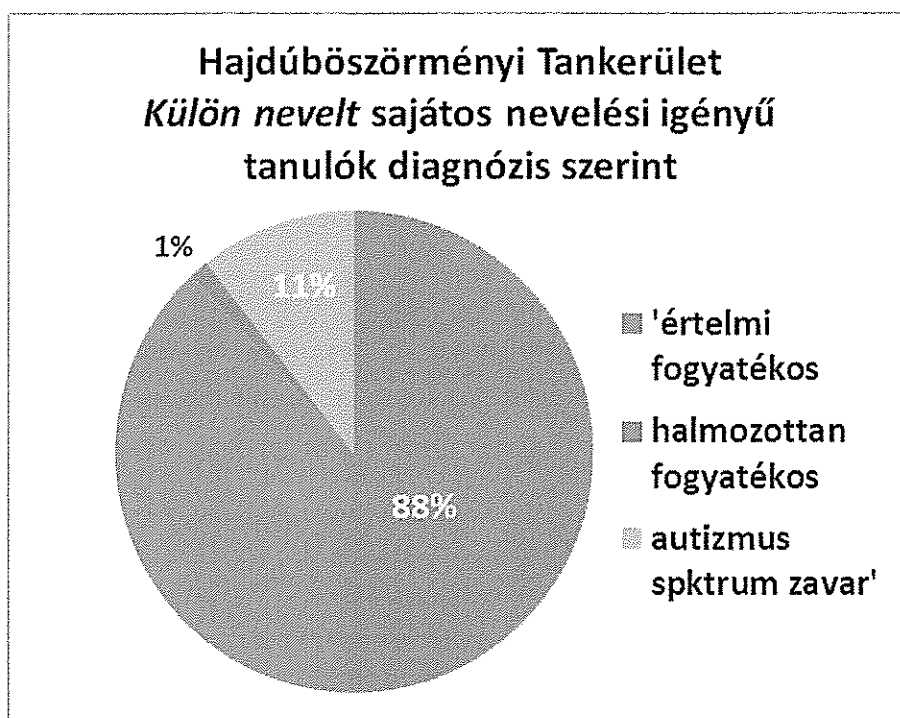
Az általános iskolai tanulók száma városunkban az elmúlt hat évben 278 fővel csökkent. E mellett a napközis ellátás 53,3 %-ról 75,6 %-ra növekedett. Szembetűnő, hogy az alsósoknál (1-4 évf.) az elmúlt 6 évben minimálisan, de növekedés tapasztalható. Az 5-8 évfolyamon ugyanakkor a nagyobb csökkenés tapasztalható. Így az elkövetkező években létszámnövekedéssel kell számolni. Ezt jelzi a lassan növekvő születésszám is.

#### *Születések száma Hajdúböszörményben*

2008. 12. 31.	2009. 12. 31.	2010. 12. 31.	2011. 12. 31.	2012. 12. 31.	2013. 12. 31.	2014. 12. 31.	2015. 12. 31.	2016. 12.31.	2017. 12.31.
343 fő	284 fő	295 fő	279 fő	256 fő	267 fő	291 fő	276 fő	269 fő	268 fő

#### *Különleges helyzetű tanulók számának alakulása Hajdúböszörmény járásban*

	fő	%
Tanulók összesen	3201	--
Hátrányos helyzetű	214	7
Halmozottan hátrányos helyzetű	441	14
Sajátos nevelési igényű	326	10,2
Beleilleszkedési, tanulási és magatartási problémák	330	10,3



A szocio - kulturális hátrányok, vagy egyéb okból lemaradó tanulók egyéni, vagy kiscsoportos felzárkóztatása finanszírozott órán történik. Minden iskolában fejlesztőpedagógus segíti a nevelőtestület munkáját. Az alapkészségek fejlesztését prioritásként kezelik. Az egyenlő tanulási esélyek érdekében széles körben alkalmazzák a helyi pedagógusok a differenciálást, és a kooperatív tanulási módszereket. Több iskolában bevált a gyakorló órákon a „kéttanítós” modell, illetve a pedagógiai, gyógypedagógiai asszisztensek jelenléte.

Az általános iskolai feladat-ellátási hely száma a városban 11 db. Az alapfokú oktatás egyedi színfoltját jelentik a két iskolában is folytatott művészeti képzések, amelyek a zeneművészetet, táncot, drámát, színművészetet-bábművészetet és képzőművészetet ölelik fel.

Hajdúböszörmény három középfokú oktatási intézménye a Bocskai István Gimnázium, a Veress Ferenc Szakképző Iskola, valamint a Széchenyi István Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium.

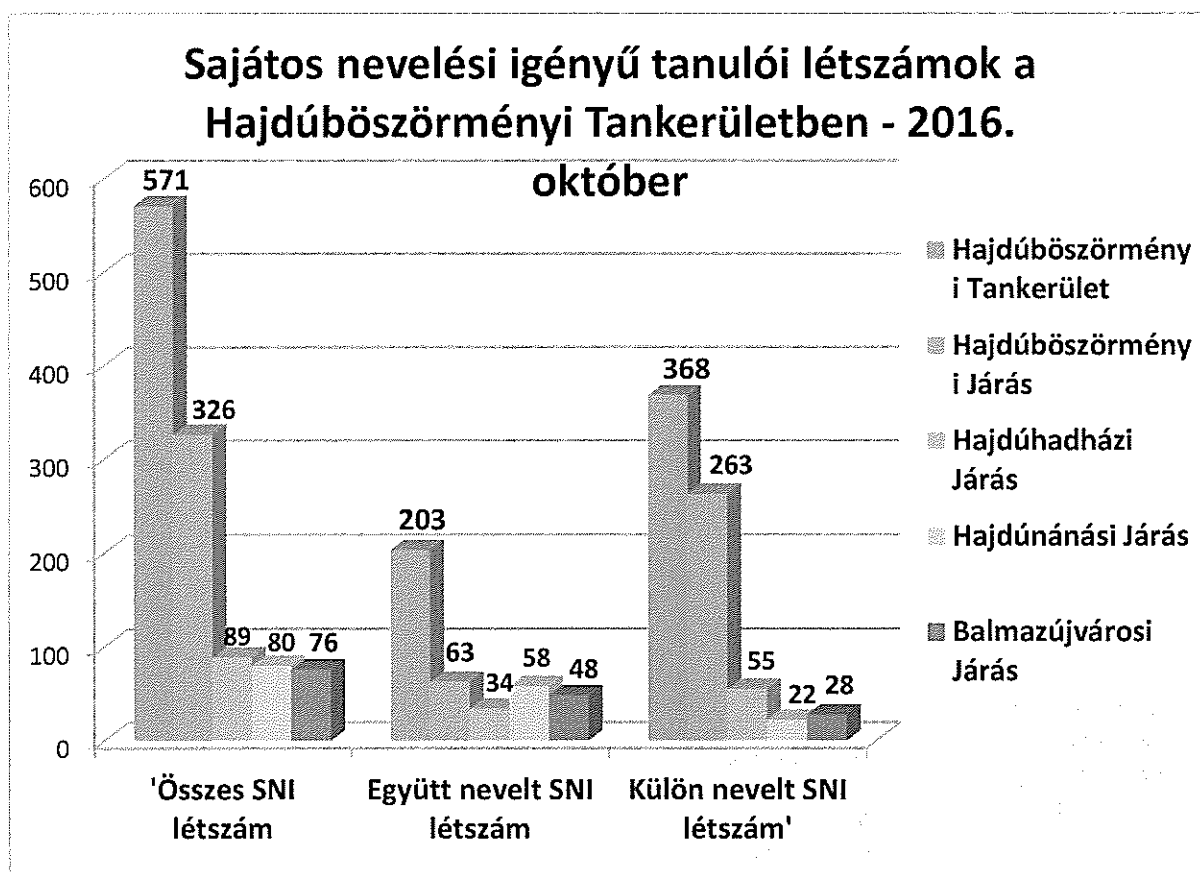
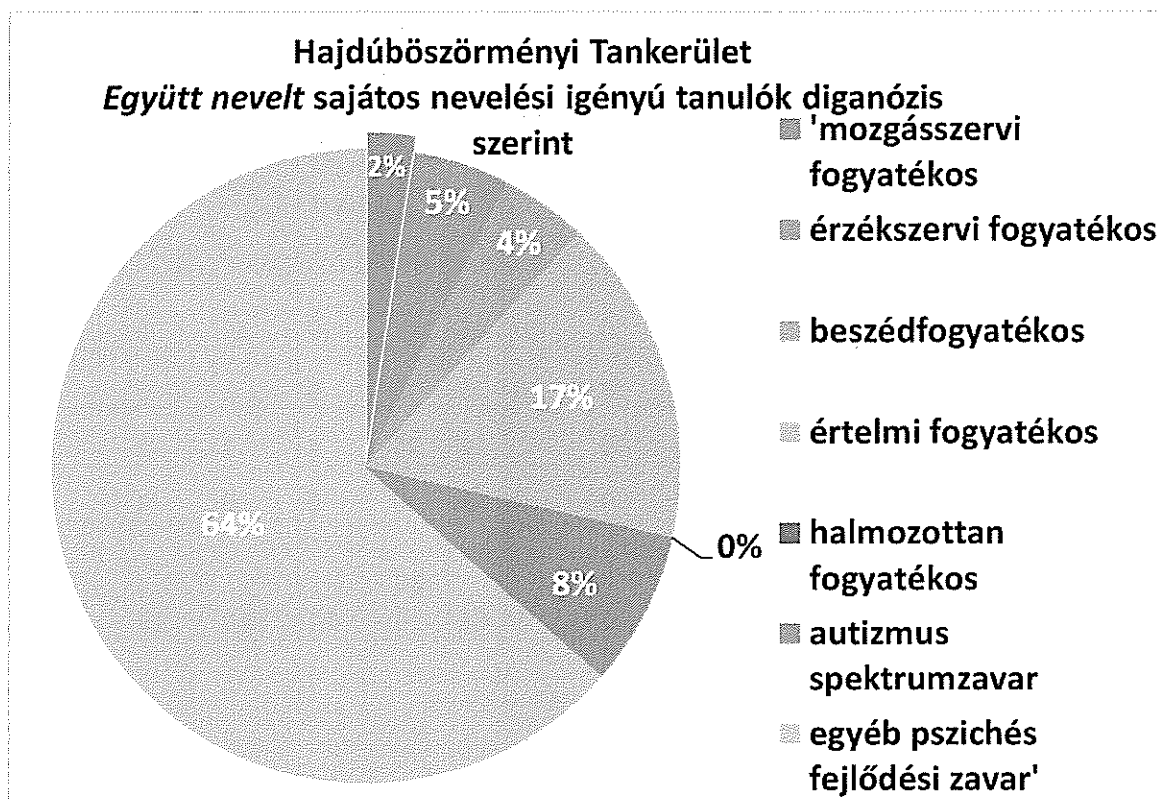
Az általános iskolák és a középiskolák valamint a Hajdúböszörményi Egységes Pedagógiai Szakszolgálat fenntartói feladatait 2013. január 01. napjától a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ látja el. 2013. augusztus 1-től a Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásába került.

A városban 1970 óta működik felsőfokú oktatási intézmény, ekkor alapították a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar jogelődjét, a Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskolát.

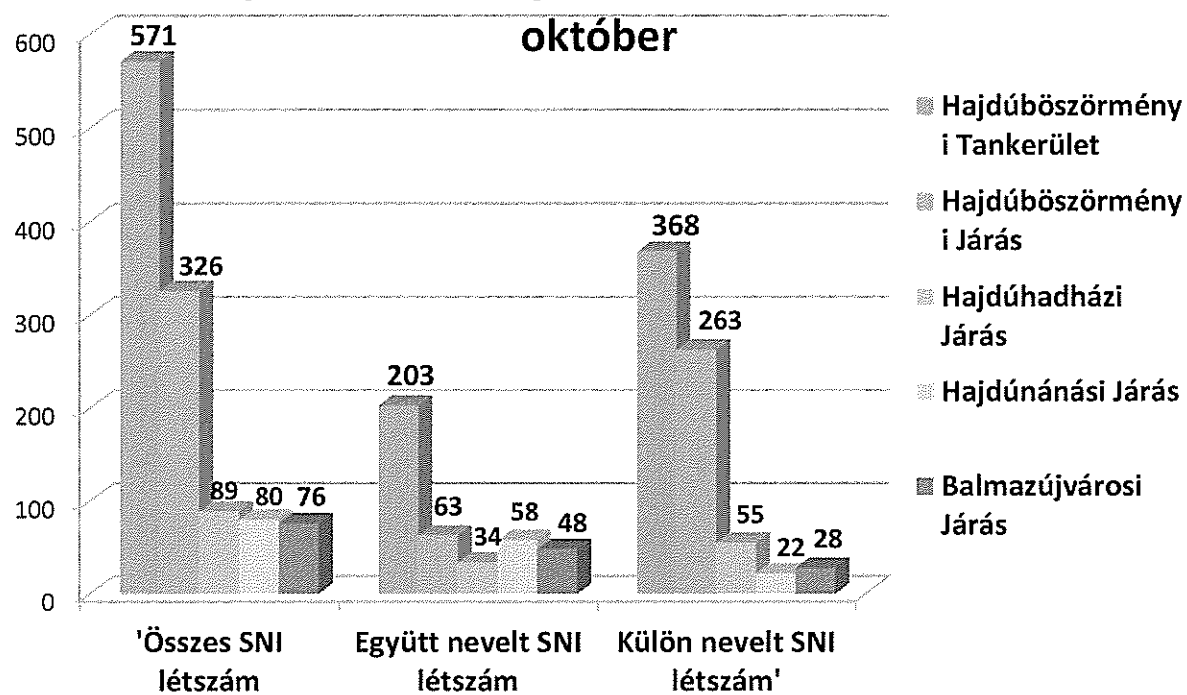


	Ped. Asszi- szen- s	Gyógyped. asszisztens	Kond- uktor	Gyógyped- agógus		Utazó gyógypedagógus			Fejle- sztő peda- gógus	Gyógyte- stnevelő
				Lopo- dédus	Eg- yé- b	Ellá- tot- t gye- rek szá- m	Fő- állás- ú peda- gógus	Óraa- dó peda- gógus		
Hajdúböszörményi Járás	5	21	0	0	48	128	10	14	5	2
Hajdúhadházi Járás	2	4	0	0	5	5	0	1	3	0
Hajdúnánási Járás	8	0	0	1	2	76	4	1	1	0
Balmazújvárosi Járás	5	2	0	0	6	0	0	0	4	0
Hajdúböszörményi Tankerület Összesen	20	27	0	1	61	209	14	16	13	2

Feladatellátási hely neve	Más településről bejáró tanulók száma	Felvételi körzetéhez tartozó települések (adott fel.helyhez tartozó települések felsorolását 1 cellában kérjük megjeleníteni)	Felvételi körzetéből bejáró tanulók száma	Más (felvételi körzetén kívüli) településről bejáró tanulók száma
Hajdúböszörményi Bethlen Gábor Általános Iskola	36	Hajdúvid	36	0
Hajdúböszörményi Bocskai István Általános Iskola	1	Pród	1	0
Hajdúböszörményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola	13	Pród	13	0
Hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium	49	Téglás, Debrecen- Józsa, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúvid, Pród, Görbeháza, Hadház, Debrecen-Bocskai kert, Debrecen, Hajdúböszörmény- Bocskai szőlős kert,	49	0



## Sajátos nevelési igényű tanulói létszámok a Hajdúböszörményi Tankerületben - 2016.



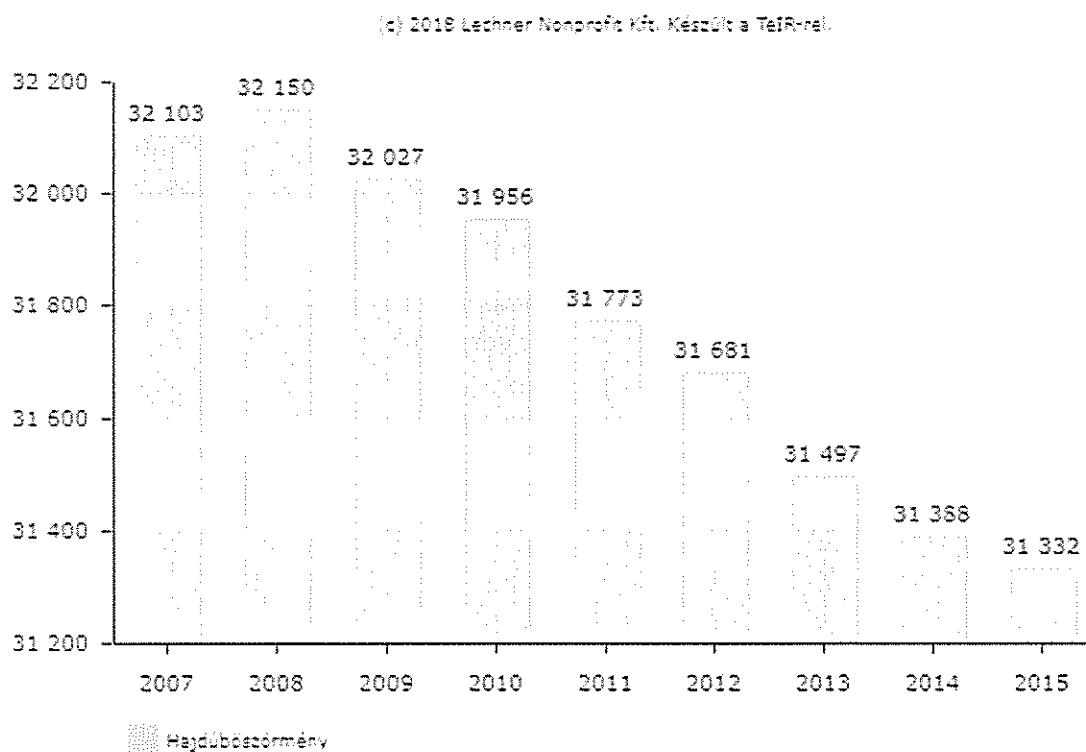
### c) A nők helyzete, esélyegyenlősége

Külön a nők esélyegyenlőségére és diszkriminációjuknak tilalmára nincs jogszabály. Az elsődleges törvény, amelyben kiemelve szerepel a nemek közötti egyenlőség szem előtt tartása az élet minden területén, „Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról” (2003. CXXV. tv.) szóló törvény.

A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és az ember tisztelete a demokrácia alapelvei közé tartoznak, de a gyakorlatban nem mindig ismerték el őket alapelveként.

#### *Állandó népesség (fő)*

Az adott területen lakóhellyel rendelkező személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.



#### *Állandó népesség, férfiak aránya (%)*

Az adott területen lakóhellyel rendelkező férfiak aránya. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.



## A nőkkel szembeni diszkrimináció szinterei

### *Munkaerő-piaci hátrányok:*

Magyarországon 2017-ben a nők munkanélkülisége 4,6%-ra csökkent, ez annak fényében különösen nagy eredmény, hogy ez az arány 2011-ben még 11% volt.

A nemek eltérő munkaerő-piaci esélyeit jelzik a nemek közötti jövedelmi különbségek. A munkaerő-piaci kérdésekhez szorosan kapcsolódik a munkahelyi kötelezettségek és a család összeegyeztetése.

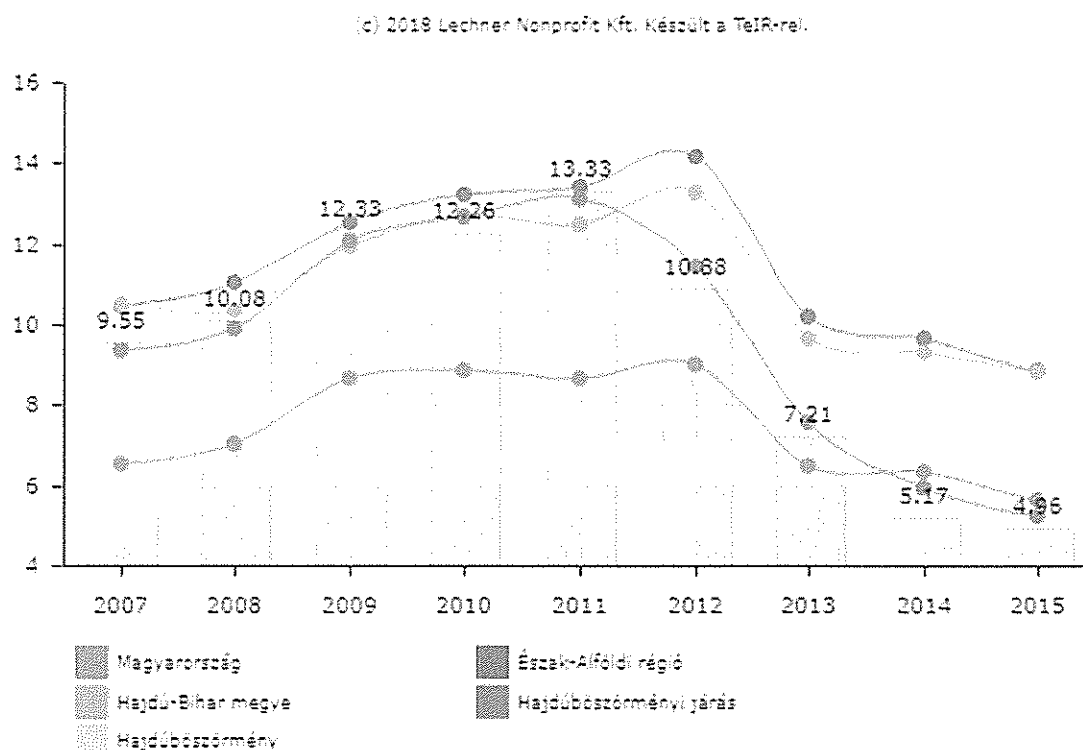
A nők és férfiak keresetének illetve foglalkoztatási szerkezetének különbségének elsődleges oka az, hogy a nők sokkal többször szakítják meg keresőtevékenységüket életük során. Ennek következtében kevesebb munkahelyi tapasztalatot szereznek, nem töltenek huzamosabb időt a munkahelyen így nem tudnak magasabb munkabért begyűjteni. (Belinszki 1997) Továbbá több időt töltenek a háztartási feladatokkal és a gyermekneveléssel. Kevésbé kötődnek a munkahelyükhöz. Az otthoni teendők elvégzésére nagyobb energiát szánnak, ami ahhoz vezet, hogy a munkájuk a háttérbe szorul és kevesebbet fektetnek be a munkaerő-piaci képzettségükbe, mint a munkaerő-piacon kívüli tevékenységükbe. (Rosen, 1998) Így tehát a nők alacsonyabb képzettséget igénylő foglalkozásokat fognak választani, mert nem igényelnek annyi munkahelyi tapasztalatot, a munkavégzések szükség ismeretek pedig nem avulnak el, amikor éppen például gyermeknevelés miatt nem gyakorolják a tevékenységet. (England 1992)

### *Hagyományos családi feladatmegosztás:*

Az elmélet másik gondolata szerint, a nők mivel már eleve úgy tervezik életüket, hogy valószínűleg nagyobb részt kell kivenniük a háztartási teendőkből, a gyermeknevelésből, kevesebb időt fognak tölteni keresőtevékenységükkel ezért úgy mond kevésbé komolyabbak a munkaerő-piaci szándékaik, mint férfi társaiké. Ez okozza azt, hogy kisebb az esélyük, arra, hogy béreik idővel növekedni fognak. (England 1986) így már a kezdetekben olyan foglalkozást választanak ahol magasabb a kezdő fizetés, de kisebb az anyagi gyarapodás.

### *Női munkanélküliségi ráta (%)*

Regisztrált munkanélküli nők száma száz 15-59 éves állandó női lakosra.



### *Alacsony részvétel a közéletben:*

A nők közéleti szerepvállalása településünkön is - az országos trendhez hasonlóan - igen alacsony.

### *A nők szerepe a helyi közéletben*

	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság vezetője	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	20	4	1	0
2009	20	4	1	0
2010	20	4	1	0
2011	12	3	1	0
2012	12	3	1	0
2013	12	3	1	0
2014	12	3	1	0
2015	12	3	1	0
2016	12	3	1	0
2017	12	3	0	1

### *Nők elleni erőszak*

A nőknek a férfiakkal szembeni hátrányait nem könnyű mérsékelni, mert azok részben abból a tényből következnek, hogy a nők szülik a gyermekeket és csak az anyák képesek a csecsemők gondozását ellátni. Ahogy azonban a gyermekek felnőnek, az apák fokozottabban tudnak részt vállalni a gyermekek gondozásából és neveléséből. A nők helyzetét alapvetően javítja minden olyan eszköz, amely megkönnyíti számukra a foglalkozási és az anyai funkció párhuzamos ellátását. Ezeknek az eszközöknek köre igen tág és változatos: az óvodai ellátástól a részmunkaidős foglalkoztatáson keresztül a háztartási munkát könnyítő eszközökig. (Andorka 2006)

A nők elleni erőszak visszaszorításában hazánk az elmúlt években aktív lépéseket tett, mind a jogszabályok módosítása, mind az áldozatokat támogató intézményrendszer kiépítése és fenntartása terén.

### *A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak*

	tényleges feljelentések száma	Ideiglenes megelőző távoltartás
2008	2	-
2009	8	3
2010	6	8
2011	7	5
2012	11	8
2013	17	7
2014	22	17
2015	27	13
2016	21	14
2017	20	6

Forrás: Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság

Bár a nők és a férfiak azonos feltételekkel indulhatnak a választásokon, mégis kevés a női politikus. Világszerte általános tétel az, hogy minél nagyobb hatalommal jár egy tisztség, annál valószínűbb, hogy azt férfi tölti be. Ennek egyik oka, hogy a durva, konfrontatív vitákban a nők nem kívánnak részt venni, nem találják azt vonzónak. Pedig a nők nagyobb arányú részvételére a döntéshozatalban nagy szükség lenne. A nők rendszerint kompromisszumkézsőbbek, többnyire békésebben és nyugodtabban állnak a vitákhoz.

Másik lehetséges ok, hogy Magyarországon a nők számára nehezen összeegyeztethető a karrier és a család.

Meg kell teremteni a lehetőséget arra, hogy a nők ne kényszerüljenek választani a családjuk és a munkájuk között, illetve igazságosabbá kell tenni a családi munkamegosztást.

A magas döntéshozatali pozícióban lévő nők gyakoribb megjelenése a médiában és a közélet minden fórumán erőt és bátorságot adhat minden nőnek ahhoz, hogy a saját szakmájában előbbre akarjon jutni. Ha több sikeres nőt látnak maguk körül, elhihetik, hogy nekik is sikerülhet.

Fel kell lépni annak érdekében, hogy az élet minden területén érvényesüljön a nemek közötti egyenlőség, megszűnjenek a strukturális egyenlőtlenségek és megváltozzanak a nemekről alkotott sztereotípiák.

A nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek sértik az alapvető jogokat.

A legtöbb európai államban, így Magyarországon is a nők alulreprezentáltak a döntéshozatali folyamatokban és pozíciókban, különösen a legmagasabb posztokon, annak ellenére, hogy a diplomát szerzők többsége ma már nő.

Cél: a nők arányát növelni kell a döntéshozatali pozíciókban.

A jogszabályok (nagyon kevés kivétellel) nem írnak elő foglalkozási nemi elkülönítést. Mégis a nők és a férfiak már a pályaválasztáskor, s ezután a munkaerőpiacon még inkább határozottan elkülönülnek egymástól. A foglalkozási szegregáció oka és következménye egyszerre a nemek közötti bérszakadéknak, a foglalkozások presztízsében megjelenő lényeges különbségnek, továbbá hozzájárul a sztereotípiákhoz, elősegíti, hogy úgy tűnjék fel, mintha biológiai ok miatt válnának ennyire külön a férfiak és a nők által ellátandó feladatok. A foglalkozási, tevékenységi szerepmegosztást horizontális szegregációnak hívjuk.

És ahogyan a feladatkörök megosztásában, úgy a betöltött pozíciók elosztásában is éles különbségeket találunk nemek szerint. A felső vezetők többnyire férfiak. Azt az átláthatatlan akadályt, amely a nők és az érvényesülés különféle lehetőségei közé áll, köznyelven „üvegplafonnak” nevezzük. A jelenség hivatalos neve: vertikális szegregáció.



### *Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe*

	<b>védőnők száma</b>	<b>0-3 év közötti gyermekek száma</b>	<b>átlagos gyermekszám védőnőnként</b>
2008	12	1025	85
2009	12	976	81
2010	12	905	75
2011	12	823	68
2012	12	831	69
2013	11	799	73
2014	11	814	74
2015	11	829	75
2016	11	837	76
2017	11	824	75
2018	10	842	84

Jelenleg nincs a városban olyan adatgyűjtés, amely a nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák felszámolására irányuló kezdeményezésekre vonatkozna. Önkormányzati szinten összegyűjtöttük azokat a nyertes pályázatokat, amelyek közvetlenül segítik a nőket abból fakadó hátrányuk „ledolgozásában”, hogy egyidőben kell megfelelniük a tradicionális családmodell és a férfiakra szabott munkaerőpiaci elvárások tekintetében. Ezek a programok a következők

*HEFOP- 4.2.1-P.-2004-11-0009/4.0 Hajdúböszörmény Városi Bölcsőde kapacitásának bővítése 20 férőhely kialakításával, továbbá a fogyatékos gyermekek integrált ellátásához szükséges feltételek megteremtése (2007.)*

A projekt a városi bölcsőde új gondozóegységgel történő bővítésére, a fogyatékos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált ellátásához szükséges feltételek megteremtésére, valamint a gondozók és a szülők számára induló korai fejlesztő és módszertani képzéshez szükséges infrastruktúra kialakítására irányult.

*TÁMOP-2.4.5-12/3-2012-0018 Munka és ügyintézés szabadsága a gyermekbarát Hajdúvárosban (2013.)*

Az elmúlt évek legnagyobb horderejű, a nők esélyegyenlőségének előmozdítását szolgáló önkormányzati projektje, melynek alapvető célja a női munkavállalók számára a stabil munkavállalás feltételeinek biztosítása, mindeközben lehetőséget kínál a gyermekek biztonságos elhelyezésére, a szabadidő hatékonyabb kihasználására az ügyintézésre fordított idő meg- illetve átszervezésével.

A pályázat keretében két új munkahelyet teremt az önkormányzat. A facilitátor a civil és a munkaadói-munkavállalói együttműködések megszervezését, koordinálását biztosítja, míg a szabadidős szervező a gyermek-elhelyezési tevékenység koordinálását, az intézményi, szociális infrastruktúra működésének összehangolását végzi.

Rendszeres ötletbörze – kvázi civil fórum- megszervezésére kerül sor kéthavonta a helyi intézmények, vállalatok közreműködésével.

Internetes adatbázis kerül létrehozásra az önszerveződés elősegítésére, az igények, kérések fogadására, jelzésére, az eseti gyermekfelügyelet megszervezésére stb.

A pályázat megvalósítása során megtörtént a közintézmények nyitvatartási idejének összehangolása, az iskolás és óvodás korú gyermekek heti rendszerességű, munkaidőn túli felügyelete, a gyermekek szállítása az oktatási intézményekbe a külterületekről (Hajdúvid, Pród).

A projekt része volt továbbá gyermekbarát hivatalok kialakítása, illetve az IVS városrehabilitáció során felújított - eseti gyermekelhelyezést biztosító – zárt közösségi tér kialakítása.

*„Vöröskereszt a nőkért Hajdú-Bihar megyében” EFOP-1.2.9-17-2017-00021*

A projekt megvalósításának időtartama: 2018.01.01. – 2020.12.31.

A nők munkaerő-piaci helyzetének javítása a projekt célja, a család munkaösszeegyeztethetőségének előmozdítása helyi megoldásokkal és együttműködésekkel.

A család igényeihez jobban igazodó atipikus foglalkoztatási modellek kidolgozása, a jó gyakorlatok bemutatása a munkaadói és munkavállalói oldalnak egyaránt.

Helyi igényekre alapozva a hiányszakmákra koncentrálna „családbarát” foglalkoztatási formák népszerűsítése.

A munkáltatók és szervezetinek összekapcsolása a munkavállalók csoportjaival annak érdekében, hogy a következő részben azonosított célcsoportok minél hatékonyabban tudjanak munkát vállalni a versenyszférában. Számukra megfelelő speciális munkaformák kidolgozása és bemutatása.

A már ismert atipikus foglalkoztatási modellek bemutatása, egy-egy sikeres munkaadó tapasztalatain keresztül. Munkaadói „sikertörténetek”, „jó gyakorlatok” bemutatása és népszerűsítése a célcsoport körében.

Szemléletformáló rendezvények szervezése különböző korcsoportok részére, a társadalmi és gazdasági előítéletek lebontásának céljából.

Sikeres női életpályák bemutatása a célcsoport részére.

A nőket a család- és a munka összeegyeztetésében segítő projekt keretében az alábbi célcsoport szegmentumokat kezeli kiemelt fontossággal a megvalósító.

- Alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, akik nem szereztek középfokú végzettséget vagy szakképesítést.

A tartós munkanélküliek többsége a képzeletben és idősebb munkavállalók köréből került és kerül ki. A munkanélküliségi szint régió iskolázottság szerinti eltérései a rendszerváltás óta alig

változtak. Az egyének munkaerő-piaci pozícióját legerősebben az iskolai végzettség befolyásolja.

A fenti helyzetet még árnyalja az a tény is, ha a munkavállaló nő. Különösen hátrányos helyzetbe kerülnek a munkahelyekért folytatott versenyben a kisgyerekes, és az egyedülálló családanyák.

- 50 éven felüli életkorú nők

A nyugdíj előtt álló munkanélküliek újra elhelyezkedési esélye (az iskolázottság hatását is figyelembe véve) tizede a 21-25 évesek esélyének.

A munkaadók számos okból nem alkalmaznak szívesen 50 év felettit (pl. számítástechnikai ismeretek és nyelvtudás hiánya, rugalmatlanság, mobilitás hiánya, alacsonyabb terhelhetőség, alacsonyabb iskolai végzettség, és elavult szakképesítés) Az 50 év és a nyugdíjkorhatár között álló, több évtizedes aktív tevékenység után munkájukat elvesztő emberek lehetőségei jelentősen korlátozottak. E korosztály körében magas a tartós munkanélküliek aránya, ugyanakkor a legsikeresebb, legstabilabb vállalkozások tulajdonosai között sok az ötven év feletti nő és férfi, valamint a korosztály tagjai közül sokan vannak vezető pozícióban. A tartósan munkanélküliek a sok negatív visszajelzéseknek köszönhetően elveszítik önbizalmukat és az elhelyezkedésbe vetett hitüket. A program megvalósítása során ezen képességek fejlesztésére helyezzük a tréningek, képzések fókuszpontját.

- Pályakezdő, vagy 25 év alatti életkorú fiatalok

Az elmúlt évtizedekben megváltozott az a tendencia, milyen arányban kerülnek be a munkaerőpiacra a tanulmányaikat befejező (vagy az oktatásból kimaradó) fiatalok. Emelkedik azoknak a 25 év alattiaknak az aránya, akik nem tanulnak tovább, és nem is tudnak munkába állni. A korcsoport leghátrányosabb helyzetű része a fiatalon szülő nők. A célcsoport által legszívesebben használt médiumok segítségével kívánjuk megszólítani és bevonni a programba az egyéneket, de a tevékenységük kapcsán velük foglalkozó civil szervezetekkel is szoros együttműködést tervezünk.

- Előítéletek miatt hátrányos helyzetben lévők

A romák munkavállalásával kapcsolatos előítéleteknek köszönhetően munkaerőpiacról való kirekesztésük minden megyében érzékelhető. Amikor a romák munkaerő-piaci helyzete romlik, a társadalmi problémák, külső környezeti feltételek elemzése, hangsúlyozása helyett személyes tulajdonságaik, speciális kultúrájuk kerül előtérbe.

Elmondható hogy a romák az atipikus megélhetési formák keresésében mindig jóval előrébb járnak, mint a többségi társadalom tagjai. A roma népességre jellemző a nagyon alacsony iskolai végzettség, így könnyen több célcsoport szegmentum részesei lesznek egyszerre.

A nők atipikus foglalkoztatásának kulcsszereplői a munkaadók. A program megvalósítása során olyan szervezetekkel kívánunk együttműködni, amelyek tapasztalattal rendelkeznek a különféle innovatív foglalkoztatási modellekkel. A jó gyakorlatok megismertetését azért tartjuk elsőrendű fontosságúnak, mert egy-egy munkahely belülről sok esetben nem is látja azokat a

lehetőségeket, amelyek rendelkezésre állnak egy rugalmasabb foglalkoztatási struktúra kialakításához. A kamarák, mint gazdasági és egyéb területek kiváló ismerői nagyban hozzájárulhatnak egy sikeres modell bevezetéséhez más szereplőknél is, ezért szakmai támogatásukra nagymértékben építünk. A gazdasági vállalkozásokat segítő szervezetekkel és szakértőkkel keressük az együttműködést annak érdekében, hogy tapasztalataik átadásával minél több „nő és gyermekbarát” munkahely létesülhessen.

A különféle fenntartású támogató szervezetek bevonása megkerülhetetlen akkor, amikor hátrányos helyzetű nők célcsoportjához szeretnénk hatékonyan eljutni. Együttműködést keresünk azon civil szervezetekkel, amelyek a célcsoport elérésében, szolgáltatások nyújtásában több éves tapasztalattal rendelkeznek. Ugyanakkor keressük a közös munka lehetőségét a bevett egyházak szakmai csoportjaival, amelyek bizonyították, hogy a mentális fejlesztés területén jó eredményeket értek el az elmúlt években.

A Projekt megvalósítása során létrehozására kerül a Női Információs és Szolgáltató Központ (Család és KarrierPONT) a Magyar Vöröskereszt Hajdú-Bihar Megyei Szervezetének hajdúböszörményi telephelyén (4220 Hajdúböszörmény, II Rákóczi Ferenc u. 22.), ahol tanácsadások, képzések és felkészítések lebonyolítására kerül majd sok a célcsoport számára.

## **d, Az idősek helyzete, esélyegyenlősége**

Az esélyegyenlőségi szempontok fejlesztését az európai közösségi politikában elsődlegesen gazdasági és foglalkoztatáspolitikai szempontok vezérelték, ám fokozatosan teret nyert az a felismerés, hogy az esélyegyenlőség elvének e téren történő biztosítása önmagában nem képes a már meglevő egyéb társadalmi egyenlőtlenségeket felszámolni.

Azok viszont negatívan befolyásolják az országok gazdasági teljesítményét és versenyképességét. Az emberi jogi kérdések térnyerésével párhuzamosan az esélyegyenlőségi szempontok fokozatosan középpontba kerültek, velük együtt az életkor alapú diszkrimináció is. Az Európai Unió a tagországok számára fontos esélyegyenlőségi ajánlásokat fogalmaz meg a szakpolitikai stratégiák fejlesztésének érdekében. Az európai jogalkotásban az idősebb személyek csak 1987-ben, illetve 1989-ben szerepeltek először úgy, mint a közösségi cselekvés kedvezményezettjei.

Az ageizmus az életkor alapú diszkriminációt jelöli. E fogalmat Európában és a világban is főként az idősekkel szembeni diszkriminációval összefüggésben használjuk. Az ageizmus, akárcsak a más típusú megkülönböztetések, megvalósulhat direkt vagy indirekt módon, és következményei is hasonlóak az egyéb típusú diszkriminációnál tapasztaltakhoz.

Az idevágó tudományos elméletek szerint, a korszerinti diszkriminációt elkövetők az idősödésről alkotott negatív nézeteket teszik magukévá, és ennek a negatív képnek megfelelően kezdenek el viselkedni. Habár a társadalom egy jelentős csoportját érinti ez a fajta diszkrimináció, mégis alig van jelen a köztudatban.

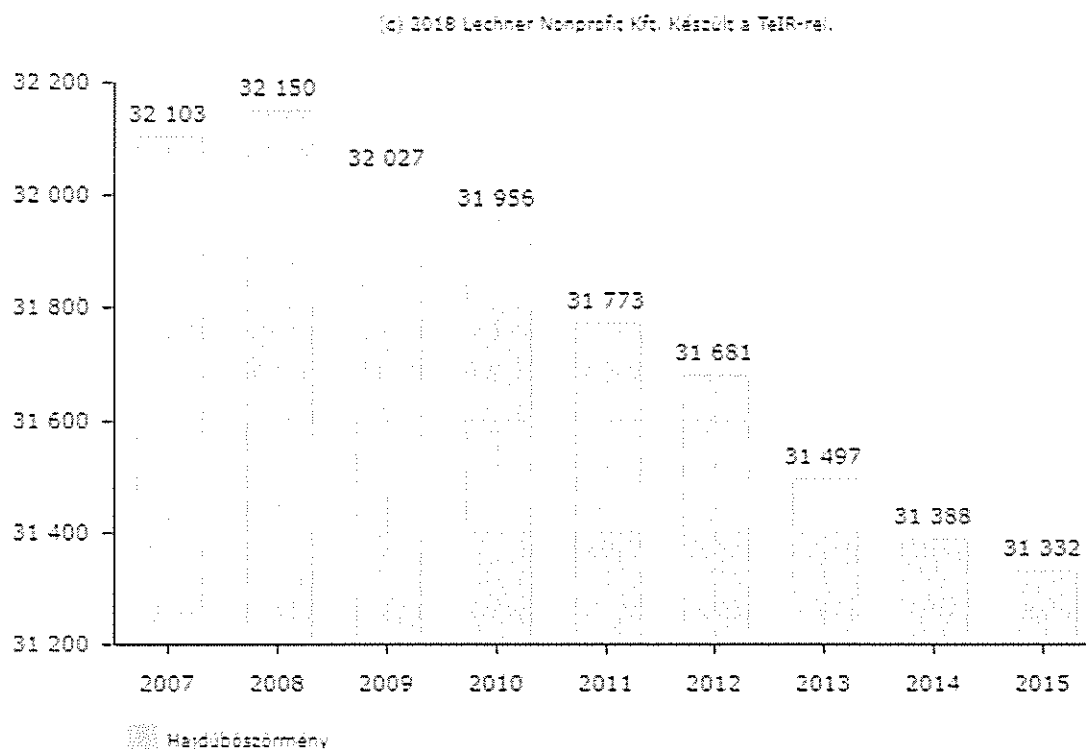
Az időseket az élet számos területén éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon. Legjelentősebb az idősek foglalkoztatásbeli diszkriminációja, mely súlyos következményekkel jár, különösen a nők esetében. Ezen kívül gyakori még az egészségügyben és a szociális ellátások, szolgáltatások biztosítása területén elszenvedett diszkrimináció. Habár a 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.) és a munka törvénykönyve is tiltja az életkor alapú diszkriminációt, a magyarországi idősebb korosztály már 45–50 éves kortól nagyobb mértékben kitétt a foglalkoztatásbeli diszkriminációnak, mint a hasonló korú Uniós állampolgárok. A kor alapú megkülönböztetés az új állások betöltésénél, a létszámleépítésnél és az elbocsátásoknál is gyakori.

Magyarországon a nyugdíjrendszer szempontjából jelenleg a 62. életéve betöltésétől számít idősödőnek az ember, míg foglalkoztatáspolitikai oldalról megközelítve már a 45. életév elérésétől. A társadalom tagjai az öregkor alsó határának nem a 60., hanem a 65. évet tekintik. Magyarországon 2050-ben 65 éves és idősebb népesség aránya 29,4% lesz, ami 12,8 százalékpontos növekedés az 1980- as adatokhoz képest. A demográfiai folyamatok jelentős változásainak magyarázata lehet például az 1950-es évek születésszámának megugrása (babyboomerek, Magyarországon a Ratkó-generáció), valamint ennek folyományaként az 1970-es években született gyermekek magas száma. Az elkövetkező évtizedekben pedig a növekedés dinamikája a legidősebbek körében a legerősebb. Magyarországon a demográfiai öregedés jelensége valamivel erőteljesebb, mint az európai átlag (a 65 éves és idősebb népesség aránya 2008 és 2050 között 1,8-szorosára fog emelkedni, míg a 80-as éveikben járók aránya 2,5-szörösére, mely az európai átlaggal megegyezik. Magyarországon élők az egyik

legrövidebb élettartamra számíthatnak Európában. 2050-re Magyarország népességének közel 30 százaléka lesz 65 éves vagy idősebb.

*Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)*

### Állandó népesség (fő)

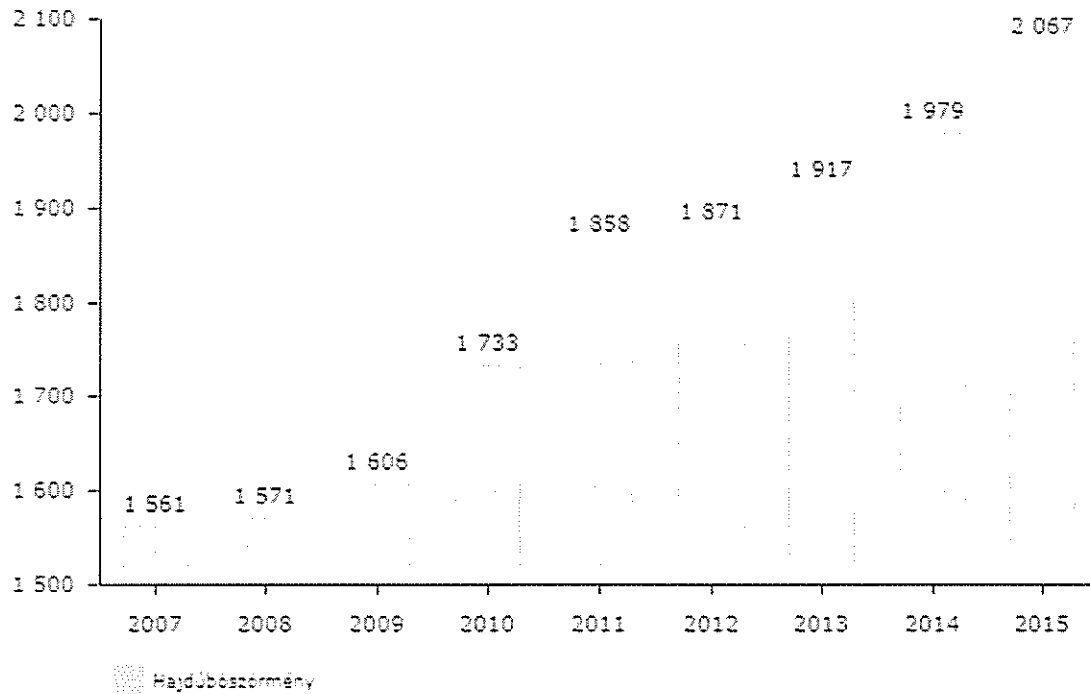


A diagram az adott területen lakóhellyel rendelkező személyek számát tartalmazza. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján. 2008-tól folyamatos népességszám csökkenés tapasztalható a településen.

A lakosság lélekszáma – kisebb kilengésektől eltekintve folyamatosan csökken. A népesség számának csökkenése, mint azt a grafikon is szimbolizálja 2008-tól jelentős, gyorsuló ütemű; a vizsgált időszak előző évihez képest legmeredekebb csökkenési ütemét éppen 2011-ben produkálta! További problémát jelent a csökkenés mellett a település korfájának, a főbb korcsoportok összlakossághoz viszonyított létszamarányának változása. Míg 2000-ben az idős korosztály (60 éven felüliek) aránya az összlakosságon belül 17,94% volt, addig ez az érték nagyon jelentősen nőtt 2011-re: ekkor a város 20,63%-a tartozik az idős korosztályhoz. Ugyanilyen ütemben csökkent a gyermek-, és fiatalok aránya; 2000-ben 23,32%, 2011-ben már csak 20,41% a teljes lakossághoz viszonyítottan.

## Állandó népességből a 60-64 évesek száma (fő)

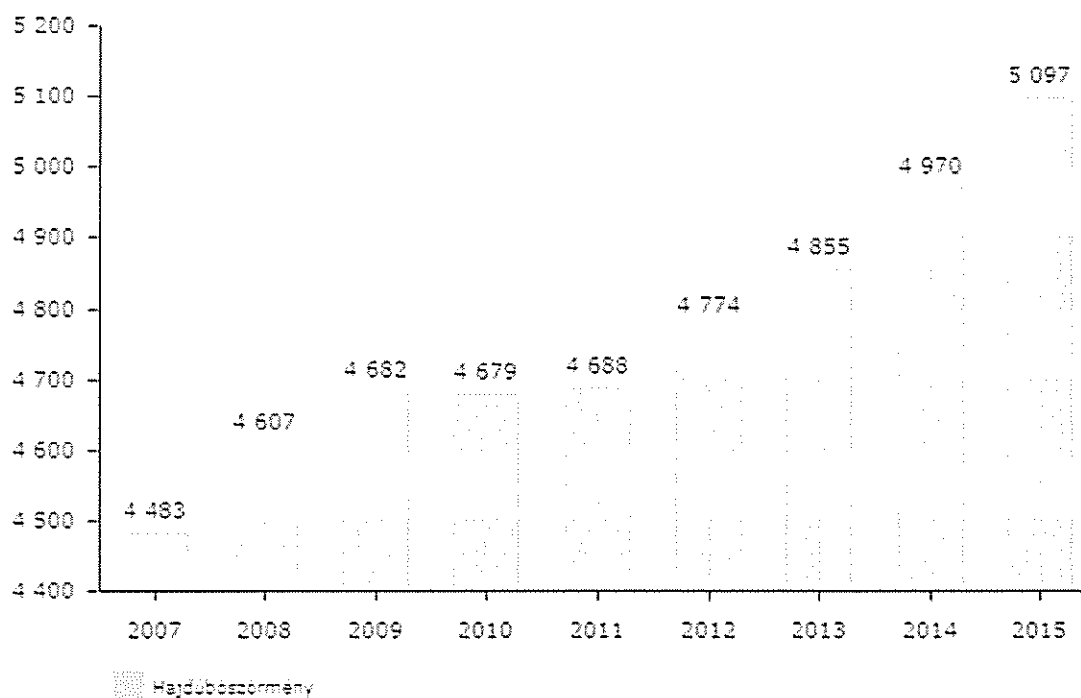
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rei.



Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-64 éves személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján. A grafikon jól szemlélteti az adott korosztály folyamatos emelkedését a lakosság körében.

## Állandó népességből a 65-x évesek száma (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-ről.

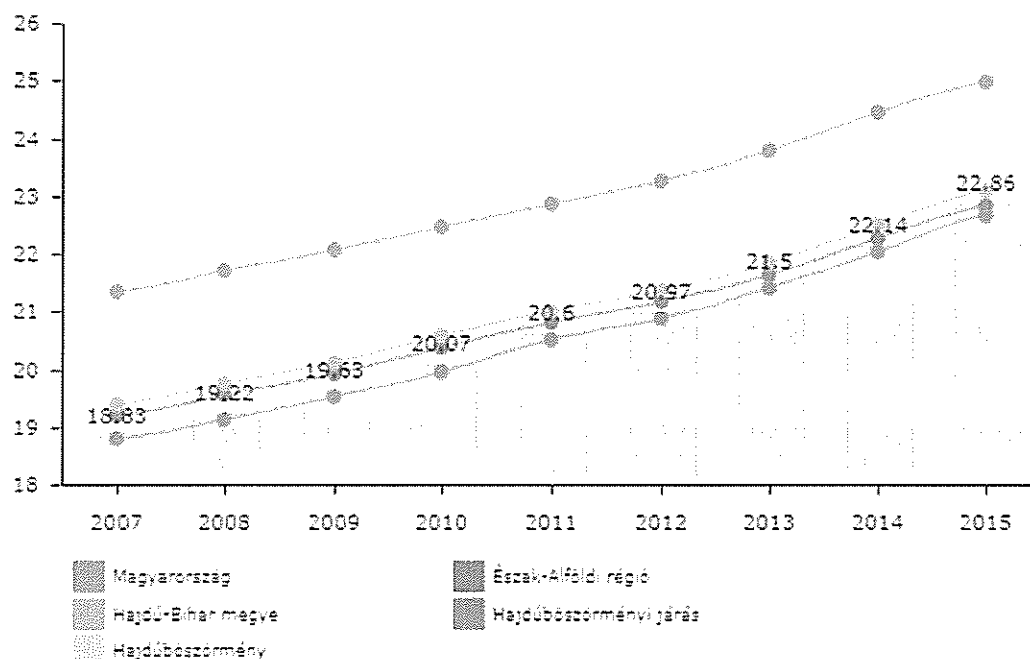


Az adott területen lakóhellyel rendelkező 65-x éves személyek száma folyamatos emelkedést mutat. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.



## Állandó népességén belül a 60-x évesek aránya (%)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TefR-nel.



Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek aránya. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján. Az országos és megyei adatokhoz képest Hajdúböszörményben a 60 év felettiek arány kedvezőbb képet mutat.

## Időskorúak száma életkor és nemek szerint a lakónépességén belül (fő)

Állandó népességben	2007 . év	2008 . év	2009 . év	2010 . év	2011 . év	2012 . év	2013 . év	2014 . év	2015 . év	2016 . év	2017 . év
65-X éves férfiak száma (fő)	1 747	1 800	1 824	1 820	1 806	1 824	1 866	1 913	1 953	2 016	
65-X éves nők száma (fő)	2 736	2 807	2 858	2 859	2 882	2 950	2 989	3 057	3 144	3 204	
Összesen (fő)	4 483	4 607	4 682	4 679	4 774	4 855	4 855	4 970	5 097	5 220	

*Időskorúak száma életkor és nemek szerint a lakónépességben belül (%)*

Állandó népességből	2007 . év	2008 . év	2009 . év	2010 . év	2011 . év	2012 . év	2013 . év	2014 . év	2015 . év	2016 . év	2017 . év
65-X éves férfiak száma (%)	5,44	5,60	5,70	5,70	5,68	5,76	5,92	6,09	6,23	6,46	
65-X éves nők száma (%)	8,52	8,73	8,92	8,95	9,07	9,31	9,49	9,74	10,0 3	10,2 7	
Összesen (%)	13,9 6	14,3 3	14,6 2	14,6 5	14,7 5	15,0 7	15,4 1	15,8 3	16,2 6	16,7 3	

A 65 év feletti időskorúak száma folyamatosan növekszik. A legutóbbi adatok már közel 17 %-ot mutatnak az összlakosságon belül. Az elmúlt 10 év alatt 3 %-kal nőtt az arányuk. Szembetűnő a nemek szerinti különbség is a lakónépességben belül. A nők aránya a 65 év felettiek esetében 2010-ig kb. 1000 fő többletet mutat, mely ezt követően fokozatosan emelkedett. Jelenleg 1200 fővel több a nő, mint a férfi a 65 év feletti korosztálynál.

*Egyszemélyes háztartások száma életkor szerint*

Egyszemélyes háztartások száma életkor szerint	Nő	Férfi	Összesen
65-70	974	715	1689
71-75	724	494	1218
76-80	571	330	901
80 felett	681	285	966

A lakosság korfája öregedő népességű, urna alakú, alul és felül összeszűkülő képet mutat. A fiatalabb korban érvényes mérsékelt férfitöbblet, amely az idősebb kor felé haladva a nők hosszabb átlagos élettartamát tükrözve kifejezett nőtöbbletté alakul. Mindkét nemben két kiugrás és egy beszűkülés érdemel figyelmet a korfán: az alacsony élveszületési szám mindkét nemben követhető, a 20-29 évesek és a 45-49 évesek viszonylag nagy, valamint a 35-39 évesek relatíve alacsony létszáma.

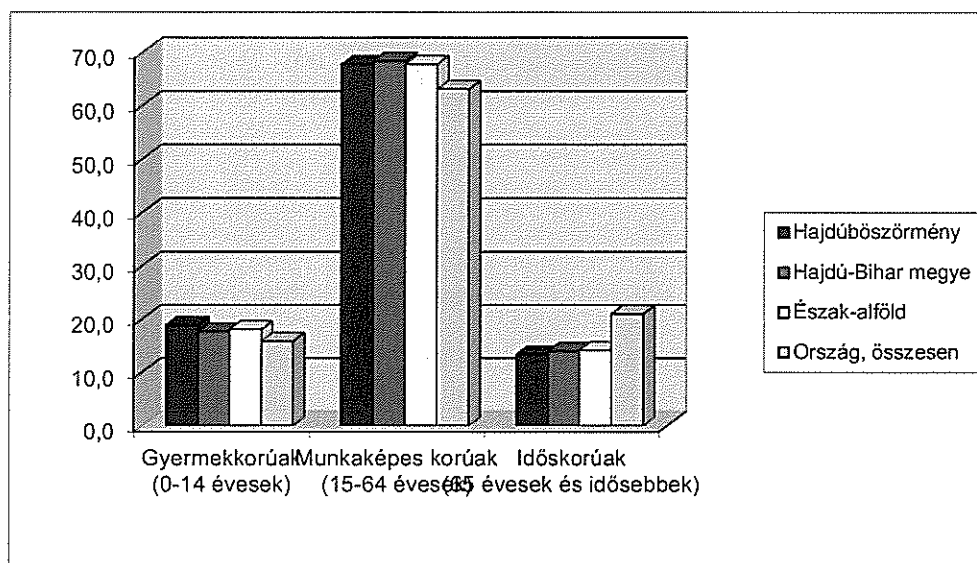
A fiatalabb korcsoportokban férfitöbblet, az idősebb korcsoportokban nőtöbblet érvényesül, ami megfelel az országos trendeknek. A nők körében ugyanis 60 év felett az özvegyi családi állapot gyakoribb, mely magyarázható egyrészt a nők magasabb várható élettartamával, valamint a férfiak középkorban előforduló magas halálozási arányszámával.

Mindezek a demográfiai folyamatok komoly, nehezen kezelhető problémákat fognak indukálni az elkövetkezendő években a város számára, kezelésük csak komplex beavatkozások segítségével, az önkormányzati intézményrendszer megfelelő infrastrukturális felkészültségével képzelhető el. Az idős népesség arányának növekedési üteme

Hajdúböszörményben mintegy 15%-kal meghaladja a megyei átlagot is; a vizsgált időszakban a megyében az idősök aránya csupán 2,35%-kal nőtt. Mindezek a demográfiai változások a szociális szolgáltatások kibővülését, színvonalának növelését fogják igényelni az elkövetkezendő években.

Az alábbi diagram az országos, a regionális és a hajdúböszörményi korcsoportos adatokat tartalmazza. Látható, hogy a korcsoportok közötti különbség az országos adatokhoz képest érvényesül, azaz a régió és a megye, benne Hajdúböszörménnyel, a "fiatalabb" régiók közé tartozik. A város még e, viszonylag "fiatal" régión, megyén belül is a "fiatalabbak" közé sorolható.

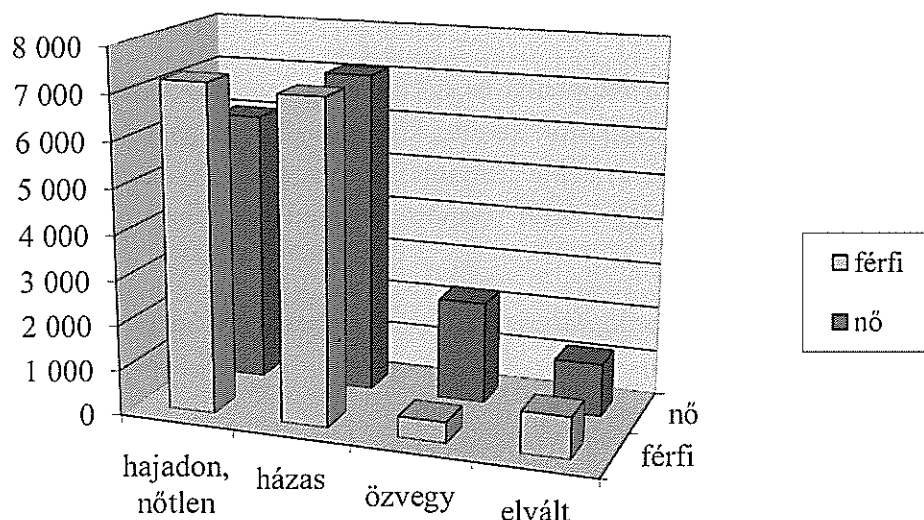
*Az országos, a regionális, megyei és hajdúböszörményi összehasonlító korcsoportos adatok (%)*



A város népessége a születések száma alapján 2000 után csökken relatíve jelentős mértékben. A kilencvenes évekbeli 400 fő körüli élve születési szám 2000 után gyorsan csökken, az előrejelzések szerint az új évezred első évtizedében 310-350 gyerek születése várható a városban, 2010-ig a város népessége stagnál, majd azt követően csökken. Ez megfelel az általános trendnek, így például felgyorsul a település "előregedési" folyamata, ami új kihívásokat jelent a helyi szociálpolitika számára.

A lakosság családi állapot szerinti megoszlást az alábbi ábra tartalmazza. Az özvegyek aránya mutatja a legnagyobb különbséget, hiszen a nők körében közel ötször gyakoribb ez a családi állapot. Ez magyarázható egyrészt a nők magasabb várható élettartamával, valamint a férfiak középkorban előforduló magas halálozási arányszámával. A másik szembetűnő különbség a nőtlen és hajadon családi állapot közötti eltérés. A férfiak esetében gyakrabban előfordul a nőtlen családi állapot. Születéskor a fiúk aránya - országosan is - magasabb a lányokénál. Ez az arány a középkorúaknál, 45-50 év körül fordul át a nők javára az előbbieken tett megállapítást alapul véve. Kiemelkedően magas az özvegy nők aránya a városban – 2252 fő –, szemben az özvegy férfiak arányával, ők 458-an élnek így mindennapjaikat. Az özvegyi családi állapot az életkor előrehaladtával jelentősen emelkedik.

*Hajdúböszörmény lakónépessége családi állapot és nem szerint  
2017. évben*



A helyi idős lakosság gazdasági, szociális helyzetének főbb jellemzői, helyi sajátosságai:

A lakásviszonyok: Hajdúböszörményben a saját tulajdonú kertes családi házak teszik ki a lakásállomány többségét. A lakásállomány 1,5%-a fölött rendelkezik az önkormányzat. A nyugdíjasok 68,3%-a lakik kertes házban melynek tulajdonosa, 19,3%-a lakik csak családban gyermekével, unokájával, vagy idegen családdal. Ezek az adatok az idős emberek magára maradottságát mutatják. Az idős emberek gondozásának megoldását nehezíti a két generációs családmódel felbomlása. A tulajdonviszonyok tekintetében az a következtetés vonható le, hogy míg a házasságban élő idős emberek nagyobb részének van saját tulajdonú háza, addig az egyedül élő idősök különösen a nők egy részének csak haszonélvezeti joguk van, így lakhatási biztonságuk instabil. A lakás komfortfokozata tekintetében az idősök kb. 40%-a lakik összkomfortos, 15%-a komfortos, 21%-a félkomfortos, 24%-a komfort nélküli lakásban.

Egészségi állapot: egy az idős korosztály körében végzett felmérésben az alábbiak alapján vélekedtek az idős emberek önmaguk egészségi állapotáról: a megkérdezettek 21%-a vallja, hogy nincs tartós betegsége, 79%-a szerint van. Ez utóbbi igen magas, hiszen az öregség egy állapot, nem betegség, éppen ezért nem kellene ilyen magas arányban a krónikus betegségnek jelen lenni. Az idős lakosság morbiditása egy figyelemfelkeltő adat az egészségtelen életmód jelenlétére. Megbetegedés esetén saját bevallásuk szerint 60%-uk fordul segítségért gyermekükhöz, 13%-uknak házasársuk segít, 7%-nak szociális gondozó, 7%-nak ismerős, 4%-nak szomszéd segít, 8% senkihez nem tud fordulni. Az idős ember legnagyobb problémájának tartja az alacsony jövedelmet, a betegséget és az egyedüllétet.

A háztartások jövedelme: 2012-ben Hajdúböszörményben a havi nettó háztartási jövedelem 63.800.- Ft, az egy főre eső havi nettó jövedelem 22.351.- Ft volt. 2012-ben a szegénység küszöbérték havi 23.700.- Ft volt. E mutatók alapján az átlagos böszörményi háztartások a létminimum és a szubjektív szegénységi küszöb alatt voltak 2002-ben.

Nyugdíjban, illetve nyugdíjszerű ellátásban a lakosság közel ¼-e részesül. Szembetűnő a nők – átlagosan 1500 fővel – nagyobb aránya a férfiak számához képest.

*Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint (fő)*

	nyugdíjban, ellátásban részesülő férfiak száma (fő)	nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma (fő)	összes nyugdíjas (fő)
2007	3550	5194	8744
2008	3505	5173	8678
2009	3456	5083	8539
2010	3437	4941	8378
2011	3426	4960	8436
2012	3324	4 974	8298
2013	3180	4 948	8128
2014	3095	4 771	7866
2015	2965	4 711	7676
2016	2944	4 766	7710

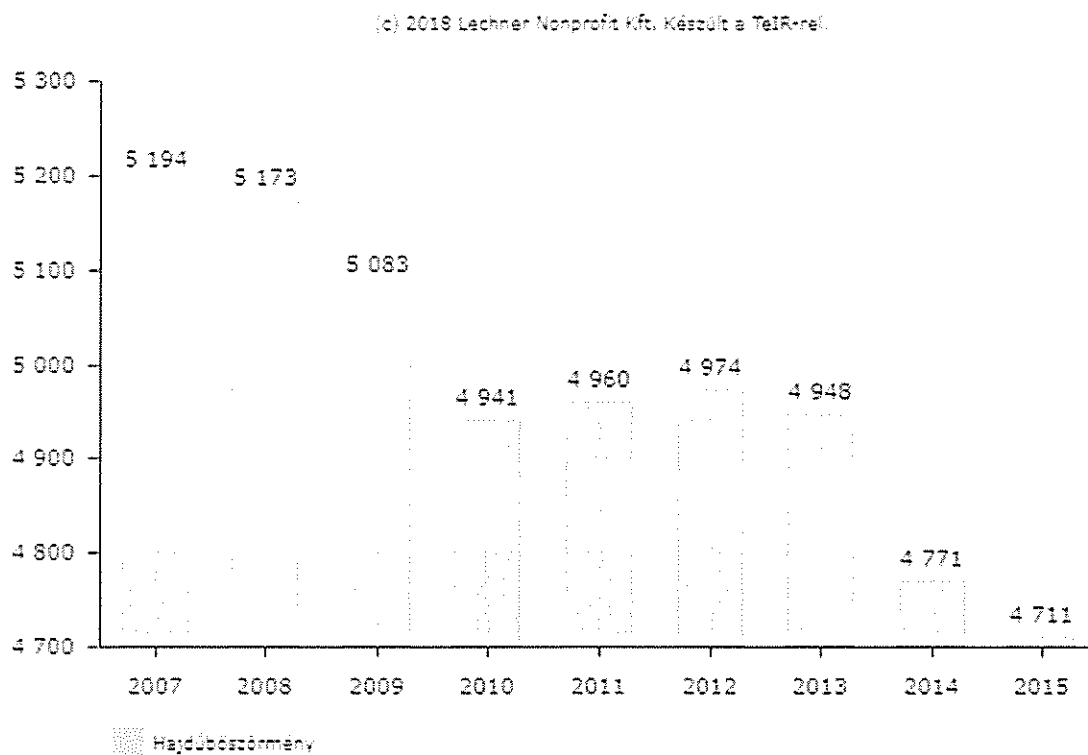
## Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (fő)

(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-reli.



Azok az ellátott férfiak, akik a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által folyósított ellátásban részesülnek. Az ellátórendszer 2012. évi átalakítása előtt a "Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők" megnevezés volt használatban.

## Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (fő)

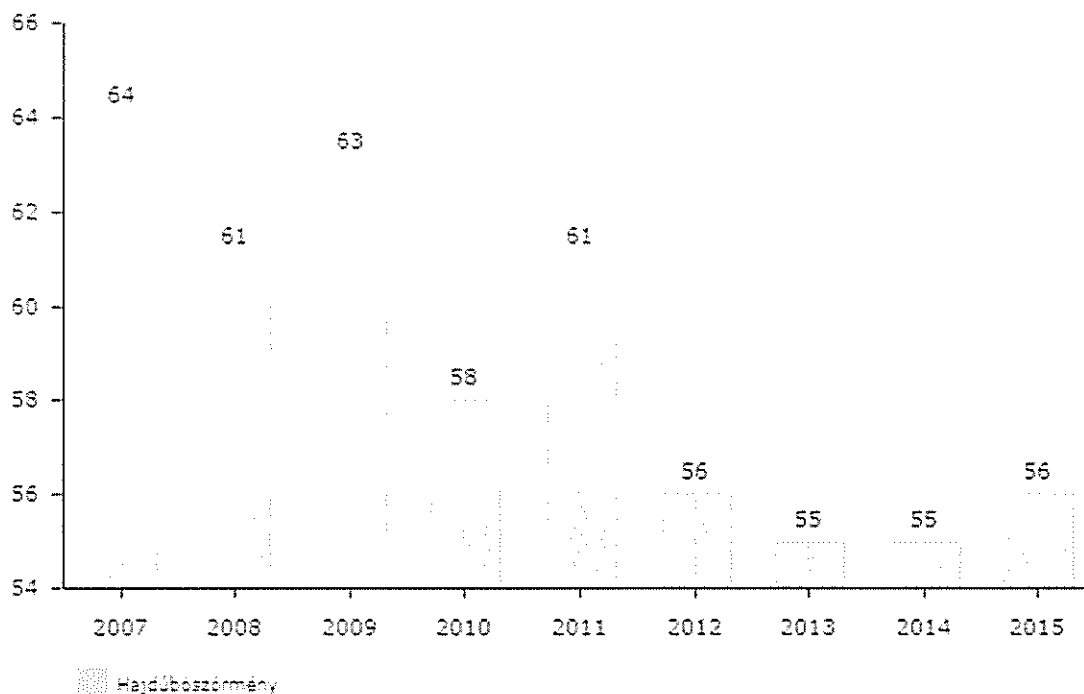


Azok az ellátott nők, akik a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által folyósított ellátásban részesülnek. Az ellátórendszer 2012. évi átalakítása előtt a "Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők" megnevezés volt használatban.

Azok a 62 évet betöltött időszerű személyek, akik nem jogosultak saját vagy hozzátartozói jogon nyugdíjra, vagy nyugdíjszerű ellátásra, valamint a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkeznek, részükre nyújt támogatást az időszerűak járadéka.

## Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



Az időskorúak járadékát a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény pénzbeli ellátásként nyújtja. Az időskorúak járadékának bevezetését az tetté szükségessé, hogy sokan nem részesültek saját jogon nyugdíjban, főleg a nőknek nem volt elegendő munkaviszonya, ezért ellátásra sem voltak jogosultak. A járadékra az az időskorú személy jogosult, aki 62. életévét, illetve a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és nem rendelkezik megélhetést biztosító jövedelemmel, vagy ha jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum 80 %-át, egyedülálló esetén a 95 %-át. Ezt az ellátást aránylag kevesen veszik igénybe Hajdúbosszorményben. 10 évvel ezelőtt, 2002-ben 55 fő, 2003-ban 71 fő, 2004-ben 73 fő, 2005-ben 75 fő részesült városunkban, ebben az ellátásban. Mint ahogy a számadatok is bizonyítják, az új ellátás bevezetését követően emelkedett látványosan a jogosultak száma, azt követően évről évre szerény emelkedés tapasztalható. 2006-tól viszont már 70 főre csökkent a számuk. Az utóbbi öt évben a járadékban részesülő, 62 év feletti lakosok száma évről-évre alig változott, közel azonos. Az igénybevevők száma 2012-ben volt a legmagasabb, 63 fővel. Jelenleg 56 fő veszi igénybe ezt az ellátást.

Teljes összegű ellátást – akik nem rendelkeznek semmilyen jövedelemmel sem - jelenleg 51 fő kap, a járadékban részesülők 81 %-a nő. Részösszegű járadékot – akik valamennyi kevés jövedelmet kapnak, pl. házastársi pótlékot - 12 fő vesz igénybe. A nemek szerinti megoszlása 50-50 %-os, tehát a férfiak és nők azonos arányban kapják ezt a járadékot. Az ellátásban részesülő nők az idősebb korcsoportokhoz tartoznak inkább, akiknek nem volt elegendő munkaviszonya, sokan háztartásbeliek voltak, emiatt saját jogú nyugellátásra sem voltak jogosultak.



Feltételezhető, hogy az igénylők száma nem fog lényegesen tovább emelkedni, inkább csökkenés várható az elkövetkező években. Ugyanis az a korosztály, amikor még egykeresős családmódel volt az általános – a férj volt a családfenntartó, a feleség nem dolgozott -, már egyre idősebb lesz. A fiatalabb női korosztálynál viszont már a kétkeresős családmódel terjedt el, ezért egyre kevesebb azoknak a nőknek a száma, akik nem rendelkeznek legalább annyi munkaviszonnyal, amivel saját jogú nyugellátást tudnak igényelni.

A járadék összege 2012-ben a jövedelemmel nem rendelkező jogosult esetében 20.640 Ft, egyedülálló esetében 24.510 Ft (az öregségi nyugdíjminimum 80 %, illetve 95 %-a). Jövedelemmel rendelkező jogosultaknál pedig a fent említett összeg és az igénylő havi jövedelmének különbözete jár. A járadék összege 2006. január 1-től az öregségi nyugdíjminimum azonos mértéke miatt nem emelkedett.

Aki nyugellátásra nem jogosult, igénybe veheti az időskorúak járadékát, így a városban ellátás nélküli, 62 évet betöltött idős személyről nincs tudomásunk.

## 6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

### a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

	Az 55-64 éves idősebb regisztrált munkanélküliek száma
2007	126
2008	149
2009	220
2010	274
2011	337
2012	298
2013	313
2014	330
2015	411
2016	256
2017	215

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel ha speciális tudással rendelkeznek.

Az elmúlt öt évben duplájára nőtt az 55-64 év közötti regisztrált munkanélküliek száma. Miután a városban a munkanélküliek száma jelentős, ez tovább rontja az említett korosztály elhelyezkedési esélyeit. Kormányzati támogatásokban, pályázatokban látjuk a probléma enyhítésének lehetőségét.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008	2795	180	6,44	892	86	9,64
2009	2 556	224	8,77	747	98	13,12
2010	2 493	276	11,07	912	158	17,34
2011	2 682	333	12,40	766	195	25,48
2012	2282	298	13,06	724	195	26,93

A regisztrált munkanélküliek száma öt év alatt 516 fővel csökkent, ami elsődlegesen az Önkormányzat jelentős közfoglalkoztatási programjára vezethető vissza. 168-al csökkent a tartós munkanélküliek száma, ami nagyobb arányú csökkenés, mint a regisztrált munkanélküliek száma, de így sem megnyugtató a tartós munkanélküliek aránya.

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma több, mint duplájára nőtt az elmúlt öt évben, míg az ezen korosztályhoz tartozó tartós munkanélküliek aránya közel háromszorosára növekedett.

**A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés**

A helyi közszolgáltatások terén az idősokkal való foglalkozás számottevő színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a város minden állampolgára részére biztosított (a város területét behálózó autóbusz közlekedés néhány éve történt beindítása). A városban nyújtott szolgáltatások köre színes képet mutat. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít.

Az idősellátás és a szociális gondoskodás területén az utóbbi években egyre jelentősebb szerep jutott az önkormányzat mellett a civil szektornak, egyházi és magán szervezeteknek is, miután több szociális intézményt hoztak létre és működtetnek. Az Önkormányzat egy idősök klubját működtet; a református egyház egy, a baptista egyház három idősök otthonát működtet, két idősök otthona pedig magánvállalkozásban működik.

**a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése**

*Egészségügyi szolgáltatások*

A településen biztosított háziorvosi alapellátás és a szakellátás is. Kórház csak a megyeszékhelyen van.

Hajdúböszörményben 13 felnőtt háziorvosi (9 telephelyen) és 5 gyermekorvosi praxis (egy telephelyen) biztosítja Hajdúböszörmény közigazgatási területén belül 08.00-16.00 óráig a szűrési, gondozási és a sürgősségi feladatokat. Ügyeleti, sürgősségi ellátást 16.00-08.00 óráig, hétvégén és ünnepnapokon a nap 24 órájában, az Országos Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft. által működtetett orvosi ügyeleten vehető igénybe.

Járóbeteg szakellátás biztosítja Hajdúböszörmény lakosainak a térség egészségügyi szakellátását, melyet a "Hajdúböszörmény ESZ-V" Nonprofit Kft. működtet 2011. július 1-től. Kiemelkedő fontosságú, hogy a terület lakosai számára, az egészségügyi ellátások, különösen a járóbeteg szakellátás, lehetőség szerint helyben kerüljenek megszervezésre, a lehető legkevesebb utazással. A hajdúböszörményi Rendelőintézetben folyik, 15 szakrendelésen, a térség járóbeteg ellátásának jelentős része.

Az idősök által igénybe vehető szolgáltatások:

*Az alapellátás területei:*

- 13 háziorvosi szolgálat
- 7 fogorvosi szolgálat

*Járóbeteg szakellátás:*

- labor
- képalkotó diagnosztika (röntgen, ultrahang)
- 12 szakrendelés (belgyógyászat, bőrgyógyászat fül-orr-gégegyógyászat, kardiológia, ortopédia, pszichiátria, reumatológia, sebészet, szemészet, szülészet-nőgyógyászat, tüdőgyógyászat, urológia gyógytorna, fizio- és balneoterápia)
- nappali ellátás (infúziós kúraszerű ellátás)
- ideggyógyászat

*Önkormányzat által biztosított szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátások*

A **Szociális Szolgáltatási Központ**, mint integrált intézmény ellátja és működteti a családsegítést, a gyermekjóléti szolgáltatást, az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, a szenvedélybetegek közösségi ellátását, az idősök és demens személyek nappali ellátását, az értelmi fogyatékosok nappali ellátását, a tanyagondnoki szolgáltatást.

A **Fazekas Gábor Idősök Otthona** idősök ápolását, gondozását nyújtó intézmény, férőhely száma 132 fő.

Szociális szolgáltatások közül elsősorban az idősöket érintő alapszolgáltatások a következők:

*Idősök és demens személyek nappali ellátása*

Az idősök nappali ellátása olyan szociális alapszolgáltatás, amely lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és

mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére. Az alábbi táblázat a nappali ellátást igénybevevők számát mutatja. Az idősek klubján belül 2017.06.01-től lehetőséget biztosít az intézmény a demenciában szenvedő idősek nappali tartózkodására. A demens személyek nappali ellátása a Pszichiátriai/Neurológiai Szakkollégium által befogadott demencia centrum, a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal, a rehabilitációs szakértői szerv, vagy pszichiáter, neurológus, geriáter szakorvos demencia kórképet megállapító szakvéleményével rendelkező személyeket látja el. A nyitvatartási idő alatt biztosított a folyamatos felügyelet, napi szintű, változatos egyéni és csoportos foglalkozások, amelyek a még meglévő képességek szinten tartását célozzák meg. Mivel az ellátás integrált formában történik, a demens klubtagok képességeikhez mértén bekapcsolódhatnak a klub által szervezett foglalkozásokba, programokba.

A 64 év feletti lakosok közül csak 2011. évtől haladja meg az 1 %-ot azon személyek száma, akik igénybe veszik az idősek nappali ellátását. Az idősek számára a városban jelenleg két idősek nappali ellátása működik. Az igénybevétel növekedése összefügg azzal is, hogy a helyi önkormányzat által működtetett – 1 telephelyen engedélyezett létszám 40 fő - szociális szolgáltatás mellett a református egyház által fenntartott új intézmény – 30 fő - is megkezdte a szolgáltatásnyújtást. A nappali ellátás szolgáltatásait hétfőtől péntekig, 7.30-16.00 óra között lehet igénybe venni.

### *Étkeztetés*

Napi egyszeri meleg étkeztetést biztosít az önkormányzat. A szolgáltatást potenciálisan a teljes lakosság azon része veheti igénybe, akik azt önmaguk és eltartottaik részére koruk, vagy egészségi állapotuk miatt tartósan, vagy átmeneti jelleggel másként nem tudják biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt.

A Szociális Szolgáltatási Központ 305 fő részére a hét minden napján, így hétfőn is biztosítja a szolgáltatást. Ezen kívül még három egyházi fenntartású intézmény hétköznapi, hétfőtől péntekig nyújtja az étkeztetést.

### *Házi segítségnyújtás*

A házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely az igénybevevő önálló életvitelének fenntartását, szükségleteinek megfelelően lakásán, lakókörnyezetben biztosítja. Házi segítségnyújtás keretében azokról az ellátást igénybe vevőkről gondoskodik az önkormányzat, akik otthonukban önmaguk ellátására csak segítséggel képesek. A házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését, az önálló életvitel fenntartásában, és az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést, valamint a vészhelyzetek kialakulásának megelőzésében, ill. azok elhárításában való segítségnyújtást. A célcsoport szociális szempontból a veszélyeztetett, jellemzően idős, vagy fogyatékkal élő, egyedülálló, vagy önmagát önállóan eltartani nem képes

társadalmi csoportból kerül ki. Pontos számuk meghatározása definiálás kérdése, mintegy 1500-2000 fő bizonyosan potenciális igénybe vevője lehet a szolgáltatásnak.

A Szociális Szolgáltatási Központ 126 fő részére biztosítja a szolgáltatást hétköznapiokon. Ezen kívül még három egyházi fenntartású intézmény nyújtja a házi segítségnyújtást.

#### *Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás*

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú (65 év feletti), vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek jogosultak. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás részükre az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítását is magában foglalja. Az önkormányzati szolgáltatás 60 fővel üzemel (jelzőkészülékek száma), napi 24 órás felügyeletben. E mellett egy civil szervezet is biztosítja a szolgáltatást, további 54 fő számára. A szolgáltatás kifejezetten népszerű, várhatóan a kapacitás teljes kihasználtság mellett fog működni a további szolgáltatók színre lépését követően is; várakozók száma az önkormányzatnál nincs nyilvántartva, tekintettel arra, hogy a keret mértéke évek óta nem változott.

A városban több szociális alapszolgáltatást nyújtó intézmény, elsősorban egyházi fenntartás szolgáltató is működik, így a szolgáltatást igénybevevőknek választási lehetősége biztosított.

#### ***b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés***

Az idősök kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított a településen. A Sillye Gábor Művelődési Központ és Közösségi Ház, valamint a Kertész László Könyvtár számos programot kínál a város lakosai, így az idősök számára is. Október az „Idősök Hónapja”, melyet az Időügyi Tanács szervez, amikor is egész hónapon át a város időskorú lakosaiknak kínál változatos programokat. Ezen kívül heti rendszerességgel idősöket, nyugdíjasokat tömörítő civil szervezetek (hagyományörző, honismereti, népdalkör, kertbarátkör, stb.) működnek a városban a Művelődési Központban.

#### ***c) idősök informatikai jártassága***

A közszolgáltatások info-kommunikációs akadálymentesítése csak részben megoldott.

Az önkormányzat saját honlapot üzemeltet, ahol a települést érintő friss hírek, információk is elérhetők. A honlapon működik e-ügyintézés is, amelynek keretében elérhetők és letölthetők az ügyintézéshez szükséges dokumentumok.

Az idősök informatikai jártasságáról nem készült felmérés, így nem rendelkezünk pontos adatokkal arról, hogy az idősebb korosztály mennyire képes kihasználni ezeket a lehetőségeket. A Kertész László Városi Könyvtár nyugdíjasok számára több alkalommal szervezett számítógépes tanfolyamot. A Szociális Szolgáltatási Központ Idősök Nappali Ellátásában az ellátottak folyamatos számítástechnikai képzése valósul meg.

**6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen**

A kötelező feladatokon kívül ellátott többletfeladat, program megnevezése	Feladat-ellátási forma és az ellátást nyújtó megnevezése	Az önkormányzat szerepe a megvalósításban	Igénybevevők száma	
			Összesen	65+
Idős pedagógusok klubja.	civil szerveződés Városi Nyugdíjas Klub, Aranykor Nyugdíjas Klub, Városi Pedagógus Kórus	ingyenes helyiség biztosítás, programok támogatása		
Kisnyugdíjasok Klubja	civil szerveződés keretében működik Kisnyugdíjasok Klubja	ingyenes helyiség biztosítás, programok támogatása		
Kulturális hagyományok ápolása Hagyományörző Gasztronómia	civil szerveződés Varga Lajos Kultúrkör, Dóry József Nóta klub Civil szerveződés: Civilek a Lakóhelyért Egyesület Hagyományörző Klub, Népzenei Együttes, Háziasszonyok Klubja	ingyenes helyiség biztosítás, programok támogatása Tájházi terület biztosítása, programok támogatása		
Honismeret	civil szerveződés Honismereti Klub	ingyenes helyiség biztosítás, programok támogatása		
Hagyományörző kertgondozás	civil szerveződés Tessedik Sámuel Kertbarát Kör	ingyenes helyiség biztosítás, programok támogatása		
Városrészi nyugdíjas együttműködés	civil szerveződés Középkerti Nyugdíjas Klub	ingyenes helyiség biztosítás, programok támogatása		
Idősügyi Tanács	Önkormányzat által létrehozott civil szerveződés Hajdúböszörmény Város Idősügyi Tanácsa	Az Önkormányzat kezdeményezésére jött létre. Az önkormányzat biztosítja az Idősügyi Tanács működésének feltételeit teljes körűen. Elnöke a mindenkori polgármester	200 fő	180 fő

Idősügyi fogadóóra	Az Idősügyi Tanács tagjai minden hónap első szerdáján fogadóórát tartanak a város idős lakossága számára a Polgármesteri Hivatal hivatalos helyiségében	Az Önkormányzat biztosítja a tárgyi feltételeket	50 fő	50 fő
A 90 és 100 éves szép korúak hagyomány szerinti köszöntése	A város vezetői az anyakönyvvezető közreműködésével ünnepélyes keretek között köszönti a 90. és 100. életévét betöltött városlakókat	Hajdúböszörmény Önkormányzata biztosítja a személyi és tárgyi feltételeket egyaránt		
Helyi buszbérlet biztosítása	Az Önkormányzat a Polgármesteri Hivatalon keresztül az arra jogosult idős korúak számára a helyi buszközeledés igénybeviteléhez bérletet biztosít. Városgazdálkodási Kft.	A Polgármesteri Hivatal végzi a buszbérlet adminisztrációs feladatait. Hajdúböszörmény Város Önkormányzata fenntartásában és tulajdonában lévő Városgazdálkodási Kft. biztosítja az utazási szolgáltatást.		
Kistérségi Idősügyi Konferencia	Évente Hajdúböszörmény Város Idősügyi Tanácsa a Kistérségi Idősügyi Konferenciát szervezte meg, mely minden esetben az idősök által kért témákat dolgozza fel.	Az Idősügyi Konferencia költségeit minden esetben Hajdúböszörmény Város Önkormányzata biztosítja	250 fő	230 fő
Idősök Hónapja programsorozat	2017. október hónapot átölelő, a város idős lakossága számára szervezett programsorozatot az Idősügyi Tanács szervezte és bonyolította.	Az Idősök Hónapja programsorozat teljes költségét teljes mértékben Hajdúböszörmény Város Önkormányzata biztosította.	550 fő	500 fő
Jótekonysági est a város idős lakosaiért	A Szociális Szolgáltatási Központ szervezésében a	A rendezvényt támogatta	350 fő	200 fő

	házi segítségnyújtás megsegítésére szervezett jótékonysági rendezvény	Hajdúböszörmény Város Polgármestere és szociális intézményei, vállalkozók, a város lakosai		
Vércukorszint és vérnyomásmérés, egészséges életmód	költségvetési szerv Szociális Szolgáltatási Központ Életmód Klub, Egészségvédő Kör	A Szociális Szolgáltatási Központ preventív jelleggel ingyenesen biztosítja a méréseket	256	205
Ingyenes gyógytorna, gyógymasszás, fodrász, pedikűr és manikűr, varrás, valamint házkörüli kisebb javítások elvégzéséhez asztalos és festő szakember biztosítása	Szociális Szolgáltatási Központ (foglalkoztató) Városüzemeltetési Intézmény (munkáltató)	Az önkormányzat által megpályázott és elnyert Start Munkaprogram keretében foglalkoztatott szakemberek nyújtják a szolgáltatást 65 év feletti kisnyugdíjjal rendelkezők számára	86	86
Kirándulás idősök részére	Az Idősügyi Tanács 120 fő idős részére kirándulást szervezett október hónapban	Az utazás költségét az önkormányzat biztosította	80 fő	80 fő

### *Szociális alapszolgáltatások*

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata 3 intézménye által biztosítja a szociális és gyermekjóléti feladatok ellátását.

- A *Szociális Szolgáltatási Központ*, mint integrált intézmény ellátja és működteti a családsegítést, a gyermekjóléti szolgáltatást, az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, a szenvedélybetegek közösségi ellátását, az idősök és demens személyek nappali ellátását, az értelmi fogyatékosok nappali ellátását, a tanyagondnoki szolgáltatást.
- A *Fazekas Gábor Idősök Otthon* szakosított ellátás keretében idősök ápolását, gondozását nyújtó intézmény.
- A *Városi Bölcsőde* a gyermekjóléti alapellátás keretein belül végzi a gyermekek napközbeni ellátását, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését és gondozását integrált csoportban, legfeljebb 6 éves életkorig.

A településen a **Szociális Szolgáltatási Központ** integráltan a legrégebben és a legtöbb szociális alapszolgáltatást nyújtja.

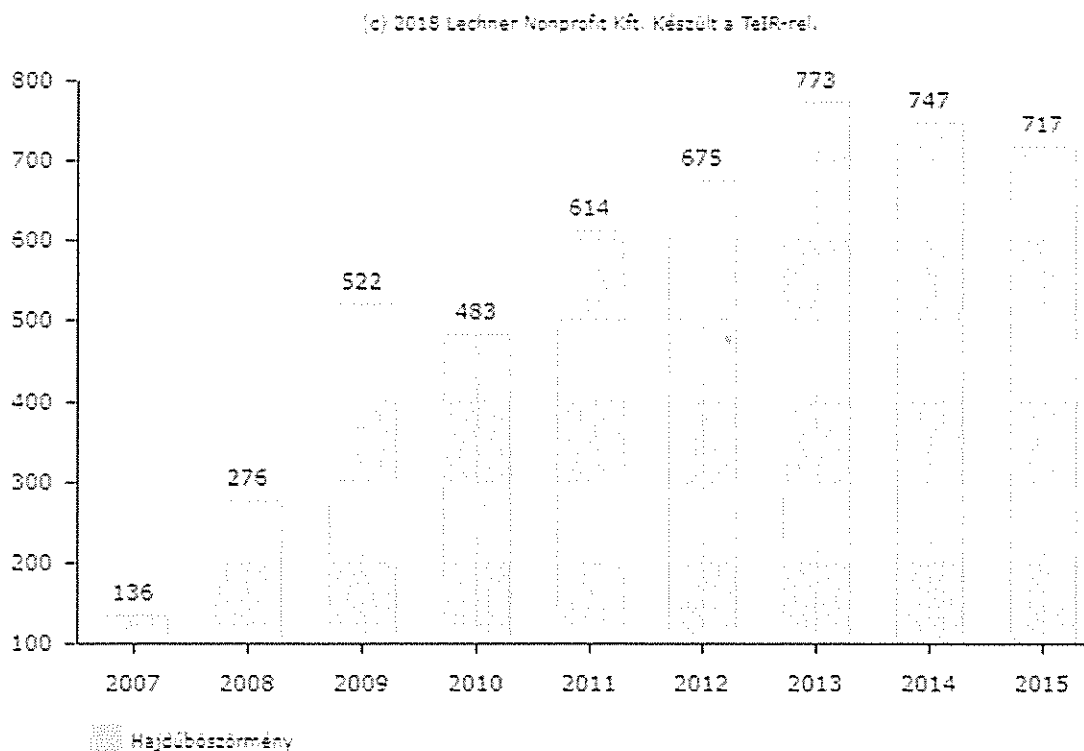


## Étkeztetés

A szociális étkeztetés olyan alapszolgáltatás, melynek keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve eltartottaiknak tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségeik, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt. Napi egyszeri meleg étkeztetést biztosít az önkormányzat az igénybe vevők számára 1970 óta.

A szolgáltatás térítési díj köteles, az ellátott egy napi jövedelmének 30%-át nem haladhatja meg. A helyi rendelet az igénybe vétel ellentételezéseként fizetett összeget a mindenkorin öregségi nyugdíj összegéhez viszonyítottan szabályozza az igénybe vevő jövedelme alapján. A szolgáltatást igénybe vevők által fizetett térítési díjak az igénybe vevő jövedelmétől függően, napi 425-580 forint között vannak. Az igénybe vevők száma csökkent az utóbbi években a Szociális Szolgáltatási Központnál. Ennek oka, hogy olyan 3 egyházi fenntartású szolgáltatók jelentek meg a településen, amelyek ezeknél az áraknál is képesek olcsóbb szolgáltatást nyújtani. Városi szinten ezáltal növekedett összességében az étkeztetést igénybevevők száma. A szolgáltatás működtetésének indokoltsága egyértelmű, tekintettel arra, hogy kötelezően biztosítandó önkormányzati feladat.

### Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)



### Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás olyan szociális alapszolgáltatás, melynek keretében gondoskodni kell azokról az időskorúakról, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, ill. azokról a fogyatékos személyekről, pszichiátriai betegekről, szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de amúgy képesek önmaguk ellátására.

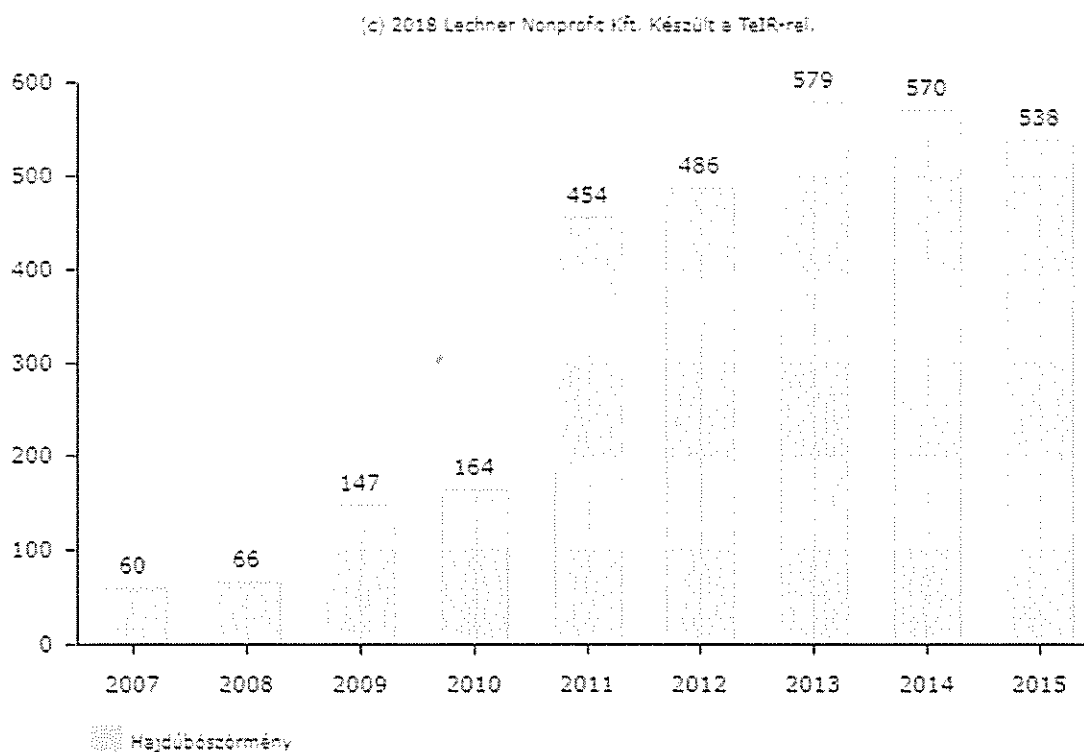
Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy - a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést, a háztartási tevékenységben való közreműködést, a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását, a gondozási és ápolási feladatok elvégzését, valamint a szociális segítői feladatokat.

Tekintettel arra, hogy a szolgáltatás térítésköteles, vélelmezhető, hogy az összes rászorult nem részesül a szolgáltatásban. A célcsoport szociális szempontból a veszélyeztetett, jellemzően idős, vagy fogyatékkal élő, egyedülálló, vagy önmagát önállóan eltartani nem képes társadalmi csoportból kerül ki. Pontos számuk meghatározása definiálás kérdése, mintegy 1500-2000 fő bizonyosan potenciális igénybe vevője lehet a szolgáltatásnak.

### Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)



Az igénybe vevők száma csökkent az utóbbi években a Szociális Szolgáltatási Központnál. Ennek oka, hogy 3 új egyházi fenntartású szolgáltató jelent meg a településen. Városi szinten ezáltal növekedett összességében a házi segítségnyújtást igénybevevők száma.

### ***Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás***

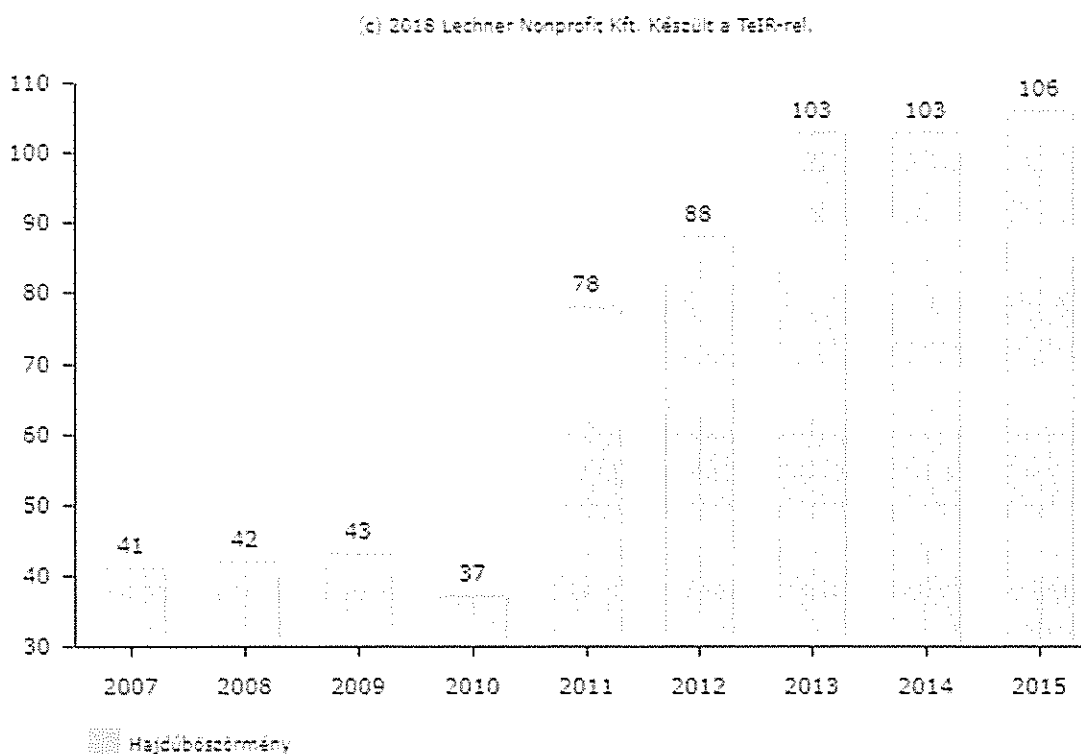
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban - a már bemutatott módon - a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű (65 év feletti), vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek jogosultak. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás részükre az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítását is magában foglalja. Az önkormányzati szolgáltatás 60 fővel üzemel (jelzőkészülékek száma), napi 24 órás felügyeletben.

E mellett egy civil szervezet is biztosítja a szolgáltatást, további 54 fő számára. A szolgáltatás kifejezetten népszerű, várhatóan a kapacitás teljes kihasználtság mellett fog működni a további szolgáltatók színre lépését követően is; várakozók száma az önkormányzatnál nincs nyilvántartva, tekintettel arra, hogy a keret mértéke évek óta nem változott.

### ***Idősek és demens személyek nappali ellátása***

Meghatározóan a saját otthonukban élő, szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időszerűak számára napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, étkezésre, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére lehetőséget biztosító ellátást igénybevevők számát mutatja a diagram 2007-2015. év között.

#### **Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)**



Az igénybevevők száma 2011-től megduplázódott és azt követően fokozatosan emelkedett. Ez azzal magyarázható, hogy az önkormányzati intézmény mellett református egyházi fenntartású szolgáltató kezdte meg működését a városban.

Demens személyek nappali ellátása az idősök nappali ellátásán belül nyújtott szolgáltatás, mely a demencia kórképet megállapító szakvéleménnyel rendelkező személyeket látja el. A Szociális Szolgáltatási Központ 2017-től nyújtja a demens személyeknek a nappali ellátást, jelenleg 8 főnek.. A Komp Egyesület Csillagfény demens személyek nappali ellátása 28 főnek biztosítja az ellátást önálló szolgáltatásként.

A családban a demenciával küzdő személy segítője általában előbb fogalmazza meg a segítség iránti igényét, mint maga az idősödő, demetálódó személy. A nappali ellátási formák igénybevételel javítható a demens betegek funkcióképessége, életminősége, jelentős hatással van szocializáltsági szintjük megtartására, valamint mérsékelhetők az őket gondozók terhei is.

### **Idősök nappali ellátását biztosító intézmények kihasználtsága (%)**



A diagram az idősök nappali ellátásában részesülők számát mutatja száz férőhelyre. Míg a lakosság, illetve az időskorúak számához képest alacsony a szolgáltatást igénybevevők száma, addig a jelenlegi nappali ellátást nyújtó szolgáltatás kihasználtság 100 % feletti.

A nappali ellátás nagyobb számú igénybevételel újabb férőhelyszámok növelésével, illetve azon településrészekben, ahol az idősök aránya nagyobb, újabb nappali ellátás megszervezésével lehetne biztosítani.

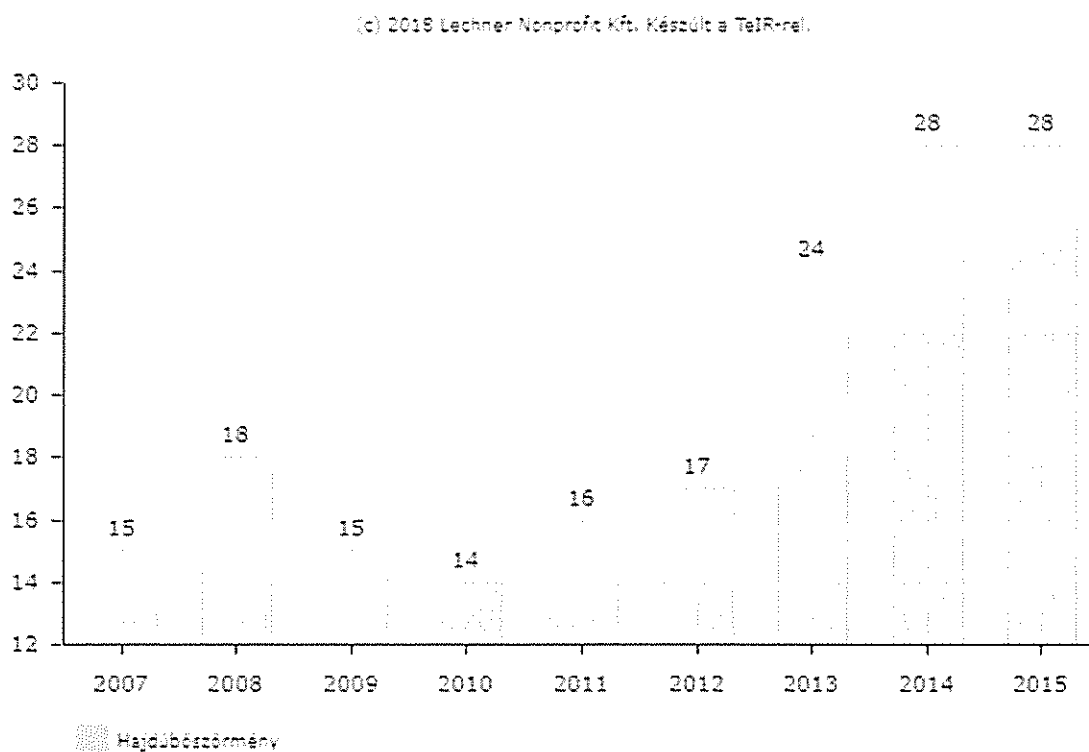
### **Fogyatékosok nappali ellátása**

Meghatározóan a saját otthonukban élő, a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre nem szoruló fogyatékos, ill. autista személyek részére a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, étkezésre, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére lehetőséget biztosító ellátás, mely 1991-től

önkormányzat által fenntartott Szociális Szolgáltatási Központ nyújtja városunkban. Az utóbbi 5 évben egyre több autista veszi igénybe a nappali ellátást.

Az értelmi sérült fiatalok tanköteles koruk elérése után többnyire kikerülnek a szervezett oktatás kereteiből. Ezek után a szülőknek gondoskodni kell arról, hogy gyermeke hogyan éli mindennapjait, hisz az értelmi sérültek nagy többsége nem tud munkát vállalni. Nehezíti a helyzetet az a tény, hogyha a szülők még dolgoznak, és nem tudják a napközbeni felügyeletet biztosítani gyermeküknek.

### Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)

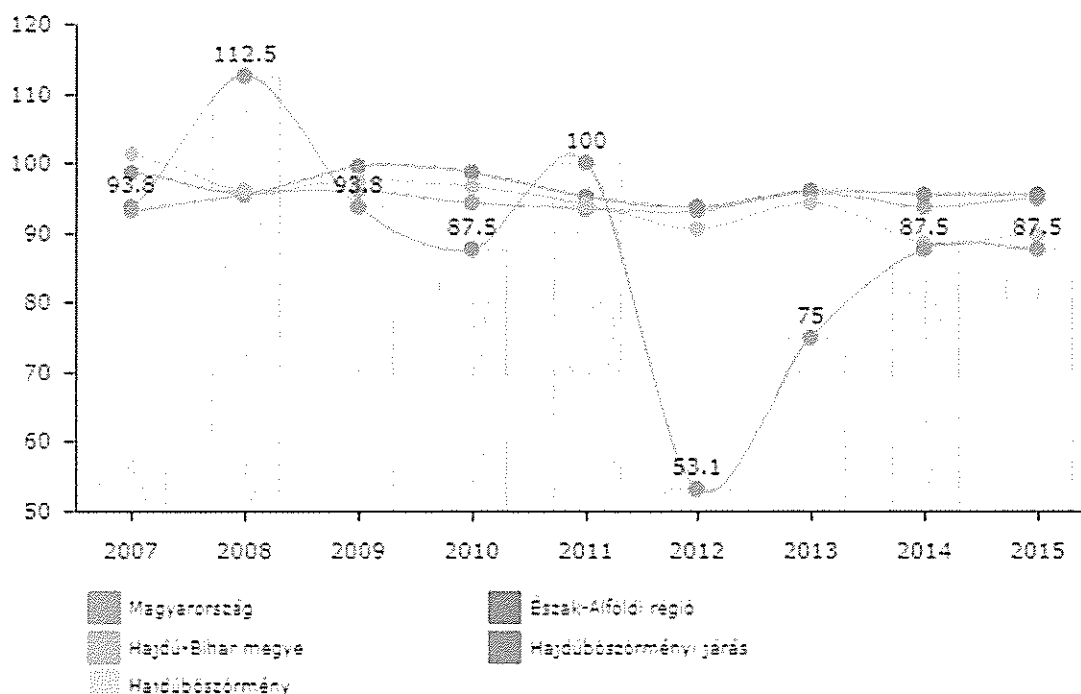


A Szociális Szolgáltatási Központban az engedélyezett létszám 16 fő, de a megállapodással rendelkező ellátottak száma 2014-től 20 fő, mely teljes kapacitással meghaladóan működött az elmúlt években.

A Kálvin János Református Szociális Szolgáltató Központban az engedélyezett létszám 16 fő, de megállapodással rendelkező ellátottak száma ettől kevesebb, általában 12 fő. Az egyházi intézmény 2012-től nyújtja a nappali ellátást. Az ellátást igénybevevők száma 2013-tól emelkedett meg, mely tovább növekedett 2014-ben, majd 2015-től stagnál.

## Fogyatékosok nappali ellátását biztosító intézmények kihasználtsága (%)

(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-nel.



A diagram a fogyatékosok nappali ellátásában részesülők számát szemlélteti száz férőhelyre vetítve.

### Tanyagondnoki szolgáltatás

A szolgáltatás célja, hogy Hajdú-Böszörmény közigazgatási területéhez tartozó Pród településrész lakosai, valamint tanyasi lakosai számára az intézményhiányból eredő hátrányokat enyhítse, és az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, a közszolgáltatásokhoz, valamint a szociális alapellátásokhoz való hozzájutást biztosítsa. 2008-tól a Szociális Szolgáltatási Központ biztosítja a szolgáltatást. Bodaszőlőn és Hajdúviden is indokolt lenne a szolgáltatás nyújtás.

### Közösségi ellátások

Közösségi ellátás alatt az önkormányzat a szenvedélybetegek ellátását biztosítja a Szociális Szolgáltatási Központ tevékenységén keresztül. A közösségi ellátás célja a szenvedélybetegek közösségi ellátása önkéntesen igénybe vehető, hosszú távú, közösségi alapú gondozás keretében, amely hozzájárul az életmódváltozás elindításához, segítségéhez. A tevékenység fókuszában az ártalomcsökkentés és prevenció, a gyógyulás és rehabilitáció elősegítése van. A szolgáltatás jellemzően az alkoholproblémákkal küzdők számára nyújt közösségi ellátást, de egy – már bemutatott - együttműködő szervezet szenvedélybetegek nappali-, és alacsonyküszöbű ellátását is biztosítja. Így összességében 189 fő részesül közösségi ellátásban a településen, az önkormányzat mintegy negyedének biztosít ellátást; vagyis a teljes(ebb) körű szolgáltatások biztosítása javarészt civil szervezeteken múlik. A célcsoport becslő száma – ti.

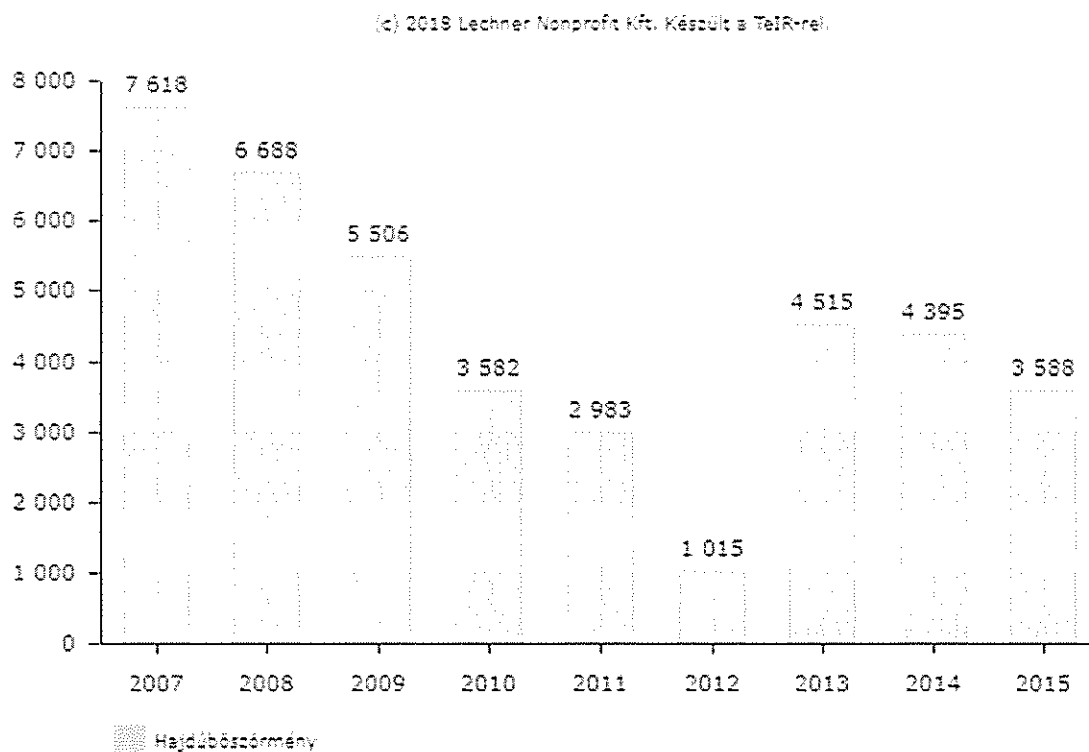
a szenvedélybetegek száma – ennek a Központ becslése alapján többszöröse, elérheti akár a 800-1000 főt is. A szolgáltatás igénybe vétele önkéntes, és erre a csoportra jellemző leginkább, hogy maguktól nehezen keresnek segítséget, ezért jelenleg nincsenek várakozók sem.

Pszichiátriai betegek közösségi ellátása városunkban civil szervezet által, a Komp Egyesület keretében biztosított 40 fő részére.

### **Családsegítés**

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat Hajdúböszörmény közigazgatási területén teljes körű mentális és szociális gondozást végez. A családsegítés célkeresztjébe azon családok kerülnek, amelyek különböző nehézségekkel (anyagi, életvezetési, mentális problémákkal, munkanélküliséggel stb.) küzdenek. A szegénységben élők becsült száma, az álláskeresők pontos száma, valamint a sérülékeny társadalmi csoportok feltételezett nagysága alapján elmondható, hogy a családsegítés által Hajdúböszörmény teljes lakosságának akár 40-45%-a is érintett lehetne. Különös figyelmet kell fordítani a külterületeken, és a város külső részein élő, leszakadó társadalmi rétegekre, amelyek körében a családsegítés feltételeinek társadalmi problémái hatványozottan jelentkeznek.

### **Családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)**



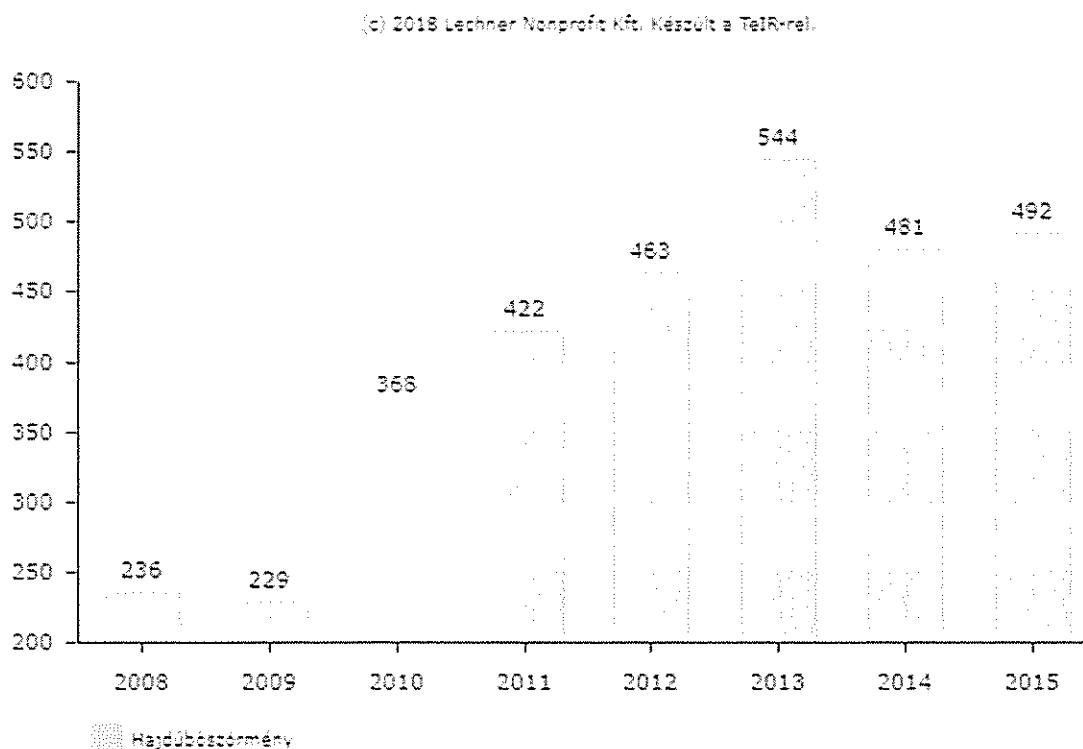
A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. (A 2012-es adat kizárólag azokat az igénybe vevőket tartalmazza, akik esetében a szakmai tevékenység az első találkozás kapcsán tett intézkedéssel nem zárható le, tehát akikről a családsegítő szolgálatok esetenaplót vezettek).

2016. január 1.-től a családsegítő központok és gyermekjólét szolgálatok összevonására került sor.

### ***Gyermekjóléti szolgáltatás***

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan (a gyermekjóléti alapellátást biztosító), a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával segíti elő a gyermek testi és lelki egészségét, családban történő nevelkedését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A gyermekjóléti szolgáltatás főbb feladatai: tájékoztatás, tanácsadás, segítségnyújtás a hivatalos ügyek intézésében, a gyermek veszélyeztetettségét jelző rendszer működtetése, családgondozás, utógondozás, szabadidős programok szervezése.

### **Gyermekjóléti szolgálat által gondozott kiskorúak száma (fő)**

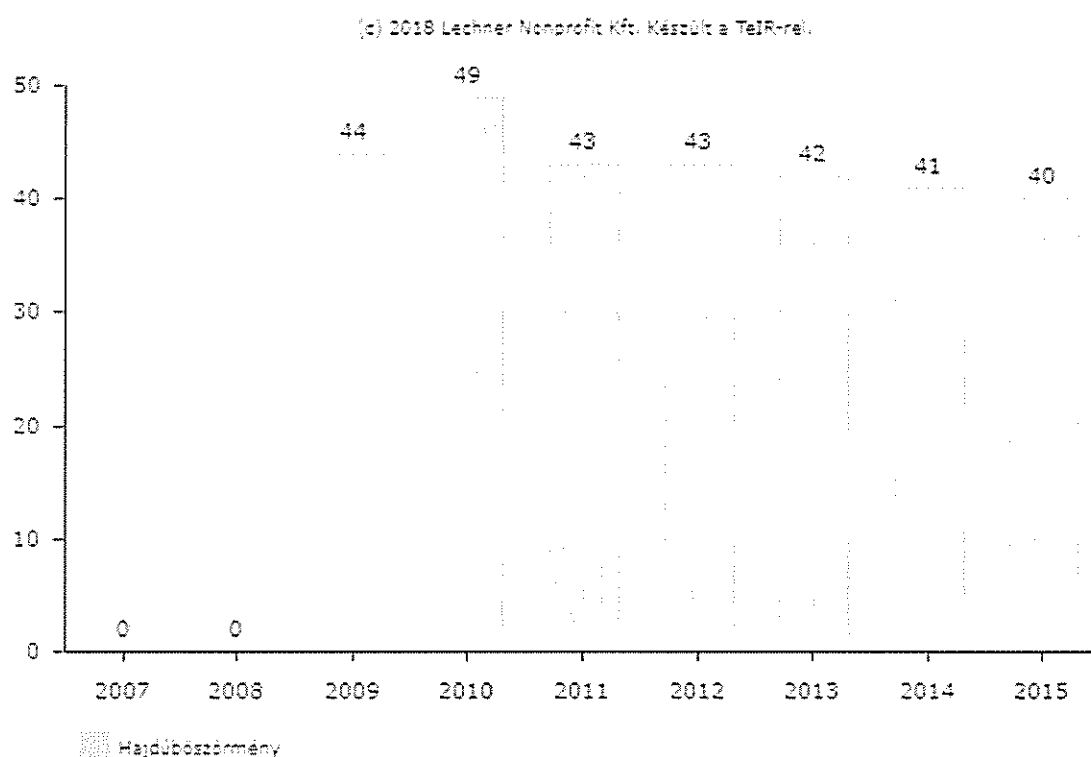


### ***Szenvedélybetegek nappali ellátása***

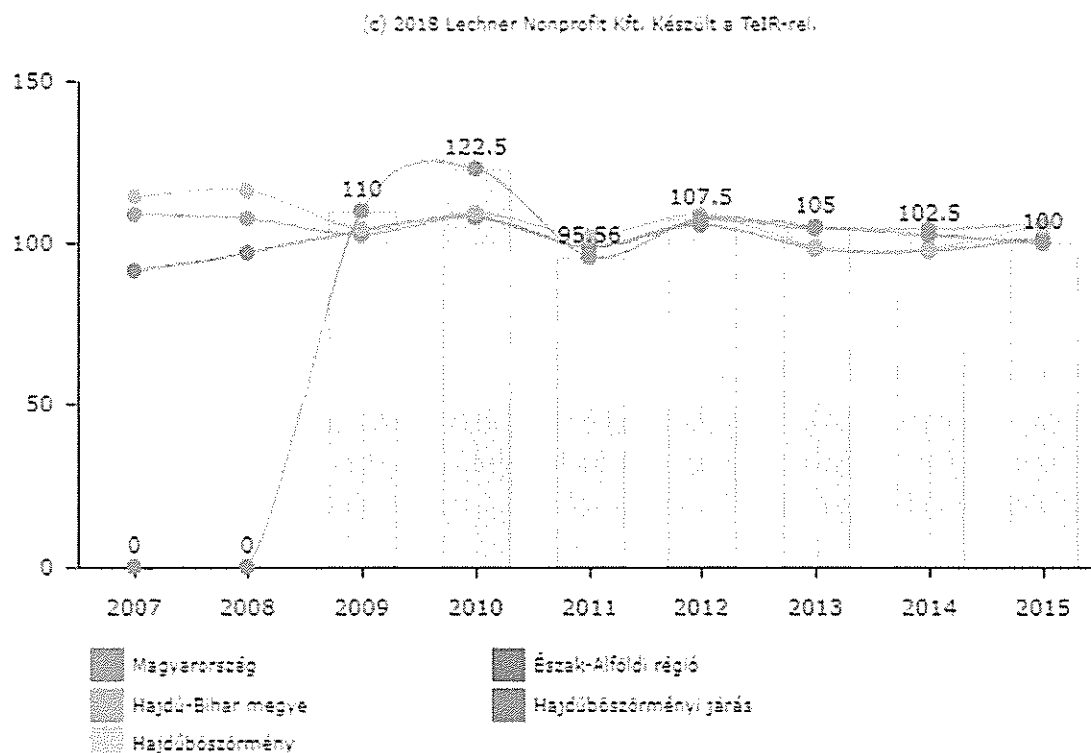
Meghatározóan a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő szenvedélybetegek részére a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, étkezésre, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére lehetőséget biztosító ellátás szenvedélybetegek részére. A városban egyházi fenntartású szolgáltatásnyújtó biztosítja a szolgáltatást.



## Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)



## Szenvedélybetegek nappali ellátásában kihasználtsága (%)

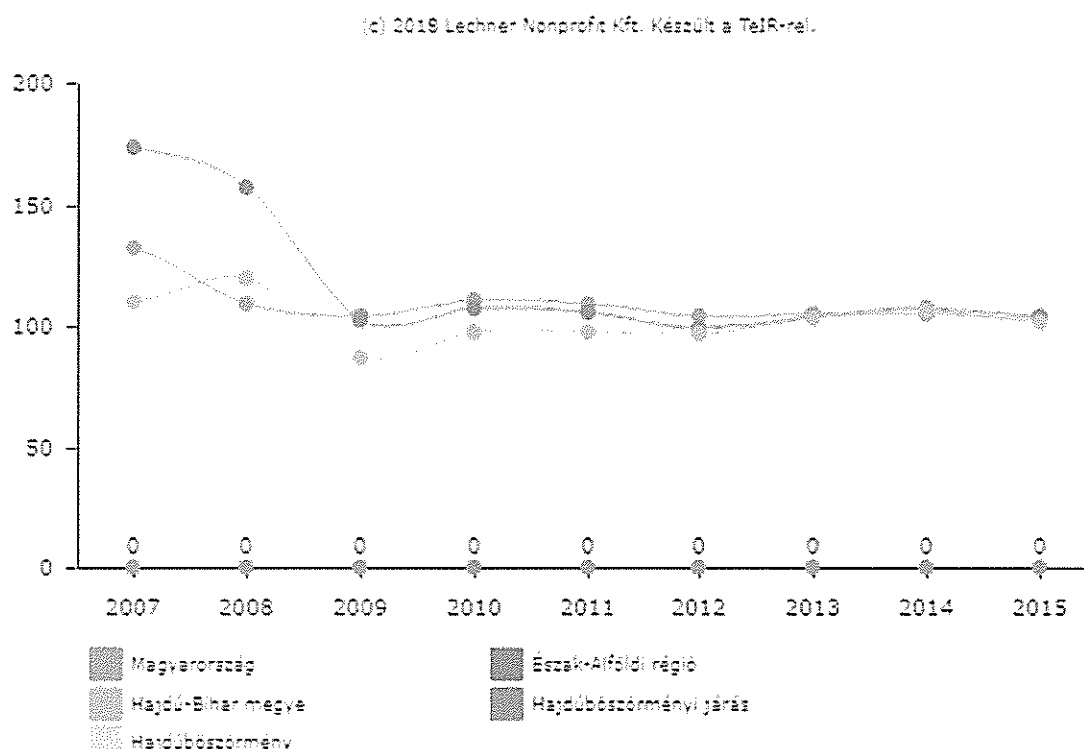


A diagram a szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők számát mutatja száz férőhelyre vetítve. A szolgáltatás igénybevétele 100 %-os városunkban.

### ***Pszichiátriai betegek nappali ellátása***

Meghatározóan a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek részére a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, étkezésre, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére lehetőséget biztosító ellátási forma. A nappali ellátások közül ez az ellátotti csoport számára nem biztosított a szolgáltatás.

### **Pszichiátriai betegek nappali ellátását biztosító intézmények kihasználtsága (%)**



A diagram a pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők számát mutatja száz férőhelyre.

### ***Hajléktalanok nappali intézménye***

A hajléktalan személyek részére a napközbeni tartózkodásra, étkeztetésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére lehetőséget biztosító intézmény. A nappali ellátások közül ez az ellátotti csoport számára nem biztosított a szolgáltatás.

Az önkormányzat által működtetett intézmények mellett több egyházi, civil, és piaci szférában működő szociális szolgáltatást nyújtók is jelen vannak a településen. Ezek szép számban vesznek részt a helyi szociális jellegű ellátások biztosításában, igazolva, hogy nagyon sok olyan ember él a városban, aki fizikai, vagy mentális szempontból rászorul a támogatásra. Az elmúlt 10 évben megnövekedett – elsősorban az egyházi fenntartású – szociális alapszolgáltatást nyújtó intézmények száma.

### **Önkormányzati, egyházi és civil szolgáltatók által ellátott tevékenységek, 2018**

	Szociális Szolgáltatási Központ	Kálvin János Református Szociális Szolgáltató Központ	Szent Miklós Szociális Szolgálat	Tevékeny Gondozási Szolgálat	Észak Hajdúsági Támogató Szolgálat	Komp Egyesület
Étkeztetés	X	X	X	X		
Házi segítségnyújtás	X	X	X	X		
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	X			X		
Családsegítés	X					
Gyermekjóléti szolgáltatás	X					
Idősek nappali ellátása	X	X				
Fogyatékosok nappali ellátása	X	X				
Szenvedély betegek közösségi	X					
Szenvedély betegek nappali ellátása			X			
Szenvedély betegek alacsonyküszöbű ellátása			X			
Pszichiátriai betegek közösségi						X
Demens betegek nappali ellátása	X					X
Támogató szolgáltatás					X	

**Az önkormányzati, civil-, és egyházi szféra szociális szolgáltatóinak főbb adatai, 2018**

<b>Házi segítségnyújtás</b>				
<b>Szolgáltató neve</b>	<b>Fenntartója</b>	<b>Ellátási területe</b>	<b>Ellátottak száma működési engedély szerint</b>	<b>Ellátottak száma Hajdúböszörmény</b>
Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	126 fő	143 fő
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmény	60 fő	60 fő
Szent Miklós Szociális Szolgálat	Hajdúböszörményi Görög Katolikus Egyházközség	Hajdúböszörmény	200 fő	157 fő
Tevékeny Gondozási Szolgálat	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmény Hajdúnánás, Hajdúdorog	325 fő	115 fő
<b>Étkeztetés</b>				
Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	-	305 fő
Szent Miklós Szociális Szolgálat	Hajdúböszörményi Görög Katolikus Egyházközség	Hajdúböszörmény	-	188 fő
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmény	-	56 fő
<b>Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás</b>				
Tevékeny Gondozási Szolgálat	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmény Hajdúnánás, Hajdúdorog	54 fő	27 fő
Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	60 fő	60 fő
<b>Idősek nappali ellátása</b>				
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmény	30 fő	61 fő

Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	40 fő	44 fő
<b>Fogyatékosok nappali ellátása</b>				
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmény	16 fő	14 fő
Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	16 fő	20 fő
<b>Szenvedélybetegek nappali ellátása</b>				
Tevékeny Gondozási Szolgálat	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmény	40 fő	41 fő
<b>Szenvedélybetegek alacsony küszöbű ellátása</b>				
Tevékeny Gondozási Szolgálat	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmény	-	89 fő
<b>Közösségi ellátás</b>				
Kapocs Pszichiátriai Betegek Közösségi Ellátása	Komp Egyesület	Hajdúböszörmény	41 fő	45 fő
Szociális Szolgáltatási Központ Szenvedélybetegek Közösségi Ellátása	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	40 fő	44 fő
<b>Demens betegek nappali ellátása</b>				
Csillagfény Demens Betegek Nappali Ellátása	Komp Egyesület	Hajdúböszörmény	28 fő	28 fő
Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	8 fő	7 fő
<b>Támogató szolgáltatás</b>				
Észak Hajdúsági Támogató Szolgálat	Fehér Bot Alapítvány	Hajdúböszörmény Hajdúnánás Hajdúdorog Hajdúhadház Téglás Debrecen Bocskai kert	-	106 fő

Jól látható, hogy gyakorlatilag minden olyan tevékenység ellátását lehetőségükhöz képest igyekeznek nyújtani *a civil-, és egyházi szervezetek*, amely tevékenységek ellátását szakmailag és forrásoldalról képesek biztosítani, valamint nincsenek törvényi akadályai.

Az egyes tevékenységeket biztosító szervezetek által gondozottakról pontos kimutatást vezet a Szociális Szolgáltatási Központ, igazolva azt a széles körű, harmonikus együttműködést, amely az önkormányzat és a civil, egyházi szféra között kialakult.

#### Az önkormányzati, civil-, és egyházi szféra szociális szolgáltatóinak főbb adatai, 2018

<b>Házi segítségnyújtás</b>					
<b>Szolgáltató neve</b>	<b>Fenntartója</b>	<b>Ellátási területe</b>	<b>Ellátottak száma működési engedély szerint</b>	<b>Ellátottak száma Hajdúböszörmény</b>	
Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	126 fő	135 fő	
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmény	60 fő	35 fő	
Szent Miklós Szociális Szolgálat	Hajdúböszörményi Görög Katolikus Egyházközség	Hajdúböszörmény Debrecen	468 fő	84 fő	
Tevékeny Gondozási Szolgálat	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmény Hajdúnánás, Hajdúdorog	90 fő	90 fő	
<b>Étkeztetés</b>					
Szociális Szolgáltatási Központ	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	300 fő	300 fő	
Szent Miklós Szociális Szolgálat	Hajdúböszörményi Görög Katolikus Egyházközség	Hajdúböszörmény Debrecen	300 fő	150 fő	
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmény	60 fő	51 fő	
<b>Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás</b>					
Tevékeny Gondozási Szolgálat	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmény Hajdúnánás, Hajdúdorog	54 fő	54 fő	

Szociális Központ	Szolgáltatási	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmé ny	60 fő	60 fő
<b>Idősek nappali ellátása</b>					
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ		Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmé ny	30 fő	30 fő
Szociális Központ	Szolgáltatási	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmé ny	40 fő	36 fő
<b>Fogyatékosok nappali ellátása</b>					
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ		Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	Hajdúböszörmé ny	16 fő	6 fő
Szociális Központ	Szolgáltatási	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmé ny	16 fő	20 fő
<b>Szenvedélybetegek nappali ellátása</b>					
Tevékeny Szolgálat	Gondozási	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmé ny Hajdúnánás, Hajdúdorog	40 fő	45 fő
<b>Szenvedélybetegek alacsony küszöbű ellátása</b>					
Tevékeny Szolgálat	Gondozási	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Hajdúböszörmé ny Hajdúnánás, Hajdúdorog	325 fő	97 fő
<b>Közösségi ellátás</b>					
Kapocs Betegek Ellátása	Pszichiátriai Közösségi	Komp Egyesület	Hajdúböszörmé ny	40 fő	40 fő
Szociális Központ Szenvedélybetegek Közösségi Ellátása	Szolgáltatási	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmé ny	40 fő	43 fő
<b>Demens betegek nappali ellátása</b>					
Csillagfény Betegek Nappali Ellátása	Demens	Komp Egyesület	Hajdúböszörmé ny	28 fő	28 fő
<b>Támogató szolgáltatás</b>					
Észak Támogató Szolgálat	Hajdúsági	Fehér Bot Alapítvány	Hajdúböszörmé ny	277 fő	50 fő

		Hajdúnánás, Hajdúdorog		
--	--	---------------------------	--	--

**Önkormányzati, egyházi és civil szolgáltatók által ellátott tevékenységek létszám adatai, 2018**

<b>Idősek otthona</b>				
<b>Szolgáltató neve</b>	<b>Fenntartója</b>	<b>Ellátási területe</b>	<b>Ellátottak száma működési engedély szerint</b>	<b>Ellátottak száma Hajdú-böszörmény</b>
Fazekas Gábor Idősek Otthona	Hajdú-böszörmény Város Önkormányzata	országos	132 fő	132 fő
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdú-böszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	országos	20 fő	20 fő
Magyarországi Baptista Egyház Emmaus Idősek Otthona	Magyarországi Baptista Egyház	országos	50 fő	51 fő
„Szent Kamill” Idősek Otthona	Magyarországi Baptista Egyház	országos	37 fő	37 fő
Magyarországi Baptista Egyház Gondviselés Háza Idősek Otthona	Magyarországi Baptista Egyház	országos	46 fő	37 fő
<b>Időskorúak gondozóháza</b>				
Kastélyház Időskorúak Gondozóháza	Kastélyház Nonprofit Szolgáltató Kft.	országos	31 fő	31 fő
<b>Fogyatékkal élők lakóotthona</b>				
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdú-böszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	országos	12 fő	12 fő



## Szakosított ellátások

### *Ápolást-gondozást nyújtó intézmények*

#### **Idősek Otthona**

Az önkormányzat által fenntartott, ápolást-gondozást nyújtó **Fazekas Gábor Idősek Otthona** az ellátást 132 engedélyezett férőhellyel biztosítja a településen, melyből 91 fő általános ellátásban, 21 fő demens ellátásban, és 20 fő emelt szintű ellátásban részesül.

A városban több, elsősorban egyházi fenntartású szakosított ellátásokat nyújtó intézmény működik még. A szociális szakellátást nyújtó önkormányzati, civil és egyházi intézményeket a következő táblázat mutatja:

#### **Önkormányzati, egyházi és civil szolgáltatók által ellátott tevékenységek, 2018**

<b>Intézmény neve</b>	<b>Kálvin János Református Szociális Szolgáltató Központ</b>	<b>Kastélyház Idősek Gondozóháza</b>	<b>Emma us Idősek Otthona</b>	<b>Szent Kamill Idősek Otthona</b>	<b>Gondviselés Háza Idősek Otthona</b>	<b>Fazekas Gábor Idősek Otthona</b>
Idősek otthona	X		X	X	X	X
Fogyatékosok lakóotthona	X					
Időskorúak gondozóháza		X				

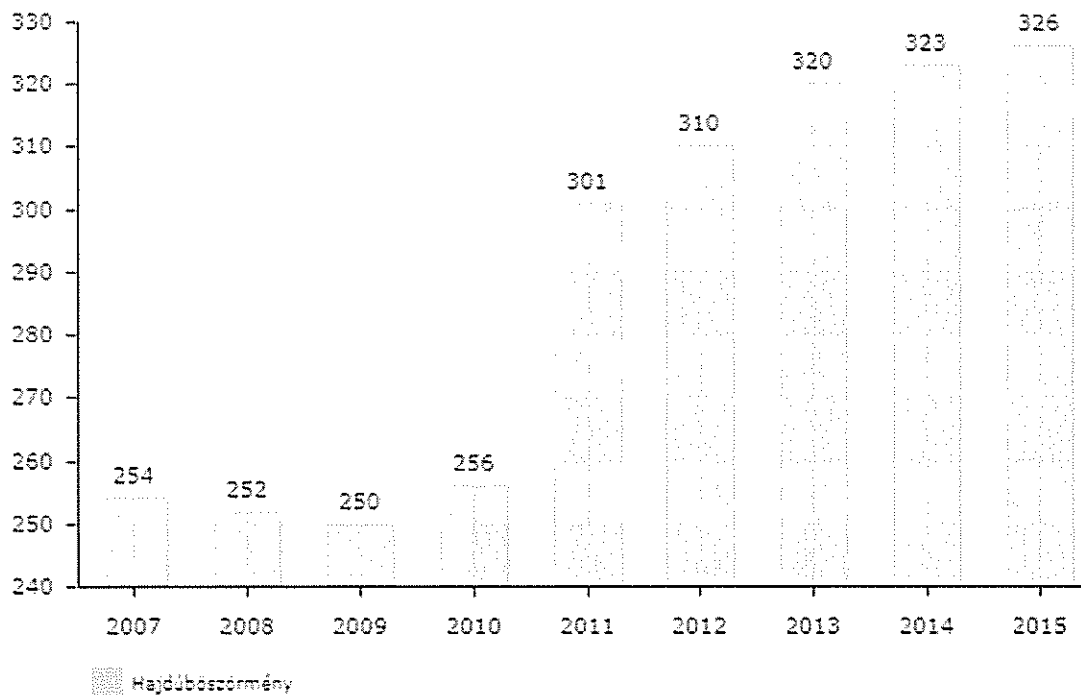
#### **Önkormányzati, egyházi és civil szolgáltatók által ellátott tevékenységek létszám adatai, 2018**

<b>Idősek otthona</b>				
<b>Szolgáltató neve</b>	<b>Fenntartója</b>	<b>Ellátási területe</b>	<b>Ellátottak száma működési engedély szerint</b>	<b>Ellátottak száma Hajdú-böszörmény</b>
Fazekas Gábor Idősek Otthona	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	országos	132 fő	130 fő
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházközség	országos	20 fő	18 fő

Magyarországi Baptista Egyház Emmaus Idősek Otthona	Magyarországi Baptista Egyház	országos	56 fő	48 fő
„Szent Kamill” Idősek Otthona	Magyarországi Baptista Egyház	országos	38 fő	31 fő
Magyarországi Baptista Egyház Gondviselés Háza Idősek Otthona	Magyarországi Baptista Egyház	országos	37 fő	28 fő
<b>Időskorúak gondozóháza</b>				
Kastélyház Időskorúak Gondozóháza	Kastélyház Nonprofit Szolgáltató Kft.	országos	36 fő	31 fő
<b>Fogyatékkal élők lakóotthona</b>				
Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ	Hajdúböszörményi Kálvin téri Református Egyházköztség	országos	12 fő	12 fő

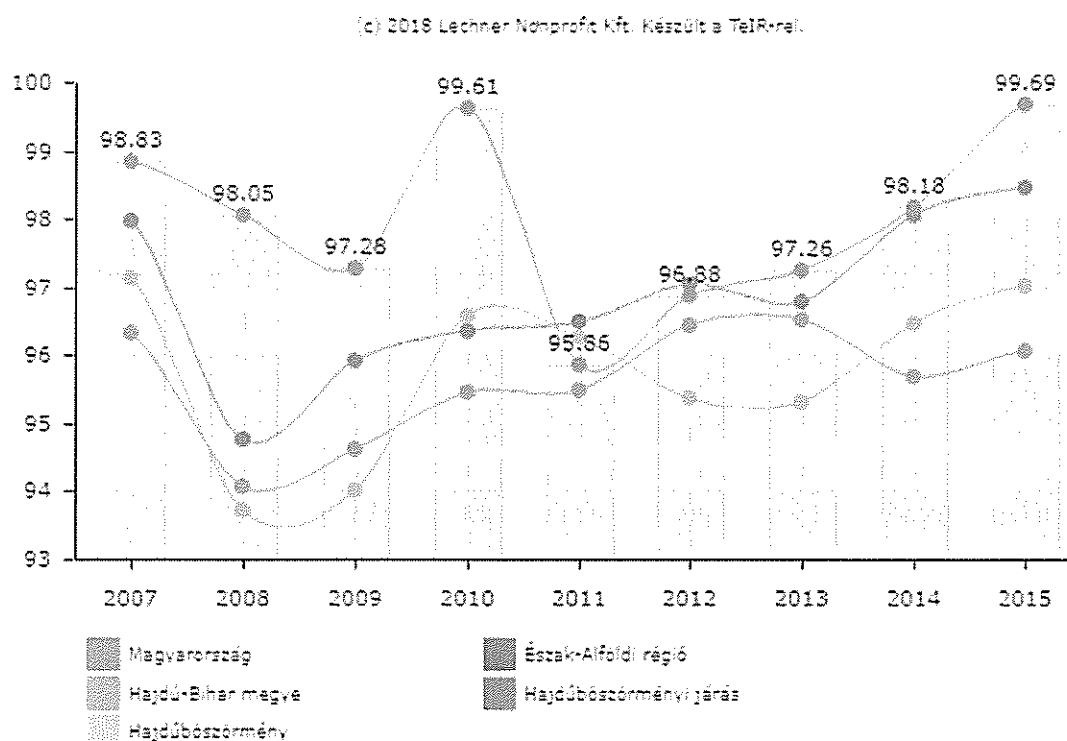
### Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben gondozottak száma (fő)

(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TAIK-val.



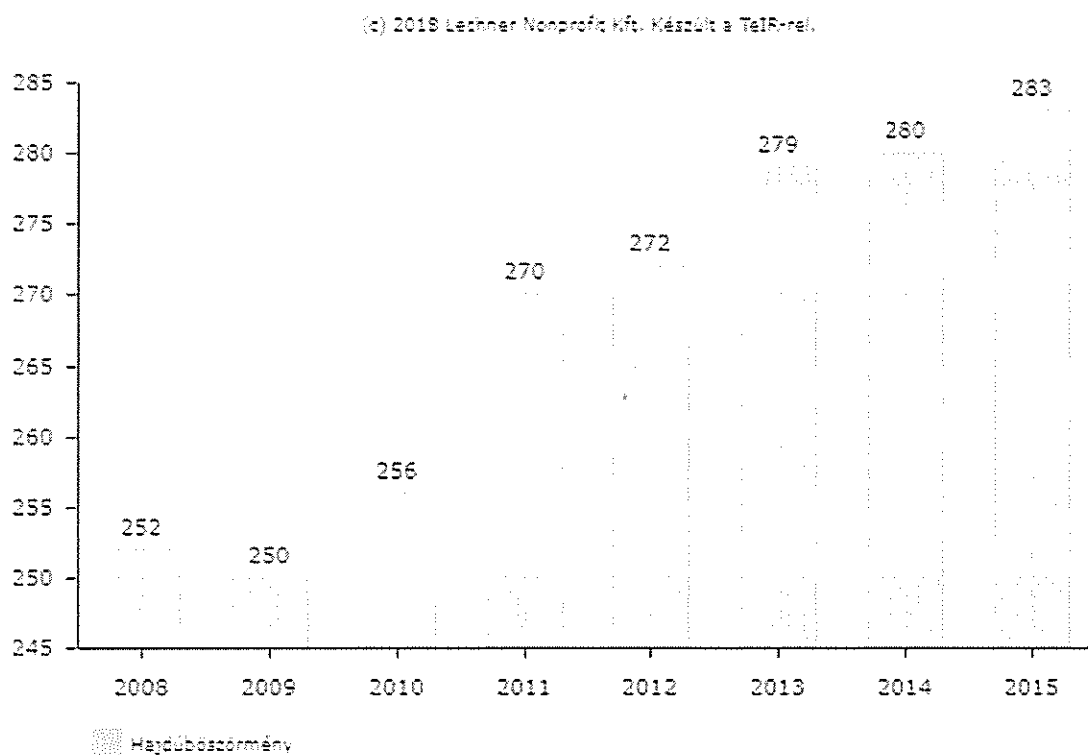
Ideiglenes, illetve tartós jelleggel folyamatos ellátást, nappali és éjszakai tartózkodást, ápolást, gondozást, illetve rehabilitációt nyújtó intézményekben gondozottak számát szemlélteti a diagram. 2011 óta folyamatosan nő a szolgáltatást igénybevevők száma.

### Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kihasználtsága (%)



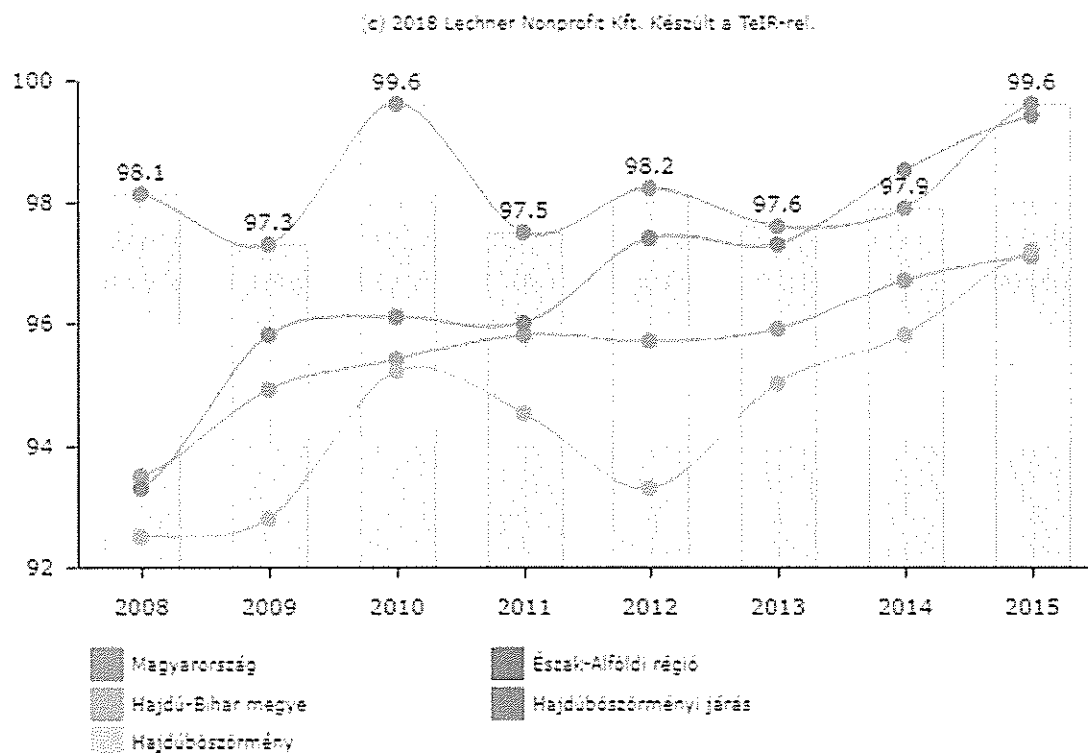
A diagram a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények gondozottjainak számát mutatja száz férőhelyre. A kihasználtság 100 %-os a szolgáltatást igénybevevők száma alapján.

## Időskorúak otthonaiban ellátottak száma (fő)



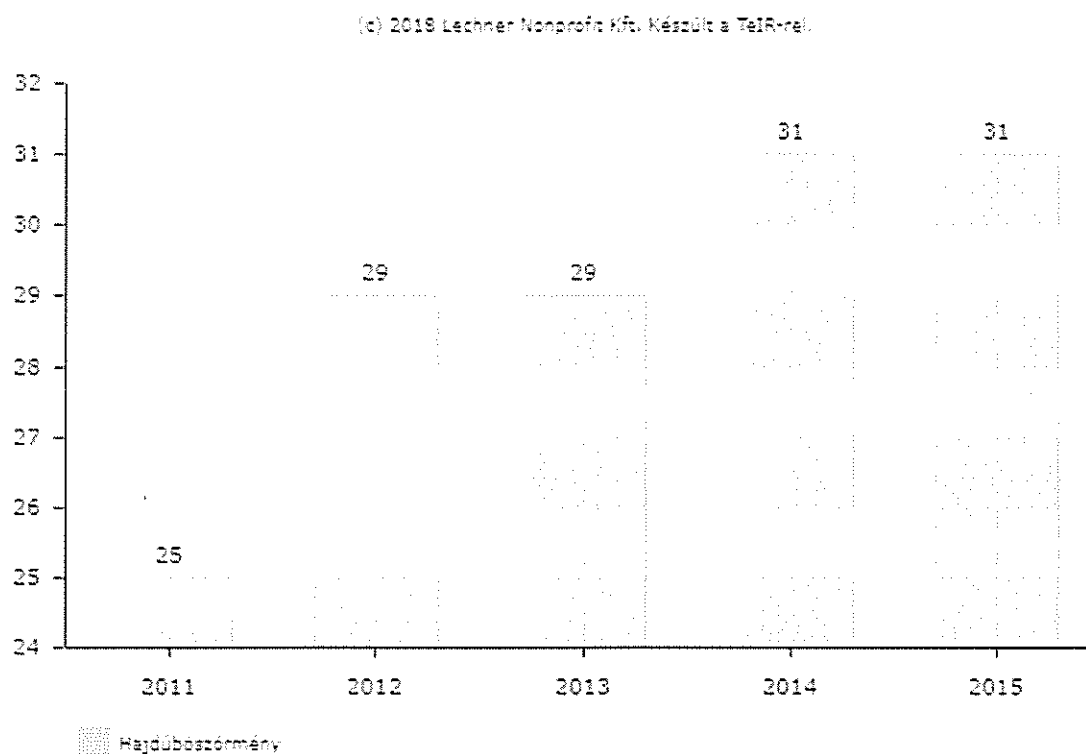
Ápolást, gondozást nyújtó tartós bentlakásos szociális intézmény. Elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek az ápolására, gondozására szolgál, akiknek az egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel.

## Időskorúak otthonainak kihasználtsága (%)



Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények gondozottjainak száma száz férőhelyre. 2011 óta folyamatosan nő a szolgáltatást igénybevevők száma.

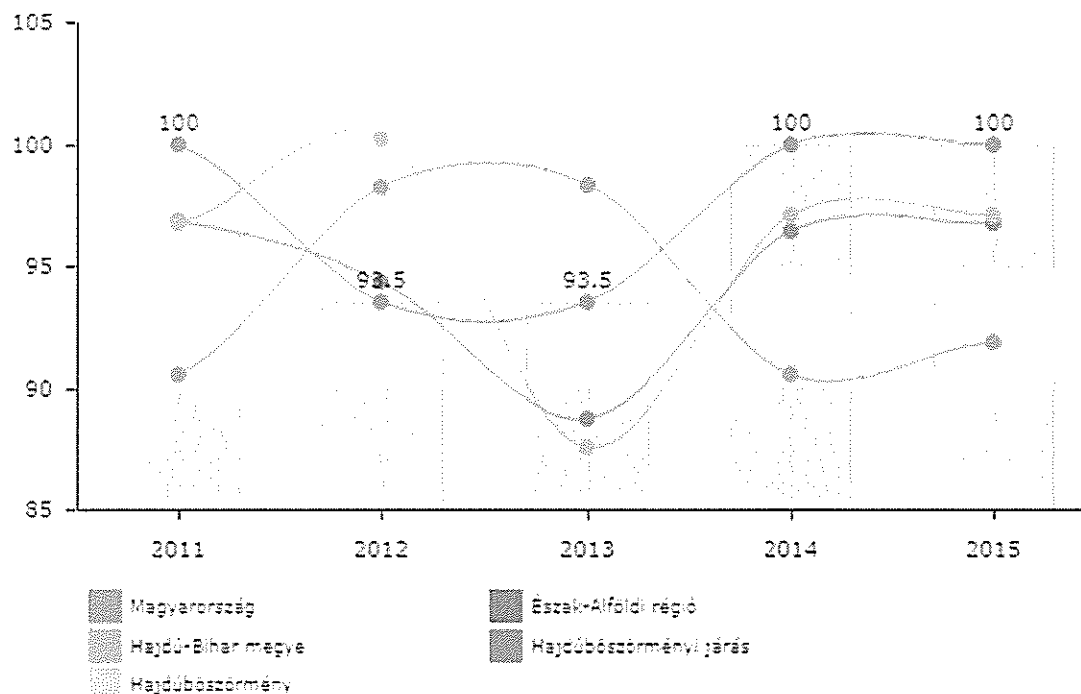
### Átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben gondozottak száma (fő)



Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények - a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével - ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak. Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai: időskorúak gondozóháza; fogyatékos személyek gondozóháza; pszichiátriai betegek átmeneti otthona; szenvedélybetegek átmeneti otthona; éjjeli menedékhely; hajléktalan személyek átmeneti szállása. Kastélyház Időskorúak Gondozóháza idősek számára biztosít a városban átmeneti elhelyezést.

## Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kihasználtsága (%)

(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények gondozottjainak száma száz férőhelyre.

### A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata Hajdúböszörmény Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatával 2013. február 28. napján **együttműködési megállapodást** írt alá, melyet a felek évente felülvizsgálják és szükség szerint módosítják azt.

A megállapodás rögzíti, hogy Hajdúböszörmény Város Önkormányzata – törvényi kötelezettségének eleget téve – külön szerződés alapján ingyenesen irodahelyiséget biztosít a Roma Nemzetiségi Önkormányzat működéséhez, továbbá biztosítja a szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Ezen túlmenően Önkormányzatunk segítséget nyújt a nemzetiséget érintő kulturális, sport és egyéb programok megvalósításához. Fenti tevékenységek megvalósulásához anyagi támogatásban is részesül a Roma Nemzetiségi Önkormányzat.

A két fél együttműködik a romákat érintő problémák megoldásában, illetőleg az Önkormányzat minden, a romákat érintő képviselő-testületi döntése előtt kikéri a Roma Nemzetiségi Önkormányzat véleményét.

### **e) A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége**

Az utóbbi évtizedekben nemcsak Magyarországon, hanem a világ más országaiban is növekedett a rokkantak és a különböző fogyatékkal élők száma és aránya. E növekedést sok tényező (demográfiai, egészségügyi, általában jogkiterjesztést tartalmazó társadalombiztosítási rendelkezések, az életkörülmények változása, a tudományos-technikai fejlődésből adódó változások stb.) befolyásolja. A fogyatékos emberek a magyar társadalom leghátrányosabb helyzetű csoportjai közé tartoznak. Nagy részük életét nemcsak az egészségi állapotuk, hanem a mostohatársadalmi körülmények is nehezítik, s szinte lehetetlenné teszik a társadalmi normaként elfogadott életvitelt.

Az esélyegyenlőség megteremtésének egyik legfontosabb intézménye az iskola. Az iskola nemcsak a szocializáció fontos színtere, hanem itt dőlnek el a munkaerő-piaci lehetőségek is. A fogyatékkal élő emberek munkavállalási lehetőségeit egyértelműen meghatározza az össznépszerűsénél alacsonyabb iskolai végzettség. A népesség többségéhez hasonlóan, a fogyatékos emberek körében is emelkedett az iskolai végzettség szintje, ennek ellenére a végzettségük jóval alacsonyabb a nem fogyatékosokénál.

A szociális törvény többféle ellátást nyújt a fogyatékosok számára. Az alapszolgáltatások közül a támogató szolgáltatás keretében lakásukon kapnak szükség szerinti segítséget a szállítástól és a személyes kíséréstől kezdve a háztartási feladatok ellátásáig. A támogatószolgálat fenntartása 2009 óta nem kötelező önkormányzati feladat, ennek ellenére a szolgáltatás országos lefedettsége kissé emelkedett azóta, jelenleg 68 százalékos. Általában minél kisebb egy település, annál kevésbé megoldott az ellátás.

Napközbeni ellátást leggyakrabban a családban élő, már nem iskoláztható, de a munkaerőpiacról kiszorult fogyatékos emberek kaphatnak.

A nappali ellátás megszervezéséről a tízeznél nagyobb lélekszámú települések önkormányzatai kötelesek gondoskodni. Ennek ellenére a törvényileg kötelezett helyhatóságoknak csupán 71 százaléka képes ezt megtenni, a tízezer főnél kisebb helységek közül pedig csupán minden negyedik. Nemcsak a lefedettség rossz, de nagy a kapacitáshiány is: az országban 2011-ben összesen 7300 napközbeni ellátást nyújtó férőhely volt, 2013-ban pedig ennél alig több, 7350 hely, vagyis a jelenlegi kapacitások a családjukban élő fogyatékkal élő emberek mindössze másfél százalékának ellátására elégségesek.

Az eleve elégtelen számú férőhelyek területi eloszlása fokozza az egyenlőtlenségeket: 2011-ben az Észak- és a Dél-Alföldön volt arányaiban a legtöbb, Észak- és Közép-Magyarországon pedig a legkevesebb férőhely. A legjobban (Szabolcs-Szatmár-Bereg) és legrosszabbul (Nógrád) ellátott megyék között 11-szeres a különbség a helyek számát tekintve.

A 2011-es népszámlálás során 490 578 személy, a teljes népesség 4,9 százaléka azonosította magát fogyatékkal élőként. Hajdú-Bihar megyében 4,52 % a fogyatékkal élők aránya. Közülük közel fele mozgáskorlátozott. Ezen emberek számára nagyban megkönnyítené a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést, ha a közintézmények mindegyike akadálymentes lenne.

A férfiak és nők aránya megegyezik a fogyatékossgal élők és a teljes népesség körében: mindkét csoportban ugyanolyan arányú nőtöbblet mutatkozik (férfiak 47, nők 53 %). A fogyatékossgal élő férfiak ötöde, a nők valamivel kisebb aránya születésétől fogva fogyatékos. Az idősebbek körében megfordul ez az arány: a fogyatékossgal élő nők – a hosszabb élettartam miatt is – negyede 60 éves kora után vált fogyatékoszá, míg a férfiaknak csupán 15 százalékára jellemző ez.

A fogyatékossgal élők csupán 14 százaléka volt foglalkoztatott 2011-ben, míg a teljes népességben a foglalkoztatottak aránya 46 százalékot tett ki. A korstruktúra eltérése is magyarázza, hogy miért magas a fogyatékossgal élők körében az öregségi nyugdíjasok, járadékosok és alacsony a nappali tagozatos tanulók aránya. Ha nincs lehetőség munkát találni, akkor a megélhetés csak valamilyen rokkantsági ellátásból biztosítható a fogyatékossgal élők számára: e csoport negyede rokkantsági nyugdíjas vagy baleseti járadékos. A fogyatékos emberek hátrányban vannak a munkaerőpiacon, de ha a fogyatékos személy ráadásul nő, és mint az előzőekben láthattuk, jó eséllyel alacsonyabb az iskolai végzettsége is, akkor hátrányai fokozottak. A lakóhely a népesség egészében és a fogyatékos személyek körében is befolyásolja a foglalkoztatási esélyeket: a fővárostól a községek felé haladva a települési lejtőn mindkét csoportban csökken a munkaerőpiacra bekapcsolódás valószínűsége és nő az inaktív keresők aránya.

### **A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái**

A fogyatékossgal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre helyi szinten értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékossgal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékossgal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő eséllyel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Tapasztalataink szerint munkaerő-piaci elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdenni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékosok körében a foglalkoztatottsági arány meghatározásánál a 2011. évi népszámlálás megyei adataiból tudunk kiindulni, mely 4,52 %.

A fogyatékos emberek közül a középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékos, az ugyanilyen fogyatékossgal párosuló autizmus spektrumzavarban szenvedők, illetve a halmozottan fogyatékos emberek munkába történő bevonása különösen nehéz, szinte lehetetlen, hiszen talán ők a legspecifikusabb bánásmódot igénylő csoportja a fogyatékos társadalomnak.

A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezzük.



A Városi Bölcsőde tevékenységi köréhez tartozott 2008-2012 között a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményére építve mozgáskorlátozott, gyengénlátó, nagyothalló, enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, autisztikus gyermekek korai fejlesztése – gondozása, integrált csoportban való együttneveléssel, gondozással.

*A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről* szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény 2. §-a alapján az önkormányzati fenntartónak 2013. január 1-jei hatállyal módosítania kellett a korai fejlesztést és gondozást alapfeladatként ellátó bölcsőde alapító okiratát, mivel a törvény értelmében állami feladattá vált a korai fejlesztés. 2013. január 1-től. 2 integrált csoportban (4 fő esetében) végzi a Városi Bölcsőde sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését és gondozását. A bölcsődei ellátás keretében fogyatékos gyermek legfeljebb 6 éves koráig vehet részt.

Az eltelt – közel négy év – időszak megerősített bennünket abban, hogy szükség van a bölcsődei ellátásra, hatékonynak bizonyult az egyéni fejlesztés, hiszen a gyerekek korai habilitációja és rehabilitációja látványos eredményt hozott és a későbbiek során ez meghatározó lehet az életminőségük szempontjából.

A város illetékességi területén élő fogyatékosok száma (becsült adat): 980 fő.

*Ebből:*

- mozgásfogyatékosok: 600 fő
- látásfogyatékosok: 180 fő
- siketek és hallássérültek: 75 fő
- értelmi fogyatékosok: 120 fő
- autista: 15 fő

Az utóbbi évek tapasztalata, hogy megnőtt a diagnosztizált, szakértői véleménnyel rendelkező autisták száma, és igen gyakori, hogy a különböző fogyatékoságfajták halmozottan jelentkeznek. Az autizmus gyakran párosul értelmi fogyatékossgal, de ritkábban kimagasló értelmi képességekkel is.

A megyében és a városban élő fogyatékosokra is igaz az a megállapítás, hogy a leghátrányosabb helyzetű csoportok közé tartoznak, melynek a következménye az esélyegyenlőtlenség.

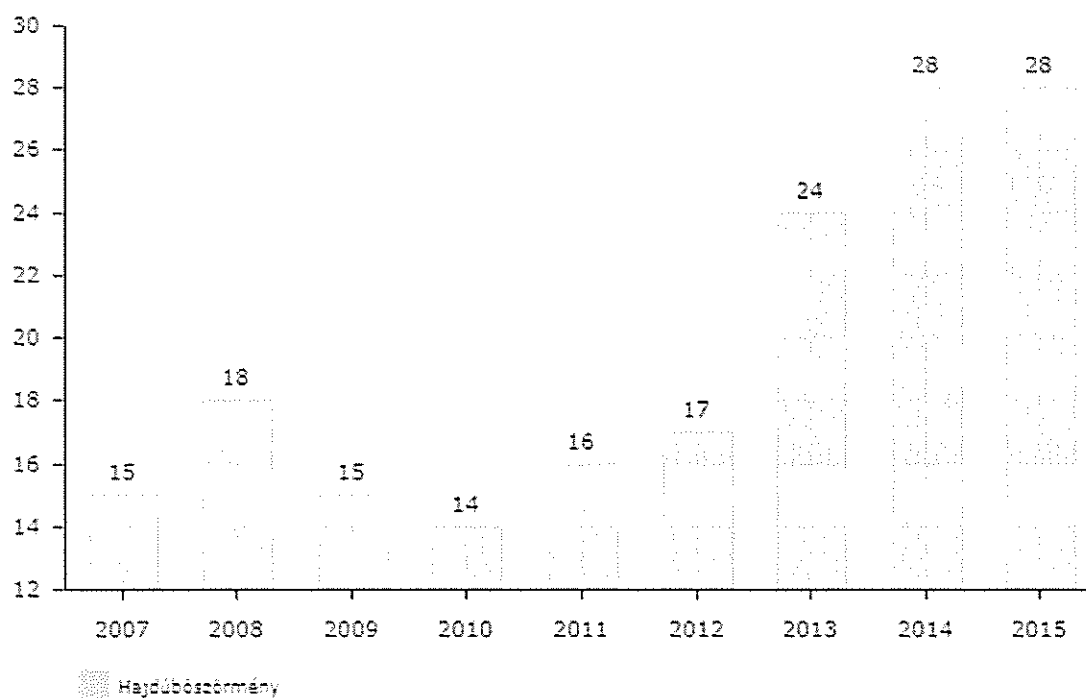
A fogyatékkal élő embereknek is joga van úgy élni, mint más nem fogyatékos személyeknek.

*Nappali ellátásban részesülő felnőtt fogyatékos személyek száma (fő)*

Nappali ellátásban részesülő felnőtt fogyatékos személyek száma			
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi intézményben	civil intézményben
2008	16	-	-
2009	16	-	-
2010	16	-	-
2011	16	-	-
2012	16	2	-
2013	18	6	-
2014	18	6	-
2015	20	10	-
2016	20	11	-
2017	20	14	-

**Nappali ellátásban részesülő felnőtt fogyatékos személyek száma (fő)**

(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-nel.



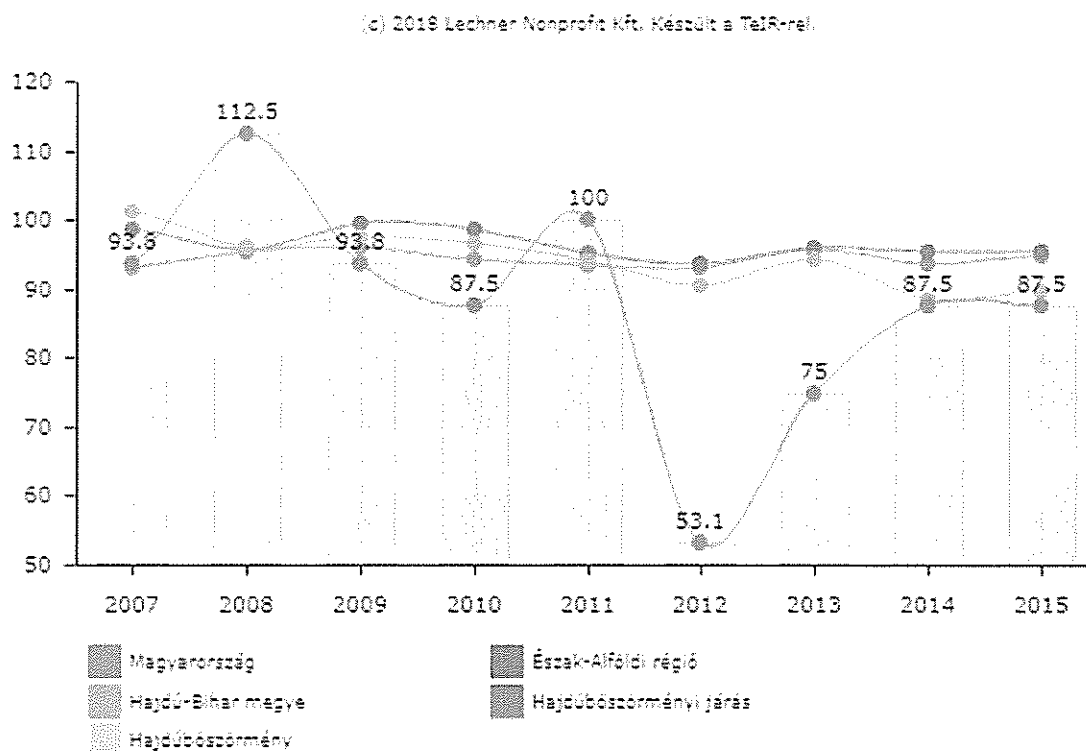
A Szociális Szolgáltatási Központ 1991 óta biztosítja a fogyatékosok nappali ellátását, jelenleg 16 férőhellyel, 2 csoportban a fogyatékkal élő felnőttek számára. Az utóbbi években folyamatos az érdeklődés a nappali ellátás után, az érdeklődők zöme autizmus spektrumzavarral küzdő fogyatékos,

akik egyénenként eltérő szükséglettel rendelkező, speciális és egyéni bánásmódot igénylő csoportot alkotnak. A férőhely kihasználtság 100 %-os.

A református egyház által fenntartott intézmény szintén 16 férőhellyel kezdte nyújtani a szolgáltatást, de az igénybevétel alacsonyabb, jelenleg 14 fő veszi csak igénybe. A személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátások közül 12 fő értelmileg sérült ellátott számára lakóotthoni elhelyezés is biztosított a református egyház által fenntartott intézményben. A férőhely kihasználtság maximális.

2016-ban már 30 fő vette igénybe a nappali ellátást, mely a szolgáltatás iránti igényt támasztja alá.

### Fogyatékosok nappali ellátását biztosító intézmények kihasználtsága (%)



A diagram a fogyatékosok nappali ellátásában részesülők számát mutatja száz férőhelyre vetítve.

Az ápolás-gondozást nyújtó, elsősorban idősök otthonában is található különböző fogyatékosággal élő ellátott, melyről pontos kimutatás nem áll rendelkezésre.

Az alábbi táblázat a településen működő szociális alapszolgáltatásait mutatja fenntartók szerint.

*A településen élő felnőtt fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások*

	<i>Állami/önkormányzati</i>						<i>Egyházi</i>						<i>Civil</i>					
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
étkeztetés	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-
házi segítségnyújtás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-
családsegítés	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	x	x	x	x	x
támogató szolgáltatás	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	x	x	x	x	x
nappali ellátás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-

Forrás: helyi adatgyűjtés

Fogyatékos személyek rendelkezésére álló helyi szolgáltatások

	<i>Az adott évben a szolgáltatást igénylő fogyatékos személyek száma</i>							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>ápolást, gondozást nyújtó intézmény</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>rehabilitációs intézmény</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>lakóotthon</i>	-	-	12	12	12	12	12	12

támogatott lakhatás*	-	-	-	-	-	-	-	-
átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóháza	-	-	-	-	-	-	-	-

Egy civil szervezet tevékenykedik a fogyatékosok életfeltételeinek jobbítása érdekében humán, mentálhigiénés, szociális, rehabilitációs jellegű szolgáltatásokat nyújtanak. 1995. áprilisában jött létre a **Hendicepes Gyermekeket Segítő Egyesület**, mely a sérült gyermekeket, s az őket nevelő családokat karolja fel, támogatja fejlesztő foglalkozásokkal. 2010-ben sikeresen pályáztak a Kálvin téri Református Egyházközséggel, így a Budai Nagy Antal utcán lévő Kálvin János Szociális Szolgáltató Központ tetőterében fejlesztő helyiségeket kapott az egyesület, ahol különböző szolgáltatásokat tudnak biztosítani a sérült gyermekek részére. (pl. szenzomotoros-torna, gyógypedagógiai fejlesztés, zeneterápia, kreatív foglalkozások, beszédfejlesztés, nyári időszakban lovas terápia). Kialakítottak egy só-barlangot, só-homokozóval fény és akusztikus elemekkel, ahová várják a gyógyulni vágyókat.

2017-ben autista gyermeket nevelő szülők közössége önsegítő csoportként működik városunkban.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosok esetén még jelentősebb. Az elsősorban értelmi fogyatékkal és autizmussal élők számára önkormányzati intézményben (Szociális Szolgáltatási Központ – Fogyatékos Személyek Nappali Ellátása) 20 fő részére biztosít nappali ellátást, az alábbi szolgáltatási elemekkel:

- tanácsadás (mentális, egészségügyi, életvezetési)
- készségfejlesztés (terápiás foglalkozások)
- háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás
- igény szerint étkeztetés (napi háromszori étkezés)
- esetkezelés
- felügyelet
- gondozás
- közösségi fejlesztés (szabadidős programok szervezése)
- gyógypedagógiai és pedagógia segítségnyújtás

Az önkormányzat évente megrendezi a „Segítségre szoruló gyermekek” karácsonyi ünnepségét, ahol 40-50 fő fogyatékkal élő gyermek kerül megajándékozásra.

### **Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei**

A fogyatékkal élő személyek számára külön pénzübeli és természetbeni ellátást és kedvezményeket az önkormányzat nem nyújt. A Szociális törvény szerinti pénzübeli és természetbeni ellátásokat szociális rászorultság esetén a fogyatékkal élők is igénybe vehetik.

**A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés**

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel. Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásaként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

		Igen/nem								
		Lift	Vak- vezető sáv	Mozgás - korláto- zottak részére mosdó	Rám- pa	Hang os tájéko- z-tatás	Induk- ciós hurok	Tapint- ható infor- máció	Jel- nyelv i segít- ség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok (17)	Igen 3	Igen 3	Igen 4	Igen 4	Nem	Igen 1	Igen 2	Nem	Nem
	középfok (3)	Igen 2	Igen 2	Igen 2	Igen 2	Nem	Igen 2	Igen 2	Nem	Nem
	felsőfok	Nem	Nem	Igen	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Egészségügyi intézmények	fekvő-beteg ellátás	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	járó beteg szakellátás	Igen	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen	Nem	Nem
	alapellátás (25)	Igen 5	Nem	Igen 6	Igen 7	Igen 8	Nem	Nem	Nem	Nem

kulturális, művelődési intézmények (8)	Igen 1	Igen 4	Igen 4	Igen 5	Igen 1	Igen 1	Igen 2	Igen 1	Braille nyomtató, nagyító és felolvasó szoftver, nagyító és felolvasó gép 1
önkormányzati, közigazgatási intézmény	Igen	Nem	Igen	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség	Nem (rend.) Igen (bír., ügyészség)	Nem (rend., bír.) Igen (ügyészség)	Nem (rend.) Igen (bír., ügyészség)	Nem (rend.) Igen (bír., ügyészség)	Nem (rend., bír., ügyészség)	Nem (rend., bír., ügyészség)	Nem (rend., bír.) Igen (ügyészség)	Nem (rend., bír., ügyészség)	Nem (rend., bír., ügyészség)
szociális ellátást nyújtó intézmények (19)	Igen 5	Igen 2	Igen 8	Igen 15	nem	Igen 1	Igen 3	Nem	Igen 3

A táblázat a közhasznú épületek akadálymentesítettségére vonatkozóan tartalmaz adatokat.

A bal oldali oszlopban az intézmények típusa található, illetve az adott típushoz tartozó intézmények (épületek) darabszáma (Hajdúböszörményt tekintve). A tábla adatokkal feltöltött része pedig azt mutatja be, hogy hány intézmény (épület) rendelkezik adott szempontú akadálymentesítettséggel.

Az adatokat elemezve megállapítható, hogy ezen a téren bőven van tennivaló, hiszen a legnagyobb forgalmú közintézmények (így különösen az alapfokú oktatási intézmények, az egészségügyi alapellátás, de még a szociális ellátást nyújtó intézmények) akadálymentesítettsége is messze elmarad a kívánatos mértéktől.

A fogyatékos ellátás jelenleg a városban nappali ellátási formában működik, a városban működő bentlakásos intézményt a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ tartja fenn. A 2011-14 közötti időszakban, hasonlóan az idősellátáshoz a fogyatékos ellátás területén is

nagyobb mértékben együtt kell működni a helyi egyházak közül elsődlegesen a református egyházzal.

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.



## Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés

### Demográfiai viszonyok

Hajdúböszörmény történelmi múltjából adódóan a nagy határú alföldi települések közé tartozik, 370,8 km<sup>2</sup> - es területénél csak Budapest, Hódmezővásárhely, illetve Debrecen rendelkezik nagyobb kiterjedéssel. A nagy kiterjedés következtében a 85,7 fő/km<sup>2</sup> - es népsűrűség jelentősen elmarad az országos átlagtól (107,8 fő/km<sup>2</sup>), azonban a településszerkezeti sajátosságok miatt gyakorlatilag megegyezik az Észak-alföldi régió közép- értékével. A város népességszámának alakulása jelentősen eltér az ország egészétől, illetve az Észak-alföldi régióra jellemzőtől is, mégpedig kedvező irányba. Magyarország népessége 1981 óta folyamatosan csökken, az ország egészére jellemző, közel 680 ezer fős, azaz mintegy 6%-os (a régió esetében ugyanez az érték 4,2%) tényleges fogyással szemben Hajdúböszörmény népességszáma gyakorlatilag stagnált 1980 és 2010 között azonban az utóbbi két évtizedben folyamatos emelkedést mutat. A relatív stabilitás mögött természetesen kisebb-nagyobb ingadozások húzódnak meg: a város lélekszáma – akkori kategória szerint a jelenlévő népessége – 1960-ban volt a legmagasabb (33 685 fő), azonban a következő népszámláláskor már drasztikus csökkenést mutatott, 30 969 főre esett vissza 1970-re. A nyolcvanas évek elejére aztán ismét meghaladta a 32 ezer főt, 1990-re viszont újra 31 ezer alá csökkent, azóta 2003- ig hullámzó tendenciát mutatva enyhén emelkedett, az elmúlt évekre pedig igen mérsékelt fogyás jellemző.

A demográfiai helyzet ismerete meghatározó tényező a lakosság egészségi állapotának elemzésében.

Hajdúböszörmény állandó lakosságának száma 2017. január 1-jén 30 717 fő. A megye népességének túlnyomó részét mindkét nem esetében a munkaképes korosztály (15-64 évesek) adja, a férfiaknál ez az arány 71,31%, nők esetében pedig 66,61%.

**Hajdúböszörmény lakossága** a KSH 2017-es Helységnévkönyv adataira szerint a következőképpen alakul:

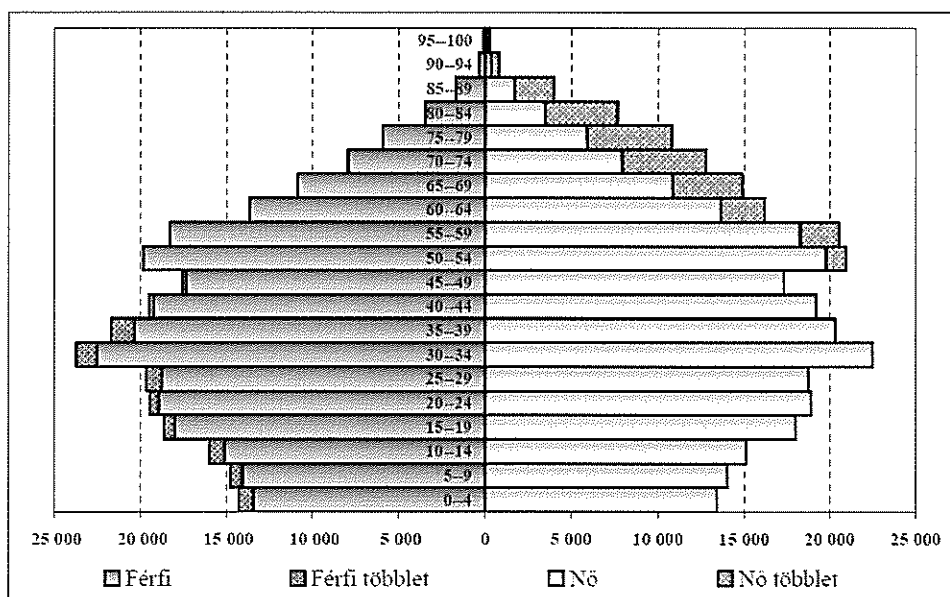
Település	Lakosság száma (fő)
Hajdúböszörmény	30 717

A 2011-es népszámlálás nemzetiségi adatai szerint a népesség 99%-a magyarnak, 1%-a cigány nemzetiségűnek vallja magát.

## Demográfiai, epidemiológiai adatok, az egészségi állapot jellemzői

A 2010-es adatok alapján megállapítható, hogy Hajdú-Bihar megye lakossága – az országos tendenciával megegyezően – fokozatosan előregedik. Ez a jelenség kedvezőtlen a munkaerő struktúrára, illetve évről évre egyre nagyobb terhet ró a szociális ellátórendszerre, beleértve az egészségügyet is.

Hajdúböszörmény lakosságát a szabálytalan kormegoszlást kifejező korfa jellemezi, amely szerint a gyermekkorú, a fiatal középkorú, valamint a 80 éves és idősebb népesség létszáma volt rendkívül alacsony. A szabálytalan korfa az alacsony élveszületési és magas halálozási arány következménye. A térségben a munkaképes népesség előregedése figyelhető meg. A legnagyobb létszámú korcsoport a 35-39 és az 55-59 év közöttiek. A fiatal korosztály aránya az országos népesség arányát meghaladja mindkét nemben, egyébként mintázatában követi azt.

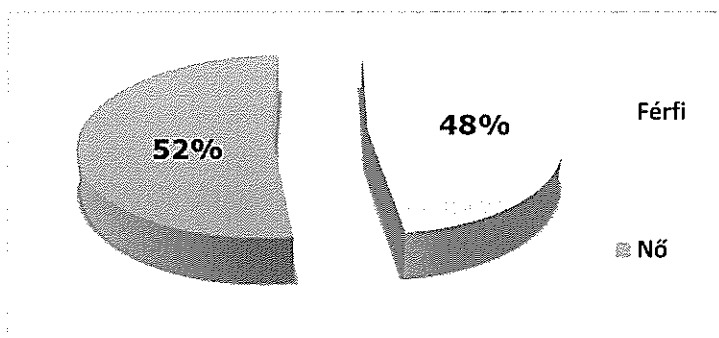


Hajdú-Bihar Megye korösszetétele 2010.

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve - Tájékoztató a lakosság egészségi állapotáról 2010.

Hajdúböszörményben 2012-ben az élveszületések száma 264 fő, a halálozások száma 347 fő volt. A településen a népesség természetes fogyása figyelhető meg, melynek értéke 2,62 fő volt ezer főre vonatkoztatva.

Egy adott naptári évre vonatkoztatott, születéskor várható átlagos élettartam azon életévek számát jelenti, amelyek a születéstől kezdve, átlagosan megélhetőek lennének az adott évi korszpecifikus halálozási arányszámok jövőbeni változatlan érvényesülése esetén. A népesség nemek szerinti aránya az országos átlagtól eltérően közel azonos, 52% férfi és 48% nő.



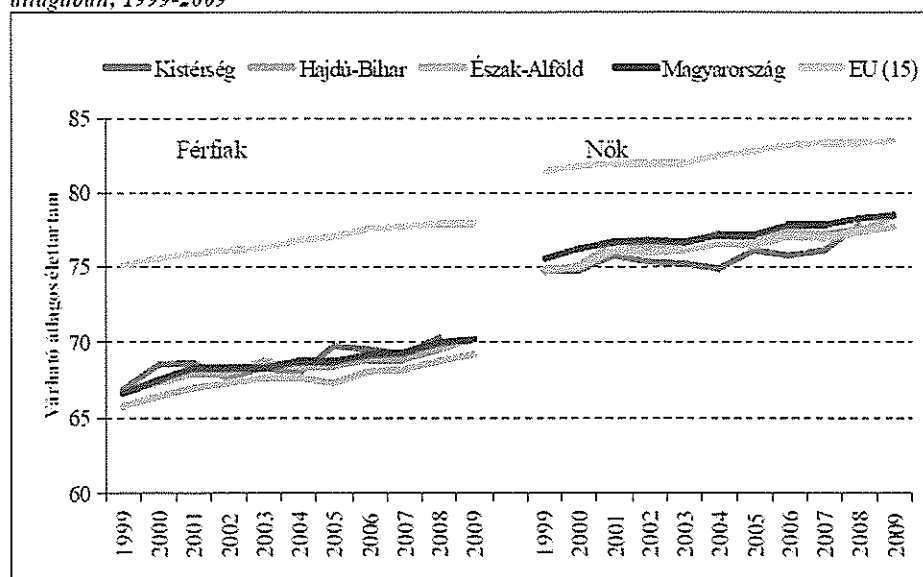
Hajdúböszörmény lakosságának nemek szerinti összetétele.

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis.

Magyarországon belül az Észak-alföldi régióhoz tartozó területek a rosszabb életesélyű részeknek tekinthetők, ahol a halandósági mutatók magas szintű stagnálása mellett rosszabb életkilátásai vannak az itt élő lakosságnak. Ugyanakkor hazánkban, és így Hajdú-Bihar megyében is folyamatosan javuló tendencia figyelhető meg a várható élettartamban, azonban sajnálatos tény, hogy az érték ennek ellenére is messze elmarad az Európai Unióban megfigyelhető szinttől. Hajdú-Bihar megye az országos átlagnál rosszabb mutatóval rendelkezik.

2011-ben Magyarországon a nők születéskor várható átlagos élettartama 78,23 év volt, a férfiaké pedig 70,93 év volt. Hajdúböszörményben nőknél az országos átlag alatti 76,68 év, míg férfiaknál az országos átlagot meghaladó 71,8 év volt a mutató értéke. Hazánkban 2009-ben a nők ennél 5 évvel, a férfiak 7,7 évvel remélhetnek kevesebb életévet (születéskor). Hajdú-Bihar megyében mind a nők, mind a férfiak az országos átlagnál valamivel rövidebb várható átlagos élettartamot remélhetnek (nők 0,1 évvel, férfiak 0,03 évvel).

*A születéskor várható átlagos élettartam alakulása a Hajdúböszörményi kistérségben, Hajdú-Bihar megyében, az Észak-alföldi régióban, Magyarországon és az EU<sub>15</sub> országok átlagában, 1999-2009*



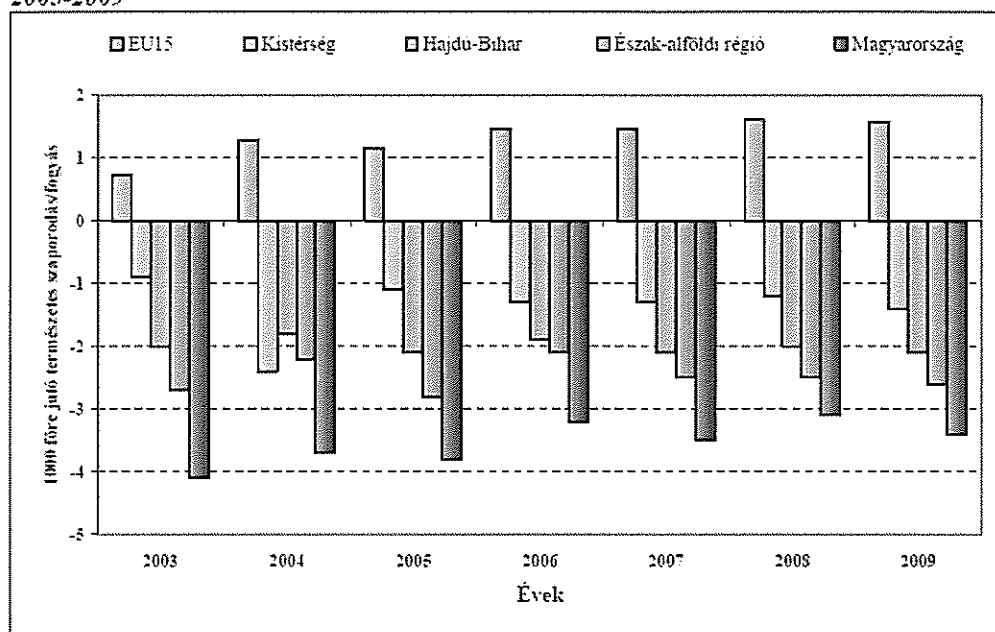
Forrás: HFA-DB és KSH és HBAIKH-NSzSz

A születéskor várható átlagos élettartam a Hajdúböszörményi Kistérségben 199-2009.

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve - Tájékoztató a lakosság egészségi állapotáról 2010.

Hajdú-Bihar megyére is jellemző ugyanaz a népességfogyás, ami országos viszonylatban megjelenik. a Hajdúböszörményi kistérségben az utóbbi években ez kisebb mértékű, mint az országos, a megyei, vagy akár a régiós átlag.

*A természetes szaporodás/fogyás a Hajdúböszörményi kistérségben, Hajdú-Bihar megyében, az Észak-alföldi régióban, Magyarországon és az EU<sub>15</sub> országok átlagában, 2003-2009*

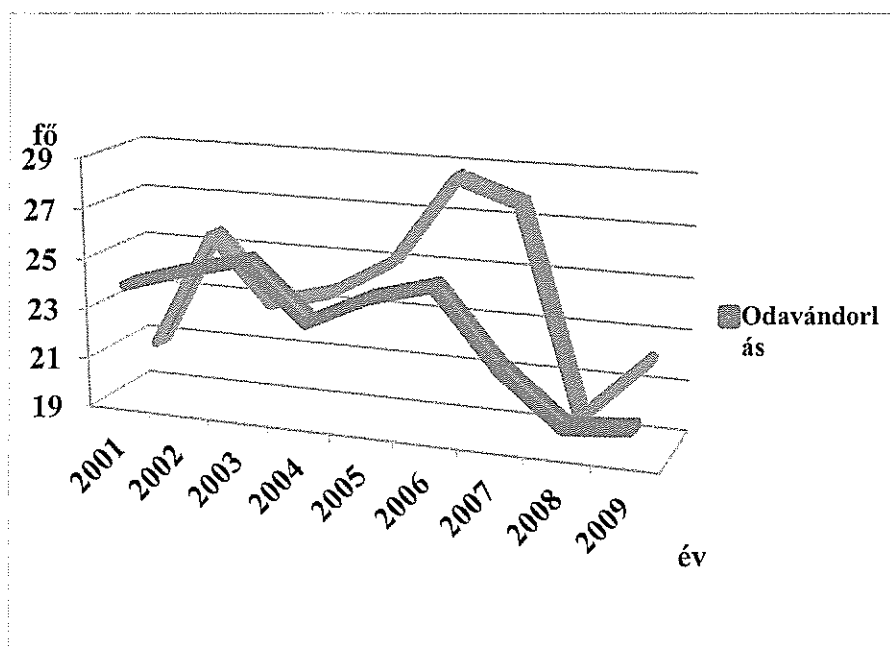


Forrás: KSH

A természetes szaporodás/fogyás a Hajdúböszörményi Kistérségben.

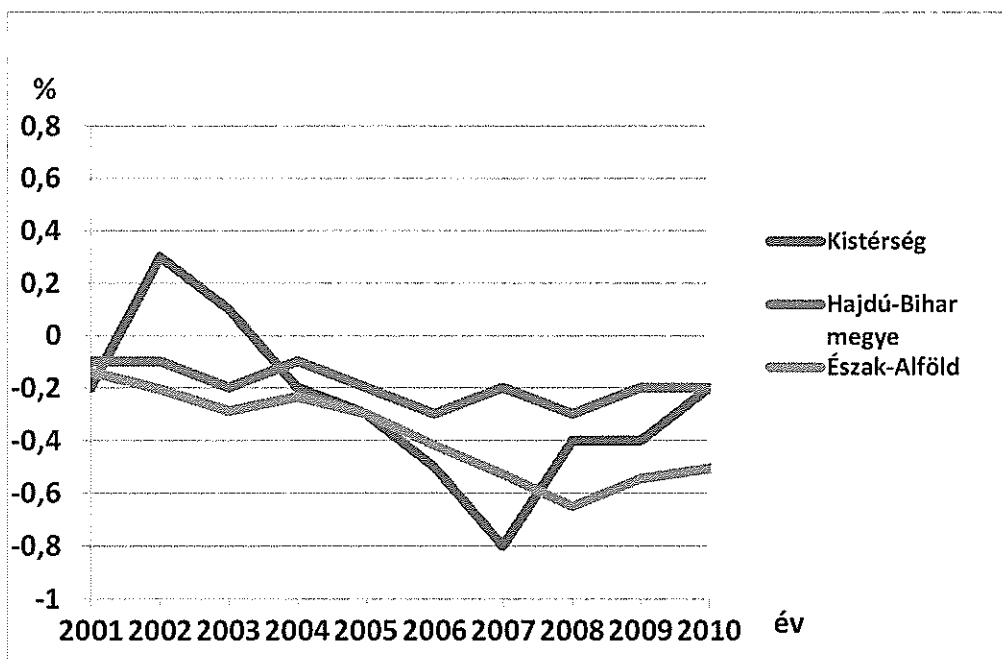
Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve - Tájékoztató a lakosság egészségi állapotáról 2010.

Sajnos az európai uniós átlagot sem országos, sem kistérségi szinten nem tudjuk megközelíteni, ennek egyik fő oka az elvándorlás (és az uniós országokba való áttelepülés). Ahogy a következő ábrán látható, Hajdúböszörményben 2006 óta csökkent az elvándorlások száma, ugyanakkor a betelepülés 2008 óta rövid megtorpanás után ismét enyhén emelkedő tendenciát mutat. Ennek egyik oka a Hajdúböszörményi magas színvonalú oktatás, ennek következtében sok diák időszakos letelepedése.



Az 1000 lakosra jutó elvándorlás Hajdú-Böszörményben.  
 Forrás: KSH. Tájékoztatási adatbázis

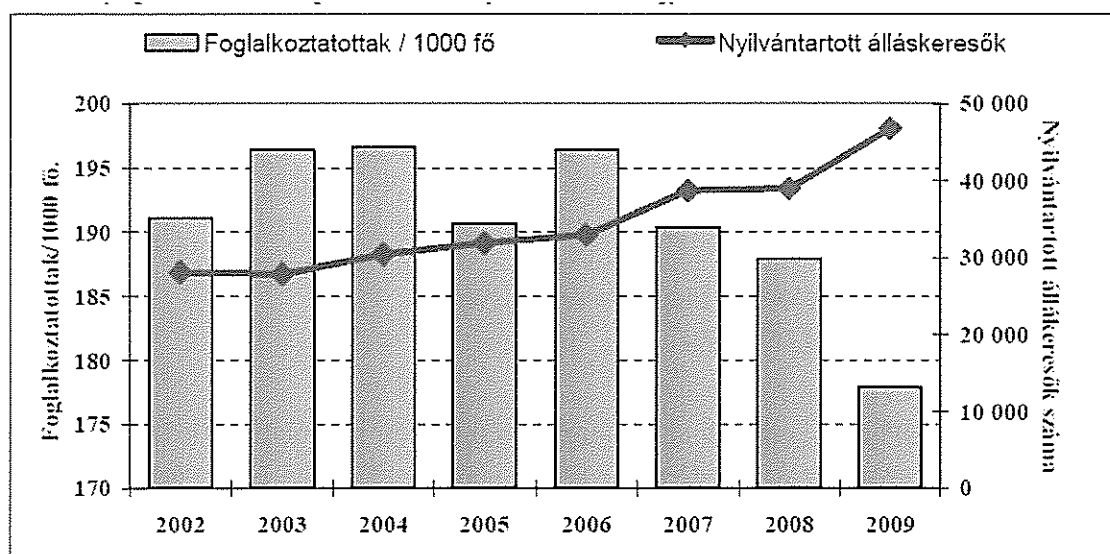
A Hajdú-Böszörményben az oda- és elvándorlók száma közti különbség 2007-ig folyamatosan csökkent, 2008-tól azonban emelkedő tendenciát mutat, a 0-t közelíti. Ez azt eredményezi, hogy az elvándorlók számának lecsökkenésével a népesség fogyása is lelassult.



Vándorlási különbözet kistérségi, megyei és regionális szinten.  
 Forrás: KSH. Tájékoztatási adatbázis.

### Foglalkoztatottság:

Az egészségi állapot szempontjából mind a foglalkoztatottság, mind a munkanélküliség fontos tényező. Hajdú-Bihar megyében a nyilvántartott álláskeresők számának emelkedését tapasztaljuk, 2002 és 2009 között a számuk 18 577 fővel nőtt. A munkanélküliek számának emelkedésével párhuzamosan csökkent a foglalkoztatottak száma: míg 2006-ban 196,4 jutott ezer lakosra, addig 2009-ben már csak 177,9. A megyei munkanélküliségi arány 2006 és 2008 között folyamatosan csökkent, azonban 2009-ben jelentősen emelkedett (11,3%) miközben az országos átlagot (10%) is folyamatosan meghaladta.



Hajdú-Bihar Megye foglalkoztatottsági mutatói 2002-2009.

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve - Tájékoztató a lakosság egészségi állapotáról 2010.

### Oktatás:

Az oktatási és képzési rendszerek általános célja nem csupán az, hogy felkészítsék az állampolgárokat szakmai pályafutásukra, hanem ezen túlmenően különös tekintettel vannak a lakosság jobb élet eléréséhez szükséges személyes fejlődésére és a demokratikus, a kulturális és nyelvi sokszínűséget tiszteletben tartó társadalmakban az aktív állampolgári szerepvállalásra. A kistérségben számtalan oktatási intézmény található. Ennek egyebek mellett nagy előnye, hogy segít a fiatalok helyben tartásában, az elvándorlás csökkentésében.

	Hajdúböszörmény
óvoda	5
általános iskola	8
középiskola	3
főiskola	1

A Hajdúböszörmény oktatási intézményeinek településenkénti megoszlása 2017.

### A Hajdúböszörmény egészségügyi szolgáltatói:

	Hajdúböszörmény
Felnőtt háziorvosok száma	13
Gyerekorvosok száma	5
Fogorvosok száma	7

A Hajdúböszörmény egészségügyi szolgáltatóinak településenkénti megoszlása 2017.

Az alapellátáson belül a felnőtt háziorvosi ellátást Hajdúböszörményben 13 háziorvosi szolgálat végzi, területi ellátási kötelezettséggel, az Önkormányzattal kötött vállalkozási szerződések alapján. Hajdúböszörményben a gyermekellátást 5 házi gyermekorvosi szolgálat biztosítja, emellett a védőnői szolgálattal közösen gyermek-tanácsadást végeznek heti 1-1 alkalommal, valamint Hajdúböszörményben iskolaorvos is praktizál heti 40 órában. Az iskola-egészségügyi ellátást emellett 1 iskolaorvosi szolgáltató 2 fő orvosa, 1 ifjúsági védőnő, valamint gyermekorvosok és asszisztenseik végzik. Az iskolások ellátásában, 6-18 éves korig, az életkornak megfelelő preventív gondozói, egészségnevelő feladatokat látnak el. Hajdúböszörményben a körzeti védőnői szolgálton kívül 10 fő iskolai védőnő is dolgozik. A védőnők terhes-tanácsadást, gondozást is végeznek, valamennyien rendelkeznek az előírt főiskolai végzettséggel. A fogászati ellátást Hajdúböszörményben 7 fogorvosi szolgálat végzi területi ellátási kötelezettséggel. Az ügyeletet Hajdúböszörményben az Önkormányzat megbízásából az Országos Orvosi Ügyelet NKFT látja el a Szakrendelő épületében. Hétköznapi ügyelet 16-tól reggel 8-ig, a hétvégi ügyelet pihenőnapokon és munkaszüneti napokon egyaránt 24 órás.

Mentőállomás Hajdúböszörményben van, a sürgősségi eseteket az ügyeleti rend szerinti intézet, a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház (DEKEK), vagy a Debreceni Egyetem Klinikai Központ (DEKK) látja el. Az ellátandó terület az észak-magyarországi ügyeleti régióhoz tartozik. A betegszállítás az NEAK által finanszírozott alternatív szállítókkal történik, amelyek Hajdú-Bihar megyében Debrecenben találhatóak.

Ellátási tevékenység	Hajdúböszörményi Rendelőintézet
Belgyógyászat	√
Sebészet	√
Ideggyógyászat	√
Nőgyógyászat	√
Kardiológia	√
Fül-orr-gégész	√
Ortopédia	√
Reumatológia	√
Pszichiátria	√

Fizioterápia	√
Urológia	√
Bőrgyógyászat	√
Szemészet	√
Ultrahang	√
Laboratórium	√
Tüdőgyógyászat	√
Röntgen-diagnosztika	√
Ultrahang-diagnosztika	√
Érsebészet	√

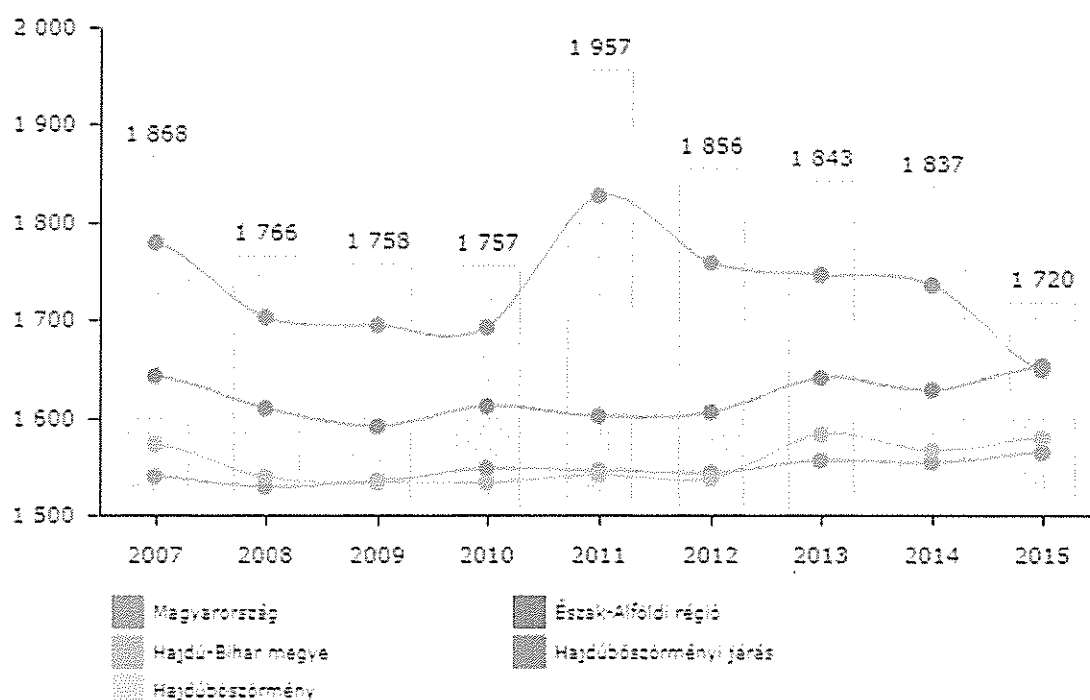
A Hajdúböszörményi Rendelőintézeteinek ellátási tevékenységei 2017-ben

#### **A hajdúböszörményi egészségügyi ellátások szerkezeti felépítése**

A járóbeteg-szakellátást az ellátási terület (központi belterület, Bodaszőlő, Hajdúvid, Pród és 8 különböző külterületi településrész, valamint Görbeháza és Bagota) 34 549 lakosa számára a Hajdúböszörményi Rendelőintézet biztosítja. Hajdúböszörményben 13 felnőtt háziorvosi (9 telephelyen) és 5 gyermekorvosi praxis (egy telephelyen), 7 fogászati praxis (két telephelyen), 10 védőnő (1 telephelyen), iskola orvosi ellátást 1 szolgáltató 2 orvossal biztosítja valamint Egészségfejlesztési Iroda is működik Hajdúböszörmény közigazgatási területén belül 08.00-16.00 óráig a szűrési, gondozási és a sürgősségi feladatokat. Ügyeleti, sürgősségi ellátást 16.00-08.00 óráig, hétvégén és ünnepnapokon a nap 24 órájában, az Országos Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft. által működtetett orvosi ügyeleten, a Korpona utca 17. sz. alatt vehető igénybe. Járóbeteg szakellátás biztosítja Hajdúböszörmény és Görbeháza lakosainak a térség egészségügyi szakellátását, melyet a „Hajdúböszörmény” ESZ-V Nonprofit Kft. működtet 2011. július 1-től. Az érsebészeti szakrendelés a Blasius Kft. működteti az Árpád utcán. A térség lakosainak száma megközelíti a közel 31 000 főt, melynek egy része halmozottan hátrányos helyzetű. Az éves betegforgalom alapellátás szintjén:



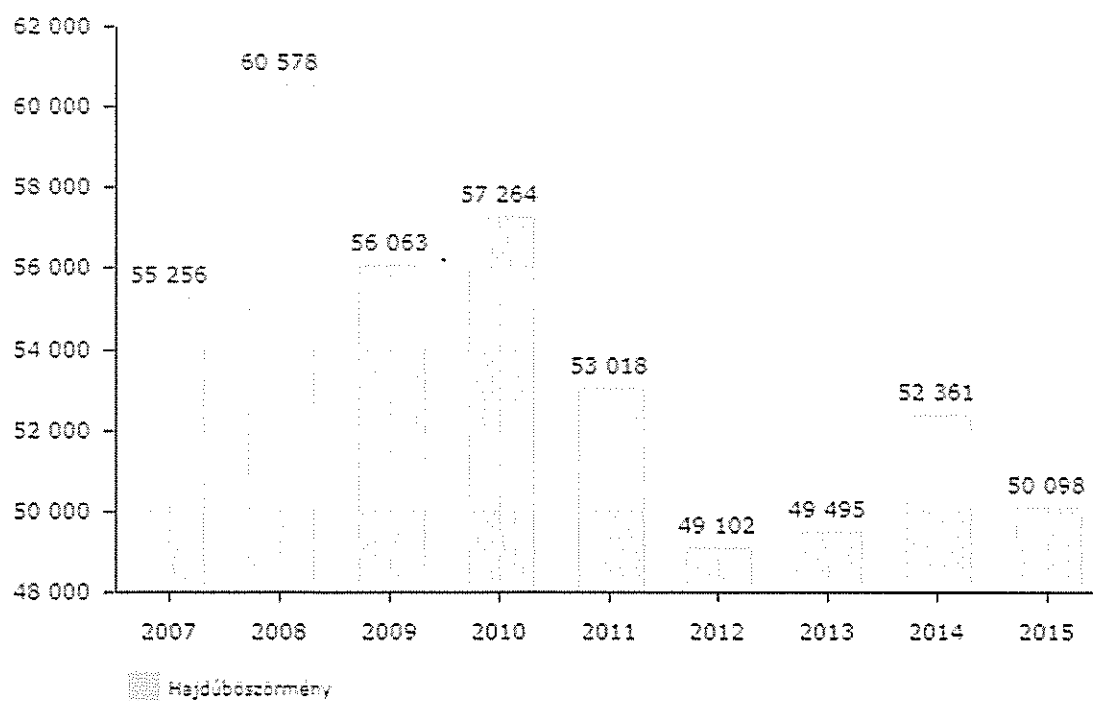
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-reli.



### Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

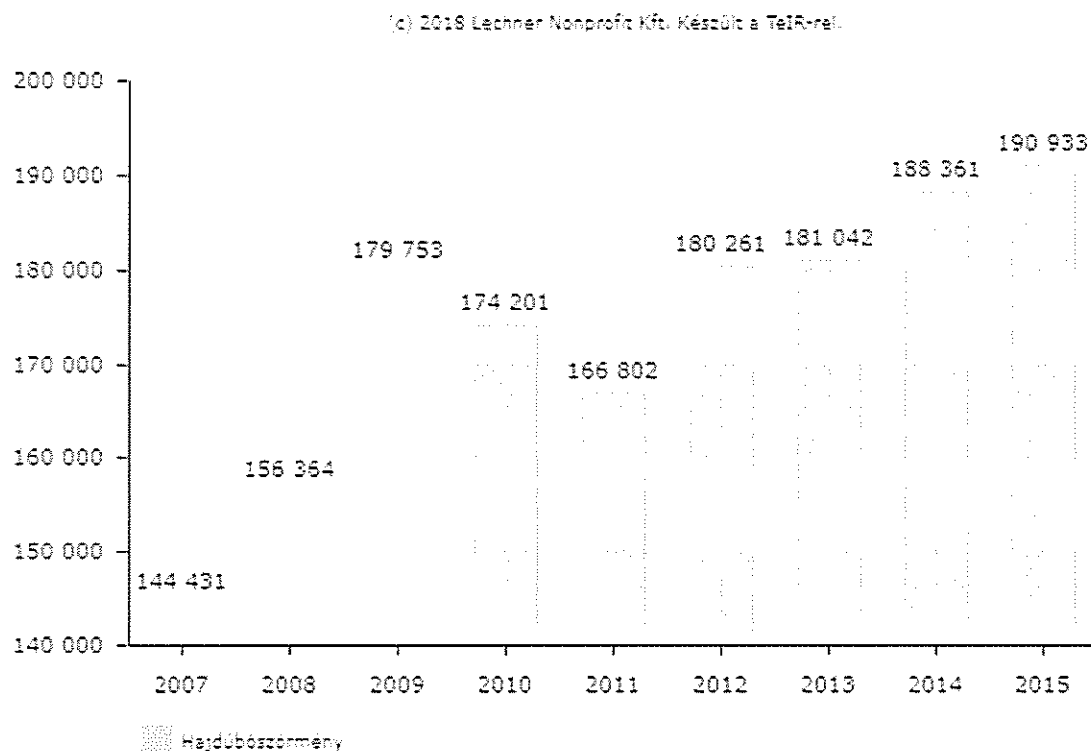
A lakosság száma a házi és házi gyermekorvosok együttes számára vetítve.

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-reli.



### Házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (fő)

A házi gyermekorvosi rendelésen való megjelenések száma és a házi gyermekorvos által végzett beteg- és preventív látogatások száma.

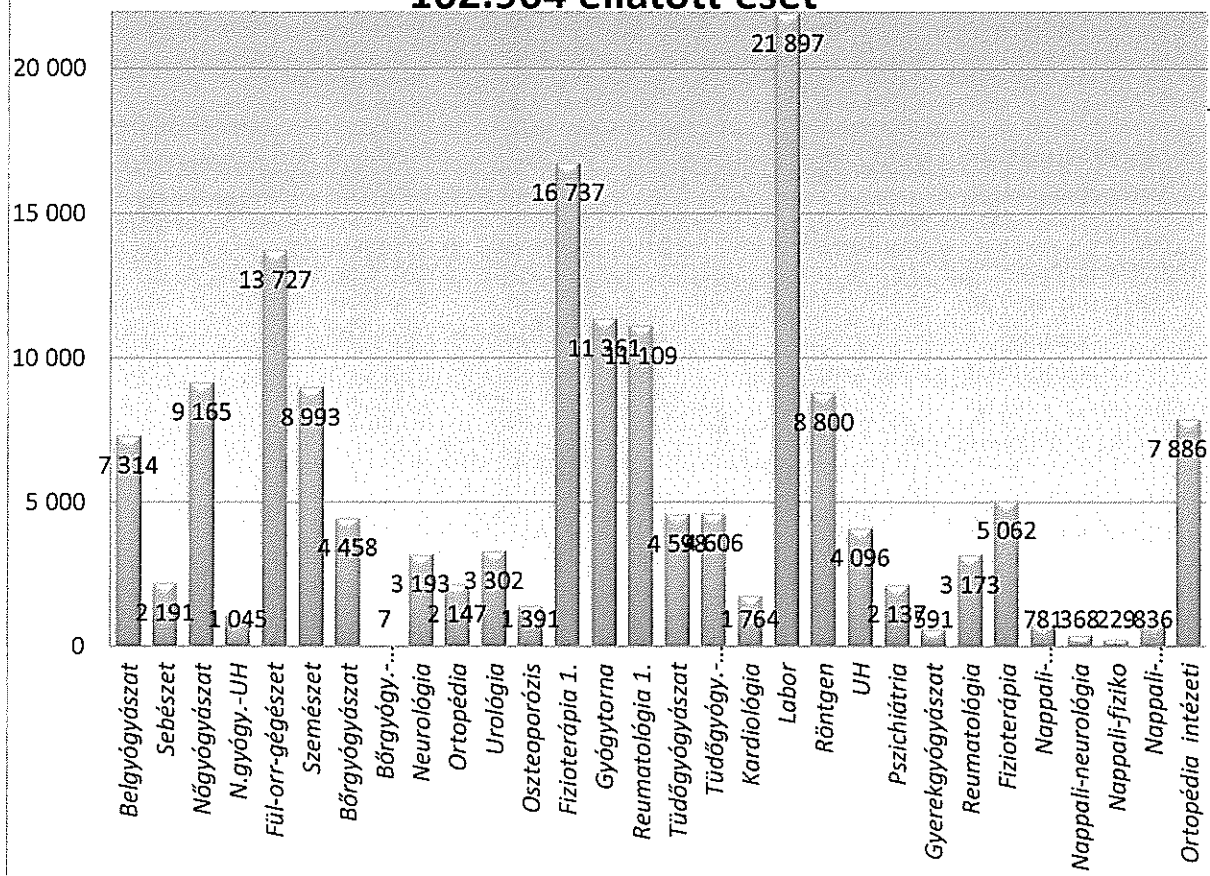


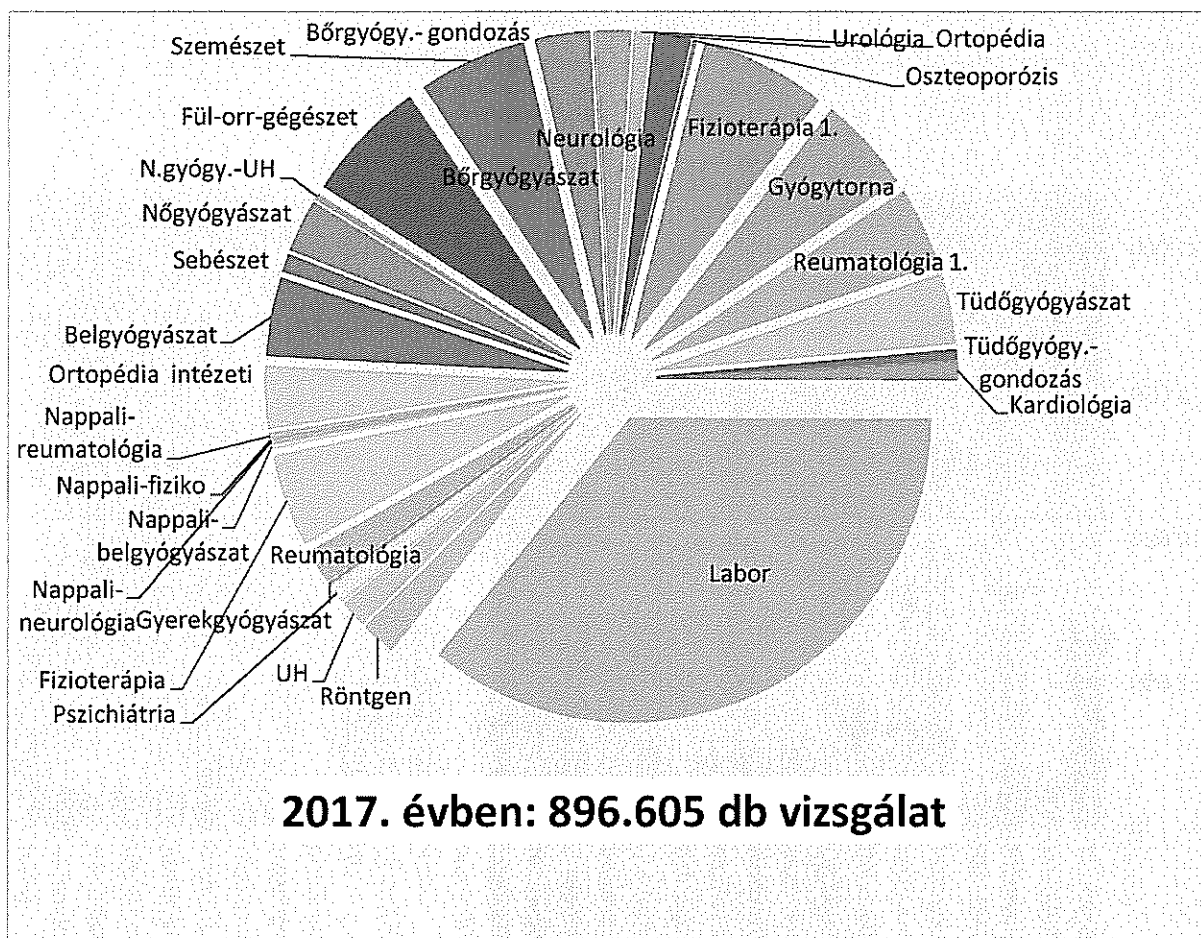
### Háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (fő)

A háziorvosi rendelésen való megjelenések száma és a háziorvos által hívásra, illetve a folyamatos ellátás végett végzett lakáson történt látogatások száma.

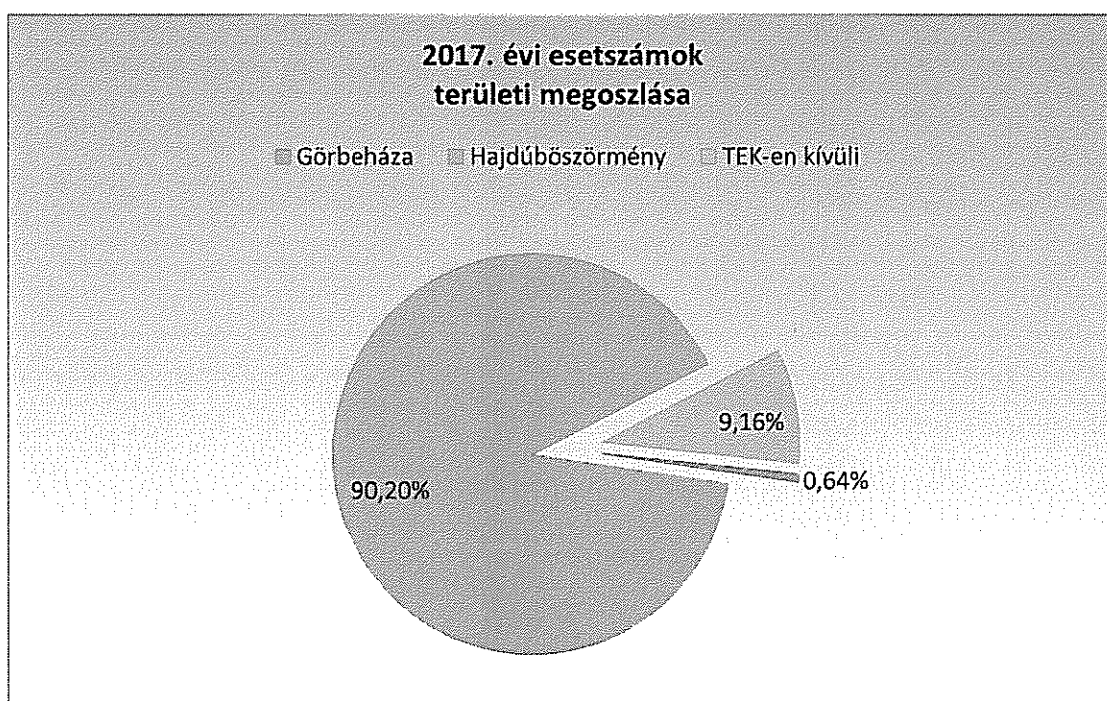
Járóbeteg ellátásban 2017-ben 162 964 eset, 896 605 vizsgálat történt.

**2017. évben  
162.964 ellátott eset**





Területi megoszlása:



Kiemelkedő fontosságú, hogy a terület lakosai számára, az egészségügyi ellátások, különösen a járóbeteg szakellátás, lehetőség szerint helyben kerüljenek megszervezésre, a lehető legkevesebb utazással. A hajdúböszörményi Rendelőintézetben folyik, 18 szakrendelésen, a térség járóbeteg ellátásának jelentős része. A szakrendelések működését az NEAK közvetlen finanszírozási szerződése alapján, az egyes rendelések ellátására külön-külön kötött közreműködői és megbízási szerződések alapján végezzük a rendeléseket működtető orvosok vállalkozásaival. Az önálló Szakrendelő többfunkciós egészségügyi intézmény. A betegellátást jelenleg 2 telephelyen (Kálvin tér és Uzsok tér), 2 épületben végzik, amelyek mintegy 800-1000 m távolságra találhatók egymástól. A város külön kórházzal nem rendelkezik. Mentőállomás található a városban, a sürgősségi eseteket az ügyeleti rend szerinti intézet, a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház (DEKEK) látja el, vagy a Debreceni Egyetem Klinikai Központ (DE KK); Hajdúböszörmény az észak-magyarországi ellátási régióhoz tartozik. A betegszállítás az NEAK által finanszírozott alternatív szállítókkal történik, amelyek Hajdú-Bihar megyében és Debrecenben találhatóak.

Hajdú-Bihar megye járóbeteg-szakellátási kapacitásainak 58%-át a DEKEK, 34%-át a DE KK járóbeteg-ellátási óraszámja adja. A fennmaradó 8%-on egy kisebb városi kórház (Berettyóújfalú, 6%) és számos kisebb ambuláns ellátó osztozik.

A város egészségügyi szolgáltatási köréből fontos még kiemelni a Hajdúböszörmény Bocskai Strand és Gyógyfürdőt, mely keretében külön gyógyászati központ működik. A Bocskai Gyógyvíz jodidos, bromidos, fluoridos, nátrium-kloridos összetétele kiválóan alkalmas reumatikus, ízületi bántalmak, nőgyógyászati és pajzsmirigy problémák kezelésére.

A műtöttek számára ez kíméletesebb megoldás, hiszen feleslegesen nem kell a kórházban maradniuk, így a fertőzés veszély, vagy a pszichés megterhelés a beteg számára lényegesen kisebb, és a beteg hamarabb visszatérhet családjához és munkahelyére.

Jelenleg Hajdúböszörményben az alábbi, NEAK által befogadott járóbeteg szakrendelések működnek:

<b>SZAKMA</b>	<b>JELENLEGI ÓRASZÁM</b>
Belgyógyászat	40
Sebészet	8
Szülészet-nőgyógyászat - Nőgyógyászat Ultrahang	29
Bőrgyógyászat- gondozással	20
Szemészet	35
Kardiológia	13
Fül-orr-gégészet	38

<b>SZAKMA</b>	<b>JELLENLEGI ÓRASZÁM</b>
Neurológia	30
Laboratórium	36
Reumatológia – Osteoporosis	40
Orthopedia	45
Röntgen diagnosztika	30
Röntgen Ultrahang	20
Tüdőgyógyászat- gondozással	32
Urológia	11
Pszichiátria	20
Érsebészet	10
Csecsemő- és gyermekgyógyászat	4
Nappali ellátás- belgyógyászat, neurológia, reumatológia	95
Fizio- és mozgásterápia (nem szakorvosi óra)- nappali ellátás	150
<b>Szakorvosi óraszám összesen</b>	<b>552</b>
<b>Nem szakorvosi óraszám összesen</b>	<b>150</b>
<b>Összes óraszám</b>	<b>702</b>

A Szakrendelőben a gyógyítás mellett jelenleg is fontos szerepet kap a szűrés-megelőzés. Városi egész napos szűrővizsgálatokat szervezünk évi 2-3 alkalommal. A szűrések jellemzően alap belgyógyászati szűrések (testsúly, testmagasság, testzsír, vércukor, koleszterin), légzésfunkciós vizsgálatok, szemészeti szűrések, csontsűrűség vizsgálatok. Egyéb szakrendelések tekintetében a térség lakossága a debreceni Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház (DEKEK) ellátási területéhez tartozik, amely 16 szakmában, 844 aktív és 475 krónikus, rehabilitációs és ápolási ággyal, sürgősségi-baleseti osztállyal rendelkezik, mely területi fekvőbeteg ellátást is nyújt. A Kórház a 35-ös úton 20 km-re, 25 percnyi autóútra van Hajdúböszörménytől. Munkanapokon Hajdúböszörményt sűrű, napi 12-18 páros Volánbusz járat köti össze Debrecennel (1.2). A progresszív ellátás csúcsát a DEKK jelenti a régióban, elsősorban ideggyógyászati és szívsebészeti ellátás tekintetében.

## **Egészségfejlesztési Iroda (EFI) helye az intézményrendszerben, kapcsolatrendszere**

Az EFI helyben – a kistérségekben, ill. az önkormányzati rendszer esetleges változását követően a járásokban – tevékenykedve a következő szereplőkkel tart kapcsolatot:

- az EFI tevékenységi köréhez tartozó településeken élő emberek;
- egészségügyi alapellátás szakemberei;
- a kistérség egyéb egészségügyi szolgáltatói (együttműködési megállapodás keretében);
- az egészség érdekében tevékenykedő társadalmi szervezetek (pl. betegcsoportok, önszorgó csoportok, egészségvédelemmel, egészségfejlesztéssel is foglalkozó civil és egyházi szervezetek);
- helyi döntéshozók, akiknek döntései befolyásolják az emberek mindennapi környezetét, támogatva vagy gátolva az egészséget támogató környezet kialakítását.

Az EFI irányukban, elsősorban preventív egészségügyi szolgáltató funkciókat tölt be, olyan szakmai tevékenységek megvalósításával, illetve koordinálásával, amelyek közvetlenül, vagy közvetve képesek hozzájárulni az emberek egészségi állapotának javításához. A fentiekben felsoroltakon kívül az EFI kapcsolatot tart a következő szervezetekkel, intézményekkel: szakmai fejlesztési és együttműködési kapcsolat az egészségfejlesztésért felelős országos intézettel (a továbbiakban: intézet) az alábbiak szerint:

- az intézet által elkészített szakmai anyagok, modell-programok alkalmazása, közös fejlesztési programok megszervezése és lebonyolítása útján;
- célzott monitorozási és értékelési projekteken való közreműködéssel;
- nemzeti egészségfejlesztési és helyi egészségpolitikák adatbázishoz információk nyújtásával;
- a hálózatba szerveződéshez, a működéshez szakmai támogatás nyújtása-fogadása útján. Ennek keretében az intézet elektronikus kommunikációs felületet biztosít az EFI számára a szakmai portálján keresztül, munkaértekezletet tart a legjobb gyakorlatok bemutatása és elterjesztése, valamint a folyamatos szakmai továbbképzés érdekében, módszertani segédanyagokat és népegészségügyi kommunikációs anyagokat bocsát az EFI rendelkezésére.
- a Kormányhivatalok Népegészségügyi Szakigazgatási Szervével, amelyek, mint szakhatóságok szakmailag támogatják az EFI tevékenységét.

A **szociális** ellátást Hajdúböszörményben az önkormányzat biztosítja. A városban működik Szociális-, Családsegítő- és Gyermekvédelmi Szolgálat valamint Szociális és Gondozási Központ is. Hajdúböszörményben Idősek Otthona és Szociális Otthon üzemel. A városban működő Hajdúsági Sorstársak Kiemelten Közhasznú Egyesület végzi a Hajdúböszörményben élő látás-fogyatékos személyek segítségét. A városban kiemelkedő színvonalú a fogyatékkal élők segítése, támogatása, ezt a mozgáskorlátozottak helyi, hajdúböszörményi egyesületének köszönhetjük (Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihari Egyesülete).

2007	2008	2009
184,00	215	204,60

**Alanyi jogon megállapított ápolási díjban részesítettek átlagos száma (fő)**

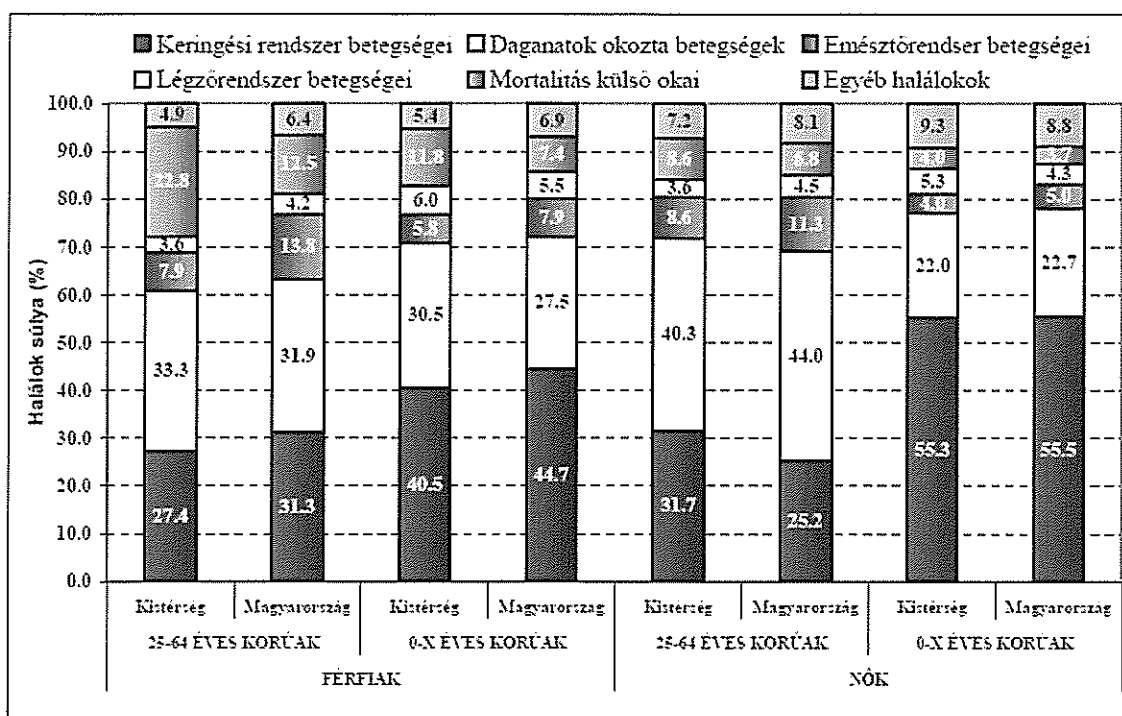
2013	2014	2015	2016
1066,00	933,00	992,00	1050,00

**Közfogyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (fő)**

A Hajdúböszörmény lakosságának **egészségi állapot mutatói** nem térnek el jelentősen az országostól, a halálokok sorrendje megfelel az országosan tapasztaltaknak. A halálozások döntő többsége, 91-95%-a, öt haláloki főcsoportra koncentrálódik: a keringési rendszer betegségeire, daganatokra, külső okokra (baleset, öngyilkosság, mérgezés), az emésztőrendszer és végül a légző-rendszer betegségeire. Ezek közül a kardiovaszkuláris, valamint a daganatos halálozás áll az első két helyen, de az utóbbi években lassú átrendeződés figyelhető meg. A halálozások több mint feléért felelős keringési betegségek, valamint a külső ok miatti halálozások részaránya egyértelműen csökkent. Az emésztőrendszer betegségeiben meghaltak aránya 2004-ig emelkedett, azóta ismét csökkenést mutat. A daganatos betegségben meghaltak aránya az utóbbi 10 évben minimális ingadozást mutat.



*A haláloki struktúra Hajdúböszörményi kistérség és Magyarország 25-64 éves és 0-X éves korú lakossága körében 2007-2009*



Forrás: OSZMK

A haláloki struktúra Magyarországon és a kistérségben 2007-2009 között.

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve - Tájékoztató a lakosság egészségi állapotáról 2010.

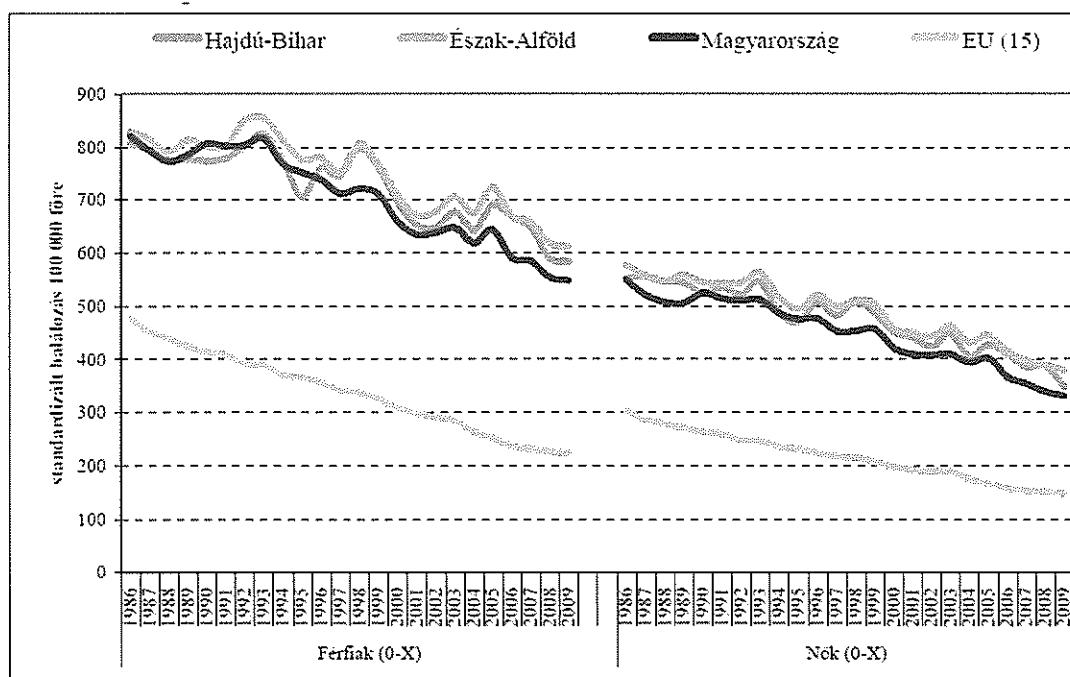
**Kardiovaszkuláris betegségek** következtében a Hajdúböszörményben a meghaltak több mint 50%-a, vesztette életét, és minden negyedik-ötödik ember valamilyen **daganatos megbetegedés** következtében halt meg. Így 100 000 lakosra a férfiaknál 425, a nőknél 175 daganatos betegségből eredő halálozás jutott. A régiós értékek az országos átlaghoz képest kissé nagyobbak. A betegségek korai felismerését szűrővizsgálatok bevezetésével és a lakosság mind nagyobb hányadára történő kiterjesztésével tesszük egyre hatékonyabbá. Az emlőrákos esetek korai felderítésére 2001. év decemberében indult meg a nők országos emlőszűrése. A legveszélyeztetettebb korcsoport, a 45-65 évesek kétévente kapnak behívót a KGYK emlőszűrő központjába. Hajdúböszörmény érintett nőlakosságának megjelenési aránya 48,8 %, ami jobb a megyei és az országos átlagnál, de közel sem éri el az elvárhatót. 2003-ban kezdődött a behívásos rendszerű méhnyakrák szűrés, melyre 3 évenként hívják a 25-65 éves nőket.

A megbetegedések között a **pszichiátriai betegek** száma nő a leggyorsabban, ez az egyik leggyakoribb leszállékolási ok. A WHO 10 legfőbb népbetegséget tartalmazó listájából 5 pszichiátriai betegség (köztük a depresszió és a skizofrénia), amelyek a legnagyobb társadalmi terhet jelentik a hosszú lefolyás, a magas egészségügyi és szociális kiadások és a környezet igénybevétele következtében.

Hajdú-Bihar megyében mind a nők, mind a férfiak az országos átlagnál valamivel rövidebb várható átlagos élettartamot remélhetnek (nők 0,1 évvel, férfiak 0,03 évvel). A megyei munkanélküliségi arány 2006 és 2008 között folyamatosan csökkent, azonban 2009-ben jelentősen emelkedett (11,3%) miközben az országos átlagot (10%) is folyamatosan meghaladta.

A megyében a férfiak halálozásának 47,3%-áért, a nők halálozásának 58%-áért a **keringési rendszer betegségei** felelősek. Az önpusztító életmód – jellemzően a dohányzás, az egészségtelen táplálkozás, a mozgásszegény életvitel – a figyelembe nem vett vagy elégtelenül kezelt magasvérnyomás-betegség külön-külön és együtt is veszélyeztetik, vagy tovább rontják az érintettek esélyét egy teljesebb, egészséges, alkotó életre. A halálozás kockázata Hajdú-Bihar megyében mindkét nemben meghaladta az országos átlagot. A szív-érrendszeri megbetegedések kockázati tényezői a magasvérnyomás-betegség, a cukorbetegség, a zsíryanycsere-betegség, az elhízás, a dohányzás és az alkoholizmus, valamint az egészségtelen táplálkozás és a mozgásszegény életmód. A **szívinfarktus** megelőzhető a kockázati állapotok időbeni felismerésével, az életmód megváltoztatásával, szükség esetén a megfelelő gyógyszeres kezelés bevezetésével. A már kialakult életveszélyes betegség túlélési esélyei jelentősen nőnek a gyors és szakszerű sürgősségi és intenzív ellátás elérése esetén.

Az **agyérbetegségek** között legnagyobb arányban szereplő agyvérzéseket általában a nem hatékonyan kezelt vagy a fel nem ismert magasvérnyomás-betegség okozza, melynek felismerése és kezelése a világon mindenhol az alapellátás kompetenciájába tartozik.



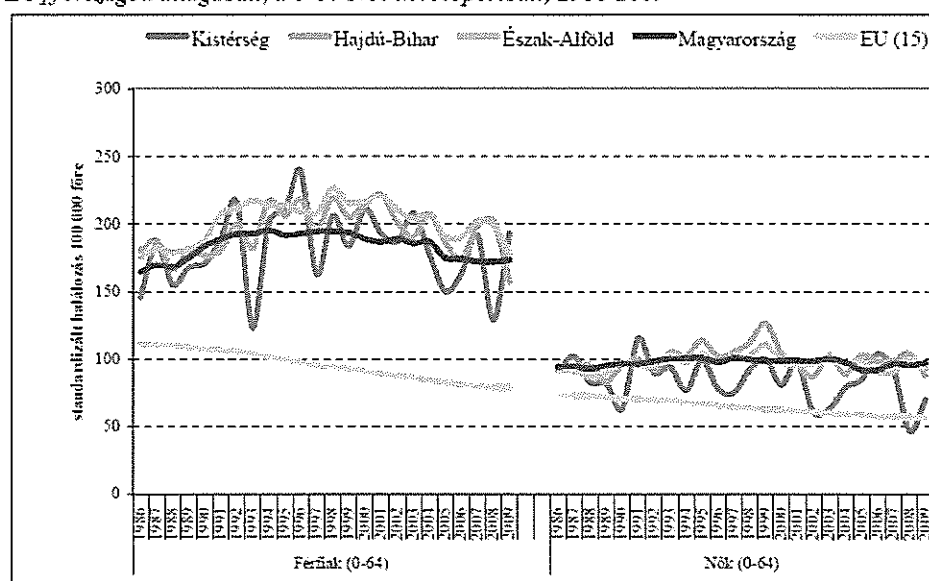
A keringési rendszer betegségei miatti halálozás megyei, regionális, országos szinten, illetve az EU15 országok átlagában 1986-2009.

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve 2010.

A halálozások gyakorisági listáján a **rosszindulatú daganatok** a második helyet foglalják el. Hajdú-Bihar megyében férfiaknál 28,8, míg nőknél 22,8%-os részesedéssel fordultak elő 2009-ben. A daganatok kialakulásában számos kockázati tényező játszik szerepet, melyek közül több az életmódra vezethető vissza (pl. dohányzás, alkoholfogyasztás, egészségtelen táplálkozás stb.). Mindemellett egyéb környezeti, biológiai hatások és a genetikai hajlam is nagy szerepet játszik e betegségek kialakulásában.

További fontos tényező lehet egyes daganatok okozta halálozások csökkentésében a **szűrővizsgálat**. A WHO szerint központilag szervezett lakosságszűrés javasolt az emlő, a méhnyak és a vastagbél daganatai esetében. A prosztatata, a szájüreg és a tüdő daganata esetében a veszélyeztetettek célzott szűrését ajánlják.

4 daganatos betegségek (BNO 10: C00-D48) miatti halálozás a Hajdúböszörményi kistérségben, Hajdú-Bihar megyében, az Észak-alföldi régióban, Magyarországon és az EU<sub>15</sub> országok átlagában, a 0-64 éves korcsoportban, 1986-2009



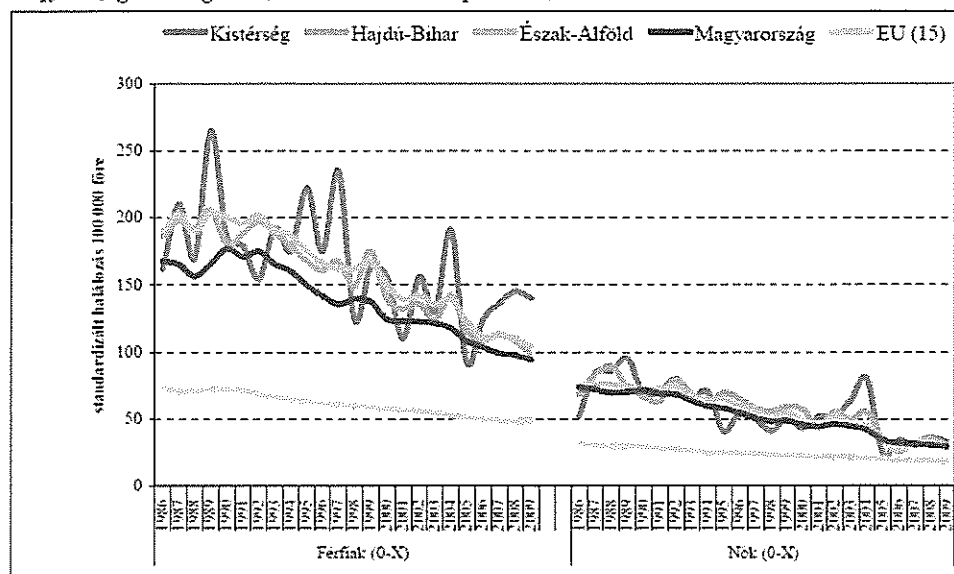
Forrás: HFA-DB és OSZMK

A daganatos betegségek miatti halálozás megyei, regionális, országos szinten és az EU15 országok átlagában 1986-2009.

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve 2010.

A külső okok miatt bekövetkezett halálozásokon belül az **öngyilkosságot** tekintve Hajdú-Bihar megyében a férfiak halálozási aránya tovább romlik, és bár az utóbbi két évben javultak az eredmények, mégis közel 40%-kal haladja meg az országos szintet.

*A külső okok (BNO 10: Y01-Y98) miatt bekövetkezett halálozás a Hajdúböszörményi kistérségben, Hajdú-Bihar megyében, az Észak-alföldi régióban, Magyarországon és az EU<sub>15</sub> országok átlagában, a 0-X éves korcsoportban, 1986-2009*



Forrás: HFA-DB és OSZMK

Külső okok miatt bekövetkező halálozások megyei, regionális, országos szinten és az EU15 országok átlagában 1986-2009.

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi szakigazgatási szerve 2010.

## A védőoltások teljesítése

A Magyarországon érvényben lévő életkorhoz kötött kötelező védőoltási rend, egy szigorú, de nagyon eredményes módja a védőoltással megelőzhető fertőző betegségek elleni küzdelemnek. Jelenleg 11 kötelező (tbc (BCG), diftéria, szamárköhögés, tetanusz (DTPa), Haemophilus influenzae b okozta fertőzések (Hib), járványos gyermekbénulás (IPV), kanyaró, mumpsz, rubeola (MMR), B típusú fertőző májgyulladás (Hepatitis B), pneumococcus baktériumok okozta betegségek (PCV)), és 1 önkéntesen választható (humán papillomavírus (HPV) elleni) védőoltás tartozik az oltási rendszerbe.

Az elmúlt évek során az életkorhoz kötött kötelező védőoltások esetében az oltási fegyelem Hajdúböszörményben sem lazult. Az átooltottság a kötelező, életkorhoz kötött védőoltások tekintetében 99,7-100% között volt 2017. évben.

### Folyamatos védőoltások alakulása

Hajdúböszörményben az életkorhoz kötött kötelező folyamatos oltások teljesítése a kötelezően jelentendő korcsoportokban, valamennyi esetben 99-100% volt.

### *Iskolai kampányoltások alakulása 2017-ben*

Az életkorhoz kötött kötelező oltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni, mivel 11-14 éves korban a gyermekek sokkal eredményesebben utolérhetők iskolában, mint egyénileg. A kampányoltások iskolai osztályokra és nem a tanulók életkorára vonatkoznak.

#### *Hepatitis B (B típusú fertőző májgyulladás) elleni védőoltás*

A vérrel, testváladékok útján történő fertőzés ellen 1999 óta kötelező az oltás az általános iskolák jelenleg VII. évfolyamát végző tanulói körében. Az oltás két részletből áll. Az első részlet szeptemberben kerül beadásra, majd fél év múlva egy emlékeztető oltás szükséges. A 2017. március havi kampányoltások eredménye Hajdúböszörményben: 314 főből 314 oltott, átoltottság 100%. A járás eredménye: 100%, a megyéé: 99,57%.

A 2017. szeptemberi oltások eredménye Hajdúböszörményben 322 oltandóból 321 fő oltott, az átoltottság: 99,67 %. A járás eredménye: 99,3%, a megyéé: 99,5%.

#### *MMR elleni (morbilli: kanyaró, mumpsz: járványos fültőmirigy-gyulladás, rubeola: rózsahimlő) emlékeztető védőoltás*

Kötelező az általános iskolák VI. évfolyamát végző tanulói esetében. A 2017. szeptember havi kampányoltások eredménye Hajdúböszörményben 301 főből 300 oltott, átoltottság 99,66%. A járás eredménye: 99,69%, a megyéé: 99,55%.

#### *dTap elleni (diftéria: torokgyík, tetanusz: merevgörcs, pertussis: számarköhögés) emlékeztető védőoltás*

Kötelező az általános iskolák VI. évfolyamát végző tanulói esetében. A 2017. október havi kampányoltások eredménye Hajdúböszörményben 301 főből 300 oltott, átoltottság 99,66%. A járás eredménye: 99,69%, a megyéé: 99,47%.

#### *HPV (humán papilloma vírus) elleni önkéntes védőoltás*

A védőoltás 2014 őszétől önkéntesen igénybe vehető az általános iskolák VII. évfolyamába járó lányok részére. Az oltás két részletből áll. Az első részlet beadására októberben kerül sor, majd fél év múlva egy emlékeztető oltás szükséges.

A 2017. őszi kampányoltás eredménye Hajdúböszörményben: a jogosult 156 főből 107 fő igényelte, így az átoltottság 68,58%. A járás eredménye: 74%, a megyéé: 78,4%.

2017. év során elmaradt védőoltás pótlása miatti (szülői hanyagság, gondatlanság) hatósági intézkedésre nem volt szükség Hajdúböszörményben.

## Speciális étrendet igénylők

### Közétkeztetés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLVI törvény 50.§ (3) bekezdése előírja, hogy „A közétkeztetésben – különös tekintettel az egészségügyi, szociális és gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkeztetést kell biztosítani.”

A legújabb szakirodalmi adatokat figyelembe véve hatályba lépett 2015. január 1-től a táplálkozástudomány mai állásának megfelelő, a rendszeres étkeztetést biztosító, szervezett ételmezési ellátásra vonatkozó táplálkozás-egészségügyi rendelet, „A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról” szóló 37/2014.(IV. 30.) EMMI rendelet. A rendelet több új előírás mellett kötelezővé teszi, hogy diétás étrendet kell biztosítani szakorvos által igazolt diétás étkezést igénylő személy számára. A 2017/2018. tanévben 62 fő tanuló vette igénybe a diétás étkeztetést.

Az egészséges táplálkozás kiemelt jelentőségét az adja, hogy a vezető halálokok közötti előkelő helyezéssel bíró szív- és érrendszeri betegségek, valamint ezek hajlamosító tényezői, mint az elhízás, cukorbetegség, magas vérnyomás, és a daganatos megbetegedések, jelentős mértékben függenek a táplálkozástól.

Magyarországon a gyermekkori elhízás igen komoly népegészségügyi problémát jelent, a kövér gyermekek jelentős százalékban kövér felnőttek lesznek, és gyermekkorban is egyre gyakrabban találkozunk az elhízás jelentős szövödményeivel, mint a magas vérnyomás, cukorbetegség, zsírsanyagcsere zavarok, mozgásszervi problémák és így tovább.

A gyermekétkeztetés célja, hogy az ellátottakat étkezési időben, életkoruknak, élettani igényeiknek megfelelő minőségű és összetételű táplálékhoz juttassa. Feladatai közé tartozik, hogy képviselje az egészséges táplálkozás szemléletét, gyakorlatát és annak megismertetésével, elfogadtatásával járuljon hozzá az egészség megőrzéséhez, legyen befolyással a gyermekek ízlésének, helyes táplálkozási magatartásának, étkezési kultúrájának formálására.

*Diétások száma oktatási intézményeinkben 2018. június 08-án: 62 fő*

- - Tejmentes: 15 fő
  - Tojásmentes: 3 fő
  - Tej-tojásmentes: 8 fő
  - Tej-tojás-rozs-kukoricamentes: 7 fő
  - Tej-tojás-rozs-kukorica-olajosmagmentes: 1 fő
  - Tej-tojás-szója-rozsmentes: 1 fő
  - Tej-tojás-szója-olajosmagmentes: 1 fő
  - Tojás-olajosmagmentes: 1 fő
  - Gluténmentes: 9 fő

- Gluténmentes- diabetes: 1 fő
- Glutén-tej-cukormentes: 1 fő
- Glutén-tej-tojásmentes: 3 fő
- Energiaszegény: 3 fő
- Diabetes: 4 fő
- Egyéni (Tej-tojás-gyümölcsmentes): 1 fő
- Egyéni (Tej-tojás-zöldborsó-sárgaborsó- bab-mogyoró-dió): 1 fő
- Egyéni (Tej-tojás-marha-csirkehúsmentes): 1 fő
- Egyéni (Aprómagvas gyümölcs- banánmentes): 1 fő

## Intézkedési terv

### Helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Mélyszegénységben élők és romák helyzete, esélyegyenlősége	A településen magas az 51-55 év közötti munkanélüliek száma.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása (foglalkoztatási, illetőleg szociális szövetkezet).	Közfoglalkoztatás és szociális szövetkezet
	A munkanélüliek között magas az alacsony iskolai végzettségűek aránya: kimutatható körükben a hatékony álláskeresési technikák és kulcskompetenciák hiánya	Készségfejlesztő, szocializációs tréningek, foglalkoztathatóságot elősegítő szakmai képzések a településen a TKKI bevonásával	Képzés a településen a romák és/ vagy mélyszegénységben élők számára
	A romákra vonatkozó adatok gyűjtésének nehézségei, a célcsoport meghatározásának bizonytalanságai lehetetlenné tették mérhető teljesítmény-követelmények rögzítését	Helyi esélyegyenlőségi információs, adatgyűjtő és adatelemző munkacsoport működtetése.	Romákra vonatkozó adatgyűjtés
	Gyakorlati a közbiztonsági problémák	Pályázat terfigyelő kamerákra	Közbiztonság növelése



	A település lakosságának szűrővizsgálatokon való részvétele elmarad az elvárt mértéktől	Az önkormányzat nagyobb szerepvállalása az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében	Egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztése
	A digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedést.	Képzések bővítése a munkanélküliek körére. Közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás.	Digitális írástudás növelése
	A Déli-Lucernás 3 szegregátuma egybeolvaszthat.	Pályázattal: közbiztonság, infrastruktúra, javítás. Közösségi tér megteremtése, együttműködések fokozása.	Pályázat, fejlesztés
	A szegregátumban növekvő számú idős ember él.	További öregek napközi otthonának kialakítása.	Újabb öregek otthonának kialakítása (önkormányzati, civil, magán stb.)
	Rossz állagúak és elhasználódottak az önkormányzati lakások	Pályázat útján önkormányzati lakások felújítása	Pályázat útján önkormányzati lakások felújítása.
	Nincs információ a mélyszegénységben, nyomorban élők nagyságáról.	Adatgyűjtés, törvényi megfelelés figyelembevételével.	Adatgyűjtés
	Tovább kell folytatni a HH-s és HHH-s gyermekek segítését.	Állami támogatások, pályázatok igénybevétele.	Információgyűjtés
	A HH-s és HHH-s családok problémáinak megoldását az intézményektől várják.	Fokozni kell a szülői felelősséget, pályázatok benyújtása a szülői szerepek erősítésére.	Programok kidolgozása, pályázatok
	A romák számáról, arányáról (életkor, iskolai végzettség, nem, stb.) nincs megbízható információ.	A törvényi lehetőségek figyelembevételével Roma Nemzetiségi Önkormányzat bevonásával adatbázis készítése.	Az adatvédelmi szabályok figyelembe vételével adatgyűjtés a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal
	Az elkészült adatgyűjtés elemzése, súlyozása.	Fejlesztési projekt készítése és pályázás a leg súlyosabb problémákra.	Pályázat

	Az álláskeresők magas számban jelennek meg a közfoglalkoztatásban.	Az álláskeresők munkaerőpiaci integrációjának folytatása.	Munkaerőpiaci program
	A 45 év feletti munkanélküliek aránya magas.	Átképzésre pályázat benyújtása.	Pályázat
	A 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya magas.	Az iskolarendszerben a szakmaszerzés szorgalmazása és az átképzési lehetőségek megteremtése.	Pályázat
	A jelenlegi munkanélküliségi ráta (2015: 8%) további csökkentése.	A munkaerőpiaci elhelyezkedés segítése.	Munkalehetőség felkutatása
	A közfoglalkoztatási programot folytatni szükséges azok számára, akik képzettségük, életkoruk miatt a munkaerőpiaci foglalkoztatásból kizorultak.	Közfoglalkoztatásra további pályázatok benyújtása.	Pályázat
	A szegregátumokban a szociális célú városrehabilitációval megkezdett pályázat folytatása.	Pályázatok benyújtása.	Pályázat
	A szegregátumban élők kiemelten az önkormányzati lakások bérleti közegészségügyi problémát okoznak az épített WC hiányával.	Hatósági intézkedésekkel a közegészségügyi problémák rendezése.	Lakásprogram készítése, pályázat
	A közüzemi tartozások (vízdíj) miatt a vízhez való hozzáférés korlátozott, különösen a nem	A közüzemi tartozások rendezésére a lakók bevonásával intézkedési terv készítése.	Adósságsökkentési program

	önkormányzati tulajdonú lakásokban.			
	A már érettségizett romák jelenleg az iskoláztatlanokkal végzik az utcai közmunkát.		Alkalmazásnál az iskolai végzettség fokozottabb figyelembevétele.	Intézmények, tanácsadók fokozott figyelme
	Segíteni szükséges a szakmaszerzést, az érettségihez jutást és továbbtanulást		Intenzív felvilágosító munka az érintett gyermekek körében az igénybe vehető ösztöndíjakról.	Intézmények, tanácsadók fokozott figyelme
	Nincs roma értelmiség.		Lippai Balázs Roma Szakkollégium lehetőségének kihasználása.	Intézmények, tanácsadók fokozott figyelme
	Az előítéletes szemlélet alapján általában negatív jelzővel illetnek minden romát.		Több pozitív példa megismertetése a város lakosságával, újság, média bevonásával.	Intézmények, tanácsadók fokozott figyelme
Gyermekek helyzete és esélyegyenlősége	Az egészséges táplálkozás, életmódváltás. Takarékos, beosztó életvitel.		Pályázat. Egészégnapok szervezése; gasztronómiai nevelés a családok körében, egészséges táplálkozás, életvezetési tanácsadás, közös sütés-főzés és ételkészítés.	Egészség-tanácsadás gyermekeknek, háziasszonyoknak. Bemutató foglalkozások.
	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek környezettudatos magatartása igen gyenge, s a családok sem támogatják ebben őket.		Kiskert, konyhakerti növények hatékony termesztésének segítése, a környezettudatos nevelés erősítése szakemberek bevonásával, illetve a saját környezetet rendben tartásával.	Környezettudatos magatartás növelése
	Gondot jelent az iskolakezdés, több halmozottan hátrányos helyzetű gyermek évet ismétel.		Óvoda-iskola átmenetet segítő tevékenységek, programok intenzitásának és számának növelése	Óvoda-iskola átmenet megkönnyítése

	A Csillagvár Óvodában a tárgyi feltételek javítása sürgősen szükséges.	Csillagvár Óvoda telephelyeinek fejlesztése óvodafejlesztési pályázattal. (középkerti és vénkerti óvoda)	A Csillagvár Óvodában a tárgyi feltételek javítása szükséges.
	Az óvodai nevelést segítő szakemberek hiánya.	A 2013. szeptember 1-től bevezetésre kerülő köznevelési törvény által meghatározott alkalmazotti létszám betartása.	Az óvodai nevelést segítő szakemberek körének bővítése
	Óvoda udvarok elavultak, 15 évvel ezelőtti fém- és fajtátekók nem felelnek meg a balesetmentes nevelésnek.	Pályázat, intézkedési terv.	Óvoda udvarok fejlesztése pályázattal, közösségi összefogással.
	2018. szeptember 01-től a jogszabályi előírásoknak megfelelően óvodai-és iskolai szociális segítő tevékenységet kell biztosítani, melynek megszervezésére a 2018/2019-es tanévet megelőzően kerül sor.	Tájékoztató anyag készítése	Tanácsadás
	Gyermekek átmeneti gondozása nem biztosított a városban, nincs helyettes szülői hálózat és gyerekek átmeneti otthona, csak családok átmeneti otthona működik, ahova a gyerekeket szülővel/szülőkkel fogadják be	<ul style="list-style-type: none"> <li>- helyettes szülői hálózat megszervezésének vizsgálata a településen a Szociális Szolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálatával</li> <li>- gyermekek átmeneti otthonának átgondolása önkormányzat által (pályázati forrás igénybe vételével) vagy ellátási szerződés útján más szolgáltatóval (egyházi, civil szervezet)</li> </ul>	Gyermekek átmeneti gondozása
	Nincs nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzat által felügyelt minden szakterületen.	Helyi esélyegyenlőségi információs, adatgyűjtő és adatelemző munkacsoport működtetése.	Nemekre érzékeny adatgyűjtés

Nők	A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb. A munkanélküliek között magas az iskolázatlanok és az alacsony iskolai végzettségűek aránya, melynek okai között a hatékony álláskeresési technikák és a kulcskompetenciák hiánya is szerepel.	Készségfejlesztő, szocializációs tréningek, foglalkoztathatóságot elősegítő szakmai képzése a településen.	Képzések a településen a nők számára
	A családon belüli erőszakos cselekedetek nagy része felderítetlen.	A családon belüli erőszak áldozatainak hatékony segítése, áldozattá válás megelőzése.	Nők áldozattá válásának megelőzése, áldozatok segítése
	A krízishelyzetben lévő családok	Legyen elérhető szociális ellátás	Pályázat
	Családi konfliktusok a roma családokban	Roma nőknek előadások	Pályázat
	Az idősek gyakran válnak bűnelkövetések áldozatává.	Idősek áldozattá válását megelőző információ nyújtás, intézkedések.	Idősek áldozattá válásának megelőzése
Idősek	A településen magas az 51-55 év közötti munkanélküliek száma.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása (foglalkoztatási, illetőleg szociális szövetkezet).	Közfoglalkoztatás és szociális szövetkezet időseknek
	Idősek nappali ellátásában alacsony igénybevétel, valamint kevés a városban működő idősek klubja, a szegregátumokban, lakókörnyezetükhöz közel nincs ilyen szociális alapszolgáltatás	- férőhelyszám bővítés a nagyobb igénybevétel lehetőségének biztosítására Bodaszőlőn, Hajdúviden; Déli-Lucernás, Közepkert, Vénkert, Északi-Lucernás településrészen idősek nappali ellátásának igény szerinti megszervezése önkormányzati fenntartásban	Igény és megvalósíthatósági felmérés

	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele alacsony, mely egyrészt a gyors intézkedésnek köszönhetően életet menthet, valamint a bűnelkövetések áldozattá válását is megakadályozhatnák	Szolgáltatásfejlesztés, kapacitásbővítés	Igényfelmérés, pályázat, fejlesztés
	Idősekkel kapcsolatban nem állnak rendelkezésre adatok, közművelődési szokásaik, informatikai jártasságuk tekintetében	felmérés készítése a 62 év felettiiek körében a városban működő idősek civil szervezeteit is bevonva	Igényfelmérés, pályázat, fejlesztés
	A szociális étkeztetést igénylők és a jelenleg ellátást igénybevevők körében is egyre több igény érkezik a különböző diétás étkeztetésre	a városban működő, Városgazdálkodási Kft. által üzemeltetett konyhákban a diétás étkeztetés megszervezése, melyet a Szociális Szolgáltatási Központ étkeztetés keretében biztosítana, mint szociális alapszolgáltatást	A városi szinten egységes konyhaműködtetés továbbfejlesztése
	Idősek közösségi kapcsolatiépítési hiány	Idősek napközi otthonának, közösségeinek szervezése, alcentrumonként.	Intézmények és civil szervezetek közreműködése
	Számottevő az egészségi állapot elhanyagoltsága	Szűrővizsgálatok (daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, pszichés problémák)	Intézmények, pályázatok
	Az idősek létszámának növekedését nem kíséri a bentlakásos ellátások mennyisége	Növelni az idősek bentlakásos ellátását szolgáló férőhelyek számát	Pályázat
	A szociális étkeztetést igénylők és a jelenleg ellátást igénybevevők	A városban működő, Városgazdálkodási Kft. által üzemeltetett konyhákban a diétás étkeztetés megszervezése, melyet a Szociális Szolgáltatási	Szociális étkeztetés

	körében is egyre több igény érkezik a különböző diétás étkeztetésre.	Központ étkeztetés keretében biztosítana, mint szociális alapszolgáltatást.	
	Egészségügyi szakellátásban magas az előjegyzési/várakozási idő	Szűrővizsgálatokkal egészségügyi alapellátás egészségmegőrzési tevékenységével csökkenthető a megbetegedés esélye. Munkaszervezéssel, pályázatokkal vizsgálni kell az előjegyzési/várakozási idő csökkentését.	Pályázat, hatékonyabb munkaszervezés
Fogyatékkal élők	Az önkormányzat nem rendelkezik kellő adattal a fogyatékkal élők számára és igényeire vonatkozóan.	Helyi esélyegyenlőségi információs, adatgyűjtő és adatelemző munkacsoport működtetése. Az adatgyűjtést megnehezíti a személyiségi jogok tisztetben tartása, az önkéntes választadás eshetősége!	Fogyatékkal élőkre vonatkozó adatgyűjtés
	Hiányzó, nem megfelelő akadálymentesítetttség.	akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe	Hiányzó, nem megfelelő akadálymentesítetttség
	A pszichiátriai problémákkal küszködő, illetve a szenvedélybetegségben szenvedő (alkohol, drog,) emberek száma egyre nő.	Ellátásukban részt vevő civil szervezetek bevonásával elemzések készítése, problémáik feltárása, életminőségüket javító intézkedések bevezetése.	A pszichiátriai problémákkal küszködők segítése
	Fogyatékkal élő gyerekek megfelelő felügyelete nyári szünetben nem minden érintett családban biztosított, nyáron az óvodában és iskolában nincs felügyelet számukra, a városban működő óvodákban nem veszik be átmeneti időre sem, nyári napközit nem tudnak az iskolás gyerekek igénybe venni egyrészt a magas	a felnőtt fogyatékos személyek nappali ellátását biztosító Szociális Szolgáltatási Központ tárgyi és személyi feltételeinek biztosításával tanítási szünetekben, elsősorban a nyári időszakra a fogyatékkal élő gyerekek átmeneti gondozásuk, felügyeletük megszervezése. A tárgyi és személyi feltételek nem gyerekekre szabottak, órási a különönbőség, így a szükségletek, igények közti különbség is a felnőtt ellátottakhoz képest!	Igényfelmérés, pályázat, fejlesztés

	költségek, másrészt a másságuk miatt nincs lehetőség az integrálásukra		
	<p>Az autizmussal diagnosztizáltak száma egyre nő, őket gyakran egyéb pszichiátriai problémákkal is kezelik, ami megnehezíti az ellátásukat.</p> <p>Az oktatói rendszerben az integrált nevelésben részesülő autista, jó képességű gyerekek számára problémát okoz a közösségbe való beilleszkedés.</p>	<p>Oktatási rendszerben a speciális szükségletek biztosítása az autista gyerekek neveléséhez.</p>	<p>Személyi feltételek biztosítása az oktatási intézményekben.</p>



## **Jövőkép**

- A városban élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségük folyamatos javítása, olyan támogatói környezet létrehozása, mely
- Elősegíti a hajdúk közösségéhez tartozás érzését, a társadalmi szolidaritást
- Ha szükséges pozitív diszkrimináció a veszélyeztetett célcsoportok számára
- Hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásának segítése, partneri együttműködéssel, segítő civil közösségének támogatása

## **Megvalósítás**

- Önkormányzat által fenntartott intézmények vezetői, a polgármesteri hivatal vezetői és dolgozói részére az érintett feladat kiadása, a megvalósítása, ellenőrzése
- Nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit a partneri viszony során kell kérni, hogy a HEP megvalósításában működjenek közre, illetve támogassák
- A helyi esélyteremtő munkacsoport nyomon követi koordinálja, elősegíti a HEP megvalósítását, szükségyszerűen javaslatot tesz az önkormányzat részére

## **A program nyilvánossága**

A Helyi Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges. Az esélyegyenlőségi intézkedések hatékony megvalósulása, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakításának érdekében Hajdúböszörmény Város Önkormányzata a Programot közzéteszi, az egyes intézkedések várható és elért eredményeiről a lakosságot tájékoztatja, illetve évente fórumot szervez.

**Felelős:** Helyi Esélyegyenlőségi Munkacsoport vezetője

**Határidő:** minden év október 31.

## Kötelezettségek és felelősségi körök

Hajdúböszörmény Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának *végrehajtásáért* a települési önkormányzat részéről **Kiss Attila** polgármester felel.

### A polgármester feladata és felelőssége:

- annak biztosítása, hogy a település minden lakója, de főként az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program, illetve, hogy az önkormányzat döntéshozói, a Polgármesteri Hivatal tisztségviselői és a településen működő intézmények, szolgáltatók dolgozói ismerjék és kövessék a benne foglaltakat;
- annak biztosítása, hogy az önkormányzat, illetve az egyes intézmények vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget az intézkedések végrehajtásához;
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépéseket megtétele, a jogsértés következményeinek elhárítása céljából a szükséges intézkedések megtétele.

Hajdúböszörmény Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja megvalósításáért a települési önkormányzat szakmai bizottságai valamint a Polgármesteri Hivatal Humán és Igazgatási Osztályának vezetője felel.

### Helyi Esélyegyenlőségi Munkacsoport vezetőjének feladata és felelőssége:

- az intézkedési tervben érintett felek tevékenységének összehangolása, koordinálása;
- az intézkedések végrehajtásának nyomon követése;
- a Helyi Esélyegyenlőségi Munkacsoport munkájának koordinálása.

## Elfogadás módja és dátuma

Hajdúböszörmény Város Helyi Esélyegyenlőségi Programját a szakmai és társadalmi megvitatását követően az önkormányzat képviselőtestülete megvitatta, és 2018. június 20-i határozatával elfogadta.

Kiss Attila  
polgármester

Koláné dr. Markó Judit  
jegyző